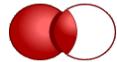

**REVIZORSKI IZVJEŠTAJ
O NAJAVAŽNIJIM NALAZIMA I PREPORUKAMA
ZA 2018/2019. GODINU**

Sarajevo, decembar 2019. godine

**REVIZORSKI IZVJEŠTAJ
O NAJVAŽNIJIM NALAZIMA I PREPORUKAMA
ZA 2018/2019. GODINU**

Broj: 01-14-2409/19

Sarajevo, decembar 2019. godine

SADRŽAJ

RIJEČ GENERALNOG REVIZORA	3
1. Uvod	4
2. Uloga i cilj revizije javnog sektora	4
3. Planirane i izvršene revizije za 2018/2019. godinu	5
3.1 Finansijska revizija	8
3.1.1 Rezime najvažnijih nalaza	8
3.1.2 Mišljenja revizora	10
3.1.3 Date preporuke za 2018. godinu i realizacija preporuka po prethodnim izvještajima	11
3.1.4 Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH i korisnici Budžeta Federacije BiH... 13	13
3.1.4.1 Glavni nalazi i preporuke	14
3.1.5 Kantoni i kantonalni budžetski korisnici	31
3.1.5.1 Glavni nalazi i preporuke	32
3.1.6 Gradovi i općine	44
3.1.6.1 Glavni nalazi i preporuke	45
3.1.7 Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	51
3.1.7.1 Glavni nalazi i preporuke	53
3.1.8 Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	68
3.1.8.1 Glavni nalazi i preporuke	69
3.2 Revizija učinka.....	84
3.2.1 Glavni zaključci revizije učinka.....	85
3.2.2 Glavni nalazi i preporuke revizije učinka.....	86
3.2.2.1 Revizija učinka „Upravljanje programima sufinansiranja zapošljavanja“ 86	86
3.2.2.2 Revizija učinka „Aktivnosti nadležnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na smanjenju zagadenosti zraka	88
3.2.3 Praćenje realizacije preporuka revizije učinka	90
3.2.3.1 Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Nedovoljna obnova šuma u Federaciji BiH kao posljedica neefikasnog sistema upravljanja šumama“	90
3.2.3.2 Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Unapređenje kapaciteta za planiranje razvojnih projekata u kantonima u FBiH“	91
4. Izvještaj o reviziji Vladinog Godišnjeg izvještaja o izvršenju Budžeta – Izvještaj o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu.....	93

RIJEČ GENERALNOG REVIZORA

Zadovoljstvo mi je Parlamentu Federacije BiH prezentovati Revizorski izvještaj o najvažnijim nalazima i preporukama za 2018/2019. godinu, u kojem su predstavljeni najvažniji nalazi izvršenih finansijskih revizija i revizija učinka, kao i analiza implementacije preporuka datih u prethodnom periodu.

U ovoj godini Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine nastavio je pravovremenim i visokokvalitetnim izvještavanjem o obavljenim revizijama ispunjavati zadatke u skladu sa zakonskim okvirom.

Programom rada za 2019. godinu i Planom revizije za 2018/2019. godinu bile su predviđene 83 finansijske revizije i četiri revizije učinka. Pored ograničenih ljudskih resursa, ambiciozni plan ispunjen je zahvaljujući predanom radu revizorskog i drugog osoblja. Godišnjim planom revizije nastojale su se obuhvatiti ključne oblasti poput zdravstva, obrazovanja i zapošljavanja na cijeloj teritoriji Federacije BiH.

Kao vrhovna revizijska institucija u FBiH, cilj nam je da održimo visok kvalitet revizija. Nastojimo ojačati interne procedure za osiguranje i kontrolu kvaliteta, a tokom 2019. godine SIGMA je izvršila eksterni kolegijalni pregled Ureda za reviziju.

Nadamo se da će se u narednom periodu formirati Parlamentarna komisija odgovorna za reviziju, koja će izvještaje iz revizijskog ciklusa 2018/2019. godine iskoristiti za praćenje učinka javnih institucija.

Ovim Izvještajem ispunili smo jednu od svojih zakonskih obaveza i predstavnicima zakonodavne vlasti ponudili snažan alat za zahtijevanje odgovornosti od revidiranih subjekata i za poduzimanje korektivnih mjera.

Generalni revizor

Dževad Nekić, dipl. oec.

1. Uvod

U skladu s članom 16. stav 6) Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH,¹ Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine sačinio je Revizorski izvještaj o najvažnijim nalazima i preporukama za 2018/2019. godinu.² U njega su inkorporirani najvažniji nalazi i preporuke iz obavljenih finansijskih revizija i revizija učinka, te Izvještaj o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu.

Godišnji izvještaj za cilj ima da na jednom mjestu objedini objektivne informacije o korištenju i upravljanju javnim sredstvima u Federaciji BiH. Namijenjen je prvenstveno Parlamentu Federacije BiH, ali i široj javnosti.

2. Uloga i cilj revizije javnog sektora

Ured za reviziju je vrhovna revizijska institucija³ koja vrši reviziju institucija u FBiH i koja o svom radu pravovremeno i javno informiše Parlament FBiH i javnost. Njegova uloga, nadležnosti i djelokrug rada definisani su Zakonom o reviziji, a svojim radom promoviše efikasnost, odgovornost, efektivnost i transparentnost javnog sektora.

Vrhovne revizijske institucije u Bosni i Hercegovini o svom radu primarno informišu nadležne parlamente kao najviša zakonodavna tijela. Parlamenti mogu, na osnovu revizijskih nalaza i preporuka, poduzimati odgovarajuće korektivne mjere s ciljem poboljšanja upravljanja javnim sredstvima i pružanja efikasnijih i učinkovitijih usluga građanima. Ured za reviziju saraduje i sa drugim nadležnim institucijama (npr. organima za provođenje zakona) kako bi osigurao što bolje efekte rada.

Prilikom obavljanja revizije Ured za reviziju primjenjuje standarde i smjernice Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija⁴ i revizijske standarde Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Standardi revizije koje izdaje INTOSAI zapravo predstavljaju nadogradnju IFAC standarda, koji se odnose na specifičnosti revizije javnog sektora i ogledaju se u kontroli upotrebe javnog novca, obavezi poštivanja zakona i namjenskom trošenju sredstava.

Glavni cilj Ureda za reviziju je da kroz provođenje revizija osigura nezavisna mišljenja o izvršenju budžeta i finansijskim izvještajima, korištenju resursa i upravljanju državnom imovinom od Vlade, budžetskih i javnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine.⁵ U izvještajima o finansijskoj reviziji daju se dva mišljenja: mišljenje o pouzdanosti finansijskih izvještaja i mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa zakonima i drugim propisima.

¹ „Službene novine FBiH“, broj 22/06; u daljem tekstu: Zakon o reviziji

² U daljem tekstu: Godišnji izvještaj

³ U daljem tekstu: VRI

⁴ Međunarodni standardi i smjernice koje primjenjuju vrhovne revizijske institucije obuhvaćeni su institucionaliziranim okvirom profesionalnih standarda, koji su formalno usvojeni na 19. INTOSAI kongresu, održanom u Meksiku Cityju u novembru 2007. godine.

⁵ Član 3. Zakona o reviziji

Provodenjem revizije učinka Ured za reviziju vrši pregled ili ispitivanje određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti, te nastoji da doprinese efikasnijoj, efektivnijoj i ekonomičnijoj javnoj upravi.

Svi revizorski izvještaji objavljuju se na internet-stranici Ureda za reviziju.

U Godišnjem izvještaju prvo su dati opći podaci o izvršenim revizijama za 2018/2019. godinu, zatim glavni nalazi i preporuke finansijske revizije, revizije učinka, te je predstavljen Izvještaj o finansijskoj reviziji Godišnjeg izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu.

3. Planirane i izvršene revizije za 2018/2019. godinu

Planom revizije za 2018/2019. godinu predviđene su 83 finansijske revizije, koje uključuju reviziju finansijskih izvještaja za 2018. godinu i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima, te četiri revizije učinka. U planiranom roku izvršene su 82 finansijske revizije, a jedna⁶ je obustavljena jer se nisu stvorili uslovi za njeno izvršenje. Urađene su revizije Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH i federalnih budžetskih korisnika, gradova, općina, zavoda, fondova, agencija, javnih ustanova i preduzeća s većinskim državnim kapitalom. Finansijskim revizijama obuhvaćeno je i praćenje realizacije preporuka datih u prethodnim revizijama, kao i analiza poduzetih mjera na osnovu preporuka.

Objavljena su i četiri izvještaja revizije učinka, od kojih su se dva odnosila na praćenje realizacije preporuka iz ranije objavljenih izvještaja revizije učinka.

Pregled izvršenih revizija za 2018/2019. godinu:

A. FINANSIJSKA REVIZIJA		
R. B.	Naziv subjekta revizije	Budžet/ Finansijski plan u KM
	Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH	2.989.661.837
1.	Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu	2.989.661.837
	Korisnici Budžeta FBiH	2.744.786.167
2.	Parlament Federacije BiH	14.598.036
3.	Ured predsjednika i dva potpredsjednika FBiH	2.905.146
4.	Vlada Federacije BiH	15.625.338
5.	Federalno ministarstvo finansija	1.337.363.583 ⁷
6.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	8.127.432
7.	Federalno ministarstvo pravde	4.157.075
8.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	27.192.447
9.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	331.935.582

⁶ Revizija Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju

⁷ U okviru planiranog budžeta Federalnog ministarstva finansija, na otplatu vanjskog i unutrašnjeg duga odnosi se 1.116.414.946 KM.

10.	Federalno ministarstvo zdravstva	40.407.818
11.	Federalno ministarstvo trgovine	1.467.766
12.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	6.148.979
13.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	77.024.688
14.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	325.855.693
15.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	6.936.825
16.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	13.131.742
17.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	448.489.269
18.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	10.759.533
19.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	25.343.328
20.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	8.472.264
21.	Odbor državne službe za žalbe	406.410
22.	Federalni zavod za geologiju	1.097.216
23.	Agencija za reviziju privatizacije	466.718
24.	Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH	36.855.279
	Kantoni i kantonalni budžetski korisnici	1.016.328.729
25.	Tuzlanski kanton	386.209.683
26.	Zeničko-dobojski kanton	324.526.872
27.	Hercegbosanska županija/Kanton 10	81.023.500
28.	Županija Posavska	42.096.900
29.	Bosansko-podrinjski kanton	40.856.965
30.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona	18.636.797
31.	Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona	14.431.098
32.	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije	2.214.254
33.	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona	6.147.893
34.	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona	8.671.380
35.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona	12.081.278
36.	Ministarstvo gospodarstva Županije Zapadnohercegovačke	4.063.100
37.	Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo	48.175.967
38.	Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo	11.729.290
39.	Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo	15.463.752
	Gradovi i općine	96.986.471
40.	Grad Zenica	56.001.115
41.	Grad Goražde	9.779.500
42.	Općina Čapljina	17.208.301
43.	Općina Bosanski Petrovac	4.181.635
44.	Općina Vareš	4.916.000
45.	Općina Foča	1.951.150
46.	Općina Teočak	2.106.400
47.	Općina Dobretići	842.370
	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	316.713.493
48.	Agencija za privatizaciju FBiH	3.431.600
49.	Agencija za vodno područje rijeke Save	25.024.482

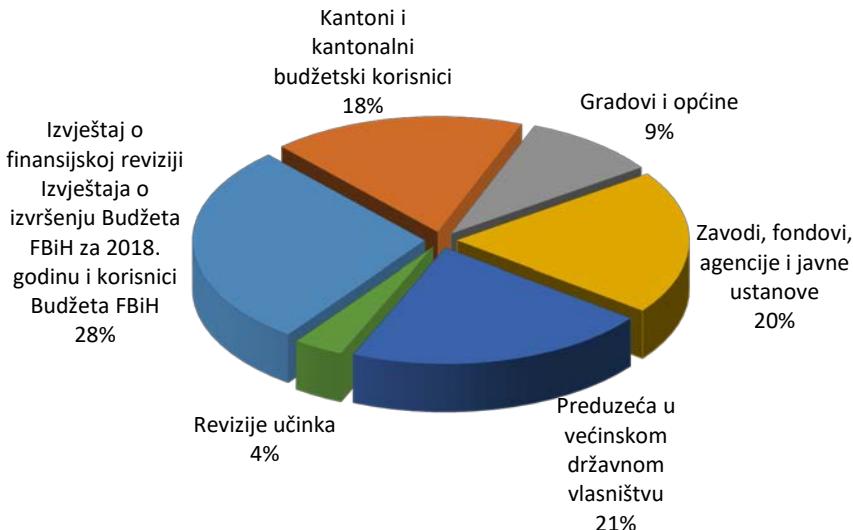

50.	Agencija za vodno područje Jadranskog mora	4.475.000
51.	Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH	5.554.061
52.	JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	28.828.626
53.	JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	12.887.173
54.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	14.134.794
55.	JU Apoteke Sarajevo	61.628.663
56.	JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo	31.123.585
57.	JU Kantonalna bolnica Goražde	5.638.646
58.	JU Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar	19.397.000
59.	JZU Banjsko-rekreativni centar „Aquaterm“ Olovina	3.170.951
60.	JU Univerzitet u Zenici/Universitas studiorum Zenicaensis	15.001.870
61.	JU Univerzitet u Tuzli/Universitas studiorum Tuzlaensis	36.072.732
62.	JU Kantonalna direkcija za puteve Srednjobosanskog kantona	30.188.043
63.	JU Direkcija regionalnih cesta Unsko-sanskog kantona	8.271.945
64.	Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ ⁸ Livno	11.884.322
Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu		653.113.200
65.	ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj	88.531.700
66.	JP „Rad“ Lukavac	6.609.466
67.	Javni servis „Radio-televizija Federacije BiH“	33.388.000
68.	KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo	46.400.000
69.	JP „Komunalac“ d.d. Gradačac	3.147.834
70.	KJP „Poljoprivredno dobro Butmir“ d.o.o. Sarajevo	4.210.674
71.	ZD Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Bila	17.657.050
72.	JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum ⁹	2.168.241
73.	„Ceste“ d.d. Mostar	11.800.200
74.	JP „Međunarodni aerodrom Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo	53.407.000
75.	JKP „Tomislavgrad“ d.o.o. Tomislavgrad	2.327.804
76.	ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla	135.968.925
77.	Lutrija BiH d.o.o. Sarajevo	31.494.000
78.	JP „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar	199.588.000
79.	JP „Deponija“ d.o.o. Mostar	2.097.200
80.	„Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo	8.063.069
81.	Rudnici boksi d.o.o. za eksploraciju rude Široki Brijeg	3.186.894
82.	JKP „Čistoća“ d.o.o. Cazin	3.067.143
B. REVIZIJA UČINKA		
R. B.	Naziv revizije učinka	
1.	Upravljanje programima sufinansiranja zapošljavanja	
2.	Aktivnosti nadležnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na smanjenju zagađenosti zraka	
3.	Praćenje realizacije preporuka iz izvještaja revizije učinka „Nedovoljna obnova šuma u Federaciji BiH kao posljedica neefikasnog sistema upravljanja šumama	
4.	Praćenje realizacije preporuka iz izvještaja revizije učinka „Unapređenje kapaciteta za planiranje razvojnih projekata u kantonima u FBiH“	

⁸ Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ Livno – nije donesen godišnji finansijski plan za 2018. godinu; iskazan ostvaren prihod za 2018. godinu

⁹ JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum – nije donesen godišnji finansijski plan za 2018. godinu; iskazan ostvaren prihod za 2018. godinu

Struktura izvršenih revizija za 2018. godinu

3.1 Finansijska revizija

3.1.1 Rezime najvažnijih nalaza

Izvršenim revizijama utvrđeni su propusti koji su uticali na mišljenja o finansijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja sa zakonskim i drugim propisima. Najčešći propusti, konstatovani u nalazima izvještaja, daju se u nastavku.

- Planiranje, donošenje i izvršenje budžeta i finansijskih planova nije vršeno u skladu sa zakonskim i ostalim propisima, niti su mjereni učinci u odnosu na uložena javna sredstva. Rashodi i izdaci stvarani su u većem iznosu od ostvarenih prihoda i primitaka, što je za poslijedicu imalo povećanje deficit-a, nevidljivo identificiranje obaveza u tekućoj i njihovo prenošenje u narednu fiskalnu godinu.
- Nabavke roba i usluga nisu vršene u potpunosti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Nepravilnosti i nedostaci kod provođenja javnih nabavki konstatovani su u dijelu: planiranja nabavki, blagovremenog pokretanja postupka nabavki, izbora postupka nabavki, izrade tenderske dokumentacije, zaključivanja i realizacije ugovora sa izabranim dobavljačima. Kod značajnog broja nabavki ponavljan je postupak, dio nabavki izvršen je po ugovorima zaključenim u prethodnom periodu i bez provođenja postupka javnih nabavki.

- Obaveze po osnovu pravosnažnih sudske presude i sudske rješenja o izvršenju iz radnog odnosa i stečenih prava po važećim zakonskim propisima, nastale u tekućoj i prethodnim godinama, nisu iskazane na odgovarajućim bilansnim pozicijama rashoda i izdataka u skladu sa zakonskim propisima i važećim aktima, što je uticalo na tačnost iskazanih finansijskih rezultata u pripadajućim obračunskim periodima, kao i akumuliranih deficitova.
- Odgađanje rješavanja i izmirenja obaveza ima za posljedicu povećanje izdataka na teret javnih sredstava po osnovu obračunatih zateznih kamata i sudske troškove.
- Godišnji popis imovine i obaveza i usklajivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem nije se vršilo u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji i drugim relevantnim propisima o vršenju popisa, zbog čega se ne može potvrditi da je uspostavljen adekvatan nadzor nad zaštitom javne imovine.
- Značajan broj institucija i organa za dio stalnih sredstava (zemljišta i građevinski objekti) iskazanih u poslovnim knjigama ne posjeduje vjerodostojnu dokumentaciju kojom se potvrđuje vlasništvo nad njima.
- Nije riješen status imovine i obaveza institucija koje su u prethodnom periodu prešle na državni nivo (prikašnje Federalno ministarstvo odbrane i Vojska Federacije BiH, Carinska uprava i Obavještajno-sigurnosna agencija).
- Odobravanje, realizacija i nadzor nad namjenskim korištenjem dijela tekućih i kapitalnih transfera nisu vršeni uz dosljednu primjenu zakonskih i drugih važećih propisa. To se posebno odnosi na donošenje programa utroška sredstava sa odgovarajućim kriterijima, realizaciju i praćenje njihovog izvršenja, kao i na mjerjenje učinka u odnosu na uložena javna sredstva, zbog čega se ne može potvrditi transparentnost i opravdanost dodijeljenih sredstava i izvršenih ulaganja. Dio tekućih i kapitalnih transfera planiran je i odobren, a da prethodno nisu doneseni strateški planovi.
- Porezi i doprinosi ne uplaćuju se u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak, Zakonom o doprinosima i drugim propisima, što utiče na priliv sredstava u fondove penzijsko-invalidskog osiguranja, zdravstva i zapošljavanja.
- Ugovori o djelu zaključivani su sa vanjskim saradnicima za obavljanje poslova iz nadležnosti institucija i poslova utvrđenih pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji, što nije u skladu sa zakonskim i ostalim propisima. Saradnici su angažovani bez utvrđenih pravila i procedura u pogledu vrste posla, visine naknade, trajanja ugovora i izvještavanja o obavljenom poslu.
- Naknade članovima komisija isplaćivane su i za obavljanje poslova iz nadležnosti institucija, koji predstavljaju redovne poslove zaposlenika utvrđene pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji, zbog čega se ne može potvrditi opravdanost isplate.

- Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja nisu u potpunosti primjenjivala odredbe Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), što je za posljedicu imalo da nisu realno iskazana sredstva, obaveze, finansijski rezultat, a samim tim ni kapital.**
- Finansijsko upravljanje i kontrola u javnom sektoru još uvijek nisu uspostavljeni i dizajnirani u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH.**
- Interna revizija kod većine subjekata nije uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH,¹⁰ iako je ovaj Zakon donesen još 2008. godine.**
- U Federaciji BiH još uvijek nisu usvojeni Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor. Svrha usvajanja ovih standarda je izrada pouzdanih finansijskih izvještaja, koji će biti interna i eksterno uporedivi.**

3.1.2 Mišljenja revizora

U sljedećoj tabeli nalazi se zbirni pregled datih mišljenja, prema nivou vlasti i načinu organizovanja.

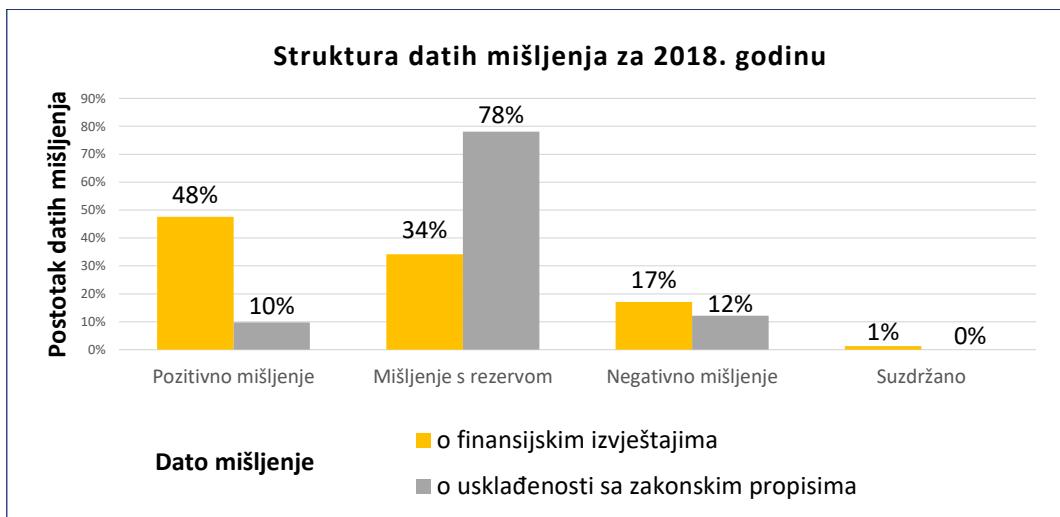
Redni broj	Grupe subjekata revizije	Dato mišljenje								Ukupno revidirano	
		o finansijskim izvještajima				o usklađenosti sa zakonskim propisima					
		Pozitivno	S rezervom	Negativno	Suzdržano	Pozitivno	S rezervom	Negativno	Suzdržano		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	Izvještaj o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu i korisnici Budžeta FBiH	18	5	0	1	6	18	0	0	24	
2	Kantoni i kantonalni budžetski korisnici	7	8	0	0	1	14	0	0	15	
3	Gradovi i općine	4	4	0	0	0	7	1	0	8	
4	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	7	8	2	0	1	13	3	0	17	
5	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	3	3	12	0	0	12	6	0	18	
Ukupno:		39	28	14	1	8	64	10	0	82	

¹⁰ „Sl. novine FBiH“, broj 47/08

Napominjemo da je u 22 izvještaja (u 11 izvještaja sa pozitivnim mišljenjem,¹¹ devet sa mišljenjem s rezervom i u dva sa negativnim mišljenjem), u skladu sa ISSAI-jem 1706,¹² uz data mišljenja o finansijskim izvještajima skrenuta pažnja na određena pitanja koja su od značaja za korisnike izvještaja, a koja nisu uticala na data mišljenja.

Također, uz mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima, u 33 izvještaja (dva sa pozitivnim mišljenjem, 29 sa mišljenjem s rezervom i dva sa negativnim mišljenjem), skrenuta je pažnja/istaknuta su određena značajna pitanja.

3.1.3 Date preporuke za 2018. godinu i realizacija preporuka po prethodnim izvještajima

Izvršenim finansijskim revizijama za 2018. godinu za 82 subjekta date su 1503 preporuke. Kod 43 subjekta izvršena je analiza i ocjena postupanja po preporukama datim u izvještajima iz prethodnih godina. Kod tri subjekta nije vršena ocjena postupanja po preporukama s obzirom na to da je od prethodne revizije proteklo deset i više godina, a preostalih 36 subjekata revidirano je prvi put.

U tabeli je pregled preporuka za 2018. godinu i pregled postupanja po preporukama datim u prethodnim revizijama:

¹¹ Pozitivno mišljenje o finansijskim izvještajima – mišljenje koje je izrazio revizor kada je zaključio da su finansijski izvještaji sastavljeni, u svim značajnim odredbama, u skladu sa primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Pozitivno mišljenje o usklađenosti – mišljenje koje je izrazio revizor kada je zaključio da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

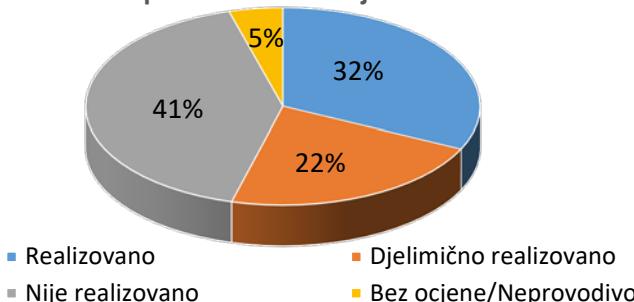
¹² Odjeljci za isticanje pitanja i odjeljci o drugim pitanjima u nezavisnom revizorskem izvještaju

Red. br.	Grupe subjekata revizije	Broj datih preporuka za 2018. godinu	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama					UKUPNO
			Realizovano	Djelimično realizovano	Nije realizovano	Bez ocjene/neprovodivo		
1	2	3	4	5	6	7	8 (4+5+6+7)	
1.	Izvještaj o finansijskoj reviziji izvještaja o Izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu i korisnici Budžeta FBiH	385	81	86	207	7	381	
	postotak		21%	23%	54%	2%	100%	
2.	Kantoni i kantonalni budžetski korisnici	294	22	23	58	7	110	
	postotak		20%	21%	53%	6%	100%	
3.	Gradovi i općine	158	53	16	22	6	97	
	postotak		55%	16%	23%	6%	100%	
4.	Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove	290	71	36	16	5	128	
	postotak		55%	28%	13%	4%	100%	
5.	Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu	376	42	24	44	12	122	
	postotak		34%	20%	36%	10%	100%	
U K U P N O		1503	269	185	347	37	838	
	postotak		32%	22%	41%	5%	100%	

Kao što se vidi iz tabele, značajan broj preporuka datih u izvještajima o reviziji nije realizovan ili je djelimično realizovan, što znači da nisu otklonjeni ranije utvrđeni propusti i nepravilnosti. Kod 43 subjekta kod kojih je vršena ocjena postupanja po datim preporukama, od 838 preporuke realizovano je samo 269 preporuka. S obzirom na to da je slična situacija utvrđena i prethodnih godina, može se konstatovati da realizacija preporuka nije na zadovoljavajućem nivou i da bi u narednom periodu trebalo konačno poduzeti ozbiljne aktivnosti i mјere na njihovoј realizaciji, a sve u cilju efikasnijeg i efektivnijeg korištenja javnog novca.

Postupanje po preporukama datim u prethodnim revizijama

3.1.4 Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH i korisnici Budžeta Federacije BiH

Revizija Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu i finansijskih izvještaja korisnika Budžeta FBiH za 2018. godinu provedena je na način da je izvršena revizija finansijskih izvještaja planiranih korisnika i o njima su sačinjeni pojedinačni izvještaji, revizija finansijskih transakcija Budžeta FBiH, prihoda i primitaka, te servisiranje unutrašnjeg i vanjskog duga koji se evidentira kroz Glavnu knjigu Trezora.

U 2018. godini iz Budžeta FBiH finansiran je 61 korisnik, ako se uzme u obzir da su Parlament Federacije BiH (Dom naroda Parlamenta FBiH, Predstavnički dom Parlamenta FBiH i Zajedničke službe Parlamenta FBiH) i Ured predsjednika Federacije BiH i dva potpredsjednika revidirani kao dva subjekta revizije. Revidirana su 23 budžetska korisnika, sa odobrenim budžetom od 2.527.360.930 KM, što je 85% u odnosu na ukupan Budžet FBiH za 2018. godinu (2.989.661.837 KM). Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu, sa ukupno ostvarenim rashodima i izdacima u iznosu od 2.421.291.342 KM, za finansijske izvještaje i za usklađenost ocijenjen je sa rezervom, uz isticanje pitanja.

Ukupni prihodi i primici Budžeta FBiH za 2018. godinu iskazani su u iznosu od 2.412.917.070 KM, od čega se na prihode odnosi 2.158.066.511 KM (prihodi od poreza, neporezni prihodi, primljeni transferi i donacije), a na primitke 254.850.559 KM (primici od prodaje stalnih sredstava i domaće zaduzivanje). Ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 2.421.291.342 KM, od čega se na rashode i kamate odnosi 1.389.738.327 KM, kapitalne izdatke 201.553.810 KM, izdatke za finansijsku imovinu 15.860.640 KM i otplate primljenih kredita i zajmova 814.138.565 KM. Višak rashoda nad prihodima iskazan je u iznosu od 8.374.273 KM. Iskazani finansijski rezultat u Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu ne može se potvrditi najmanje za 139.302.133 KM s obzirom na to da su rashodi koji se odnose na kapitalne transfere više evidentirani za 153.000.000 KM, dok obaveze na osnovu tekućih transfera u iznosu od 13.697.867 KM nisu iskazane na poziciji rashoda. Za 2018. godinu trebao je biti iskazan pozitivan finansijski rezultat. Najveće nepravilnosti konstatovane su kod realizacije tekućih i kapitalnih transfera koji su iskazani u iznosu od 1.172.357.101 KM (tekući transferi i drugi tekući rashodi 1.003.860.587 KM i kapitalni transferi 168.496.514 KM). Od navedenog iznosa tekućih transfera, na rashode po osnovu prava iz boračko-invalidske i socijalne zaštite odnosi se 756.306.812 KM, što je regulisano posebnim zakonskim propisima iz ove oblasti.

U tabeli je prikazan pregled ostvarenih rashoda i izdataka po budžetskim korisnicima, sa datim mišljenjem.

Red. broj	Subjekti revizije	Ostvareni rashodi i izdaci u KM	Dato mišljenje	
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
1	2	3	4	5
1.	Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu	2.421.291.342	S rezervom	S rezervom
2.	Parlament Federacije BiH	13.386.168	Pozitivno	S rezervom
3.	Ured predsjednika i dva potpredsjednika FBiH	2.307.777	Suzdržano	S rezervom

Red. broj	Subjekti revizije	Ostvareni rashodi i izdaci u KM	Dato mišljenje	
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
1	2	3	4	5
4.	Vlada Federacije BiH	28.843.185	Pozitivno	S rezervom
5.	Federalno ministarstvo finansija	968.998.347	Pozitivno	S rezervom
6.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	6.931.572	Pozitivno	Pozitivno
7.	Federalno ministarstvo pravde	3.799.352	Pozitivno	S rezervom
8.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	21.063.481	Pozitivno	S rezervom
9.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	192.147.241	S rezervom	S rezervom
10.	Federalno ministarstvo zdravstva	41.174.868	Pozitivno	S rezervom
11.	Federalno ministarstvo trgovine	1.353.138	Pozitivno	Pozitivno
12.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	5.111.724	Pozitivno	S rezervom
13.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	75.348.233	Pozitivno	S rezervom
14.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno- oslobodilačkog rata	322.965.229	Pozitivno	S rezervom
15.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	6.676.894	Pozitivno	S rezervom
16.	Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta	12.479.725	Pozitivno	Pozitivno
17.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	442.923.630	S rezervom	S rezervom
18.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	10.876.230	S rezervom	S rezervom
19.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	25.009.030	Pozitivno	Pozitivno
20.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	8.430.841	Pozitivno	S rezervom
21.	Odbor državne službe za žalbe	287.406	Pozitivno	Pozitivno
22.	Federalni zavod za geologiju	1.056.334	Pozitivno	Pozitivno
23.	Agencija za reviziju privatizacije	347.459	Pozitivno	S rezervom
24.	Služba za zajedničke poslove organova i tijela Federacije BiH	15.528.869	S rezervom	S rezervom

3.1.4.1 Glavni nalazi i preporuke

U izvještajima o provedenim finansijskim revizijama pojedinačnih budžetskih korisnika FBiH za 2018. godinu i Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu dati su odgovarajući nalazi i preporuke. Iako Ured za reviziju već niz godina ukazuje na probleme u upravljanju i raspolažanju javnim sredstvima i u skladu s tim daje preporuke, značajan broj preporuka još uvijek nije realizovan.

Kako se utvrđene nepravilnosti ponavljaju iz godine u godinu, od suštinske važnosti bilo bi da se ubuduće one pravovremeno otklone, što bi prevashodno uticalo na unapređenje transparentnosti, zakonitosti i namjenskog trošenja javnog novca. Glavni nalazi i preporuke su:

- Sistem internih kontrola kod većine revidiranih korisnika Budžeta FBiH još uvijek nije uspostavljen prema prihvaćenom modelu sistema internih kontrola (COSO model) u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH i ostalim pratećim zakonskim i drugim propisima koji regulišu ovu oblast. Zbog neadekvatno uspostavljenog sistema internih kontrola u revidiranim institucijama, kod većine je zakazala institucionalna odgovornost, što je jednim dijelom uticalo na netransparentno trošenje javnog novca.

U cilju uspostavljanja funkcionalnog sistema finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru, potrebno je da Vlada FBiH i Federalno ministarstvo finansija u okviru svojih nadležnosti poduzmu aktivnosti na provedbi Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH i Strategije javne interne finansijske kontrole u FBiH.

- Planiranje javne potrošnje i dalje se, u većini slučajeva, vrši bez strateških dokumenata i realnih potreba. Nije uspostavljeno odgovarajuće praćenje izvršenja odobrenih budžeta i ne vrši se mjerjenje učinaka u odnosu na uložena sredstva. Za izradu raznih strategija u prethodnom periodu uložena su značajna sredstva, ali one nisu realizovane u skladu sa donesenim akcionim planovima.

Planiranje javne potrošnje vršiti na bazi strateških dokumenata i stvarnih potreba, te uspostaviti adekvatan sistem praćenja učinaka u odnosu na uložena sredstva.

- Obaveze iz prethodnih godina, kao i obaveze iz tekuće godine, u finansijskim izvještajima nisu iskazane ili su iskazane na pogrešnim pozicijama. Obaveze po pravosnažnim presudama, izvršnim sudskim rješenjima i obaveze za poticaje u poljoprivredi evidentirane su na vanbilansnoj evidenciji i razgraničenim rashodima, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Nadležni nisu pravovremeno poduzimali odgovarajuće aktivnosti u planiranju izmirenja ovih obaveza, što će u narednom periodu imati za posljedicu obračun zateznih kamata i povećanje ukupnih troškova i izdataka na teret budžeta.

Potrebno je da se Vlada FBiH, Federalno ministarstvo finansija i budžetski korisnici dosljedno pridržavaju važećih zakonskih i drugih propisa u dijelu utvrđivanja, evidentiranja i iskazivanja obaveze na propisanim pozicijama u obračunskom razdoblju u kojem je obaveza za plaćanje nastala.

- Kod revidiranih subjekata koji su bili predmet pojedinačnih revizija konstatovana su odstupanja kod sistematizovanih i popunjениh radnih mjesta, što može ukazivati da postojeća sistematizacija nije optimalna, jer korisnici obavljaju poslove iz nadležnosti sa postojećim brojem izvršilaca.

Potrebno je da Vlada FBiH, u skladu s nadležnostima, nastavi aktivnosti na unapređenju rada i organizacije federalnih ministarstava i drugih tijela federalne uprave, u cilju uspostavljanja optimalnog broja zaposlenih za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti i radi što efikasnijeg rada javne uprave.

- Planiranje nabavki, neblagovremeno pokretanje postupka, izbor postupka, dijeljenje nabavke, izrada tenderske dokumentacije, nastavak saradnje sa dobavljačima iz prethodnog perioda te praćenje realizacije ugovora propusti su koji su uočeni kod primjene Zakona o javnim nabavkama.

U potpunosti primjenjivati Zakon o javnim nabavkama i provedbene akte, te pratiti realizaciju zaključenih ugovora u skladu s prihvaćenim ponudama.

- Dio tekućih transfera planiran je, odobravan i realizovan netransparentno i bez jasnih kriterija. Ocjene i rangiranje zahtjeva za dodjelu jednog dijela transfera i utvrđivanje iznosa sredstava nisu bili u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu, te nije obavljen propisani nadzor nad namjenskim utroškom doznačenih sredstava (poticaji za biljnu i animalnu proizvodnju i ostale vrste podrški, transfer kantonima i općinama, transfer za sport i kulturu i institucije nauke i kulture od značaja za FBiH, udruženja građana iz oblasti kulture i transfer za mlade, razvoj turizma, organizacije i udruženja civilnih invalida, institucije od značaja za BiH). Na poziciji tekućih transfera pojedine institucije planirale su raspodjelu, iako nije postojala zakonska osnova za to.

Prilikom planiranja i raspodjele sredstva tekućih transfera treba jasno definisati kriterije i namjenu, utvrditi obavezu izvještavanja o namjenskom utrošku doznačenih sredstava, te osigurati nadzor nad utroškom sredstava.

Popis imovine, obaveza i izvora sredstava kod većine budžetskih korisnika koji su bili predmet revizije nije obavljen u skladu s važećim propisima o vršenju popisa i svrhom popisa. Nepravilnosti vezane za popis dvojake su prirode: sistemske problemi (neriješen status državne imovine) i problemi tehničke prirode. Problemi tehničke prirode uglavnom se odnose na provođenje popisa, što je navedeno u pojedinačnim izvještajima budžetskih korisnika, a to su: neadekvatna priprema i planiranje popisa, obavljanje samo naturalnog popisa bez usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stanjem utvrđenim popisom, knjigovodstveno neevidentiranje viškova i manjkova utvrđenih popisom. Ne može se potvrditi ni da je vršen stvarni popis obaveza i potraživanja. Status imovine i obaveza institucija koje su u prethodnom periodu prešle na državni nivo nije riješen (Prijašnje FMO i Vojska FBiH; Carinska uprava i OSA).

Utvrđeno je da pojedine federalne institucije ne posjeduju vjerodostojnu dokumentaciju (zemljišnoknjižni izvadak i izvod iz posjedovnog lista) kojom bi se potvrdilo vlasništvo Federacije BiH, a jedan dio imovine nije bio ni dostupan, što je u konačnici dovelo u pitanje tačnost i istinitost iskazane imovine.

Potrebno je da nadležni organi i institucije ubrzaju proces rješavanja pitanja državne imovine i njenog vlasništva i da se po okončanju procesa izvrši njen uknjižavanje i evidentiranje u poslovnim knjigama.

Popis imovine i obaveza vršiti blagovremeno i sveobuhvatno, te uskladiti knjigovodstveno stanje sa stanjem utvrđenim popisom, kako je to Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH propisano.

- Angažovani su vanjski saradnici po osnovu ugovora o djelu za poslove iz nadležnosti revidiranih subjekata i poslove utvrđene pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji. Za njihovo angažovanje nije provedena procedura u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH. Ugovori sa izvršiocima zaključivani su u kontinuitetu tokom cijele godine, pa i tokom više godina. Nije se mogao potvrditi način utvrđivanja visine naknade, odnosno vrednovanje poslova koji su bili predmet ugovora, kao ni transparentnost izbora osoba za zaključivanje ugovora o djelu.

Potrebno je da Vlada FBiH sa nadležnim budžetskim korisnicima poduzme aktivnosti kako bi se ugovori o djelu zaključivali samo za poslove i radne zadatke za koje je, u skladu sa zakonskim propisima, predviđeno zaključivanje ugovora i da se oni zaključuju jednokratno, na određeno vrijeme, sa tačno definisanim poslovima koje treba uraditi.

Obavljanje poslova utvrđenih pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta i angažovanje izvršilaca vršiti u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH.

- Naknada članovima komisija plaćana je i za obavljanje poslova iz nadležnosti revidiranih subjekata. Jedan broj budžetskih korisnika nije poštovao Uredbu o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela koje je osnovala Vlada FBiH i rukovodioci federalnih organa državne službe. Ovo se odnosi na utvrđivanje visine naknade članovima komisija i njene isplate bez sačinjenog izvještaja kojim se potvrđuje opravdanost urađenog posla. Naknada se isplaćivala i članovima komisija koji su zaposlenici revidiranih institucija i koji su dužni u radno vrijeme obavljati poslove i zadatke za koje ostvaruju redovna primanja iz radnog odnosa, a poslove u komisijama trebali su obavljati van radnog vremena. Obračun naknada nije imao tretman plaće, kako je propisano odredbama Zakona o porezu na dohodak, jer se u skladu sa ovim zakonom oporezuju i naknade koje poslodavac isplaćuje zaposleniku za njegovo angažovanje u raznim komisijama vezano za radni ciklus.

Bez obzira na to što su komisije osnovane u skladu sa Uredbom i posebnim propisima, uvažavajući činjenicu da se radi o angažovanju zaposlenika vezano za radni ciklus i obavljanje poslova iz nadležnosti, ne može se potvrditi opravdanost isplata naknada članovima komisija.

Potrebno je da se poslovi iz nadležnosti institucije definišu pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i da ih zaposlenici obavljaju bez isplate naknade.

Obračun i isplatu pripadajućih poreza i doprinosa na naknade treba vršiti u skladu s važećim zakonskim i drugim propisima.

U sljedećoj tabeli je pregled datih preporuka po budžetskim korisnicima za 2018. godinu, kao i postupanje po preporukama iz prethodno revidiranog perioda.

Br.	Subjekti revizije	Broj datih preporuka	Postupanje po preporukama datim u izveštajima u prethodnim godinama									
			Ukupno			Realizovano			Djelimično		Nerealizovano	
			Broj	Broj	%	Broj	Broj	%	Broj	Broj	Broj	%
1.	Izveštaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu	47	36			10	28		26	72		
2.	Parlament Federacije BiH	19	23	1	4%	3	13%	19	83%			
3.	Ured predsjednika i dva potpredsjednika FBiH	12	11	1	9%	2	18%	8	73%			
4.	Vlada Federacije BiH	19	22	5	23%	3	14%	14	63%			
5.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	11	11	2	18%	2	18%	7	64%			
6.	Federalno ministarstvo pravde	14	20	3	15%	2	10%	13	65%	2	10%	
7.	Federalno ministarstvo finansija	27	27	2	7%	4	15%	21	78%			
8.	Federalno ministarstvo energije, rудarstva i industrije	11	12	4	33%	3	25%	5	42%			
9.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	18	15	2	13%	5	33%	8	54%			
10.	Federalno ministarstvo zdravstva	16	15	5	33%	3	20%	6	40%	1	7%	
11.	Federalno ministarstvo trgovine	6	2					2	100%			
12.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	18	18	5	28%	3	17%	9	50%	1	5%	
13.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	19	22	8	36%	2	9%	12	55%			
14.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	25	26	8	31%	13	50%	5	19%			

Br.	Subjekti revizije	Broj datih preporuka	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama									
			Ukupno			Realizovano			Djelimično		Nerealizovano	
			Broj	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	
15.	Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta	15	19	9	47%	8	42%	2	11%			
16.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	25	25	4	16%	9	36%	11	44%	1	4%	
17.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	24	31	8	26%	8	26%	15	48%			
18.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	9	9	1	11%	2	22%	5	56%	1	11%	
19.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	5	10	7	70%	1	10%	2	20%			
20.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	12	12	3	25%	2	17%	6	50%	1	8%	
21.	Odbor državne službe za žalbe	5	Nije vršena revizija									
22.	Federalni zavod za geologiju	2	Nije vršena revizija									
23.	Agencija za reviziju privatizacije	8	Nije vršena revizija									
24.	Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH	18	15	3	20%	1	7%	11	73%			
Ukupno		385	381	81	21%	86	23%	207	54%	7	2%	

Najznačajniji nalazi po subjektima revizije, koji su bili osnova za izražavanje mišljenja:

Subjekti revizije	Datum mišljenje za 2018. godinu/Najznačajniji nalazi	
	1	2
Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none"> Iskazani rashodi u Godišnjem izvještaju o izvršenju Budžeta precijenjeni su najmanje za 139.302.133 KM zbog njihovog pogrešnog evidentiranja, što je uticalo na finansijski rezultat. Navedeno se odnosi na više iskazane rashode po osnovu kapitalnih transfera za izgradnju autoputeva i brzih puteva u iznosu od 153.000.000 KM, te manje iskazane rashode po osnovu poticaja za biljnu i animalnu proizvodnju i veterinarstvo u iznosu od 8.015.010 KM i transfere iz oblasti socijalnih prava u iznosu od 5.682.857 KM; U Budžetu za 2018. godinu, kao i za prethodne godine, nije planirano izmirenje dospjelih obaveza po osnovu pravosnažnih presuda i sudske rješenja o izvršenju, evidentiranih na razgraničenim rashodima i vanbilansnoj evidenciji u iznosu od 63.001.325 KM, zbog čega su potcijenjeni rashodi i finansijski rezultati obračunskih perioda u kojima su obaveze nastale. Ovakav način evidentiranja nije u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, članom 16. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 35. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. 	

Isticanje pitanja

- Na dan 31. 12. 2018. godine iskazana su stalna sredstva u iznosu od 15.483.442 KM i kratkoročna potraživanja i plasmani u iznosu od 183.656 KM, koji se odnose na Carinsku upravu i Obavještajno-sigurnosnu službu koje su u ranijem periodu prešle sa federalnog na državni nivo. Za ove dvije institucije i dalje nije riješen status imovine, potraživanja i obaveza u skladu sa zakonskim propisima;
- Vlada FBiH nije poduzimala aktivnosti u vezi s okončanjem raspolažanja svim pravima i obavezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH, kao ni na utvrđivanju tačnog iznosa dugova, zaduživanja i ostalih obaveza nastalih do 1. 1. 2006. godine, u skladu sa Zakonom o odbrani BiH i Zakonom o prestanku važenja Zakona o odbrani FBiH, u cilju zaštite i namjenskog korištenja pokretne i nepokretnе imovine koja je ostala u nadležnosti Federacije BiH. Na datum bilansa u Glavnoj knjizi Trezora FBiH iskazana su stalna sredstva od 12.895.849 KM, kratkoročna potraživanja i plasmani od 16.080.118 KM, dugoročne i kratkoročne obaveze i razgraničenja od 71.835.970 KM, koja se odnose na ove institucije.

Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Planiranje Budžeta FBiH za 2018. godinu nije u cijelosti vršeno u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH s obzirom na značajna odstupanja u realizaciji planiranih prihoda i rashoda. Uspostava Registra budžetskih korisnika Federacije BiH nije izvršena u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, što je također uticalo na planiranje Budžeta FBiH, kao i na planiranje i realizaciju budžeta Parlamenta FBiH, predsjednika i dva dopredsjednika FBiH, Ministarstva pravde i kazneno-popravnih zavoda u FBiH;
2. Značajan broj budžetskih korisnika nije u potpunosti primjenjivao kriterije za raspodjelu dijela tekućih i kapitalnih transfera u iznosu od 262.790.030 KM, koji su utvrđeni programima utroška sredstava, niti se njihova raspodjela vršila primjenom jasnih i mjerljivih kriterija. Budžetski korisnici nisu osigurali adekvatan nadzor nad namjenskim utroškom doznačenih transfera niti su vršili procjenu efekata ulaganja, kako je utvrđeno Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju budžeta FBiH za 2018. godinu;
3. Nisu poduzete adekvatne mjere za naplatu potraživanja po kreditima u iznosu od 171.896.201 KM, koji su na osnovu supsidijarnih ugovora sa FBiH preneseni na krajnje korisnike (JP Ceste FBiH, JP Željeznice FBiH, Tuzlanski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Unsko-sanski kanton, Zapadnohercegovačka županija i drugi), što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH;
4. Građevine i zemljište kod jednog broja budžetskih korisnika iskazani su u Glavnoj knjizi Trezora, za šta nije osigurana relevantna dokumentacija o posjedu i vlasništvu, zbog čega se ne može potvrditi iskazana vrijednost stalnih sredstava u finansijskim izvještajima;
5. Popis imovine i obaveza kod jednog broja budžetskih korisnika nije izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH, s obzirom na to da njima nisu obuhvaćena sva sredstva i obaveze niti je izvršeno uskladištanje knjigovodstvenog stanja sa stanjem utvrđenim popisom;
6. Pojedini budžetski korisnici zaključivali su ugovore o djelu za poslove koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjeseta revidiranih korisnika te isplaćivali naknade za rad u komisijama za poslove iz nadležnosti, što nije u skladu sa zakonskim propisima koji definiraju ove oblasti.

	<p>Na naknade za rad u komisijama nisu obračunati uplaćeni pripadajući porezi i doprinosi u skladu sa Zakonom o doprinosima i Zakonom o porezu na dohodak;</p> <p>7. Vlada Federacije BiH i Federalno ministarstvo finansija nisu postupili u skladu sa članom 16, tačka 3. Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH i obavijestili Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH o preduzetim mjerama na realizaciji preporuka iz prethodnog revizorskog Izvještaja. Predmetnom revizijom je utvrđeno da se preporuke date u prethodnim periodima nisu implementirale.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• Nadležne institucije FBiH još uvijek nisu usvojile Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor. U skladu sa članom 33. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, primjenjuju se propisi vezani za budžetske korisnike i vanbudžetske fondove iz oblasti računovodstva i revizije u javnom sektoru. Svrha usvajanja standarda za javni sektor je izrada pouzdanih finansijskih izvještaja koji će biti interna i međunarodno uporediva;• Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu ne sadrži sve informacije o izvršenju Budžeta, propisane članom 97. Zakona o budžetima u FBiH, koje bi omogućile nadležnim organima i institucijama praćenje namjenskog utroška javnih sredstava.
Parlament Federacije BiH	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Obračun i isplata dijela naknada troškova izabralih dužnosnika nije izvršena na osnovu relevantne dokumentacije, kojom bi se potvrdila isplata navedenih naknada, u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH i Odlukom o ostvarivanju prava na plaće, naknade plaća i druga materijalna prava izabralih dužnosnika i savjetnika u Domu naroda i Predstavničkom domu Parlamenta FBiH;2. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Parlamenta FBiH nije usklađen sa Zakonom o državnoj službi FBiH i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH.
Ured predsjednika i dva potpredsjednika FBiH	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Suzdržano mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Godišnji finansijski izvještaj za 2018. godinu za predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH nije sačinjen niti dostavljen nadležnim organima i institucijama u zakonski utvrđenom roku, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Zakonom o budžetima u Federaciji BiH i Uredbi o računovodstvu budžeta u Federaciji BiH. Sačinjeni su pojedinačni izvještaji i dostavljeni Federalnom ministarstvu finansija u skladu sa Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p>

	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta predsjednika i potpredsjednika Federacije nije uređen način rukovođenja, ovlaštenja i odgovornosti službenika i namještenika, opis i podjela poslova, što nije u skladu sa Uredbom o načelima za utvrđivanje unutrašnje organizacije federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija, niti su finansijski izvještaji i izvršenje budžeta sačinjeni u skladu s važećim zakonskim propisima za jedan organ, s jednim identifikacijskim brojem, u skladu sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Obaveze na osnovu pravosnažnih sudske presude iz radnog odnosa u iznosu od 76.643 KM evidentirane su u izvanbilansnoj evidenciji, po instrukciji Federalnog ministarstva finansija iz 2016. godine.
Vlada Federacije BiH	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Prilikom donošenja odluka i zaključaka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine nisu u potpunosti poštovane odredbe Poslovnika o radu Vlade FBiH, kao ni odredbe Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu u dijelu donošenja odluka o usvajaju programu utroška sredstava tekućih i kapitalnih transfera za budžetske korisnike. Navedeno je imalo uticaj na izvršavanje Budžeta FBiH za 2018. godinu i visinu utrošenih sredstava; Kod odobravanja i korištenja sredstava Tekuće rezerve nisu u potpunosti poštovane odredbe Zakona o budžetima u FBiH i Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Na osnovu prijedloga Federalnog ministarstva prometa i komunikacija i na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva finansija i Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, Vlada FBiH donijela je odluku o davanju saglasnosti za otvaranje namjenskog projektnog računa Federalnog ministarstva prometa i komunikacija izvan Jedinstvenog računa Trezora na koji je u decembru 2018. godine preneseno 153.000.000 KM.
Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo nije upisano kao nosilac prava vlasništva nad građevinskim objektima i zemljištem koje koristi i koje je u knjigovodstvenim evidencijama iskazano u iznosu od 5.507.690 KM nabavne vrijednosti. <p>Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje</p>

Federalno ministerstvo pravde	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Planiranje, odobravanje i raspodjelu budžetskih sredstava za kazneno-popravne zavode, koji su posebne federalne ustanove i imaju svojstvo pravnog lica, te izradu finansijskih planova, analiza, izvještaja, konsolidovanih periodičnih i završnih računa, unos i obradu narudžbenica, fakturisanje i unos faktura, sistemski obračun plaća i naknada i internu reviziju obavlja Ministarstvo, iako mu nisu, u skladu s važećim zakonima i podzakonskim propisima, dati u nadležnost;2. Za provedenu zajedničku nabavku motornih vozila za kazneno-popravne zavode u vrijednosti od 335.783 KM, postupak javne nabavke nije poništen, iako je ponuda odabranog dobavljača bila iznad procijenjene vrijednosti nabavke, niti je ugovor o nabavci zaključen u skladu sa uslovima navedenim u tenderskoj dokumentaciji, što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama;3. Naknade za rad komisija i naknade po osnovu ugovora o djelu isplaćivane su i za redovne poslove koji su u nadležnosti Ministarstva.
Federalno ministerstvo finansija	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• Obaveze po osnovu ostalih pravosnažnih presuda sudskeh izvršnih rješenja, upravnih i radnih sporova i obaveze po drugim osnovama iz prethodnih godina u iznosu od 3.984.811 KM iskazane su u okviru dugoročnih obaveza <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Raspodjela sredstava tekućih transfera drugim nivoima vlasti u iznosu od 18.000.000 KM na ime sufinansiranja u projektima i finansijske podrške kantonima i općinama nije izvršena u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu i Odlukom Vlade FBiH o utvrđivanju kriterija raspodjele sredstava;2. Uspostavljeni Registar budžetskih korisnika Budžeta u FBiH nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika Budžeta u FBiH, što je uticalo na planiranje i realizaciju sredstava za rad Parlamenta FBiH, predsjednika i dva potpredsjednika FBiH i kazneno-popravnih zavoda u FBiH;3. Ministarstvo nije osiguralo provođenje jedinstvenih računovodstvenih procedura i propisa o knjigovodstvu, prema članu 78. Zakona o budžetima u FBiH i članu 8. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, što je uticalo na tačnost i istinitost iskazanih pozicija u finansijskim izvještajima budžetskih korisnika, kao i na Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH;4. Popisom imovine, potraživanja i obaveza nije utvrđeno stvarno stanje, nije izvršeno usuglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem, što nije u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Federalno ministarstvo finansija dalo je saglasnost na osnovu kojeg je Vlada FBiH donijela odluku o otvaranju namjenskog projektnog računa Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija izvan Jedinstvenog računa Trezora, za sredstva „Kapitalnog transfera javnim preduzećima – Transfer za izgradnju autocesta i brzih cesta“, na koji je u decembru 2018. godine prebačeno 153.000.000 KM.
Federalno ministarstvo energije, rударства i industrije	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Subvencije za uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje od 1.469.768 KM i finansiranje razvojnih projekata za preduzeća iz oblasti namjenske industrije nisu realizovane primjenom jasnih i mjerljivih kriterija, čime nije osigurano efikasno upravljanje budžetskim sredstvima u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta u FBiH za 2018. godinu. Također, Ministarstvo nije osiguralo potpun nadzor nad korisnicima subvencija s obzirom na to da jedan broj korisnika nije u definisanom roku dostavio uvjerenje Porezne uprave FBiH da su osobe za koje je odobren poticaj ostvarile pravo za odlazak u penziju. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Taksu za uspostavu rezervi naftnih derivata Operator – Terminali Federacije nije realizirao za nabavku rezervi naftnih derivata, kako je to predviđeno odredbama Zakona o naftnim derivatima u FBiH, već su sredstva deponirana na računima korisnika. Odlukom Vlade FBiH o načinu namjenskog utroška sredstava ostvarenih na osnovu takse, za uspostavu rezervi naftnih derivata za namjenski utrošak sredstava, pored Operatora, zaduženo je i Ministarstvo.
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> U Godišnjim finansijskim izvještajima nisu iskazana novčana sredstva na posebnom namjenskom projektnom računu i obaveze po osnovu kapitalnog „Transfera za izgradnju autocesta i brzih cesta“ u iznosu od 153.000.000 KM, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Na osnovu odluka Vlade FBiH iz 2012. godine evidentirani su dugoročni plasmani u iznosu od 35.266.036 KM, koji se odnose se na udjele Vlade FBiH u osnovnom kapitalu JP „B&H Airlines“ d.o.o. Sarajevo, koji je prestao sa radom i za koji se vodi stečajni postupak; Za izradu studije „Glavni projekt izgradnje pristana i gradske marine u Neumu“ u 2007. godini utrošeno je 432.187 KM, što je evidentirano na stalnim sredstvima u obliku prava studije izvodljivosti, projektne pripreme i projektovanja. Realizacija projekta nije započeta s obzirom na to da je Općinsko vijeće Neum u maju 2008. godine obavijestilo Ministarstvo da ga ne prihvata. Vlada FBiH je zaključkom iz 2013. godine ocijenila da je navedeni projekat nepotpun jer se pri izradi nije osigurala saglasnost lokalne zajednice, tako da se ne može implementirati dok se ne ispuni ovaj uslov. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p>

	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Nije izvršen potpun i adekvatan nadzor nad utroškom sredstava tekućih i kapitalnih transfera koja su doznačena: JP „Željeznice FBiH“ d.o.o. Sarajevo, JP „Međunarodna zračna luka Aerodrom Mostar“ d.o.o. Mostar, JP „Međunarodni aerodrom Tuzla“ d.o.o. Tuzla. Odlukama o usvajanju programa utroška tekućih i kapitalnih transfera nije predviđen način i rokovi izvještavanja u skladu sa članom 37. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu. Navedena preduzeća nisu u utvrđenom roku dostavila izvještaje o namjenskom utrošku doznačenih sredstava, u skladu sa zaključenim ugovorima;Naknade po osnovu ugovora o djelu u neto iznosu od 77.974 KM isplaćene su za poslove iz nadležnosti Ministarstva, koji su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.
Federalno ministerstvo zdravstva	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Realizacija dijela tekućih transfera nije izvršena u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu i podzakonskim aktima s obzirom na to da se ne može potvrditi način primjene kriterija za raspodjelu sredstava koji su utvrđeni programima utroška sredstava, a koje je donijela Vlada FBiH. Navedeni transferi odnose se na: Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sveučilišnu kliničku bolnicu Mostar, Univerzitetski klinički centar Tuzla, Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH i Agenciju za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH;Obaveze po osnovu naknada za rad u komisijama i obaveze prema zdravstvenim ustanovama za obavljanje specijalizantskog staža u iznosu od 103.921 KM nisu evidentirane u tekućoj godini u skladu s načelom modificiranog nastanka događaja, niti su popisane prilikom redovnog godišnjeg popisa u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH;Na isplaćene neto naknade zaposlenicima za rad u komisijama u iznosu od 110.655 KM nisu obračunati i plaćeni puni porezi i doprinosi utvrđeni Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak.
Federalno ministerstvo trgovine	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Obaveze po pravosnažnim sudskim presudama iz radnog odnosa u iznosu od 267.673 KM, po instrukciji Federalnog ministarstva finansija, iskazane su na poziciji razgraničenih rashoda i obaveza, što nije u skladu sa Zakonom o Budžetima FBiH. <p>Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Nije u potpunosti implementiran Pravilnik o načinu evidentiranja i kontroli prometa naftnih derivata putem ugrađene opreme na benzinskim pumpama u FBiH, niti se može opravdati dosadašnje ulaganje sredstava u opremu i troškove njenog redovnog održavanja.

Federalno ministarstvo prostornog uređenja	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Procedure usvajanja pojedinih faza prostornih i regulacijskih planova i provedene javne rasprave i korekcije postupanja po dostavljenim primjedbama traju veoma dugo, kao i vrijeme koje protekne od prihvatanja pojedine faze od strane Ministarstva, do razmatranja iste na sjednici Vlade, odnosno Parlamenta FBiH. Ministarstvo je u periodu od 2008. do 2012. godine pokrenulo aktivnosti na izradi prostornih i regulacijskih planova za koje je u prethodnom periodu utrošeno 7.589.702 KM i koji do 31. 12. 2018. godine nisu okončani. Učesnici u realizaciji prostornih i regulacijskih planova nisu blagovremeno poduzimali aktivnosti na njihovom donošenju i implementaciji.Pokrenuta je tužba protiv Ministarstva radi utvrđenja ništavnosti ugovora i naknade štete u vrijednosti od 1.079.619 KM u vezi zaključenog Ugovora za izradu digitalnog orto-foto plana FBiH iz 2006. godine.
	Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Raspodjela tekućih i kapitalnih transfera, kao i interventnih sredstava po istima, u ukupnom iznosu od 3.101.000 KM, izvršena je na osnovu kriterija i potkriterija koji su općeniti, nisu mjerljivi i dovoljno razrađeni, što nije u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta u FBiH za 2018. godinu.Tokom 2018. godine u komisijama su bili angažovani zaposlenici Ministarstva, od čega je značajan broj zaposlenika bio angažovan u više radnih tijela, što nije u skladu s Uredbom o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe. Na isplaćene naknade zaposlenicima za rad u komisijama i radnim tijelima u iznosu od najmanje 95.480 KM nisu obračunani i uplaćeni puni porezi i doprinosi utvrđeni Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak.
Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Potencijalne obaveze po osnovu Programa novčanih podrški za biljnu i animalnu proizvodnju u iznosu 7.785.786 KM, koje su nastale na osnovu obračuna nadležnih kantonalnih ministarstava, kao i obaveze po osnovu Programa utroška sredstava poticaja po Modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine u iznosu od 10.756.202 KM, iskazane su na vanbilansnoj evidenciji sa 31. 12. 2018. godine. Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Nisu poštovane odredbe člana 10. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kojim je regulisano da se srazmjerno smanji visina sredstava za podršku pojedinom klijentu, kada ukupni zahtjevi za podršku unutar modela proizvodnji i modela kapitalnih ulaganja premašuju iznos predviđen Programom podrški i odobrenim Budžetom FBiH.Popisom stalnih sredstava i obaveza nije utvrđeno stvarno stanje obaveza i potencijalnih obaveza, niti njihovo usklađivanje sa knjigovodstvenim stanjem, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

	Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Implementacija i izvještavanje nadležnih institucija o utrošku sredstava razvojno-investicijskih projekata u nadležnosti Ministarstva, koji se finansiraju iz ino-kredita i donatorskih sredstava, nije vršeno u skladu sa Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH.
Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Raspodjela sredstava Transfera za pomoć u zapošljavanju boračkih kategorija putem boračkih zadruga u iznosu od 2.000.000 KM, Transfera udruženjima proisteklim iz posljednjeg odbrambeno-oslobodilačkog rata u iznosu od 460.000 KM i Transfera za sufinansiranja izgradnje spomen-obilježja, uređenja mezarja i grobalja od 150.000 KM, nije izvršena uz primjenu mjerljivih kriterija utvrđenih programima utroška sredstava, kako bi se potvrdila visina odobrenih sredstava, što nije u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta u FBiH za 2018. godinu. Također, nije vršen adekvatan nadzor kojim bi se utvrdilo da li su sredstva utrošena za predviđene namjene. Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Neusklađenost člana 7. stav (3) Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite sa Zakonom o upravnom postupku, kojim u prethodnom periodu korisniku prava nije omogućeno učestvovanje u postupku, imala je za posljedicu da su presudama sudova korisnici vraćeni u pravo i retroaktivno im izvršen obračun i isplata naknada koje su u 2018. godini iznosile 7.737.142 KM i evidentirane su na poziciji invalidnina.
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Sredstva od priređivanja igara na sreću u iznosu od 158.776 KM dodijeljena su bez primjene mjerljivih kriterija, što nije u skladu sa Uredbom o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda ostvarenih po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću.
Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Više stvorene obaveze u odnosu na planirani Budžet FBiH za 2018. godinu prema Federalnom zavodu PIO/MIO po osnovu priznatog posebnog staža za pripadnike oružanih snaga u iznosu od 3.921.949 KM i obaveze po osnovu porodične penzije u iznosu od 1.769.907 KM nisu evidentirane na poziciji rashoda i obaveza u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH, što je imalo za posljedicu manje iskazane rashode i obaveze izvještajnog perioda;U Godišnjim finansijskim izvještajima iskazana je imovina u iznosu od 539.778 KM za koju Ministarstvo ne posjeduje dokaze o vlasništvu, niti je u njenom posjedu, što je imalo za posljedicu da su stalna sredstva precijenjena za ovaj iznos.

	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Obaveze po sudskim presudama i izvršnim rješenjima iz radnog odnosa u iznosu 380.651 KM, po Instrukciji Federalnog ministarstva finansija o načinu za postupanje po osnovu pravosnažnih sudske presude i rješenja o izvršenju iz radnog odnosa zaposlenih u Ministarstvu, iskazane su na poziciji razgraničenih rashoda.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Tekući transferi neprofitnim organizacijama u iznosu od 1.171.000 KM i kapitalni transferi u iznosu od 700.000 KM dodijeljeni su bez jasno utvrđenih i mjerljivih kriterija, što nije u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu, niti se može potvrditi opravdanost kontinuiranog finansiranja ustanova socijalne zaštite u FBiH. Također, nisu u potpunosti provedeni postupci praćenja i evaluacije namjenskog utroška sredstava doznačenih transfera.
	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> U prethodnom periodu Savezu invalida FBiH odobrena su sredstva na ime realizacije projekta izgradnje „Tvornice urinara i mokraćnih kesa sa priključcima“ u iznosu od 650.000 KM. Međutim, ni u revidiranoj godini nije prezentirana dokumentacija da je projekat završen.
Federalno ministarstvo kulture i sporta	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Godišnji finansijski izvještaji nisu sačinjeni u skladu s članovima od 30. do 32. Pravilnika o izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH s obzirom na to da nije sačinjena Analiza, odnosno tekstualni dio, a u Bilansu stanja na 31. 12. 2018. godine nije ispravno iskazano stanje razgraničenja na datum bilansa, s obzirom na to da nisu preuzeta iz Glavne knjige Trezora, kako je propisano članom 23. Pravilnika. Sredstva transfera za obnovu kulturnog i graditeljskog naslijeđa od najmanje 553.000 KM i dio sredstava koja se dodjeljuju u okviru transfera za sport od značaja za FBiH u iznosu od najmanje 491.750 KM nisu planirana i iskazana na poziciji kapitalnih transfera, već na poziciji tekućih transfera, zbog čega je pozicija tekućih transfera precijenjena, a pozicija kapitalnih transfera potcijenjena za navedene iznose, što nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu i posjedu zgrade čija je nabavna vrijednost u Bilansu stanja na 31. 12. 2018. godine iskazana u iznosu od 855.321 KM. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Raspodjela dijela tekućih transfera u iznosu od 4.184.750 KM i interventnih sredstava u iznosu od 375.250 KM nije izvršena u skladu s općim i posebnim kriterijima utvrđenim Programom utroška sredstava, što nije u skladu sa članovima 33, 37. i 38. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu. Ova sredstva odnose se na transfere za sport od značaja za FBiH, kulturu od značaja za FBiH, obnovu kulturnog i graditeljskog naslijeđa, institucije nauke i kulture od značaja za BiH, mlade i udruženja građana i organizacije iz oblasti kulture. Interventna sredstva nisu korištena za hitne, nepredviđene i specifične namjene, kako je utvrđeno Programom.

	<p>2. Nisu poduzete dovoljne mjere i aktivnosti kako bi se izvršio adekvatan nadzor nad utroškom sredstava tekućih transfera dodijeljenih korisnicima i osiguralo namjensko i efikasno raspolaganje budžetskim sredstvima, što je obaveza u skladu sa članovima 44. i 46. Zakona o budžetima u FBiH, te članom 5. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu.</p>
Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p>
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje</p>
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p>
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p>
	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p>
	<p>1. U okviru tekućih transfera na ime sredstava rezerve realizovano je 205.091 KM za projekte koji nisu ispunjavali kriterije propisane programima utroška sredstava, što nije u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu.</p>
Federalno ministarstvo okoliša i turizma	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p>
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p>
	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p>
	<p>1. Planiranje, realizacija, nadzor i izvještavanje o efektima rezultata utroška sredstava nije izvršeno u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu za tekuće transfere „Akcijski plan strategije okoliša“ i “Transfer za razvoj turizma u FBiH“. Ne možemo potvrditi raspodjelu interventnih sredstava u okviru “Transfera za razvoj turizma u FBiH”, u iznosu od 154.800 KM, koja su raspodijeljena krajem revidirane godine, na osnovu podnesenih zahtjeva, bez javnog poziva i primjene jasnih i mjerljivih kriterija;</p>
	<p>2. Ne može se potvrditi da je izvršen adekvatan i blagovremen nadzor nad namjenskim utroškom dodijeljenih sredstava transfera iz prethodne godine u skladu sa odlukama Vlade FBiH o usvajanju programa utroška sredstava tekućih transfera, potpisanim ugovorima sa korisnicima sredstava i rješenjima ministrike o imenovanju komisije za nadzor.</p>
Odbor državne službe za žalbe	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p>
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje</p>
Federalni zavod za geologiju	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p>
	<p>Isticanje pitanja</p>
	<ul style="list-style-type: none">• U okviru kratkoročnih obaveza iskazano je 65.813 KM koje se odnose na obaveze za neisplaćene doprinose za zdravstveno osiguranje i za zapošljavanje iz ranijeg perioda, kada Zavod nije bio budžetski korisnik.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje</p>

Agencija za reviziju privatizacije	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje
	Mi izražavanje šljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom
	Osnova za mišljenja
	<ol style="list-style-type: none">1. Agencija nije ispoštovala rok za provođenje revizija privatizacije državnog kapitala u privrednim društvima i bankama u skladu sa Zakonom o reviziji privatizacije državnog kapitala u privrednim društvima i bankama, koji je istekao 5. 7. 2017. godine. U 2018. godini nisu okončane revizije predviđene Planom rada za 2018. godinu niti je Agencija preduzimala Zakonom predviđene mjere za njihovo okončanje.
	Isticanje pitanja
	<ul style="list-style-type: none">• Na osnovu Zakona o reviziji privatizacije državnog kapitala u privrednim društvima i bankama od 5. 7. 2012. godine, Vlada FBiH je donijela Uredbu o osnovama organizacije i načinu poslovanja Agencije za reviziju privatizacije u Federaciji Bosne i Hercegovine, koja je stupila na snagu 1. 3. 2014. godine. Direktor Agencije imenovan je 24. 4. 2014. godine (dvije godine poslije donošenja Zakona), kada je Agencija zvanično počela da radi. Vlada FBiH i Agencija nisu pravovremeno preduzimale aktivnosti kako bi se ispoštovali rokovi provođenja revizija utvrđeni Zakonom, niti su u prethodnom periodu izvršene izmjene i dopune Zakona u dijelu produženja utvrđenog roka za obavljanje revizija privatizacije. Također, Vlada FBiH nije preduzimala adekvatne mjere po pitanju upravnog nadzora nad radom Agencije.
Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom
	Osnova za izražavanje mišljenja
	<ol style="list-style-type: none">1. Nekretnine nisu evidentirane na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava o vlasništvu, što je u konačnici uticalo na tačnost i istinitost visine iskazanih stalnih sredstava.
	Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom
	Osnova za izražavanje mišljenja
	<ol style="list-style-type: none">1. Za ulaganja u zgradu Geodetskog zavoda BiH, Salu u zgradu Parlamenta FBiH, Dom odmora Trpanj i Vilu Braun u Sarajevu nisu riješeni imovinskopravni odnosi, iako su izvršena značajna ulaganja u njih;2. Nisu poštovane odredbe članova 53. i 54. Zakona o javnim nabavkama u dijelu pripreme tenderske dokumentacije kojom bi se zadovoljio princip jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača;3. Godišnji popis sredstava i obaveza nije izvršen u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 67. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
	Isticanje pitanja
	<ul style="list-style-type: none">• Na osnovu zakupa 77 poslovnih prostora prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane, u toku su sudski postupci za koje ukupni tužbeni zahtjevi iznose 4.402.177 KM. Naplate ovih potraživanja je upitna zbog neriješenog statusa imovine i nelikvidnosti značajnog broja korisnika poslovnih prostora protiv kojih je pokrenut sudski postupak;• Služba je dala suglasnost Moneux d.o.o. Sarajevo o zaključivanju ugovora o podzakupu dijela poslovnog prostora u Sarajevu, Ulica Maršala Tita broj 11, iako Ugovorom o zakupu poslovnog prostora nije regulisano davanje ovog prostora u podzakup, niti Služba ima saznanje kome je i pod kojim uslovima dio prostora dat u podzakup.

Ugovorena cijena zakupnine od 27 KM/m² nije u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH, kojim je određeno da se visina zakupnine za poslovne prostore prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane utvrđuje u visini zakupnine koju su utvrdile općine na čijem se području nalazi poslovni prostor, niti je Služba preispitala zaključeni ugovor s ciljem zaštite javne imovine.

3.1.5 Kantoni i kantonalni budžetski korisnici

U izvještajnom periodu obavljene su finansijske revizije pet kantona, devet kantonalnih ministarstava i jedne kantonalne uprave. Od ukupno planiranih budžeta svih 10 kantona za 2018. godinu u iznosu od 2.501.132.330 KM, revidirano je pet kantona koji nisu bili predmet revizije za prethodnu, 2017. godinu, i to: Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Hercegbosanska županija/Kanton 10, Bosansko-podrinjski kanton i Županija Posavska. Budžeti ovih kantona planirani su u ukupnom iznosu od 869.629.578 KM i čine 34,97% planiranih budžeta svih kantona. U tri kantona koji su revidirani (Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom i Hercegbosanskoj županiji) izvršene su i posebne revizije po jednog ministarstva, kao i šest ministarstava i jedne uprave iz kantona koji nisu revidirani, čiji su budžeti planirani u ukupnom iznosu od 141.614.809 KM.

Uporni prihodi i primici pet revidiranih kantona u 2018. godini ostvareni su u iznosu od 825.278.198 KM, dok su rashodi i izdaci iskazani u iznosu od 804.850.288 KM. Tri kantona, Tuzlanski, Zeničko-dobojski i Hercegbosanska županija, iskazala su pozitivne finansijske rezultate, a preostala dva, Bosansko-podrinjski i Županija Posavska, negativne finansijske rezultate.

Neovisno o tome, svi revidirani kantoni još uvijek iskazuju viškove rashoda nad prihodima, tzv. akumulirane deficite. Tako je ukupan višak rashoda nad prihodima kod pet revidiranih kantona iskazan u iznosu od 101.391.957 KM. Međutim, treba naglasiti da iskazani viškovi rashoda nad prihodima nisu realni s obzirom na to da u njih nisu uključene sve dospjele obaveze. Najveći dio odnosi se na pravosnažne presude i izvršna sudska rješenja po osnovu tužbi iz radnih odnosa, koje je trebalo evidentirati na pripadajuće bilansne pozicije.

U strukturi rashoda i izdataka, najveći dio u iznosu od 493.638.080 KM ili 61,33% odnosi se na plaće i naknade troškova zaposlenih, 167.091.487 KM ili 20,76% na tekuće i kapitalne transfere, a preostalih 144.120.721 KM ili 17,91% čine ostali materijalni izdaci.

U tabeli je pregled iskazanih rashoda i izdataka sa datim mišljenjima revidiranih kantona i kantonalnih budžetskih korisnika.

Redni broj	Subjekti revizije	Rashodi i izdaci u 2018. (u KM)	Dato mišljenje	
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
1	2	3	4	5
1.	Tuzlanski kanton	342.142.398	S rezervom	S rezervom
2.	Zeničko-dobojski kanton	315.856.042	S rezervom	S rezervom

Redni broj	Subjekti revizije	Rashodi i izdaci u 2018. (u KM)	Dato mišljenje	
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
3.	Hercegbosanska županija/Kanton 10	70.054.953	S rezervom	S rezervom
4.	Županija Posavska	41.188.246	S rezervom	S rezervom
5.	Bosansko-podrinjski kanton	35.608.649	S rezervom	S rezervom
6.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona	9.374.600	Pozitivno	S rezervom
7.	Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona	6.544.198	S rezervom	S rezervom
8.	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije	1.759.479	Pozitivno	Pozitivno
9.	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona	5.140.230	Pozitivno	S rezervom
10.	Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona	8.070.413	S rezervom	S rezervom
11.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanske županije/kantona	8.729.236	Pozitivno	S rezervom
12.	Ministarstvo gospodarstva Županije Zapadnohercegovačke	3.762.155	Pozitivno	S rezervom
13.	Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo	40.830.939	Pozitivno	S rezervom
14.	Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo	11.145.242	S rezervom	S rezervom
15.	Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo	10.437.281	Pozitivno	S rezervom

Napominjemo da su kod dva subjekta, odnosno u dva izvještaja, uz data pozitivna mišljenja o finansijskim izvještajima istaknuta određena značajna pitanja.

I kod mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima istaknuta su značajna pitanja kod tri subjekta kojima su data mišljenja s rezervom.

3.1.5.1 Glavni nalazi i preporuke

- Sistem internih kontrola kod revidiranih kantona, kantonalnih ministarstava i uprave nije uspostavljen u potpunosti u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i njihovim provedbenim aktima, odnosno prema COSO modelu.

Nisu doneseni svi propisani akti i pisane procedure, nisu imenovani koordinatori za finansijsko upravljanje i kontrolu, nije uspostavljena interna revizija ni odgovarajući budžetski nadzor, što u konačnici ima uticaja na transparentnost u trošenju javnog novca.

U cilju potpune uspostave sistema internih kontrola prema COSO modelu, donijeti sve potrebne akte i pisane procedure, dosljedno i u potpunosti ih poštovati i vršiti kontinuirani nadzor nad njihovom primjenom, u skladu sa propisima.

- Zbog neevidentiranih dospjelih obaveza na propisani način, a prije svih pravosnažnih presuda i izvršnih sudskih rješenja, pojedini kantoni u proteklim godinama nisu tačno iskazivali finansijski rezultat i ukupan višak rashoda nad prihodima. Iako su prvi sudski postupci okončani prije više godina, ni budžetima za 2018. godinu nije planirano evidentiranje obaveza i priznavanje rashoda u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH. Nepoduzimanje aktivnosti na rješavanju ovog pitanja za poslјedicu će imati obračun zateznih kamata, što će rezultirati povećanjem rashoda i značajnim odlivom budžetskih sredstava u narednom periodu.

Radi realnog iskazivanja finansijskih rezultata i finansijskih položaja kantona, pravosnažne presude i rješenja o izvršenju, koje u biti predstavljaju dospjele obaveze, evidentirati na pripadajuće bilansne pozicije u skladu sa propisima.

- Planiranje budžeta nije se vršilo u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i realnim mogućnostima. Nije planirano pokriće propisanog dijela akumuliranog deficit-a, niti su izmjenama i dopunama budžeta prethodno planirani budžeti svedeni u realne okvire. Zakonima o izvršenju budžeta nije jasno definisan i uređen način izvršavanja pojedinih rashoda i izdataka, što je posebno izraženo kod tekućih i kapitalnih transfera. Ovim zakonima nije propisano ni donošenje programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele, niti je predviđeno da korisnici sredstava podnose izvještaje o njihovom utrošku. Ni finansijsko izvještavanje nije vršeno u skladu sa Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Planiranje budžeta vršiti u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i prema realnim mogućnostima, zakonima o izvršenju budžeta jasno definisati način izvršavanja pojedinih izdataka, za tekuće transfere utvrditi obavezu donošenja programa utroška sa kriterijima raspodjele, a finansijsko izvještavanje vršiti u skladu sa navedenim Pravilnikom.

- Nabavke roba, radova i usluga nisu se u svim slučajevima provodile u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i ostalim podzakonskim propisima o javnim nabavkama, s obzirom na to da se nisu primjenjivali propisani postupci ili se nisu pokretali blagovremeno, zbog čega su se nabavke vršile na osnovu ugovora zaključenih u prethodnim godinama.

Pojedini budžetski korisnici su određene nabavke vršili bez provođenja propisanih postupaka i procedura. Posebno naglašavamo problem izostanka adekvatnog nadzora nad realizacijom ugovora.

Sve nabavke započinjati blagovremeno, uz pravilan odabir postupaka, dosljednu primjenu procedura propisanih važećim propisima o javnim nabavkama i kontinuiran nadzor nad realizacijom ugovora.

- Aktivnosti na redovnim godišnjim popisima nisu započinjale blagovremeno, popisi se nisu provodili u potpunosti, nisu se završavali u utvrđenim rokovima, niti se vršilo usklađivanje knjigovodstvenog stanja imovine i obaveza sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, što nije u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članovima od 67. do 69. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Godišnji popis započinjati blagovremeno, provoditi ga u potpunosti i u utvrđenim rokovima, uz obavezno usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim, u skladu sa propisima o popisu.

- Raspodjela sredstava tekućih transfera vršila se bez jasno utvrđenih, mjerljivih kriterija, sa korisnicima sredstava nisu se zaključivali ugovori, nisu se sačinjavali ni izvještaji o utrošku sredstva niti je vršen adekvatan nadzor nad trošenjem tih sredstava.

Raspodjelu sredstava tekućih transfera vršiti na osnovu prethodno utvrđenih jasnih i mjerljivih kriterija i osigurati adekvatan nadzor nad njihovim utroškom, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH;

- Nadležna kantonalna ministarstva nisu zaključila ugovore o koncesijama sa svim subjektima koji eksploraciju prirodnih bogatstava i dalje vrše bez naknade, zbog čega kantoni i jedinice lokalne samouprave po tom osnovu ostvaruju manje prihode i gube značajna sredstva. Nije se redovno vršilo ni fakturisanje, a ni naplata koncesionih naknada, u skladu za zaključenim ugovorima, što nije u skladu sa članom 46. Zakona o budžetima u FBiH i odredbama člana 23. Zakona o koncesijama.

Nadležna kantonalna ministarstva zadužena za koncesije trebaju zaključiti ugovore sa svim korisnicima prirodnih bogatstava, blagovremeno fakturisati koncesione naknade, a ministarstva finansija vršiti redovan nadzor nad ispunjenjem obaveza iz ugovora i poduzimati sve zakonom propisane radnje na naplati ovih naknada.

- Kod većeg broja kantona i kantonalnih ministarstava nismo mogli potvrditi iskazana potraživanja po različitim osnovama s obzirom na to da su nepotpuna i nepouzdana, a nisu se poduzimale ni sve propisane mjere naplate.

U cilju realnog iskazivanja potraživanja, poduzimati aktivnosti i postupati u skladu sa članom 46. Zakona o budžetima u FBiH.

- I dalje se angažuju lica po osnovu ugovora o djelu za poslove koji su sistematizovani pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, što nije u skladu s važećim propisima o radu.

Ugovore o djelu zaključivati samo za jednokratne i tačno definisane poslove koji traju određeno vrijeme, a za obavljanje poslova utvrđenih pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta angažovati izvršioce u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH i Zakonom o namještencima u organima državne službe u FBiH.

- Pojedina ministarstva nisu sačinjavala sve obrasce finansijskih izvještaja, propisane važećim propisima o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u FBiH.

Finansijske izvještaje sačinjavati u rokovima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

U tabeli je pregled datih preporuka za 2018. godinu, kao i pregled postupanja po preporukama iz prethodnih revizija za koje je izvršena ocjena.

Red. br.	Subjekti revizije	Broj datih preporuka	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama									
			Ukupno			Realizovano		Djelimično		Nerealizovano		Bez ocjene/ neprovodivo
			Broj	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	
1.	Tuzlanski kanton	26	26	6	24%	10	38%	10	38%	0	-	
2.	Zeničko-dobojski kanton	45	15	4	26%	1	7%	9	60%	1	7%	
3.	Hercegbosanska županija/Kanton 10	23	31	7	23%	7	23%	13	41%	4	13%	
4.	Županija Posavska	24	13	1	8%	5	38%	7	54%	0	-	
5.	Bosansko-podrinjski kanton	31	25	4	16%	0	-	19	76%	2	8%	
6.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona											Nije vršena revizija
7.	Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona											Nije vršena revizija
8.	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije											Nije vršena revizija
9.	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona											Nije vršena revizija

Red. br.	Subjekti revizije	Broj datih preporuka	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama								
			Ukupno		Realizovano		Djelimično		Nerealizovano		
			Broj	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	
10.	Ministarstvo prosjekte, znanosti, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona										
11.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanske županije/kantona										
12.	Ministarstvo gospodarstva Županije Zapadnohercegovačke										
13.	Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo										
14.	Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo										
15.	Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo										
Ukupno		149	110	22	20%	23	21%	58	53%	7	6%

Najznačajniji nalazi po subjektima revizije, koji su bili osnova za izražavanje mišljenja:

Subjekti revizije		Dato mišljenje za 2018. godinu/Najznačajniji nalazi
1	2	
Tuzlanski kanton		Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom
		Osnova za izražavanje mišljenja
	1.	Budžetom Tuzlanskog kantona za 2018. godinu nije planirano izmirenje dospjelih obaveza po osnovu sudskih rješenja o izvršenju, koje su na datum bilansa, bez zateznih kamata, iznosile najmanje 2.195.952 KM, a koje nisu evidentirane u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, zbog čega su potcijenjeni rashodi obračunskih perioda u kojima su nastale, a samim tim nisu tačno iskazivani ni finansijski rezultati tih perioda, kao ni ukupno iskazani višak rashoda nad prihodima;
	2.	Kratkoročna potraživanja i razgraničenja po osnovu ugovora o koncesijama potcijenjena su za najmanje 739.880 KM, s obzirom na to da nisu evidentirana u periodu na koji se odnose.
		Mišljenje o usklađenost: Mišljenje s rezervom
		Osnova za izražavanje mišljenja
	1.	Nisu dosljedno primjenjene odredbe Zakona o izvršenju Budžeta Tuzlanskog kantona za 2018. godinu s obzirom na to da su pojedini budžetski korisnici stvorili rashode preko visine utvrđene u posebnom dijelu budžeta, i da nisu poštivani utvrđeni prioriteti izvršavanja Budžeta Tuzlanskog Kantona za 2018. godinu;

	<ol style="list-style-type: none">2. Projekti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona u vrijednosti od 6.859.628 KM odobreni su i uvršteni u Program ulaganja sredstava vodnih naknada u oblasti vodoprivrede, bez primjene kriterija definisanih Odlukom o kriterijima za utvrđivanje prioritetnih projekata iz oblasti upravljanja vodama od gradskog i općinskog značaja za Program ulaganja sredstava, od kojih je u 2018. godini realizovano 2.011.510 KM;3. Ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora kod JU Univerzitet u Tuzli o angažmanu sa vanjskim saradnicima za obavljanje redovnih, sistematizovanih poslova vezanih za izvođenje nastave u iznosu od 1.497.426 KM, koji se obavljaju u kontinuitetu tokom cijele godine, s obzirom na to da to nije u skladu sa odredbama Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima;4. Namjenska novčana sredstva u iznosu od 12.696.282 KM, koja se po Zaključku Vlade Tuzlanskog kantona iz 2011. godine koriste za održavanje tekuće likvidnosti, na datum bilansa 2018. godine nisu bila raspoloživa za propisane namjene.
Zeničko-dobojski kanton	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Budžetom Kantona za 2018. godinu planirano je evidentiranje i izmirenje samo manjeg dijela dospjelih obaveza po osnovu sudske rješenja o izvršenju, u iznosu od 1.214.000 KM, koje su na datum bilansa, bez zateznih kamata, iznosile 153.663.955 KM. Iako su prvi sudske postupci okončani prije više od deset godina, obaveze po istom osnovu nisu se planirale, niti su se rashodi priznavali u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, a samim tim nisu tačno iskazani ni finansijski rezultati tih perioda, zbog čega ne možemo potvrditi ukupno iskazani višak rashoda nad prihodima. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Pojedini budžetski korisnici stvorili su obaveze iznad iznosa operativnih budžeta, te iskazali rashode i izdatke na poziciji bruto plaća i naknada, odnosno prekorачenje budžeta u ukupnom iznosu od 6.052.961 KM (škole osnovnog obrazovanja 5.613.003 KM, škole srednjeg obrazovanja 482.771 KM i Ministarstvo unutrašnjih poslova 1.028.060 KM), što nije u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u FBiH i članom 11. tačka (4) Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu;2. Namjenska novčana sredstva u iznosu od 22.017.924 KM na datum bilansa nisu bila raspoloživa za propisane namjene jer su korištena za održavanje tekuće likvidnosti u Kantonu;3. Tekući i kapitalni transferi u iznosu od 4.664.661 KM nisu realizovani u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu i Zakonom o budžetima u FBiH, jer su dodijeljeni bez prethodno donesenih jasnih i mjerljivih kriterija. Oni se odnose na Ministarstvo zdravstva u iznosu od 1.504.760 KM, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u iznosu od 1.327.577 KM, Kantonalnu upravu civilne zaštite u iznosu od 917.000 KM, Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline u iznosu od 700.000 KM i Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u iznosu od 215.324 KM. Nije vršen ni nadzor nad namjenskim utroškom ovih sredstava, niti izvještavanje;

4. Nije osigurano efikasno trošenje namjenskih sredstava, najvećim dijelom za vodne naknade i naknade za korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, jer je Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu od ukupno planiranih 10.233.200 KM po programima utroška realizovalo samo 2.932.133 KM ili 28,65%, što nije u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH i članom 4. tačka (5) Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu. Nije sačinjena ni adekvatna analiza o postignutim efektima u odnosu na odobrena sredstva, kako je propisano članom 54. Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu;
5. Godišnjim popisom nije utvrđeno stvarno stanje sredstava i obaveza, a samim tim nije bilo moguće izvršiti usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, što nije u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Hercegbosanska županija/Kanton 10**Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom****Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Budžetom Županije za 2018. godinu planirano je izmirenje samo manjeg dijela (500.000 KM) dospjelih obaveza na osnovu pravosnažnih presuda i sudskih rješenja o izvršenju, koje su na datum bilansa, bez zateznih kamata, iznosile 2.601.241 KM, a koje nisu evidentirane u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, zbog čega su potcijenjeni rashodi obračunskog perioda u kojem su nastali, a samim tim nisu tačno iskazani ni finansijski rezultati tih perioda, kao ni ukupno iskazani višak rashoda nad prihodima.

Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Transfer za kulturu u iznosu od 276.646 KM i Transfer za sport u iznosu od 228.945 KM Ministarstva znanosti, prosvjete, kulture i športa i Transfer sredstava zaštite okoliša Ministarstva graditeljstva, obnove, prostornog uređenja i zaštite okoliša u iznosu od 408.759 KM, nisu u cijelosti realizovani u skladu s odredbama Zakona o izvršenju Budžeta Hercegbosanske županije za 2018. godinu i provedbenih propisa;
2. Nisu u potpunosti poštovane procedure i postupci propisani Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima s obzirom na to da su nabavke uredskog materijala, tonera i punjenja za printere, faks aparate i aparate za kopiranje, goriva za motorna vozila, lož-ulja i usluga tekućeg održavanja vozila u prvoj polovini 2018. godine vršene bez prethodno provedenih postupaka i zaključenih ugovora sa izabranim dobavljačima;
3. Nije proveden cjelovit popis stalnih sredstava, potraživanja i obaveza, te samim tim nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je to predviđeno odredbama članova 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, člana 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članova od 67. do 69. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Županija Posavska**Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom****Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Prilikom planiranja, priznavanja i iskazivanja nisu svi rashodi i izdaci klasifikovani u skladu s kontnim planom propisanim Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH, zbog čega su tekući transferi precijenjeni za najmanje 791.455 KM, dok su za isti iznos potcijenjeni kapitalni transferi;
2. Izvještaj o novčanim tokovima ne obuhvata sve primitke i izdatke novca, a u konsolidovanom bilansu stanja nisu pravilno iskazane pozicije novčanih sredstava i kratkoročnih razgraničenja, što nije u skladu sa odredbama Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom

	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Prilikom planiranja, donošenja i izvršavanja Budžeta Županije za 2018. godinu nisu dosljedno primijenjene odredbe Zakona o budžetima u FBiH i Zakona o izvršavanju Budžeta Županije za 2018. godinu;Raspodjela transfera za oblast kulture i sporta i transfera za zdravstvene institucije i centre za socijalni rad, u ukupnom iznosu od 876.800 KM, nije izvršena uz primjenu kriterija utvrđenih programima utroška sredstava koje je donijela Vlada, što nije u skladu s članovima 25. i 28. Zakona o izvršavanju Budžeta Županije za 2018. godinu. Raspodjela transfera braniteljskim udruženjima, u iznosu od 301.650 KM, izvršena je bez utvrđenih mjerljivih kriterija;Nabavke roba, u iznosu od najmanje 306.861 KM, izvršene su bez provođenja propisanih procedura i postupaka javnih nabavki i bez zaključenih ugovora sa dobavljačima, što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, a u pojedinim slučajevima odabir postupaka nije izvršen u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama.
Bosansko- podrinjski kanton	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Dospjele obaveze po osnovu glavnice kredita III – Standby-aranžman Međunarodnog monetarnog fonda, u ukupnom iznosu od 8.700.000 KM, nisu izmirivane u periodima u kojima su dospjevale, radi čega nisu iskazivani ni izdaci po tom osnovu, što za posljedicu ima za isti iznos i manje iskazan ukupan višak rashoda nad prihodima. Obaveze po navedenom osnovu nisu iskazane na poziciji kratkoročnih obaveza;Ukupan višak rashoda nad prihodima manje je iskazan za 1.171.579 KM, s obzirom na to da kamate i takse po kreditu III – Standby-aranžman Međunarodnog monetarnog fonda u iznosu od 772.439 KM nisu evidentirane na pripadajućim pozicijama rashoda u izvještajnim razdobljima na koje se odnose, a što nije u skladu s člankom 76. Zakona o budžetima u FBiH. Neutemeljeno su oprihodovana namjenska sredstva u prethodnim godinama u iznosu od 399.140 KM.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>Nisu poštovane odredbe Zakona o budžetima u FBiH s obzirom na to da Budžet Kantona nije realno planiran niti su poduzimane aktivnosti na njegovom uravnoteženju, uključujući operativne planove, planove izdataka za kapitalne investicije i izvještavanje. Budžetski korisnici nisu dostavljali kvartalne izvještaje Ministarstvu za finansije niti su sačinjavali analize uz finansijske izvještaje, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;</p> <ol style="list-style-type: none">Dodjeljivanje sredstava tekućih i kapitalnih transfera nije u svim slučajevima vršeno u skladu s Programima donesenim Zakonom o izvršenju Budžeta Kantona, po kojima nisu utvrđene procedure, jasno definirani i mjerljivi kriteriji za odabir korisnika i način utvrđivanja iznosa odobrenih sredstava;Nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog stanja imovine, obaveza i potraživanja sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom na datum bilansa, kako je to propisano odredbama Zakona o budžetima u FBiH, Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH;

	<p>5. Prilikom vršenja zajedničkih nabavki za kantonalne budžetske korisnike i nabavki koje su samostalno provodili budžetski korisnici, nisu u svim slučajevima poštovane procedure propisane odredbama Zakona o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima.</p>
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Projekti u vrijednosti od 6.859.628 KM odobreni su i uvršteni u Program ulaganja sredstava vodnih naknada u oblasti vodoprivrede, bez primjene kriterija definisanih Odlukom o kriterijima za utvrđivanje prioritetnih projekata iz oblasti upravljanja vodama od gradskog i općinskog značaja za Program ulaganja sredstava, od kojih je u 2018. godini realizovano 2.011.510 KM.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Namjenska sredstva u iznosu od 4.093.167 KM na 31. 12. 2018. godine nisu bila raspoloživa za propisane namjene, s obzirom na to da su ista, na osnovu Zaključka Vlade iz 2011. godine, korištena za održavanje tekuće likvidnosti.
Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Potraživanja od koncesija u odnosu na razgraničene prihode po istom osnovu više su iskazana za 97.871 KM. Također, nije vršeno ni međusobno usaglašavanje potraživanja u skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i članom 67. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH, niti je vršen nadzor nad ispunjenjem obaveze plaćanja po ugovorima o koncesijama za korištenje voda.</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Nije osigurano efikasno trošenje namjenskih sredstava, najvećim dijelom za vodne naknade i naknade za korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, jer je Ministarstvo od ukupno planiranih 10.233.200 KM po programima utroška realizovalo samo 2.932.133 KM ili 28,65%, što nije u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH i članom 4. tačka (5) Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu. Nije sačinjena ni adekvatna analiza o postignutim efektima u odnosu na odobrena sredstva, kako je propisano članom 54. Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu;</p> <p>2. Raspodjela namjenskih sredstava iz vodnih naknada za prioritetne projekte jedinica lokalne samouprave na području Kantona u iznosu od 215.324 KM izvršena je bez prethodno utvrđenih kriterija, jer nisu utvrđeni Programom utroška sredstava vodnih naknada za 2018. godinu, kako je propisano članom 46. Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona za 2018. godinu. Na ovakav način nije osigurana transparentna raspodjela, što nije u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH;</p> <p>3. Godišnjim popisom nije utvrđeno stvarno stanje sredstava i obaveza, a samim tim nije bilo moguće izvršiti ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, što nije u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.</p>

	Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Namjenska sredstva u iznosu od 12.031.620 KM na 31. 12. 2018. godine nisu bila raspoloživa za propisane namjene, jer ih je Ministarstvo finansija koristilo za održavanja tekuće likvidnosti Kantona.
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Nije proveden cijelovit popis potraživanja koja se odnose na robne kredite i nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako je propisano odredbama članova 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, člana 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i člana 67. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Nije sačinjena Analiza iskaza – tekstualni dio izvještaja, kao sastavni dio godišnjih finansijskih izvještaja, niti su godišnji finansijski izvještaji predati Finansijsko-informatičkoj agenciji u propisanom roku, što nije u skladu sa članom 36. i 44. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, kao i članovima 19. i 21. Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Raspodjela sredstava tekućih transfera muzičkim školama u iznosu od 933.896 KM izvršena je bez prethodno sačinjenih kriterija i nije vršen nadzor nad utroškom tih sredstava, što nije u skladu sa članom 33. Zakona o izvršavanju Budžeta Srednjobosanskog kantona za 2018. godinu. Također, za raspodjelu sredstava tekućih transfera iz oblasti kulture i sporta nije prezentirana dokumentacija o vrednovanju, rangiranju i načinu utvrđivanja visine dodijeljenih sredstava korisnicima u skladu sa programom utroška sredstava;Nabavka udžbenika za socijalno ugrožene učenike i učenike romske populacije u osnovnim školama u vrijednosti od 373.280 KM, koja je izvršena putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja, nije provedena u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama;Godišnji popis sredstava, obaveza i potraživanja, te usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom nije izvršeno u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 67. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Raspodjela namjenskih sredstava iz vodnih naknada jedinicama lokalne samouprave na području Hercegovačko-neretvanskog kantona u iznosu od 2.141.093 KM izvršena je bez jasno utvrđenih i mjerljivih kriterija, zbog čega nije u potpunosti osigurana njihova transparentna raspodjela, što nije u skladu sa članom 3. Zakona o izvršenju Budžeta Hercegovačko-neretvanskog kantona za 2018. godinu;Nije izvršen popis obaveza, a samim tim ni usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim, što nije u skladu sa odredbama člana 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i ostalim podzakonskim aktima.
Ministarstvo gospodarstva Županije Zapadnohercegovačke	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Nisu poštovane odredbe Zakona o budžetima u Županiji Zapadnohercegovačkoj i Zakona o budžetima u FBiH, s obzirom na to da nisu sačinjavani operativni planovi i planovi izdataka za kapitalne investicije, budžetski zahtjevi nisu jasni i ne prati se izvršenje. Ne sačinjava se ni analiza uz finansijske izvještaje, niti se dostavljaju kvartalni izvještaji Ministarstvu finansija u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;Kod dodjele tekućih transfera, podrški u poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju koje se odnose na modele ostalih vrsta podrški, kao i sredstva rezerve u iznosu od 371.000 KM, nije utvrđen način dodjele sredstava niti se vodi baza podataka o vrstama podrški, kako je propisano članom 27. Zakona o novčanim podrškama.
Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Uputstvom o izradi i predaji Godišnjeg obračuna za 2018. godinu Ministarstva finansija Kantona Sarajevo naloženo je svim budžetskim korisnicima koje finansijske izvještaje da sačine, te da Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta (GIB) sastavljuju samo korisnici koji imaju vlastite žiroračune, na osnovu čega Ministarstvo nije sačinilo isti, iako je to propisano članom 19. Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Ministarstvo je raspodjelju namjenskih sredstava iz vodnih naknada jedinicama lokalne samouprave na području Kantona Sarajevo u iznosu od 3.820.265 KM izvršilo bez utvrđenih kriterija za raspodjelu sredstava i bez vrednovanja predloženih projekata, čime nije osigurana njihova transparentna raspodjela, kako je propisano članom 4. Zakona o budžetima u FBiH.

	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Vlada Kantona Sarajevo nije formirala nezavisno stručno tijelo Kantona za utvrđivanje troškova i formiranja cijena usluga zajedničke komunalne potrošnje, te na osnovu mišljenja tog tijela utvrdila cijene, kako je predviđeno članom 22. Zakona o komunalnim djelatnostima, zbog čega ne možemo potvrditi pravilnost visine planiranih i doznačenih sredstava putem Ministarstva za subvencije javnim preduzećima. Ove aktivnosti započete su u 2019. godini.
Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Kapitalni transfer, odobren Općini Novi Grad u iznosu od 1.000.000 KM, priznat je kao rashod 2018. godine, iako je obaveza za plaćanje nastala u januaru 2019. godine zaključivanjem Ugovora o zajedničkoj izgradnji između Ministarstva, Općine i Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo, što nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Kapitalni transferi za sanaciju, rekonstrukciju i izgradnju sportskih objekata u iznosu od 1.855.000 KM raspoređeni su i odobreni bez prethodno utvrđenih procedura i kriterija za odabir projekata, što nije u skladu sa članom 54. Zakona o sportu Kantona Sarajevo;Raspodjela sredstava za programe iz oblasti kulture i umjetnosti u iznosu od 1.783.312 KM vršena je bez jasno utvrđenih i mjerljivih kriterija, što nije u skladu sa članovima 6. i 12. Uredbe o kriterijima za finansiranje programa i projekata neprofitnih organizacija i udruženja koji se finansiraju/sufinansiraju iz Budžeta Kantona Sarajevo i članom 22. Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu;Raspodjela tekućih transfera iz oblasti sporta u iznosu od najmanje 766.130 KM izvršena je bez prethodno donesenih kriterija za odabir korisnika sredstava, što nije u skladu sa članom 54. Zakona o sportu Kantona Sarajevo, članom 12. Uredbe o kriterijima za finansiranje programa i projekata neprofitnih organizacija i udruženja koji se finansiraju/sufinansiraju iz Budžeta Kantona Sarajevo i članom 22. Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu.
Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Godišnji finansijski izvještaji Kantonalne uprave ne sadrže sve izvještaje propisane Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obraćunu budžeta u FBiH;Kantonalna uprava je na osnovu zaključenih ugovora pružala usluge iz nadležnosti i na taj način ostvarila prihode u iznosu od 1.050.258 KM. Pružanje usluga, način ugovaranja, sticanja i evidentiranja usluga nije regulisala aktima Kantonalne uprave ni Uredbom o utvrđivanju vlastitih prihoda, načina i rokova raspodjele.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p>

Osnova za izražavanje mišljenja

1. Ne možemo potvrditi osnovanost Sporazuma zaključenog sa Zavodom za izgradnju Kantona Sarajevo u dijelu koji se odnosi na provođenje odabira najpovoljnijeg ponuđača za izvođenje predmetnih radova, s obzirom na to da članom 24. Zakona o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona, u kojem su definisani stručni i drugi poslovi Zavoda, u ime i za račun Kantona, nije predviđeno da on provodi procedure odabira najpovoljnijeg ponuđača i da preuzme ulogu ugovornog organa. Kantonalna uprava je dužna da, kao ugovorni organ iz člana 4. Zakona o javnim nabavkama, provodi sve postupke i procedure javnih nabavki u skladu sa ovim zakonom i njegovim provedbenim aktima;
2. Isplate naknada za prekovremene sate u pojedinim slučajevima nisu u skladu sa odredbama Pravilnika o plaćama i naknadama Kantonalne uprave;
3. U okviru izdataka po osnovu ugovora o djelu su i naknade licima koja su tokom godine u kontinuitetu obavljala redovne, sistematizovane poslove iz nadležnosti Kantonalne uprave, kojima je po tom osnovu isplaćeno 48.600 KM. Nije bilo osnova da se ugovori o djelu zaključuju za poslove koji su sistematizovani s obzirom na to da predmeti ovih ugovora nisu regulisani propisima o radu i internim aktima Kantonalne uprave;
4. Nije izvršen popis obaveza, a samim tim ni usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim, što nije u skladu sa odredbama člana 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i ostalim podzakonskim aktima.

3.1.6 Gradovi i općine

U izveštajnom periodu obavljene su finansijske revizije osam jedinica lokalne samouprave, od čega dva grada i šest općina. Predmet revizije bile su i tri preostale općine u Federaciji koje do sada nisu revidirane, i to: Foča FBiH, Teočak i Dobretići.

Planirani budžeti revidiranih gradova i općina iznosili su 96.986.471 KM, ostvareni prihodi i primici 82.691.136 KM, a rashodi i izdaci 82.731.505 KM.

Na osnovu utvrđenih propusta i nepravilnosti izražena su sljedeća mišljenja:

Red. broj	Subjekti revizije	Rashodi i izdaci u 2018. (u KM)	Dato mišljenje	
			o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
1	2	3	4	5
1.	Grad Zenica	47.027.785	S rezervom	S rezervom
2.	Grad Goražde	9.453.310	S rezervom	S rezervom
3.	Općina Čapljina	13.898.887	S rezervom	S rezervom
4.	Općina Bosanski Petrovac	3.258.886	Pozitivno	S rezervom
5.	Općina Vareš	4.780.838	S rezervom	Negativno
6.	Općina Foča FBiH	1.771.855	Pozitivno	S rezervom
7.	Općina Teočak	1.824.083	Pozitivno	S rezervom
8.	Općina Dobretići	715.861	Pozitivno	S rezervom

Napominjemo da su kod dva subjekta, odnosno izvještaja, uz data mišljenja o finansijskim izvještajima istaknuta određena pitanja, i to kod pozitivnog i mišljenja s rezervom.

I kod mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima istaknuta su određena pitanja kod dva subjekta kojima su data mišljenja s rezervom.

3.1.6.1 Glavni nalazi i preporuke

Revizijom gradova i općina utvrđeni su propusti i nepravilnosti, od kojih su značajniji imali uticaja na izražavanje mišljenja i za koje su date odgovarajuće preporuke, i to:

- Kao ni viši nivoi vlasti, ni gradovi i općine nisu uspostavili odgovarajući sistem internih kontrola prema COSO modelu, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i njihovim provedbenim aktima. Nisu donesene računovodstvene politike, kao ni svi ostali akti kojima treba da se regulišu značajniji procesi iz nadležnosti i segmenti upravljanja javnim sredstvima (pravilnici o plaćama i naknadama, reprezentaciji, korištenju telefona, upotrebi službenih vozila i potrošnji goriva, postupku direktnog sporazuma i sl.), niti su imenovani koordinatori za finansijsko upravljanje i kontrolu.

U cilju potpune uspostave sistema internih kontrola prema COSO modelu, donijeti sve potrebne akte i pisane procedure, dosljedno i u potpunosti ih poštovati i vršiti kontinuiran nadzor nad njihovom primjenom, u skladu sa propisima.

- Priprema, izrada i donošenje budžeta, kao i budžetsko izvještavanje, nisu se vršili u potpunosti u skladu sa odredbama članova Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Prilikom pripreme, izrade, donošenja budžeta i budžetskog izvještavanja dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa propisima kojima je regulisana ova materija.

- Raspoljela sredstava tekućih transfera nije se vršila na osnovu jasno utvrđenih mjerljivih kriterija i za jasno određene namjene, s ciljem transparentnog trošenja javnih sredstava. Odlukama o izvršavanju budžeta nisu definisana prava i obaveze korisnika budžetskih sredstava, nije utvrđena namjena sredstava, niti su se korisnici sredstava obavezivali da dostavljaju izvještaje o namjenskom utrošku sredstava, radi čega nije uspostavljen ni nadzor nad namjenskim utroškom sredstava.

U cilju transparentnog trošenja javnog novca, odlukama o izvršavanju budžeta jasno definisati prava i obaveze korisnika sredstava budžeta, raspoljelu sredstava tekućih transfera vršiti na osnovu jasno utvrđenih mjerljivih kriterija i za jasno određene namjene, te uspostaviti nadzor nad namjenskim utroškom sredstava.

- Kod pojedinih jedinica lokalne samouprave stalna sredstva i njihovi izvori nisu usaglašeni, kako je to predviđeno odredbama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Poduzeti aktivnosti i konačno usaglasiti stalna sredstva i njihove izvore, u skladu sa važećim propisima.

- Godišnji popisi imovine i obaveza nisu započinjali blagovremeno, nisu obavljeni cjeloviti popisi niti se vršilo usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Popis imovine i obaveza vršiti blagovremeno i sveobuhvatno, uz obavezno usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, u skladu sa važećim zakonskim propisima.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu se vršile u potpunosti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima, s obzirom na to da su se pojedine nabavke vršile bez provođenja propisanih postupaka i procedura; određeni postupci nabavki nisu započinjali blagovremeno, radi čega su se nabavke vršile na osnovu ugovora zaključenih u prethodnim godinama; predmeti nabavke su se dijelili radi izbjegavanja primjene propisanog postupka i nije se pratila realizacija ugovora.

Sve postupke nabavki započinjati blagovremeno, uz pravilan odabir propisanog postupka, potpunu primjenu propisanih procedura i dosljedno praćenje realizacije ugovora.

- Sve općine još uvijek nisu okončale aktivnosti na uspostavljanju trezorskog načina poslovanja, u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH, kao ni registar budžetskih korisnika, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Poduzeti sve neophodne aktivnosti kako bi se u što kraćem roku uspostavio trezorski način poslovanja, kao i registar budžetskih korisnika, u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH i Zakonom o budžetima u FBiH.

U tabeli je pregled preporuka za 2018. godinu, kao i postupanje po preporukama datim za prethodno revidiranu godinu za koju je izvršena ocjena postupanja:

R.B.	Subjekti revizije	Broj preporuka za 2018. godinu	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama												
			Ukupno			Realizovano			Djelimično			Nerealizovano		Bez ocjene	
			Broj	Broj	%	Broj	Broj	%	Broj	Broj	%	Broj	%		
1.	Grad Zenica	19	21	13	61%	2	10%	4	19%	2	10%				
2.	Grad Goražde	23	34	11	32%	12	35%	8	24%	3	9%				
3.	Općina Čapljina	20	17	11	65%	1	6%	4	23%	1	6%				
4.	Općina Bosanski Petrovac	15	25	18	72%	1	4%	6	24%	0	-				
5.	Općina Vareš	42	Nije vršena ocjena postupanja po preporukama												
6.	Općina Foča FBiH	10	Nije vršena revizija												
7.	Općina Teočak	19	Nije vršena revizija												
8.	Općina Dobretići	10	Nije vršena revizija												
Ukupno:		158	97	53	55%	16	16%	22	23%	6	6%				

U narednom pregledu daje se rezime najznačajnijih nalaza po subjektima revizije koji su bili osnova za izražavanje mišljenja.

Subjekti revizije	Dato mišljenje za 2018. godinu/Najznačajniji nalazi
1	2
Grad Zenica	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Ukupne obaveze po pravosnažnim sudskim presudama u iznosu od 1.617.719 KM, kao i obaveze po tom osnovu za 2018. godinu u iznosu od 122.001 KM, nisu iskazane na propisanim bilansnim pozicijama rashoda i obaveza, što nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, radi čega za te iznose ne možemo potvrditi ukupno iskazani višak prihoda nad rashodima i finansijski rezultat za 2018. godinu.</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Ugovori o obavljanju komunalnih djelatnosti u vrijednosti od 1.268.940 KM zaključeni su bez provođenja postupaka i procedura odabira najpovoljnijih ponuđača, što nije u skladu sa članom 25. Odluke o izvršavanju Budžeta Grada Zenica za 2018. godinu i Zakonom o javnim nabavkama. Prilikom izbora najpovoljnijih ponuđača za nabavku stalnih sredstava, postupci su nastavljeni i u slučajevima kada su sve formalno ispravne ponude u znatnoj mjeri premašivale procijenjene vrijednosti nabavke, iako je Grad, kao ugovorni organ, shodno članu 69. tačka (2) Zakona o javnim nabavkama, bio obavezan iste poništiti, radi čega ne možemo potvrditi da je osigurano racionalno i efikasno raspolaganje budžetskim sredstvima;</p> <p>2. Nije proveden cijelovit popis stalnih sredstava, potraživanja i obaveza, te samim tim nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je to predviđeno odredbama članova 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, člana 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članova od 67. do 69. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH;</p> <p>3. Obaveze po osnovu garancija za nenaplaćena potraživanja za odvoz smeća od građana u iznosu od 262.000 KM priznate su bez odgovarajućeg dokaza o tome da su izvršiocu usluga poduzeli sve raspoložive mjere u cilju naplate potraživanja po osnovu usluge odvoza smeća, kako je definisano članom 10. Ugovora o obavljanju komunalnih djelatnosti i bez validne knjigovodstvene dokumentacije koja bi potvrdila stanje nenaplaćenih usluga, a što nije u skladu sa članom 21. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i članom 12. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• Ugovorom o obavljanju komunalnih djelatnosti, zaključenim 1999. godine, Općina Zenica dodijelila je društvu „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica poslove obavljanja svih komunalnih usluga na period od 20 godina. Prema ugovoru, obim usluga utvrđuje se godišnjim planom usluga i ne može se reducirati ispod nivoa iz prethodne godine, a Općina Zenica će preuzeti obavezu plaćanja 50% nenaplaćenih potraživanja od građana. Godišnjim planom za 2018. godinu ugovorene su usluge u iznosu od 2.556.977 KM. Ovakvim načinom ugovaranja nisu zaštićeni interesi tadašnje Općine, a sada Grada, s obzirom na to da je unaprijed uslovlijen obimom usluga koje će se fakturisati i preuzimanjem obaveza izmirenja nenaplaćenih potraživanja od građana.

	Zaključeni ugovor nije bio povoljan, posebno ako se ima u vidu da Grad, koji ima manjinski udio vlasničkih i upravljačkih prava, nema znatnijeg uticaja na poslovanje društva, a izdvaja značajna finansijska sredstva na godišnjem nivou.
Grad Goražde	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Na poziciji kapitalnih transfera iskazani su rashodi i izdaci u iznosu od najmanje 1.027.646 KM, koji ne predstavljaju nepovratna davanja u svrhu nabavke kapitalnih sredstava, što nije u skladu s članom 39. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Prilikom izvršavanja Budžeta Grada Goražde za 2018. godinu nisu se provodile mjere uravnoteženja ni izmjene i dopune Budžeta, te su preuzete obaveze u iznosu od 770.772 KM iznad visine utvrđene u posebnom dijelu Budžeta za te namjene, što nije u skladu sa članovima 6, 36. i 37. Zakona o budžetima u FBiH i članom 9. Odluke o izvršavanju Budžeta Grada Goražde;Godišnjim popisom nije utvrđeno stvarno stanje stalnih sredstava i potraživanja, pa nije bilo moguće u potpunosti izvršiti usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, što nije u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
Općina Čapljina	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Obaveze po dugoročnim kreditima u iznosu od 8.728.661 KM nisu evidentirane u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor. Također, prihodi su precijenjeni za 113.425 KM, s obzirom na to da neutrošena namjenska sredstva na kraju godine nisu preknjižena na poziciju kratkoročnih razgraničenja. Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Raspodjela sredstava tekućih transfera u iznosu od 1.691.444 KM nije izvršena u skladu sa Odlukom o izvršavanju Budžeta Općine Čapljina za 2018. godinu. Kriteriji za raspodjelu sredstava u iznosu od 729.416 KM uopće nisu definisani, dok za raspodijeljeni iznos od 962.028 KM kriteriji nisu bili mjerljivi i odgovarajući po pojedinim vrstama tekućih transfera;Nisu se blagovremeno poduzimale mjere za uravnoteženje Budžeta Općine Čapljina, s obzirom na to da je i nakon drugih izmjena i dopuna Budžeta Općine utvrđeno značajno odstupanje ostvarenih prihoda i primitaka i rashoda i izdataka u odnosu na plan, a što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Odlukom o izvršavanju Budžeta Općine Čapljina;U okviru izdataka po osnovu ugovora o djelu su i naknade licima koja su tokom godine u kontinuitetu obavljala redovne, sistematizovane poslove iz nadležnosti Općine Čapljina i kojima je po tom osnovu isplaćeno najmanje 115.800 KM. Nije bilo osnova da se ugovori o djelu zaključuju za poslove koji su sistematizovani, s obzirom na to da predmeti ovih ugovora nisu regulisani važećim propisima o radu i internim aktima Općine Čapljina.

Općina Bosanski Petrovac	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje
	Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom
	Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Nisu poduzete sve aktivnosti u skladu sa Odlukom o izvršavanju Budžeta Općine Bosanski Petrovac za 2018. godinu na naplati kratkoročnih potraživanja od pravnih lica, koja su iskazana u iznosu od 1.203.143 KM;Nije izvršen povrat pozajmljenih namjenskih sredstava po osnovu naknada od šuma u iznosu od 554.585 KM do 31. 12. 2018. godine, što nije u skladu sa članom 18. Odluke o izvršavanju Budžeta Općine za 2018. godinu.
Općina Vareš	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom
Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Općina nije planirala i evidentirala namjenske prihode po utrošku u skladu s posebnim propisima kojima je utvrđena namjena korištenja tih prihoda, niti su evidentirani razgraničeni prihodi za neutrošena sredstva, što nije u skladu sa članovima 20, 47. i 48. Zakona o budžetima u FBiH, zbog čega ne možemo potvrditi da su prikupljeni prihodi u iznosu od 849.732 KM korišteni namjenski, a samim tim i da su tačno iskazani;Ne možemo potvrditi iznos iskazanih potraživanja, s obzirom na to da su potraživanja po osnovu općinskih naknada u odnosu na razgraničene prihode po istom osnovu manje iskazana za 485.027 KM i što su sumnjiva i sporna potraživanja precijenjena za 420.046 KM zbog nenaplativosti duga. Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Evidentirane su zalihe materijala i robe u iznosu od 231.932 KM, koje se odnose na zalihe robnih ratnih rezervi iz ranijeg perioda, za koje Općina nije provela aktivnosti za utvrđivanje stvarnog stanja. Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje	

	<p>5. Općina nije uspostavila trezorsko poslovanje, kako je propisano članom 27. Zakona o trezoru u FBiH. Općina je bila obavezna da u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona (12. 4. 2016. godine) uskladi svoje akte sa Zakonom, te da u roku od 12 mjeseci uspostavi trezorski način poslovanja. S tim u vezi, aktivnosti nisu ni započete;</p> <p>6. Imenovanje šest savjetnika načelnika Općine nije u skladu sa članom 63. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH, kojim je propisano da rukovodioći organa državne službe mogu imati savjetnike koji nemaju status državnog službenika i da se njihova radna mjesta utvrđuju pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, što nije ispunjeno.</p>
Općina Foča – Ustikolina	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Prilikom planiranja, sačinjavanja i izvršavanja Budžeta Općine nisu poštovane odredbe Zakona o budžetima u FBiH;</p> <p>2. Kod provođenja postupaka javnih nabavki nisu u svim slučajevima u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama. Vrijednost dodatnih radova nije utvrđena tenderskom dokumentacijom, a ni zaključenim ugovorom, niti je proveden pregovarački postupak za vrijednost dodatnih radova. Općina nije provodila postupke javne nabavke prilikom nabavke materijala i usluga održavanja u vrijednosti od najmanje 22.637 KM, niti je realizacija radova kod pojedinih nabavki izvršavana u ugovorenim rokovima.</p>
Općina Teočak	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U finansijskim izvještajima na poziciji stalnih sredstava iskazane su i zgrade za koje Općina ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Prilikom planiranja, donošenja budžeta i izvještavanja nisu poštovane odredbe Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;</p> <p>2. Za nabavku roba i usluga u vrijednosti od najmanje 40.755 KM nije proveden postupak javne nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U skladu sa članom 27. Zakona o trezoru u FBiH, Općina je bila obavezna da u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona uskladi svoje akte sa njim, te da u roku od 12 mjeseci uspostavi trezorski način poslovanja s javnim sredstvima. Općina je započela aktivnosti na uspostavljanju trezorskog načina poslovanja, ali one nisu okončane do završetka revizije.
Općina Dobretići	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Nije utvrđeno stvarno stanje sredstava, obveza i potraživanja i nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je to propisano odredbama članova 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članovima od 67. do 69. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH;</p>

	2. Općina nije uspostavila trezorski način poslovanja u skladu s članom 27. Zakona o trezoru u FBiH, iako je bila u obvezi da u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno do 12. 4. 2017. godine, okonča sve aktivnosti na tome.

3.1.7 Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove

U izvještajnom periodu, od planiranih 18 obavljeno je 17 finansijskih revizija: jednog zavoda, tri fonda, tri agencije, osam javnih ustanova (četiri bolnice, dva univerziteta, jedna apoteka i jedan banjsko-rekreativni centar) i dvije kantonalne direkcije za puteve, u skladu sa Godišnjim planom i programom rada Ureda za reviziju za 2018/2019. godinu. Finansijska revizija Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju, koja je bila planirana ovim Godišnjim planom i programom, obustavljena je s obzirom na to da se nisu stvorili uslovi za njeno izvršenje, o čemu je Ured za reviziju obavijestio Parlamentarnu komisiju odgovornu za reviziju, Vladu Federacije BiH i nadležno kantonalno tužilaštvo.

Kod izbora subjekata revizije prioritet je dat onima koje Ured za reviziju nije prethodno revidirao (12 subjekata), kao i subjektima kod kojih se finansijska revizija nije obavljala duži vremenski period.

Pregled ostvarenih ukupnih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka, finansijskog rezultata, te obaveza kod revidiranih subjekata dat je u sljedećoj tabeli.

Redni broj	Revidirani subjekti	Prihodi i primici u 2018. godini	Rashodi i izdaci u 2018. godini	Iskazani finansijski rezultat za 2018. godinu	Obaveze na 31. 12. 2018. godine
1	2	3	4	5	6
1.	Agencija za privatizaciju FBiH	43.870	1.933.574	(1.889.704)	1.665.802
2.	Agencija za vodno područje rijeke Save	21.091.493	18.864.928	2.226.565	8.322.315
3.	Agencija za vodno područje Jadranskog mora	4.242.008	3.933.328	308.680	1.342.711
4.	Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH	5.575.287	6.824.963	(1.249.676)	1.076.075
5.	JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	21.695.438	19.446.401	2.249.037	2.545.910
6.	JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	9.497.708	9.017.841	479.867	30.890.601
7.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	13.337.841	13.323.071	14.770	2.319.306
8.	JU Apoteke Sarajevo	59.552.731	59.271.103	281.628	23.634.756
9.	JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo	32.225.649	32.107.097	118.552	3.907.177
10.	JU Kantonalna bolnica Goražde	5.380.301	5.534.250	(153.949)	1.036.628
11.	JU Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar	20.366.431	20.235.801	130.630	15.330.990
12.	JZU Banjsko-rekreativni centar „Aquaterm“ Olovno	3.254.051	2.797.043	457.008	1.935.994

Redni broj	Revidirani subjekti	Prihodi i primici u 2018. godini	Rashodi i izdaci u 2018. godini	Iskazani finansijski rezultat za 2018. godinu	Obaveze na 31. 12. 2018. godine
13.	JU Univerzitet u Zenici/Universitas studiorum Zenicaensis ¹³	0	15.480.147	0	4.758.440
14.	JU Univerzitet u Tuzli/Universitas studiorum Tuzlaensis ¹⁴	0	31.947.797	0	7.691.944
15.	JU Kantonalna direkcija za puteve Srednjobosanskog kantona	17.442.907	12.768.735	4.674.172	7.455.195
16.	JU Direkcija regionalnih cesta Unsko-sanskog kantona	8.457.303	7.149.062	1.308.241	447.512
17.	Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ Livno	11.884.322	12.291.892	(407.570)	13.912.359
Ukupno:			272.927.033		128.273.715

Četiri subjekta (Agencija za privatizaciju FBiH, Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH, JU Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar i Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ Livno) iskazala su negativan finansijski rezultat u ukupnom iznosu od 3.700.899 KM. Obaveze na 31. 12. 2018. godine iskazane su u iznosu od 128.273.715 KM i najvećim dijelom (92%) predstavljaju kratkoročne obaveze. Najznačajnije obaveze iskazane su kod JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona u iznosu od 30.890.601 KM i najvećim dijelom odnose se na neizmirene obaveze za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba iz ranijeg perioda. Značajno je istaći da se 47% obaveza (60.833.979 KM) odnosi na iskazane obaveze zdravstvenih ustanova.

U institucijama i javnim ustanovama koje su bile predmet revizije 31. 12. 2018. godine bilo je zaposleno 3.657 osoba, od čega 2.196 zaposlenika u zdravstvenim ustanovama.

U tabeli je pregled zavoda, fondova, agencija i javnih ustanova i datih mišljenja za 2018. godinu.

Red. br.	Revidirani subjekti	Dato mišljenje	
		o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
1	2	6	7
1.	Agencija za privatizaciju FBiH	Pozitivno	S rezervom
2.	Agencija za vodno područje rijeke Save	S rezervom	S rezervom
3.	Agencija za vodno područje Jadranskog mora	S rezervom	S rezervom
4.	Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH	S rezervom	Negativno
5.	JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	Pozitivno	S rezervom
6.	JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	Negativno	S rezervom

¹³ JU Univerzitet u Zenici/Universitas studiorum Zenicaensis je budžetski korisnik, zbog čega u tabeli nisu iskazani prihodi i primici i finansijski rezultat.

¹⁴ JU Univerzitet u Tuzli/Universitas studiorum Tuzlaensis je budžetski korisnik, zbog čega u tabeli nisu iskazani prihodi i primici i finansijski rezultat.

Red. br.	Revidirani subjekti	Dato mišljenje	
		o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
7.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	S rezervom	S rezervom
8.	JU Apoteke Sarajevo	S rezervom	S rezervom
9.	JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo	Pozitivno	S rezervom
10.	JU Kantonalna bolnica Goražde	S rezervom	S rezervom
11.	JU Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar	Pozitivno	Negativno
12.	JZU Banjско-rekreativni centar „Aquaterm“ Olovo	Pozitivno	Pozitivno
13.	JU Univerzitet u Zenici/Universitas studiorum Zenicaensis	Pozitivno	S rezervom
14.	JU Univerzitet u Tuzli/Universitas studiorum Tuzlaensis	Pozitivno	S rezervom
15.	JU Kantonalna direkcija za puteve Srednjobosanskog kantona	S rezervom	S rezervom
16.	JU Direkcija regionalnih cesta Unsko-sanskog kantona	S rezervom	S rezervom
17.	Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ Livno	Negativno	Negativno

Napominjemo da su u šest izvještaja, uz data mišljenja o finansijskim izvještajima, istaknuta određena pitanja. Istaknuta su pitanja u dva izvještaja u kojima je dato pozitivno mišljenje, u tri uz mišljenje s rezervom i u jednom uz negativno mišljenje.

Također, istaknuta su određena pitanja i uz mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima za deset subjekata, od kojih je devet uz mišljenja s rezervom i jedan uz dato negativno mišljenje.

3.1.7.1 Glavni nalazi i preporuke

U toku obavljanja finansijske revizije zavoda, fondova, agencija i javnih ustanova utvrđeni su propusti za koje su date odgovarajuće preporuke.

- Kod značajnog broja revidiranih subjekata sistem internih kontrola još uvjek nije uspostavljen prema propisanom COSO modelu, u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i njihovim provedbenim aktima, što se prvenstveno odnosi na donošenje internih procedura kojima treba da se regulišu značajniji procesi iz nadležnosti subjekta. Neadekvatno uspostavljen sistem internih kontrola kod pojedinih subjekata revizije značajnim dijelom uticao je na transparentnost trošenja javnog novca.

U skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH uspostaviti i implementirati sistem finansijskog upravljanja i kontrole prema COSO modelu.

- Iako je zakonska obaveza, određeni revidirani subjekti nisu donosili finansijske planove, ili su ih donosili sa značajnim zakašnjenjem. Kod planiranja, izrade i donošenja finansijskih planova za 2018. godinu nije osigurano poštivanje zakonskih propisa, a u izvjesnim slučajevima stvarali su se rashodi i izdaci za koje nisu osigurana sredstva u finansijskom planu.

Osigurati dosljednu primjenu zakonskih propisa kod planiranja, izrade i donošenja finansijskog plana, te stvaranja obaveza samo u okviru iznosa odobrenog plana.

- Nisu poduzimane sve zakonom propisane radnje naplate potraživanja, posebno potraživanja koja su iskazana na poziciji sumnjivih i spornih, a u pojedinim slučajevima nastupila je zastara. Određeni broj subjekata nije vršio usaglašavanje stanja potraživanja putem konfirmacija, iako je to obaveza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH.

Potrebno je da se poduzmu sve zakonom propisane radnje naplate potraživanja po osnovu kojih se ostvaruju javni prihodi, kao i usaglašavanje potraživanja putem konfirmacija u skladu sa zakonskim propisima.

- Prilikom vrednovanja i iskazivanja zaliha ne primjenjuju se dosljedno odredbe Međunarodnih računovodstvenih standarda i internih akata.

Vrednovanje i iskazivanje zaliha vršiti u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i internim aktima.

- U knjigovodstvenim evidencijama iskazana je imovina koja se odnosi na poslovne objekte za koje nije osigurana validna dokumentacija kojom se dokazuje vlasništvo.

Poduzeti aktivnosti u cilju rješavanja imovinsko-pravnih odnosa za poslovne prostore koji se koriste, te izvršiti uknjižbu prava vlasništva nad njima kod nadležnih sudova.

- Vršene su isplate stimulacija zaposlenim kod određenih revidiranih subjekata, iako nisu stvoreni uslovi za isplate u skladu sa internim aktima.

Obezbititi dosljednu primjenu internih akata kod isplate stimulacija zaposlenicima.

- Pojedini subjekti prilikom isplata plaća nisu uplaćivali porez i doprinose, što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak, Zakonom o doprinosima i drugim važećim propisima.

Potrebno je da se obračun i uplata poreza i doprinosa na plaće vrši u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

- Za obavljanje poslova iz nadležnosti institucija, koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji, angažuju se fizička lica sa kojima se zaključuju ugovori o djelu, što nije u skladu sa zakonskim i drugim propisima.

Potrebno je da se ugovori o djelu zaključuju samo za poslove za koje je, u skladu sa zakonskim propisima, predviđeno zaključivanje, vodeći računa o opravdanosti i ekonomičnosti angažovanja fizičkih lica.

- U kantonalnim službama za zapošljavanje utvrđena je neefikasnost u realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja, zbog čega realizacija plana i programa ne prati finansijski plan, kao i nedovoljna kontrola zaključenih ugovora u cilju efikasnog trošenja javnih sredstava i postizanja veće stope zaposlenosti.

Prilikom provođenja poticajnih mjera aktivne politike zapošljavanja osigurati poštivanje Zakona o budžetima u FBiH u dijelu zakonitog, namjenskog, efikasnog i ekonomičnog raspolažanja raspoloživim sredstvima.

- Prijem zaposlenika u radni odnos kod određenog broja revidiranih subjekata vršio se bez raspisivanja javnog konkursa, čime se ne obezbeđuje transparentnost u zapošljavanju.

Prijem zaposlenika na upražnjena radna mjesta vršiti raspisivanjem javnog konkursa, u cilju povećanja transparentnosti u radu i poslovanju.

- Godišnji popis imovine i obaveza i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem nisu se vršili blagovremeno i sveobuhvatno, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH i drugim relevantnim propisima o vršenju popisa.

Popis imovine i obaveza vršiti blagovremeno i sveobuhvatno, te usklađivati knjigovodstveno stanje sa stanjem utvrđenim popisom, kako je to regulisano važećim zakonskim i drugim propisima.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u potpunosti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, s obzirom na to da pojedini subjekti revizije nisu donijeli plan javnih nabavki, nisu provodili propisane procedure javnih nabavki, a u pojedinim slučajevima nisu osigurali blagovremeno pokretanje postupaka javnih nabavki.

Prilikom nabavke roba, usluga i radova dosljedno i u potpunosti poštovati postupke i procedure propisane važećim propisima o javnim nabavkama.

- Kod određenog broja javnih ustanova evidentna je neusklađenost osnovnog kapitala iskazanog u poslovnim knjigama, sa iskazanim kapitalom u sudskom registru.

Poduzeti aktivnosti na usklađivanju osnovnog kapitala u poslovnim knjigama ustanova i sudskog registra.

- Na univerzitetima koji su bili predmet revizije vršeno je angažovanje vanjskih saradnika (akademskog osoblja) i zaposlenika za izvođenje redovne nastave po ugovoru o djelu za poslove iz nadležnosti institucija, koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji.

Angažovanje vanjskih saradnika za obavljanje redovnih sistematizovanih poslova vezanih za izvođenje nastave na visokoškolskim ustanovama vršiti u skladu sa odredbama Zakona o radu.

U tabeli je pregled preporuka po revidiranim subjektima za 2018. godinu, kao i postupanje po preporukama datim u prethodnom revidiranom periodu:

R.B.	Subjekti revizije	Broj preporuka za 2018. godinu	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama								
			Ukupno		Realizovano		Djelimično		Nerealizovano		Bez ocjene
			Broj	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
1.	Agencija za privatizaciju FBiH	11	11	4	37%	2	18%	3	27%	2	18%
2.	Agencija za vodno područje rijeke Save	14	31	22	73%	7	20%	2	7%	0	0%
3.	Agencija za vodno područje Jadranskog mora	22	36	18	50%	13	36%	5	14%	0	0%
4.	Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH	19	Nije vršena revizija								
5.	JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	9	14	8	57%	6	43%	0	0%	0	0%
6.	JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	15	24	11	46%	5	21%	5	21%	3	12%
7.	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	11	12	8	67%	3	25%	1	8%	0	0%
8.	JU Apoteke Sarajevo	19	Nije vršena revizija								
9.	JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo	11	Nije vršena revizija								
10.	JU Kantonalna bolnica Goražde	27	Nije vršena revizija								
11.	JU Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar	27	Nije vršena revizija								
12.	JZU Banjско-rekreativni centar „Aquaterm“ Olovko	3	Nije vršena revizija								
13.	JU Univerzitet u Zenici/Universitas studiorum Zenicaensis	16	Nije vršena revizija								
14.	JU Univerzitet u Tuzli/Universitas studiorum Tuzlaensis	12	Nije vršena revizija								
15.	JU Kantonalna direkcija za puteve Srednjobosanskog kantona	19	Nije vršena revizija								
16.	JU Direkcija regionalnih cesta USK	18	Nije vršena revizija								
17.	Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ Livno	37	Nije vršena revizija								
Ukupno:		290	128	71	56%	36	28%	16	12%	5	4%

U narednom pregledu daju se najznačajniji nalazi po subjektima revizije koji su bili osnova za izražavanje mišljenja.

Subjekti revizije	Dato mišljenje za 2018. godinu/Najznačajniji nalazi
1	2
Agencija za privatizaciju FBiH	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Nisu preduzete dovoljne aktivnosti iz nadležnosti Agencije vezane za planiranje i realizaciju Plana privatizacije za 2018. godinu, u skladu sa Zakonom o privatizaciji preduzeća i Pravilnikom o postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća, što je imalo za posljedicu da nije izvršena prodaja državnog kapitala ni u jednom od četiri planirana preduzeća („Energopetrol“ d.d. Sarajevo, „Energoinvest“ d.d. Sarajevo, „Sarajevo osiguranje“ d.d. Sarajevo i „Aluminij“ d.d. Mostar) u vrijednosti od 273.085.848 KM, a u maloj privatizaciji prodate su tri nekretnine u Sarajevu i Tuzli;Izvršena je isplata stimulacija zaposlenicima u bruto iznosu od 24.802 KM, koja nije u skladu sa Pravilnikom o plaćama zaposlenika Agencije. Navedena isplata nije osnovana s obzirom na to da tokom godine nije realizovana nijedna prodaja državnog kapitala koja je planirana, zbog čega je ostvaren negativan finansijski rezultat od 1.889.704 KM. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o početnom bilansu preduzeća i banaka, koji je donesen 2006. godine, predviđeno je da se formira Direkcija za pasivni podbilans preduzeća i banaka u cilju preuzimanja nadležnosti upravljanja Pasivnim podbilansom, odnosno zaštita stvari, prava i obaveza iz Pasivnog podbilansa preduzeća i banaka. Direkcija nije formirana, a na osnovu akata Vlade FBiH poslove vezane za Pasivni podbilans obavlja Agencija za privatizaciju u FBiH.
Agencija za vodno područje rijeke Save	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">U knjigovodstvenim evidencijama Agencija nije evidentirala pripadajući iznos potraživanja od pravnih lica po osnovu neizmirenih posebnih vodnih naknada, koji iznosi najmanje 4.218.896 KM, što nije u skladu sa članom 18. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Prilikom izdavanja vodnih akata nisu dosljedno ispoštovane odredbe članova 121. i 170. stav 2. Zakona o vodama u dijelu koji se odnosi na osiguranje dokaza da su podnosioci zahtjeva izmirili posebne vodne naknade, što je uticalo na smanjenu uplatu javnih prihoda po navedenom osnovu;Agencija nije uspostavila pouzdane evidencije svih obveznika po osnovu neizmirenih posebnih vodnih naknada, niti je poduzimala adekvatne aktivnosti u pogledu njihovog prikupljanja i realno izvještavala mjerodavne institucije o stepenu izmirenja obaveza po osnovu istih, što nije u skladu sa članom 156. stav 16) Zakona o vodama i odredbama Pravilnika o načinu obračunavanja, postupku, rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada;Za provođenje mjera obavljanja poslova kojima se ostvaruje upravljanje vodama Agencija je u 2018. godini realizovala sredstva u iznosu od 7.875.094 KM, što predstavlja tek 60,16% planiranih sredstava za te namjene.

	<p>Navedeno je jednim dijelom posljedica načina rada, odnosno provedbe ugovorenih aktivnosti općinskih organa na čijem području se izvode radovi, zbog čega nisu ostvareni očekivani efekti na zaštitu od voda, što nije u skladu sa članom 2. Zakona o vodama i članom 4. Zakona o budžetima u FBiH.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Obavljenom revizijom utvrdili smo da postoji problem neplaćanja utvrđenih obaveza po osnovu posebnih vodnih naknada od pravnih subjekata, u skladu sa Pravilnikom o načinu obračunavanja, postupku, rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada, koji je donesen na osnovu Zakona o vodama. Navedeno je posljedica nedostataka u postojećem pravnom okviru koji se odnosi na kontrolu obračuna i plaćanja posebnih vodnih naknada, zbog neusaglašenosti Zakona o vodama i Zakona o Poreznoj upravi FBiH, kao i provedbenih propisa donesenih na osnovu njih.
Agencija za vodno područje Jadranskog mora	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">U knjigovodstvenim evidencijama Agencija nije evidentirala pripadajući iznos potraživanja od pravnih lica po osnovu neizmirenih posebnih vodnih naknada, koji iznosi najmanje 4.340.145 KM, što nije u skladu sa članom 18. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Prilikom izdavanja vodnih akata nisu dosljedno ispoštovane odredbe članova 121. i 170. stav 2) Zakona o vodama u dijelu koji se odnosi na osiguranje dokaza da su podnosioci zahtjeva izmirili posebne vodne naknade, što je imalo uticaja na smanjenu uplatu javnih prihoda po navedenom osnovu;Agencija nije uspostavila adekvatne evidencije svih obveznika po osnovu neizmirenih posebnih vodnih naknada, što nije u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirenja opće i posebnih vodnih naknada koji je donesen na osnovu člana 174. Zakona o vodama;Ne može se potvrditi osnovanost i opravdanost isplaćenih stimulacija svim zaposlenicima, u ukupnom neto iznosu od 47.570 KM, što nije u skladu sa članom 34. Pravilnika o radu;Nisu dosljedno primijenjene odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu koji se odnosi na provođenja e-aukcije u sistemu e-Nabavke i na zaključivanje provedbenih ugovora za radove tekućeg održavanja i odbrane od poplava na zaštitnim objektima u vlasništvu FBiH, ukupne vrijednosti od 540.577 KM. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Obavljenom revizijom utvrdili smo da postoji problem neplaćanja utvrđenih obaveza po osnovu posebnih vodnih naknada od pravnih subjekata, u skladu sa Pravilnikom o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza po osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada, koji je donesen na osnovu Zakona o vodama. Navedeno je posljedica nedostataka u postojećem pravnom okviru koji se odnosi na kontrolu obračuna i plaćanja posebnih vodnih naknada, zbog neusaglašenosti Zakona o vodama i Zakona o Poreznoj upravi FBiH, kao i provedbenih propisa donesenih na osnovu njih.

Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Kapitalni izdaci iskazani u iznosu od 248.027 KM precijenjeni su za 133.477 KM zbog pogrešnog evidentiranja nabavki stalnih sredstava. U 2018. godini evidentirane su nabavke stalnih sredstava u iznosu od 135.491 KM, koje su izvršene u 2017. godini, dok je nabavka stalnih sredstava u 2018. godini od 2.014 KM evidentirana u 2019. godini, što nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Navedeno je imalo uticaja na iskazani finansijski rezultat za 2018. godinu. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">U finansijskim izvještajima, na poziciji stalnih sredstava iskazane su zgrade i stanovi za koje Zavod ne posjeduje adekvatnu knjigovodstvenu dokumentaciju na osnovu koje je izvršeno evidentiranje u poslovnim knjigama.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Stvorene su obaveze iznad visine odobrenog Finansijskog plana za 2018. godinu u iznosu od 1.344.944 KM, što nije u skladu sa članom 6. Zakona o budžetima u FBiH. Najveći dio više stvorenih obaveza odnosi se na izdatke za potrošni materijal i bruto plaće i naknade zaposlenih, nastale većim dijelom zbog zapošljavanja 15 zaposlenika na određeno vrijeme, za koje nisu planirana sredstva u Finansijskom planu za 2018. godinu;Nabavka repromaterijala i reagenasa za NAT testiranje na aparatu COBAS S201 u vrijednosti od 749.791 KM i repromaterijala i reagenasa za aparat za procesuiranje gel kartica Wadiana 8XT u iznosu od 70.828 KM, koji su prilikom nabavke repromaterijala i reagenasa ustupljeni od dobavljača u ranijem periodu, nije provedena u skladu sa članom 54. Zakona o javnim nabavkama, prema kojem tehničke specifikacije moraju svim kandidatima omogućiti jednak i nediskriminirajući pristup nadmetanju;Popis i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem obaveza i potraživanja na dan 31. 12. 2018. godine nije izvršeno u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 67. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Prijem 15 zaposlenika na određeno vrijeme u 2018. godini izvršen je bez raspisivanja javnog konkursa na osnovu pojedinačnih odluka direktorice Zavoda. Na ovaj način nije osigurana transparentnost kod zapošljavanja u Zavodu, koji se najvećim dijelom finansira iz javnih sredstava.
JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Positivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">U finansijskim izvještajima, na poziciji stalnih sredstava iskazano je pet poslovnih prostora za koje Služba ne posjeduje adekvatnu knjigovodstvenu dokumentaciju o vlasništvu, na osnovu koje je izvršeno evidentiranje u poslovnim knjigama. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja ostala su raspoloživa sredstva u iznosu od 982.057 KM, što čini 55% planiranih sredstava za ovu namjenu u 2018. godini.

	<p>Zbog prenosa preuzetih obaveza iz prethodne u narednu godinu, čime se finansiranje programa iz prethodne godine vrši iz planiranih sredstava tekuće godine, nisu u potpunosti ostvareni očekivani efekti realizacije programa na smanjenje stope nezaposlenosti, što nije u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• U 2018. godini u radni odnos primljeno je 14 osoba bez javnog konkursa/oglasa, što je neprimjereni s obzirom na to da je Služba javna ustanova čija je nadležnost utvrđena Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kojoj se, u skladu sa ovim Zakonom, sredstva za rad u potpunosti obezbjeđuju iz doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti. Ovakav način zapošljavanja dovodi u pitanje transparentnost informacija o mogućnostima zapošljavanja i nejednak pristup informacijama svih nezaposlenih osoba koje su ispunjavale potrebne uslove za upražnjena radna mesta.
JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Služba nije evidentirala sva potraživanja niti je poduzimala sve zakonom propisane radnje radi naplate ili eventualnog otpisa potraživanja, što nije u skladu sa članom 46. Zakona o budžetima u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor. Zbog navedenog, ne možemo potvrditi iskazano stanje potraživanja u iznosu od 600.622 KM;2. Knjigovodstveno stanje stalnih sredstava u Glavnoj knjizi više je iskazano za 102.759 KM nego u pomoćnoj knjizi stalnih sredstava, što je posljedica nepravilnog evidentiranja nabavki i rashodovanja stalnih sredstava. Iskazano stanje ne možemo potvrditi i iz razloga jer na 31. 12. 2018. godine nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem stalnih sredstava;3. Ne možemo potvrditi iskazani iznos dugoročnih potraživanja po osnovu izvršenih plasmana u iznosu od 517.284 KM, od čega je 495.864 KM nastalo 2008. godine u cilju izmirenja zaostalih naknada demobilisanim borcima i 21.420 KM po osnovu plasiranih komisionih kredita za poticaj zapošljavanju;4. U finansijskim izvještajima iskazane obaveze po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba manje su za 29.412.596 KM u odnosu na obaveze prema evidencijama Porezne uprave FBiH. Služba nije postupila po Rješenju Porezne uprave FBiH od 15. 11. 2005. godine, kojim je naloženo plaćanje utvrđenih obaveza po navedenom osnovu za period od 1. 1. 2002. do 30. 9. 2005. godine, zbog čega se osnovni dug povećavao. Prema Informaciji Porezne uprave FBiH od 30. 1. 2019. godine, ukupan dug za neuplaćene doprinose, dospjele obračunate zatezne kamate i troškove prinudne naplate na 31. 12. 2018. godine iznosi 59.453.346 KM. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Godišnjim popisom imovine i obaveza za 2018. godinu nije utvrđeno stvarno stanje imovine i obaveza niti je u poslovnim knjigama usklađeno knjigovodstveno sa stvarnim stanjem, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• Protiv Službe je pokrenuto 16 tužbi iz radnog odnosa, koje predstavljaju potencijalne obaveze za naredni period.
	<p>Revizorski izvještaj o najvažnijim nalazima i preporukama za 2018/2019. godinu</p> <p>60</p>

Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Izdaci za nabavku softvera Carmen (informatički sistem za objedinjenje evidencija nezaposlenih osoba na nivou Službe) i softvera za trezorsko poslovanje, realizovani u ranjem periodu, kao i izdaci za njihovu nadogradnju u 2018. godini, evidentirani su na poziciji tekućih izdataka, što je za posljedicu imalo da je iskazani iznos stalnih sredstava potcijenjen. Efekti na finansijske izvještaje nije moguće utvrditi.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Na poziciji dugoročnih razgraničenih rashoda iskazane su potencijalne obaveze u iznosu od 2.633.312 KM po osnovu razlike novčanih naknada demobilisanim borcima po Zakonu o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica, koji je prestao važiti u 2010. godini. U Informaciji Federalnog zavoda za zapošljavanje, dostavljenoj Službi u marta 2019. godine, navodi se da su presudom Vrhovnog suda FBiH od 30. 4. 2018. godine odbijeni zahtjevi demobilisanih boraca za vanredno preispitivanje presuda Kantonalnog suda u Mostaru, te da ne postoji rizik da mogu nastupiti novčane obaveze po tom osnovu koje mogu uticati na finansijsku likvidnost, stabilnost i održivost Službe. Shodno navedenom, direktor je 29. 5. 2019. godine donio odluku o povratu sredstava Federalnom zavodu za zapošljavanje;U finansijskim izvještajima, na poziciji stalnih sredstava iskazano je osam poslovnih prostora za koje Služba ne posjeduje adekvatnu knjigovodstvenu dokumentaciju na osnovu koje je izvršeno njihovo evidentiranje u poslovnim knjigama. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Popis stalnih sredstava i usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem stalnih sredstava na 31. 12. 2018. godine nije izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Prijem zaposlenika u 2018. godini vršen je bez raspisivanja javnog konkursa na osnovu pojedinačnih odluka direktora Službe. Na ovaj način nije osigurana transparentnost kod zapošljavanja u Službi, za čiji rad se obezbjeđuju sredstva iz doprinosu za zapošljavanje, a ona predstavljaju javni prihod.
JU Apoteke Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Knjigovodstveno evidentiranje ugovorenih rabata nije vršeno u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima 2 – Zalihe i 18 – Pribodi, zbog čega ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost zaliha robe u iznosu od 15.693.785 KM i ostalih prihoda i dobitaka u iznosu od 5.066.803 KM. Efekti pogrešnog načina evidentiranja rabata na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati.</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Prilikom nabavke informatičke opreme u iznosu od 233.415 KM, zaključivanja Aneksa I na osnovni Ugovor za adaptaciju apoteke Centar od 121.380 KM, angažovanja dobavljača za usluge održavanja objekata od 44.096 KM i reklama u elektronskim i printanim medijima od 149.697 KM nisu dosljedno ispoštovane propisane procedure odabira dobavljača, što nije u skladu sa članovima 14, 21, 24. i 49. Zakona o javnim nabavkama;</p>

	<p>2. Prilikom zaključivanja Ugovora o licenciranju i implementaciji „Reinžinjering poslovnih procesa“ sa preduzećem „Logosoft“ d.o.o. Sarajevo 9. 2. 2017. godine u vrijednosti od 650.756 KM, koji nije bio realizovan do okončanja revizije, nije zaštićen interes Apoteke u vidu traženih garancija i definisanja kaznenih odredbi za kašnjenje u realizaciji, što nije u skladu sa članovima 3. i 61. Zakona o javnim nabavkama.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• Utvrdili smo da nisu donesene procedure kojima se reguliše postupak, vođenje pregovora i način zaključivanja ugovora sa dobavljačima od strane menadžmenta. S obzirom na to da nije sačinjen poseban dokument na osnovu kojeg bi mogli izvršiti analizu i komparaciju zaključenih ugovora, ne možemo potvrditi da je u informacionom sistemu status „primarnog dobavljača“ određenog artikla unijet na bazi ugovorenih odredbi, odnosno da se prilikom nabavki roba ona kupuje od najpovoljnijeg dobavljača. Ovo ističemo jer je na dan bilansa vrijednost zaliha robe iskazana u iznosu od 15.693.785 KM i obaveze prema dobavljačima u iznosu od 23.510.600 KM.
JU Opća bolnica „Prim. dr. Abdulah Nakaš“ Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Prilikom provođenja procedura za: nabavku MRI aparata i njegovu nadogradnju (1.831.809 KM), nabavku bolesničkih kreveta sa pratećom opremom, trapeza i trakcionih sistema za bolesničke krevete (1.310.778 KM), nabavku gama kamere (584.834 KM) i nabavku hrane (132.656 KM) nisu dosljedno ispoštovane odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu koji se odnosi na efikasno korištenje javnih sredstava i pripremu tenderske dokumentacije;2. Po osnovu bolovanja preko 42 dana, za period 2016-2018. godine, u iznosu od najmanje 203.247 KM nisu sačinjeni zahtjevi za povrat sredstava prema Zavodu zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, što nije u skladu sa članovima 46. i 47. Zakona o zdravstvenom osiguranju;3. Popis bolesničkih kreveta i goriva, kao i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem istih, nije izvršen u skladu sa članovima 25. i 26. Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH;4. Rashodovana stalna sredstava sadašnje vrijednosti od 5.630 KM (CT aparat, RTG aparat, elektrokauter neurohirurški, ultrazvučni dijagnostički sistem i dr. medicinska oprema ukupne nabavne vrijednosti od 3.611.519 KM), u potpunosti su isknjižena iz poslovnih evidenciјa, bez prezentiranja dokaza njihovog uništenja, prodaje ili doniranja, što nije u skladu sa Odlukom Upravnog odbora o usvajanju Elaborata o popisu imovine, obaveza i potraživanja za 2018. godinu, odlukama direktora o rashodovanju i Rješenjem o imenovanju Akcionog tima za otpis i uklanjanje materijalnih sredstava koja nisu u upotrebi.
JU Kantonalna bolnica Goražde	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Na dan bilansa nije vršena procjena umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme, odnosno procjena nadoknadive vrijednosti sredstava, u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine. Posljedica je da se knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme može značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima MRS-a 36.

	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Gubitak tekuće godine iskazan je u iznosu od 153.949 KM, dok je akumulirani gubitak na dan 31. 12. 2018. godine iskazan u iznosu od 953.883 KM. Odredbama člana 41. Zakona o ustanovama definisano je da osnivač subsidijarno odgovara za obaveze ustanove i da je dužan pokriti višak rashoda nad prihodima u roku od 60 dana od dana usvajanja godišnjeg obračuna. Članom 11. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Bolnice također je definisano da je osnivač subsidijarno odgovaran za obaveze Bolnice, što podrazumijeva da je za svoje obaveze odgovorna Bolnica svom svojom imovinom kojom raspolaže, dok osnivač u vezi sa obavezama Bolnice interveniše tek ako su iscrpljene sve zakonom definisane mogućnosti Bolnice, te poduzima zakonom propisane mјere. Osnivač nije poduzimao aktivnosti.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">Ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora o djelu sa vanjskim saradnicima za obavljanje redovnih, sistematizovanih poslova vezanih za pružanje zdravstvenih usluga, koji se obavljaju tokom cijele godine, u iznosu od 104.101 KM. Navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima;Vršena je nabavka roba (lijekova i medicinskog potrošnog materijala) u iznosu od najmanje 433.000 KM, bez provođenja postupaka javne nabavke, iako je to bila obaveza u skladu sa članom 4. Zakona o javnim nabavkama;Nije izvršen cjelovit popis sredstava i obaveza, kao ni usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na dan 31. 12. 2018. godine, u skladu sa članovima 25, 26. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Prijem 15 zaposlenika u 2018. godini izvršen je bez raspisivanja javnog konkursa. Na ovaj način nije osigurana transparentnost kod zapošljavanja u Bolnici, koja se najvećim dijelom finansira iz javnih sredstava.
JU Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">Upravni odbor i osnivač (Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona) nisu poduzimali aktivnosti na pokriću gubitka. Istočemo da je odredbama člana 41. Zakona o ustanovama definisano da osnivač subsidijarno odgovara za obaveze ustanove, ako aktom o osnivanju nije drugačije određeno. Istim članom definisano je da kada je osnivač odgovoran za obaveze ustanove, dužan je pokriti višak rashoda nad prihodima u roku od 60 dana od dana usvajanja godišnjeg obračuna. Dužnost pokrivanja gubitka od strane osnivača definisana je i članom 42. Statuta. U vezi s navedenim, skrećemo pažnju na to da ugovor između Bolnice i osnivača (koji bi trebao regulisati rješavanje gubitka), u skladu sa tačkom VII. Odluke o osnivanju, nikada nije zaključen. Bolnica je u razdoblju od 2012. do 2017. godine konstantno ostvarivala gubitak. Na 31. 12. 2018. godine iskazan je akumulirani gubitak u iznosu od 16.402.005 KM koji prelazi visinu iskazanog kapitala za iznos od 3.645.386 KM (gubitak iznad visine kapitala). Za 2018. godinu ostvarena je dobit neprekinutog poslovanja u iznosu od 130.630 KM.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje</p>

	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. U periodu od 2013. do 2017. godine nisu redovno uplaćivani doprinosi za penzijsko osiguranje prilikom isplate plaće, tako da su na dan 31. 12. 2018. godine iskazane obaveze po navedenom osnovu u iznosu od 6.775.573 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o doprinosima i Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinos; 2. Ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora o djelu za redovne poslove koji se obavljaju u kontinuitetu tokom cijele godine, a posebno ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora o djelu za pružanje zdravstvenih usluga. Navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima; 3. Plan javnih nabavki nije sačinjen na način da se detaljno planira potrošnja sredstava putem provođenja jednog od postupaka javne nabavke, propisanih Zakonom o javnim nabavkama, kako bi se obezbijedilo transparentno i ekonomično trošenje sredstava. Za pokretanje postupaka javnih nabavki nisu donesene odluke o pokretanju u skladu sa članom 18. Zakona. Osim navedenog, nije predviđeno provođenje e-aukcija u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije; 4. Popis stalnih sredstava na 31. 12. 2018. godine, kao i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, nije izvršeno u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnika o popisu sredstava i izvora sredstava. Rashodovanje stalnih sredstava sadašnje vrijednosti u iznosu od 8.186 KM (ukupne nabavne vrijednosti od 530.526 KM), iskrijžavanje istih iz bilansne evidencije i evidentiranje u okviru izvanbilansne evidencije, izvršeno je a da prethodno nije izvršen naturalni popis tih sredstava i utvrđen njihov status, što je bila obaveza u skladu sa odredbama navedenog Zakona.
JZU Banjско-rekreativni centar „Aquaterm“ Olovski	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Pozitivno mišljenje</p>
JU Univerzitet u Zenici/Universitas studiorum Zenicaensis	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora o održavanju nastave sa vanjskim saradnicima za obavljanje redovnih, sistematizovanih poslova vezanih za izvođenje nastave u iznosu od 1.190.492 KM, a koji se obavljaju u kontinuitetu tokom cijele godine. Navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima. Za angažovanje nastavnog osoblja i stručnih saradnika na osnovu ugovora o održavanju nastave za obavljanje redovnih poslova, obračun i uplata pripadajućih poreza i doprinosa nisu izvršeni kao za redovan rad, u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dohodak i Zakona o doprinosima; 2. Univerzitet nije obezbijedio neophodne uslove za isporuku i montiranje mjerne stanice i pružanje usluge „izrada registra postrojenja i zagađivanjima Zeničko-dobojskog kantona“, koji se finansiraju iz namjenskih sredstava u vrijednosti od 290.891 KM, što je uticalo na poštivanje ugovorenih rokova, a samim tim i na efikasno trošenje odobrenih sredstava u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

	Također, postupak nabavke radova na adaptaciji objekta u iznosu od 157.512 KM nije blagovremeno okončan, zbog čega ugovor nije realizovan u godini za koju su osigurana sredstva za navedene namjene.
JU Univerzitet u Tuzli/Universitas studiorum Tuzlaensis	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Positivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora o angažmanu sa vanjskim saradnicima za obavljanje redovnih, sistematizovanih poslova vezanih za izvođenje nastave u iznosu od 1.497.426 KM, a koji se obavljaju u kontinuitetu tokom cijele godine. Naprijed navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima. Za angažovanje nastavnog osoblja i stručnih saradnika na osnovu ugovora o angažmanu za obavljanje redovnih poslova, obračun i uplata pripadajućih poreza i doprinosa nisu izvršeni kao za redovan rad, u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dohodak i Zakona o doprinosima;2. U pojedinim slučajevima nije osigurano blagovremeno pokretanje postupaka javnih nabavki izvođenja radova u godini za koju su osigurana sredstva za navedene namjene. Također, Univerzitet nije obezbijedio neophodne uslove za početak izvođenja radova (sanacija fasade, rekonstrukcija elektroinstalacija i implementacija mrežne infrastrukture) u vrijednosti od 293.705 KM, što je uticalo na poštivanje rokova izvršenja radova, a samim tim i na efikasno trošenje odobrenih sredstava u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.
JU Kantonalna direkcija za puteve Srednjobosanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Investicije u toku ne se evidentiraju po pojedinačnom investicijskom projektu. Aktiviranje okončanih investicija provodi se 31. 12. tekuće godine, a ne u trenutku stavljanja u upotrebu, zbog čega obračun amortizacije nije u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH, što za posljedicu ima nerealno iskazivanje stalnih sredstava i izvora sredstava u knjigovodstvenim evidencijama. Za dio investicija u toku u iznosu od 644.665 KM, koje se odnose na izvršena ulaganja u periodu od formiranja Direkcije do 2017. godine, nije prezentirana dokumentacija koja se odnosi na ova ulaganja, zbog čega ne možemo potvrditi vrijednost iskazanih stalnih sredstava na datum bilansa za navedeni iznos. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Pregovarački postupak bez objave obavijesti za nabavku usluga zimskog održavanja regionalne ceste R413a: Turbe – Vitovlje – granica općine Skender-Vakuf nije u potpunosti proveden u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama;2. Nije proveden cjelovit popis sredstava u dijelu investicija u toku i datih avansa na dan 31. 12. 2018. godine, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none">• U skladu sa članom 108. Zakona o cestama FBiH, Vlada Srednjobosanskog kantona bila je obavezna da u roku 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona (23. 3. 2010. godine) donese odgovarajuće odluke i poduzme potrebne radnje za organizovanje i početak rada javne kantonalne ustanove za ceste.

	Aktivnosti na procesu usklađivanja rada i poslovanja Kantonalne direkcije za puteve Srednjobosanskog kantona započete su u 2010. godini, ali još uvijek nisu okončane.
JU Direkcija regionalnih cesta Unsko-sanskog kantona	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. U knjigovodstvenim evidencijama nisu evidentirana stalna sredstva nabavljena u ranjem periodu i 2018. godini (saobraćajna signalizacija i oprema) niti je evidentirana njihova nadogradnja u 2018. godini, za koju su izdaci u 2018. godini iznosili 257.042 KM, što je za posljedicu imalo da su stalna sredstva potcijenjena. Efekte na finansijske izvještaje nije moguće utvrditi s obzirom na to da je u vrijednosti novonabavljenih stalnih sredstava sadržana i vrijednost održavanja nabavljenih stalnih sredstava.</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Nije osigurano blagovremeno pokretanje postupaka javnih nabavki radova za projekte građenja, rekonstrukcije, održavanja i zaštite regionalnih cesta u godini za koju su osigurana sredstava za ove namjene. U pojedinim slučajevima Direkcija nije obezbijedila neophodne uslove za početak radova, što je uticalo na efikasnost trošenja odobrenih sredstava za projekte. Od ukupno planiranih sredstava za projekte u 2018. godini (8.353.209 KM), utrošeno je sredstava u iznosu od 1.851.860 KM, a ostala su neutrošena sredstva u iznosu od 6.501.349 KM. Nisu ostvareni očekivani efekti realizacije projekata niti su ispoštovani principi efikasnosti i ekonomičnosti u skladu sa članom 4. Zakona o budžetima u FBiH;</p> <p>2. Godišnji popis nije obavljen u cijelosti, niti je u potpunosti izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na 31. 12. 2018. godine, u dijelu popisa stalnih sredstava, obaveza i vanbilansne evidencije, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.</p>
Županijska bolnica „Dr. fra Mihovil Sučić“ Livno	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <p>1. Nije izvršeno mjerje nadoknadive vrijednosti sredstava na 31. 12. 2018. godine u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine. Na poziciji materijalnih sredstava u pripremi iskazan je iznos od 695.541 KM, koji datira iz ranijih perioda, za koji nije prezentirana dokumentacija iz koje bi se utvrdilo na šta se odnosi. Zbog navedenog ne možemo potvrditi vrijednost iskazanih stalnih sredstava na datum bilansa;</p> <p>2. Potraživanja starija od 12 mjeseci, u iznosu od 227.659 KM, nisu vrijednosno usklađena, što je bila obaveza u skladu sa paragrafom 33, 37. i 85. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja. Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a potraživanja i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos;</p> <p>3. Nije vršena procjena ishoda za sudske sporove ukupne vrijednosti od 266.847 KM, te na datum bilansa nisu prznata adekvatna rezervisanja po izvjesnim sudskim sporovima u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina i Pravilniku o računovodstvenim politikama. Efekti na finansijske izvještaje nije moguće utvrditi;</p> <p>4. Iskazane vrijednosti u Izvještaju o novčanim tokovima i Izvještaju o promjenama na kapitalu nisu usklađene s iskazanim vrijednostima u Bilansu stanja. Bilješke uz finansijske izvještaje nisu sačinjene u skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Prezentiranje finansijskih izvještaja i zahtjevima ostalih MRS i MSFI.</p>

Posljedica navedenog je da finansijski izvještaji nisu sačinjeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, MRS i MSFI.

Isticanje pitanja

- Bolnica konstantno od 2007. godine ostvaruje gubitak (iskazan gubitak iznad visine kapitala u iznosu od 9.585.845 KM, gubitak tekuće godine u iznosu od 407.570 KM). Organi rukovođenja i upravljanja, kao i osnivač (Skupština Hercegbosanske županije) nisu poduzimali aktivnosti na pokriću iskazanog gubitka. Ističemo da je odredbama člana 41. Zakona o ustanovama definisano da osnivač subsidijarno odgovara za obaveze ustanove, ako aktom o osnivanju nije drugačije određeno. Istim člankom definisano je da kada je osnivač odgovoran za obaveze ustanove, dužan je pokriti višak rashoda nad prihodima u roku od 60 dana od dana usvajanja godišnjeg obračuna. Dužnost pokrivanja gubitka od strane osnivača definirana je i člankom 69. Statuta.

Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Finansijski plan, Plan rada i razvoja i Godišnji program rada za 2018. godinu nisu sačinjeni, a samim tim nisu ni odobreni od Upravnog vijeća, što je bila obaveza u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i odredbama Statuta Županijske bolnice „Dr. Fra Mihovil Sučić“ Livno;
2. Prilikom isplate plaća u 2018. godini za period od oktobra do decembra 2018. godine nisu uplaćivani pripadajući porezi i doprinosi u iznosu od 537.517 KM. Osim toga, Bolnica je za razdoblje 2002–2008. godine isplaćivala plaće bez uplate pripadajućih poreza i doprinosa, tako da su na 31. 12. 2018. godine iskazane obaveze po neuplaćenim porezima i doprinosima u iznosu od 6.599.359 KM. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o doprinosima, Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinosa, Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak;
3. Prilikom isplate naknada za odvojeni život u iznosu od 85.388 KM i naknada za službena putovanja (pratnja pacijenata) isplaćenih u iznosima većim od zakonski utvrđenih neoporezivih iznosa, nije vršen obračun i uplata pripadajućih poreza i doprinosa u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima;
4. Ne možemo potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora o djelu za obavljanje redovitih poslova koji se obavljaju u kontinuitetu tokom cijele godine, a posebno zaključivanje ugovora o djelu za pružanje zdravstvenih usluga. Navedeno nije u skladu sa odredbama Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima;
5. Blagajničko poslovanje uspostavljeno je putem dvije glavne blagajne, što nije u skladu sa Pravilnikom o blagajničkom poslovanju. Osim toga, gotov novac, ostvaren obavljanjem registrovane djelatnosti, najčešće nije polagan na transakcijski račun, nego je korišten za podmirivanje troškova. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o unutrašnjem platnom prometu i Uredbi o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;
6. Nije proveden cjelovit popis imovine i obaveza na 31. 12. 2018. godine, te nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je to predviđeno Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o računovodstvu.

3.1.8 Preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

Ured za reviziju planirao je i izvršio finansijsku reviziju 18 preduzeća u većinskim državnim vlasništvu¹⁵ (u daljem tekstu preduzeća) za 2018. godinu.

Pregled ostvarenih ukupnih prihoda, rashoda, finansijskog rezultata i kratkoročnih obaveza kod revidiranih subjekata je sljedeći:

Redni broj	Subjekti revizije	Prihodi u 2018. godini u KM	Rashodi u 2018. godini u KM	Dobit (gubitak) u 2018. godini u KM	Kratkoročne obaveze na 31. 12. 2018. godine u KM
1	2	3	4	5	6
1.	ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj	68.596.242	82.313.907	(13.717.665)	108.713.252
2.	JP „Rad“ Lukavac	6.411.990	6.408.939	3.051	5.843.616
3.	Javni servis „Radio-televizija Federacije BiH“	34.759.146	34.605.234	153.912	22.666.049
4.	KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo	37.731.810	60.629.008	(22.897.198)	225.902.690
5.	JP „Komunalac“ d.d. Gradačac	2.854.798	2.698.290	156.508	745.251
6.	KJP „Poljoprivredno dobro Butmir“ d.o.o. Sarajevo	4.406.183	4.380.330	25.853	972.261
7.	ZD Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Bila	12.335.995	14.121.703	(1.785.708)	39.090.700
8.	JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum ¹⁶	2.168.241	2.163.143	5.098	1.094.978
9.	„Ceste“ d.d. Mostar	11.231.935	12.128.928	(896.993)	1.673.716
10.	JP „Međunarodni aerodrom Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo	52.455.433	36.771.736	15.683.697	5.244.842
11.	JKP „Tomislavgrad“ d.o.o. Tomislavgrad	2.308.989	2.205.195	103.794	365.871
12.	ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla	100.501.577	125.883.214	(25.381.637)	231.694.960
13.	Lutrija BiH d.o.o. Sarajevo	32.960.809	31.881.751	1.079.058	8.697.250
14.	JP „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar	201.517.705	84.019.292	117.498.413	105.063.463
15.	JP „Deponija“ d.o.o. Mostar	2.585.491	2.097.552	487.939	878.994
16.	„Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo	7.705.415	7.701.958	3.457	3.262.905
17.	Rudnici boksita d.o.o. za eksploraciju rude Široki Brijeg	2.460.891	2.451.321	9.570	645.507
18.	JKP „Čistoća“ d.o.o. Cazin	3.079.061	3.298.594	(219.533)	1.219.066
	Ukupno:	586.071.711	515.760.095	70.311.616	763.775.371

Ostvareni prihod revidiranih preduzeća u 2018. godini iskazan je u iznosu od 586.071.711 KM, a ukupni rashodi u iznosu od 515.760.095 KM. Šest preduzeća iskazalo je ukupni gubitak u poslovanju u iznosu od 64.898.734 KM, a preostalih 12 preduzeća dobit u ukupnom iznosu od 135.210.350 KM.

¹⁵ Nadležnost Ureda za reviziju obuhvata i preduzeće u kojem država ima vlasnički udjel od 50% plus jednu dionicu ili više (Zakon o reviziji institucija u FBiH, član 11. stav 3).

¹⁶ JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum nije sačinilo trogodišnji, a ni godišnji plan poslovanja.

Kratkoročne obaveze na 31. 12. 2018. godine za revidirana preduzeća iskazane su u iznosu od 763.775.371 KM. U revidiranim preduzećima 31. 12. 2018. godine bilo je 8.665 zaposlenika.

U sljedećoj tabeli je pregled preduzeća i datih mišljenja o finansijskim izvještajima i usklađenosti sa zakonskim propisima.

R. B.	Subjekti revizije	Dato mišljenje	
		o finansijskim izvještajima	o usklađenosti sa zakonskim propisima
1	2	3	3
1.	ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj	Negativno	Negativno
2.	JP „Rad“ Lukavac	Negativno	S rezervom
3.	Javni servis „Radio-televizija Federacije BiH“	Negativno	S rezervom
4.	KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo	Negativno	Negativno
5.	JP „Komunalac“ d.d. Gradačac	Negativno	S rezervom
6.	KJP „Poljoprivredno dobro Butmir“ d.o.o. Sarajevo	Negativno	Negativno
7.	ZD Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Bila	Negativno	Negativno
8.	JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum ¹⁷	Negativno	S rezervom
9.	„Ceste“ d.d. Mostar	Pozitivno	S rezervom
10.	JP „Međunarodni aerodrom Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo	Pozitivno	S rezervom
11.	JKP „Tomislavgrad“ d.o.o. Tomislavgrad	Negativno	S rezervom
12.	ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla	Negativno	Negativno
13.	Lutrija BiH d.o.o. Sarajevo	Pozitivno	S rezervom
14.	JP „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar	S rezervom	S rezervom
15.	JP „Deponija“ d.o.o. Mostar	S rezervom	S rezervom
16.	„Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo	Negativno	Negativno
17.	Rudnici boksita d.o.o. za eksploataciju rude Široki Brijeg	Negativno	S rezervom
18.	JKP „Čistoća“ d.o.o. Cazin	S rezervom	S rezervom

Napominjemo da su u dva izvještaja, u kojima je dato jedno negativno mišljenje i jedno mišljenje s rezervom, uz mišljenja o finansijskim izvještajima istaknuta određena pitanja.

Također, istaknuta su pitanja i uz mišljenja o usklađenosti sa zakonskim propisima za šest subjekata, od kojih je jedan uz dato negativno mišljenje i pet uz mišljenje s rezervom.

3.1.8.1 Glavni nalazi i preporuke

Najveći propusti i nepravilnosti, utvrđeni prilikom obavljanja revizija za 2018. godinu, odnose se na sljedeće:

¹⁷ JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum nije sačinilo trogodišnji a ni godišnji plan poslovanja.

- Veći broj preduzeća nije u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH uspostavio odgovarajući sistem internih kontrola po COSO modelu. U skladu sa Zakonom, preduzeća nisu odredila koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu niti su sačinila godišnje izvještaje o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2018. godinu.

Sistem internih kontrola uspostaviti u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.

- Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja nisu dosljedno primjenjivane odredbe Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), što je imalo za posljedicu da nisu realno iskazana sredstva, obaveze, finansijski rezultat, a samim tim ni kapital.

Prilikom sastavljanja i prezentacije finansijskih izvještaja obavezna je primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), kako je propisano odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.

Na datum bilansa nije vršeno mjerjenje nadoknadive vrijednosti iskazane imovine u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine, koji zahtijeva da se na kraju svakog izvještajnog perioda ocjeni da li postoji bilo koji pokazatelj da je vrijednost nekog sredstva umanjena. Posebno ističemo da određeni broj preduzeća ulaganja u investicije u toku vodi veoma dugo, a nije vršena procjena nadoknadih ulaganja, te iskazane nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi ne ispunjavaju uslove i zahtjeve za priznavanje sredstava u skladu sa MSFI-jem, koji nalaže da se sredstvo prizna u bilansu stanja kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi pricicati u pravno lice i kada sredstvo ima cijenu ili vrijednost koja se može pouzdano izmjeriti.

Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva u skladu sa MRS-om 36 – Umanjenje imovine, te izvršiti ocjenu priznavanja sredstava u bilansu stanja u skladu sa zahtjevima MSFI-ja.

- Nije vršen obračun proizvodnje i evidentiranje zaliha u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, koji zahtijeva da se zalihe mjere po trošku sticanja ili neto utrživoj vrijednosti, zavisno o tome šta je niže, zbog čega nije moguće utvrditi efekte odstupanja između proizvedene i realizovane količine, te efekte između prodajne cijene i cijene koštanja.

Radi realnog iskazivanja imovine i finansijskog rezultata, uspostaviti robno-materijalno knjigovodstvo za proizvodnju i skladištenje zaliha. Izvršiti vrednovanje, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha, u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe.

- Nije vršena ispravka vrijednosti svih zastarjelih i nenaplativih potraživanja, a nisu poduzimane ni sve zakonom propisane radnje naplate kako ne bi nastupila zastara.

Intenzivirati aktivnosti naplate potraživanja kako ne bi došlo do zastare, te vršiti umanjenje vrijednosti potraživanja do naplativog iznosa na teret rashoda poslovanja.

- Rezervisanja po osnovu izvjesnih sudskeih sporova nisu vršena u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, koja se priznaju kada preduzeća imaju sadašnju obavezu (pravnu ili stvarnu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja, kada je vjeroatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveza i kada se iznos obaveza može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja po osnovu izvjesnih sudskeih sporova vršiti u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, kako bi finansijski izvještaji po svim bitnim pitanjima prikazali istinito i objektivno finansijski položaj i rezultat poslovanja.

Nisu blagovremeno izmirivane obaveze za poreze, doprinose i posebne naknade na isplaćene plaće, što nije u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima, članom 27. Zakona o porezu na dohodak, članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 169. Zakona o vodama.

Obaveze za poreze, doprinose i posebne naknade izmirivati blagovremeno uz isplatu plaće u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima, članom 27. Zakona o porezu na dohodak, članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 169. Zakona o vodama.

Nisu blagovremeno izmirivane obaveze za porez na dodanu vrijednost, u skladu sa zahtjevima Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Obaveze po osnovu poreza na dodanu vrijednost izmirivati pravovremeno, kako nalaže član 39. Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

- Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u potpunosti u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama i provedbenim aktima (postupci nisu pokretani blagovremeno, izbor postupaka nije adekvatan i nabavke su vršene na osnovu ugovora zaključenih u prethodnim godinama).

Nabavke u potpunosti vršiti u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama i provedbenim aktima vezanim za javne nabavke.

- Popis imovine i obaveza nije izvršen detaljno i sveobuhvatno u svim preduzećima, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog stanja imovine i obaveza sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, kako je propisano članom 25. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.

Popis imovine i obaveza vršiti detaljno i sveobuhvatno, tj. utvrditi stvarno stanje, te uskladiti knjigovodstveno stanje sa stanjem utvrđenim popisom, kako je propisano Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

- Bilješke uz finansijske izvještaje, za dio preduzeća, nisu sastavljane u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, s obzirom na to da menadžment pri sastavljanju finansijskih izvještaja nije procijenio i objavio sposobnost preduzeća da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu.

Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja.

U tabeli je pregled preporuka za 2018. godinu, kao i pregled postupanja po preporukama datim u prethodnim revizijama za koje je izvršena ocjena.

Red. br.	Subjekti revizije	Broj preporuk a za 2018. godinu	Postupanje po preporukama datim u izvještajima u prethodnim godinama								
			Ukupno		Realizovano		Djelimično		Nerealizovano		Bez ocjene/ neprovodivo
			Broj	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
1.	ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj ¹⁸	34	Nije vršena ocjena postupanja po preporukama								
2.	JP „Rad“ Lukavac	18	Nije vršena revizija								
3.	Javni servis „Radio-televizija Federacije BiH“	32	32	6	19%	5	16%	19	59%	2	6%
4.	KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o. Sarajevo	36	22	2	9%	1	5%	12	55%	7	32%
5.	JP „Komunalac“ d.d. Gradačac	15	Nije vršena revizija								
6.	KJP „Poljoprivredno dobro Butmir“ d.o.o. Sarajevo	28	Nije vršena revizija								
7.	ZD Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Bila	34	Nije vršena revizija								
8.	JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum ¹⁹	23	Nije vršena revizija								
9.	„Ceste“ d.d. Mostar	12	13	6	46%	5	38%	2	15%	-	-
10.	JP „Međunarodni aerodrom Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo	4	7	4	57%	2	29%	1	14%	-	-
11.	KJP „Tomislavgrad“ d.o.o. Tomislavgrad	17	Nije vršena revizija								
12.	ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla ²⁰	24	Nije vršena ocjena postupanja po preporukama								
13.	Lutrija BiH d.o.o. Sarajevo	11	26	16	62%	7	27%	-	-	3	12%
14.	JP „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar	14	9	6	67%	1	11%	2	22%	-	-
15.	JP „Deponija“ d.o.o. Mostar	12	Nije vršena revizija								
16.	„Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo	19	13	2	15%	3	23%	8	62%	-	-
17.	Rudnici boksa d.o.o. za eksplotaciju rude Široki Brijeg	18	Nije vršena revizija								
18.	KJP „Čistoća“ d.o.o. Cazin	25	Nije vršena revizija								
Ukupno:		376	122	42	34%	24	20%	44	36%	12	10%

¹⁸ ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj posljednji put revidirano 2006. godine

¹⁹ JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum nije sačinilo trogodišnji, a ni godišnji plan poslovanja.

²⁰ ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla posljednji put revidirano 2005. godine

U narednom pregledu daju se najznačajniji nalazi po subjektima revizije koji su bili osnova za izražavanje mišljenja.

Subjekti revizije	Dato mišljenje za 2018. godinu/Najznačajniji nalazi
1	2
ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Društvo nije izvršilo mjerjenje nadoknadive vrijednosti sredstava na dan 31. 12. 2018. godine, u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine. Posljedica navedenog je da se knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja, opreme u upotrebi i investicija u toku može značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema navedenom standardu;2. Na datum bilansa nije izvršeno rezervisanje po osnovu rekultivacije zemljišta u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, iako Društvo ima zakonsku obavezu obnove zemljišta korištenog za vađenje rude. Efekte istog na finansijski rezultat nije moguće procijeniti;3. Akumulirani gubitak Društva na 31. 12. 2018. godine iznosi 117.953.413 KM, te prelazi osnovni kapital za 25.371.058 KM. Kratkoročne obaveze iskazane su 108.713.252 KM, tekuća imovina 9.709.508 KM, a protiv Društva se vode sudski sporovi ukupne vrijednosti od 104.049.180 KM. Navedene okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem. Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja, Uprava nije postupila u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, jer nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva. <p>Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Društvo nije izmirilo 72.657.517 KM doprinosa na isplaćene plaće iz ranijeg perioda poslovanja (sa 31. 12. 2016. godine), što nije u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima niti sa članom 41. Zakona o javnim preduzećima u FBiH. Također, nije izmireno 2.310.494 KM posebnih naknada, što je obaveza Društva propisana članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 169. Zakona o vodama. Od iskazanog iznosa neplaćenih naknada, na prethodne godine odnosi se 2.075.417 KM, a obaveza 2018. godine iznosi 235.077 KM;2. Nisu primijenjene odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu izbora odgovarajućeg postupka nabavke, pravilnog ocjenjivanja ponude, izrade tenderske dokumentacije, a određene nabavke su vršene bez zaključenih ugovora o nabavci. Navedeno se odnosi na nabavke usluga prevoza rovnog uglja u iznosu od 531.765 KM, čelične trapezne podgrade u iznosu od 677.688 KM, rezervnih dijelova za širokočelnu opremu u iznosu od 1.270.000 KM, dizel goriva u iznosu od 1.782.729 KM, te eksploziva za površinsku eksplotaciju i direktnе sporazume.
JP „Rad“ Lukavac	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Nije izvršena procjena naplativosti, a ni ispravka vrijednosti dugoročnih potraživanja u iznosu od 677.043 KM do visine naplativosti, kako je definisano MRS-om 39 – Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerjenje. Navedeno ima za posljedicu da su rashodi obračunskog perioda potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen. Efekti na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati;

2. Nije izvršena ispravka potraživanja na teret rashoda perioda za sumnjiva i sporna potraživanja u iznosu od 2.960.874 KM i za tekuća potraživanja koja nisu naplaćena u periodu dužem od 12 mjeseci od datuma dospijeća u iznosu od 434.725 KM, što nije u skladu sa tačkama 33, 37. i 85. MSFI-ja – Okvir za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja. Navedeno ima za posljedicu da su rashodi perioda potcijenjeni za 3.395.599 KM, a za isti iznos finansijski rezultat i potraživanja precijenjeni;
3. Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava nije izvršila procjenu sposobnosti Preduzeća da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu, u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja.

Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Ukupne dospjele neizmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na i iz plaća iskazane su u iznosu od 1.144.601 KM, a najvećim dijelom se odnose na 2018. godinu (933.814 KM). Preduzeće ne izmiruje navedene obaveze u skladu sa odredbama člana 27. Zakona o porezu na dohodak, člana 11. Zakona o doprinosima i njihovim provedbenim propisima i člana 41. Zakona o javnim preduzećima u FBiH;
2. Preduzeće nije izmirilo obaveze za posebne vodne naknade za korištenje voda u iznosu od 189.995 KM, od čega se na 2018. godinu odnosi 31.366 KM, što nije u skladu sa članom 170. Zakona o vodama i poglavljem III, tačka 12. Pravilnika o načinu obračunavanja i postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontrolu podmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada.

Isticanje pitanja

- Preduzeće nabavlja vodu za potrebe vodoopskrbe građana i ostalih korisnika u Općini Lukavac od „Global ispat koksna industrija“ d.o.o. Lukavac (GIKIL) bez važećeg ugovora o nabavci. Naime, ranije zaključeni Ugovor broj 1/13, između Preduzeća i GIKIL-a istekao je 31. 12. 2013. godine, a njime je bila utvrđena cijena isporučene vode. Navedenim Ugovorom bilo je regulisano i to da može doći do promjene cijene vode, na zahtjev jedne od potpisnica Ugovora, s tim da će se zajednički utvrditi nova cijena, odrediti datum od kada se primjenjuje, te navedene izmjene Ugovora regulisati Aneksom, koji mora biti prihvaćen i potписан od predstavnika objiju ugovornih strana. Međutim, GIKIL je 30. 6. 2014. godine jednostrano povećao cijenu vode za 47,15%, koju Preduzeće nije prihvatile. Preduzeće je od Općinskog vijeća zatražilo da se očituje o jednostranoj promjeni cijene vode i da saglasnost na eventualno povećanje cijene vode prema krajnjim korisnicima. Općinsko vijeće se nije odredilo prema povećanju nabavne cijene vode od GIKIL-a, niti prihvatile zahtjev za povećanje cijene vode prema krajnjim korisnicima. Nabavku vode Preduzeće iskazuje u svojim knjigovodstvenim evidencijama po cijenama iz Ugovora iz 2013. godine, a isporuke krajnjim korisnicima vrši u skladu sa važećom cijenom odobrenom od Općinskog vijeća 2003. godine.

**Javni servis
„Radio-televizija
Federacije BiH“**

Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Za iskazana potraživanja po osnovu RTV takse od 10.572.464 KM ne postoje podaci o ročnoj strukturi. RTVFBiH nije vršila vrijednosno usklađivanje ovih potraživanja u skladu s tačkama 33, 37, i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, što je imalo za posljedicu da su rashodi potcijenjeni, a imovina (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni. Efekte navedenog na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati;

2. Na poziciji pasivnih vremenskih razgraničenja iskazan je iznos od 9.277.074 KM, koji predstavlja redovne obaveze prema BHRT-u. Navedeni način evidentiranja nije u skladu s tačkama 33. i 38. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i članom 35. Pravilnika o kontnom okviru, sadržaju konta i primjeni kontnog okvira za privredna društva;
3. Uprava pri sastavljanju finansijskih izvještaja nije procijenila niti objavila sposobnost RTVFBiH da nastavi poslovati u vremenski neograničenom periodu u skladu s tačkom 25. MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja.

Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Raspodjela prihoda prikupljenih od RTV takse nije vršena u skladu sa odredbama člana 18. Zakona o Javnom servisu Radio-televizije FBiH i člana 23. Zakona o Javnom radiotelevizijskom sistemu BiH.

Isticanje pitanja

- Parlament FBiH nije imenovao Upravni odbor, što mu je obaveza prema članu 25. Zakona o Javnom servisu Radio-televizije FBiH, čime nisu stvoreni preduslovi za imenovanje generalnog direktora. Parlament FBiH je 2009. godine imenovao predsjednika i tri člana Upravnog odbora RTVFBiH. Nakon isteka mandata i podnesenih ostavki u periodu 2010–2013. godine, od imenovanih članova Upravnog odbora samo jedan član, kojem je također istekao mandat, vrši funkciju Upravnog odbora. Mandat generalnog direktora, imenovanog 2008. godine, istekao je 18. 8. 2013. godine;
- Statut RTVFBiH je iz 2007. godine, kada je RTVFBiH bila osnovana kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Iako je Zakon o Javnom servisu RTVFBiH stupio na snagu 7. 8. 2008. godine, Statut RTVFBiH još uvijek nije usaglašen sa ovim Zakonom. Statut donosi Upravni odbor, a potvrđuje ga Parlament FBiH;
- Korporacija javnih radio-televizijskih sistema, kao zajednička upravljačka struktura između javnih RTV servisa, predviđena Zakonom o Javnom servisu RTVBiH, još uvijek nije formirana. Zbog navedenog, poslovne aktivnosti za koje je predviđeno da ih obavlja Korporacija, obavlja RTVFBiH.

**KJKP „Gradski
saobraćaj“ d.o.o.
Sarajevo**

Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Društvo nije uspostavilo adekvatne interne kontrole koje bi bile usmjerene na prevenciju i otkrivanje moguće zloupotrebe u procesu štampanja, predaje i prodaje karata, što stvara sumnju u iskazani prihod od prevoza putnika u iznosu od 19.739.229 KM, a time i u finansijski rezultat;
2. Na poziciji materijalnih sredstava u pripremi iskazan je iznos od 4.875.420 KM, a odnosi se na tramvaje čija je proizvodnja počela 2000. godine (4.125.420 KM) i autopraonice za minibuse koje su nabavljene 2009. godine (750.000 KM). S obzirom na to da Društvo dugi niz godina navedena sredstva nije stavilo u funkciju, kao i da nije izvršilo mjerenje nadoknade vrijednosti stalnih sredstava u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje imovine, knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava, opreme u upotrebi i investicija u toku, može se značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima navedenog Standarda;
3. U okviru iskazanih zaliha od 10.896.502 KM najznačajniji dio su rezervni dijelovi za vozila kojim je Društvo raspolagalo u ranijim godinama, kao i neupotrebljive zalihe koje nemaju perspektivu dalje upotrebe, a za koje nije izvršena procjena neto nadoknade vrijednosti u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe. Zbog navedenog ne možemo potvrditi vrijednost zaliha na datum bilansa;

4. Ne možemo potvrditi tačnost iskazanog stanja novčanih sredstava na dan 31. 12. 2018. godine u iznosu od 53.093 KM jer su utvrđena neslaganja sa stanjem kod Intesa Sanpaolo Banke Sarajevo, kao i sa pomoćnim evidencijama;
5. Nije izvršena procjena za rezervisanje dijela sudske sporove u iznosu od 6.939.800 KM. Navedeno nije u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Efekte istog na finansijski rezultat nije moguće procijeniti;
6. Ukupni akumulirani gubitak Društva iznosi 325.747.424 KM, od čega je gubitak iznad visine kapitala 217.432.622 KM. Kratkoročne obaveze iznose 225.902.690 KM, dok su kratkoročna potraživanja 2.619.304 KM, a protiv Društva se vode sudske sporove ukupne vrijednosti od 71.821.665 KM. Navedene okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem. Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja, Uprava nije postupila u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, jer nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva.

Isticanje pitanja

- Skupština Kantona Sarajevo donijela je Zaključak broj 01-05-25024/17 od 31. 7. 2017. godine u kojem se u 45 tačaka navode mjere za sanaciju i reorganizaciju Društva, za koje su zaduženi Vlada Kantona Sarajevo, Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo i Privremeni upravitelj. Vlada Kantona Sarajevo je radi provođenja privremenih mera imenovala Privremenog upravitelja koji je upravljao od juna 2017. godine do maja 2018. godine. U navedenom periodu, isključen je rad upravljačkih tijela Društva. Privremeni upravitelj je bio obavezan da svaka tri mjeseca izvijesti Vladu i Skupštinu Kantona Sarajevo o provedenim mjerama sanacije. Privremeni upravitelj razriješen je dužnosti Rješenjem Vlade Kantona Sarajevo od 3. 5. 2018. godine i u rad su ponovo uključena upravljačka tijela Društva.

Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje**Osnova za izražavanje mišljenja**

1. Društvo nije izmirilo 93.320.076 KM poreza, doprinosa i posebnih naknada na isplaćene plaće iz perioda od 2008. do 2016. godine, što nije u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima, članom 27. Zakona o porezu na dohodak, članom 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 169. Zakona o vodama;
2. Društvo nije izmirilo 28.466.850 KM poreza na dodatu vrijednost, od čega se na obaveze za 2018. godinu odnosi 6.016.415 KM. Navedeno nije u skladu sa članom 39. Zakona o porezu na dodatu vrijednost;
3. Nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog i stanja utvrđenog popisom jer nisu uspostavljene potpune materijalne i pomoćne evidencije i nisu osigurani potrebni dokazi o usaglašavanju stanja potraživanja i obaveza, što nije u skladu sa članovima 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH;
4. Nisu primjenjivane odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu izbora odgovarajućeg postupka nabavke, pravilnog ocjenjivanja ponuda i procedure odabira dobavljača. Navedeno se odnosi na nabavku rabljenih zglobovnih trolejbusa u iznosu od 699.230 KM, rezervnih dijelova od 249.268 KM, komprimiranog prirodnog plina od 50.000 KM, usluge reklame i sponzorstva i direktnе sporazume.

JP „Komunalac“ d.d. Gradačac	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Stalna sredstva i kapital precijenjeni su 424.540 KM s obzirom na to da Društvo nije isknjžilo iz poslovnih evidencija sva dobra u općoj upotrebi u skladu sa Ugovorom o javnim vodnim uslugama zaključenim sa Općinom Gradačac. Navedeno nije u skladu sa paragrafima 33. i 38. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja,2. Nije izvršena ispravka vrijednosti potraživanja od Općine Gradačac, iskazanih u iznosu od 672.635 KM, što nije u skladu sa paragrafima 33, 37. i 85. MSFI-ja – Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja. Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi tekućeg i prethodnih perioda potcijenjeni, a potraživanja i finansijski rezultati precijenjeni za taj iznos.
KJP „Poljoprivredno dobro Butmir“ d.o.o. Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ne možemo potvrditi vrijednost iskazanog poljoprivrednog zemljišta u iznosu od 110.965.100 KM, a samim tim ni kapitala za navedeni iznos, jer Društvo ne raspolaže dokumentacijom o pravu posjeda ili pravu raspolaganja;2. Društvo ne vrši obračun proizvodnje gotovih proizvoda i ne utvrđuje cijenu koštanja, u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, koji nalaže iskazivanje vrijednosti zaliha po prodajnoj ili cijeni koštanja, zavisno od toga koja je niža. Efekte na zalihe i finansijski rezultat nije moguće utvrditi;3. Društvo nije izvršilo rezervisanje u iznosu od 51.627 KM za pravosnažna sudska rješenja u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, zbog čega je precijenjen finansijski rezultat. Izvršenim rezervisanjem za navedeni iznos finansijski rezultat bio bi negativan.

	Isticanje pitanja <ul style="list-style-type: none">Uprava Društva je sačinila analizu poslovanja za period 2003–2016. godine, kojom su za ovaj period konstatovane nepravilnosti u poslovanju. Tokom 2017. i 2018. godine Uprava Društva je sa utvrđenim stanjem upoznala: Vladu Kantona Sarajevo, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo i Pravobranilaštvo Kantona Sarajevo i ostale nadležne organe za provođenje zakona. Također, Kantonalmom tužilaštvu Sarajevo podnesene su krivične prijave, a Skupština Društva je 6. 4. 2018. godine uputila inicijativu Skupštini Kantona Sarajevo vezano za zaštitu imovine i imovinskog interesa Društva i Kantona Sarajevo.
ZD Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Bila	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Na datum bilansa nisu izvršena rezervisanja obaveza za kamate i pripadajuće troškove pokretanja postupka prinudne naplate za neizmirene doprinose u iznosu od 6.568.110 KM, koliko je utvrđeno rješenjima Porezne uprave FBiH. Također, nisu izvršena rezervisanja po aktuelnim sudskim presudama, kao ni rezervisanja po osnovu rekultivacije zemljišta, u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Ne možemo procijeniti efekte ovih odstupanja na finansijski rezultat;Društvo nije izvršilo mjerjenje nadoknadive vrijednosti sredstava na dan 31. 12. 2018. godine u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine. Posljedica toga je da se iskazana knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u upotrebi i investicija u toku može značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima navedenog Standarda;Nije izvršena procjena neto prodajne vrijednosti zaliha, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe. Nismo mogli utvrditi efekte koje bi usklađivanje moglo imati na finansijske izvještaje;Akumulirani gubitak Društva na dan 31. 12. 2018. godine iznosi 15.011.709 KM i prelazi osnovni kapital za 3.215.189 KM. Kratkoročne obaveze iskazane su u iznosu od 39.090.700 KM, a tekuća imovina u iznosu od 3.261.233 KM, a protiv Društva se vode sudske sporovi ukupne vrijednosti od 2.862.236 KM. Ove okolnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem. Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja, Uprava nije postupila u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, jer nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva.
	Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Društvo nije uspostavilo potpune kontrole i evidencije o proizvedenim i isporučenim količinama uglja, u skladu sa zaključenim ugovorima sa Vladajućim društvom za isporuke uglja termoelektranama Kakanj i Tuzla, s ciljem tačnog i potpunog iskazivanja prihoda, kao i zaštite imovine Društva;Društvo ne izmiruje obaveze za doprinose na isplaćene plaće, koje su na datum bilansa iskazane u iznosu od 26.083.933 KM, od čega se na 2018. godinu odnosi 4.181.412 KM, što nije u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima i članom 41. Zakona o javnim preduzećima u FBiH;Nisu primijenjene odredbe Zakona o javnim nabavkama u dijelu izbora odgovarajućeg postupka nabavke i u dijelu obezbjeđenje garancija za uspješno izvršenje ugovora. Navedeno se odnosi na nabavke usluge prevoza uglja na relaciji rudnik Bila – TE Tuzla u iznosu od 813.500 KM, nabavku rabljenog minibusa u iznosu od 12.870 KM, električnih detonatora u iznosu od 217.800 KM i HTZ opreme u iznosu od 47.963 KM;

	<ol style="list-style-type: none">4. Ne možemo potvrditi opravdanost uvećanja plaća po osnovu individualne norme menadžmentu, neproizvodnim i proizvodnim radnicima u iznosu od 302.439 KM, s obzirom na to da prilikom obračuna nije obezbijeđena relevantna dokumentacija kojom bi se potvrdila ispunjenost uslova utvrđenih kriterijima u Pravilniku o mjerilima i normama rada, visini iznosa satnice, normativima i kriterijima za vrednovanje ostvarenih rezultata rada;5. Godišnji popis imovine nije izvršen u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum ²¹	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Društvo nije uspostavilo materijalno (robno) knjigovodstvo zaliha u skladu sa članovima 20. i 22. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, niti vrši vrednovanje, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe. Efekte usklađenja vrijednosti zaliha na finansijski rezultat nismo mogli utvrditi;2. Iskazano stanje obaveza prema J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar manje je za 510.188 KM u odnosu na ovjерено i usaglašeno stanje po IOS-ima između Društva i J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar na dan 31. 12. 2018. godine. Zbog navedenog su rashodi i obaveze potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen za navedeni iznos;3. U finansijskim izvještajima iskazane su bilansne pozicije ostalih osnovnih kapitala (1.225.973 KM) i revalorizacione rezerve (666.404 KM), ali nije prezentirana relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdila osnovanost iskazivanja istih. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Plan poslovanja Društva nije sačinjen u skladu sa članovima od 22. do 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH;2. Obaveze za komunalne naknade građana, iskazane u iznosu od 433.299 KM, nisu izmirivane u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima niti su usaglašene sa Općinom Neum. Obaveze za naknade za zaštitu voda, iskazane u iznosu od 105.969 KM, i naknade za korištenje voda u iznosu od 86.275 KM, nisu izmirivane u skladu sa Zakonom o vodama i podzakonskim aktima, niti su usaglašene sa Agencijom za vodno područje Jadranskog mora;3. Godišnji popis imovine i obaveza nije izvršen u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
„Ceste“ d.d. Mostar	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none">1. Naknade za rad na terenu u iznosu od 299.450 KM kao i naknade za prevoz zaposlenika u iznosu od 296.666 KM nisu obračunavane i isplaćivane u skladu s Pravilnikom o radu i drugim zakonskim i podzakonskim propisima;2. Postupci nabavki asfaltne mase, radova na zimskom održavanju cesta, goriva i košenja trave nisu provedeni u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i internim aktima.

²¹ JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum nije sačinilo trogodišnji, a ni godišnji plan poslovanja.

	<p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Izdaci za gorivo iskazani su u iznosu od 952.962 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 218.963 KM. Društvo na kraju godine nije izvršilo odgovarajuću analizu kojom bi se utvrdio razlog i opravdanost povećanja utroška goriva, s obzirom na to da su u 2018. godini ostvareni manji poslovni prihodi i veći gubitak u odnosu na prethodnu godinu.
JP „Međunarodni aerodrom Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje</p> <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Za nabavku usluga građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova u iznosu od 36.068.577 KM tenderska dokumentacija nije izrađena u skladu sa procedurama propisanim članom 53. Zakona o javnim nabavkama i članom 3. stav (2), tačka (e) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije. Društvo je propustilo da tenderskom dokumentacijom definiše zahtjeve za podugovaranje u skladu sa navedenim propisima, a što je uzrokovalo žalbe i kašnjenje u realizaciji građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova.
JKP „Tomislavgrad“ d.o.o. Tomislavgrad	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Knjigovodstveno evidentiranje sredstava u pripremi, iskazanih u iznosu od 883.395 KM, nije izvršeno u skladu sa MRS-om 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS-om 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći. Navedeno ima za poslijedicu da su rashodi tekućeg perioda (a i ranijih) potcijenjeni, a finansijski rezultat i kapital precijenjeni. Efekte pogrešnog načina evidentiranja sredstava u pripremi na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati. <p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Nabavka univerzalnog komunalnog stroja u iznosu od 120.000 KM nije provedena u skladu sa procedurama propisanim u članovima 45. i 68. Zakona o javnim nabavkama u dijelu odbacivanja ponuda za koje nije dostavljena sva tražena dokumentacija kojom se dokazuje ispunjenje kvalifikacionih uslova definisanih tenderskom dokumentacijom; Izvršenim popisom nije u potpunosti utvrđeno stvarno stanje imovine, a samim tim nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, u skladu sa odredbama članova 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Društvo ne vrši evidentiranje zaliha uglja u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, jer ne vrši obračun proizvodnje uglja, zbog čega nije moguće utvrditi efekte razlike između prodajne cijene i cijene koštanja uglja; Na datum bilansa nije izvršeno rezervisanje po osnovu rekultivacije zemljišta u skladu sa zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, iako Društvo ima zakonsku obavezu obnove zemljišta korištenog za vađenje rude. Ne možemo procijeniti efekte ovog odstupanja na finansijski rezultat;

3. Društvo nije izvršilo mjerjenje nadoknadive vrijednosti sredstava na dan 31. 12. 2018. godine u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine. Posljedica navedenog je da se iskazana knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u upotrebi i investicija u toku može značajno razlikovati od one koja bi se utvrdila prema zahtjevima navedenog standarda;
4. Akumulirani gubitak Društva na dan 31. 12. 2018. godine iznosi 418.341.225 KM i prelazi osnovni kapital za 64.715.851 KM. Kratkoročne obaveze na dan 31. 12. 2018. godine iskazane su u iznosu od 231.694.959 KM, tekuća imovina u iznosu od 29.156.474 KM, a protiv Društva se vode sudski sporovi ukupne vrijednosti od 34.713.576 KM. Navedene aktivnosti stvaraju sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem. Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja, Uprava nije postupila u skladu sa tačkom 25. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, jer nije izvršila procjenu niti objavila značajnu neizvjesnost u vezi stalnosti poslovanja Društva.

Mišljenje o usklađenosti: Negativno mišljenje

Osnova za izražavanje mišljenja

1. Postupci javnih nabavki nisu provedeni u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama u dijelu sačinjavanja tenderske dokumentacije i u dijelu dijeljenja predmeta nabavke s namjerom izbjegavanja primjene odgovarajućeg postupka nabavke. Navedeno se odnosi na nabavke usluga angažovanja mehanizacije u iznosu od 9.144.734 KM i angažovanje radnika u iznosu od 2.111.667 KM za obavljanje poslova iz redovne djelatnosti Društva;
2. Društvo nije izmirilo obaveze za doprinose za isplaćene plaće iz perioda 2012-2017. godine u iznosu od 75.678.151 KM, što nije u skladu sa članom 11. Zakona o doprinosima i članom 41. Zakona o javnim preduzećima u FBiH;
3. Nisu izmirene obaveze po osnovu PDV-a u iznosu od 5.686.345 KM u skladu sa članom 39. Zakona o porezu na dodatnu vrijednost BiH, kao i obaveze za koncesije u iznosu od 11.958.156 KM (od čega se na 2018. godinu odnosi 1.148.534 KM) u skladu sa Ugovorom o koncesijama;
4. Plan poslovanja za period 2018-2020. godine nije sačinjen na osnovu Detaljnih smjernica Vladajućeg društva i u skladu sa članom 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH;
5. Godišnji popis imovine nije izvršen u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

**Lutrija BiH d.o.o.
Sarajevo**

Mišljenje o finansijskim izvještajima: Pozitivno mišljenje

-

Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom

Osnova za izražavanje mišljenja

1. Društvo je nabavke vozila za potrebe nagradnog fonda u vrijednosti od 1.332.123 KM vršilo na osnovu Ugovora zaključenih u 2010. i 2014. godini, što nije u skladu sa članom 32. stav 3. Zakona o javnim nabavkama. Također, za izvršene nabavke usluga održavanja i nadogradnje softvera u vrijednosti od 517.423 KM nisu provedene procedure za odabir adekvatnog postupka nabavke u skladu sa članom 3. Zakona o javnim nabavkama.

**JP „Autoceste
Federacije BiH“
d.o.o. Mostar**

Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom

Osnova za izražavanje mišljenja

1. Poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 201.352.184 KM, što nije u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 15 – Prihodi od ugovora s kupcima, jer u cijelosti ne predstavljaju prihode od poslovnih aktivnosti, s obzirom na to da su u okviru poslovnih prihoda iskazani javni prihodi od akciza u iznosu od 165.487.185 KM.

	<p>Posljedica navedenog je da finansijski izvještaji nisu sačinjeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, MRS i MSFI.</p> <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Prema Rješenju Porezne uprave iz jula 2016. godine, utvrđena je poreska obaveza po osnovu poreza na dobit i poreza na dohodak od samostalne i nesamostalne djelatnosti u iznosu od 45.414.618 KM sa pripadajućim kamatama. Dodatno utvrđene obaveze poreza na dobit odnose se na period od 2011. do 2015. godine. Na Rješenje Poreske uprave Društvo je podnijelo žalbu. Konačno Rješenje Federalnog ministarstva finansija, po kom se žalba odbija, doneseno je 16. 10. 2018. godine. Društvo je 23. 11. 2018. godine pokrenulo upravni spor protiv Rješenja Federalnog ministarstva finansija. Nalog za prinudnu naplatu izdat je 19. 12. 2018. godine, a Rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate 31. 1. 2019. godine. Kantonalni porezni ured Mostar 14. 2. 2019. godine donio je Rješenje o prekidu postupka prinudne naplate poreznih obaveza do okončanja upravnog spora.
	<p>Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> Za dva ugovora koji su potpisani sa EBRD-om, za dionice Buna – Počitelj i Donja Gračanica – tunel Zenica, Društvo je platilo taksu za nepovučena sredstva u iznosu od 2.916.038 KM, s obzirom na to da sredstva nisu realizovana u skladu sa Planom poslovanja i planom aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta za 2018 godinu; Društvo je propustilo blagovremeno izvršiti izmjene i dopune plana nabavki za 2018. godinu, što je imalo za posljedicu da 24 ugovora u ukupnom iznosu od 6.032.454 KM nisu obuhvaćena usvojenim Planom javnih nabavki. Također, nije osiguran nadzor organa upravljanja u pogledu primjene provedbenog propisa o postupku nabavke, te važećih propisa o nabavci. Navedeno nije u skladu sa članom 17. Zakona o javnim nabavkama i članom 2. Pravilnika o javnim nabavkama Društva, kao i članom 36. stav b) Zakona o javnim preduzećima u FBiH; Tenderska dokumentacija za pojedine postupke nije sačinjena u skladu sa članom 53. Zakona o javnim nabavkama, u cilju jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača. <p>Isticanje pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Na poziciji „Materijalna sredstva u pripremi“ na 31. 12. 2018. godine iskazano je 360.641.320 KM, od čega se najveći dio odnosi na započete projekte izgradnje autoceste. U toku 2018. godine aktivirano je samo 10.875.084 KM. S obzirom na navedeno, ne možemo potvrditi efikasnost realizacije projekata; Izvršena je emisija obveznica u decembru 2018. godine u ukupnom iznosu od 48.998.800 KM za pretfinansiranje dionica na Koridoru V-c, kao i brzih cesta. Sredstva nisu iskorištena, a samo za prva tri mjeseca 2019. godine na ime kamate plaćeno je 312.775 KM.
JP „Deponija“ d.o.o. Mostar	<p>Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom</p> <p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> U finansijskim izvještajima, u okviru dugoročnih obaveza za kredit, Društvo je iskazalo iznos od 259.299 KM koji predstavlja kratkoročne obaveze dospjele na plaćanje na dan 31. 12. 2018. godine, što nije u skladu sa tačkom 69. MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i članom 34. Pravilnika o kontnom okviru, sadržaju konta i primjeni kontnog okvira za privredna društva. Navedeno je imalo za posljedicu da su kratkoročne obaveze potcijenjene, a dugoročne obaveze precijenjene za navedeni iznos.

	Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Poslovanje i organizacija rada Društva nije usklađena sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim preduzećima i Odlukom o osnivanju javnog preduzeća za upravljanje komunalnim otpadom. Osnivač Grad Mostar i Gradonačelnik nisu uspostavili organe upravljanja u Društvu: Skupštinu, Nadzorni odbor i Odbor za reviziju. Mandat privremenog Nadzornog odbora istekao je 20. 3. 2011. godine i od tada nije bilo novog imenovanja, a funkciju Uprave obavlja direktor i nakon isteka mandata u 2012. godini. Neuspostavljanjem Nadzornog odbora u Društvu nisu stvoren preduslovi za imenovanje direktora nakon isteka mandata. Skupština, čija ovlaštenja vrši Osnivač, posljednju sjednicu održala je 23. 5. 2011. godine, dok Odbor za reviziju nikad nije uspostavljen. Navedeno je imalo uticaja na rad Društva, kao i donošenje odluka i akata u skladu sa zakonskim propisima.
„Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Društvo nije izvršilo mjerjenje vrijednosti nadoknadivog iznosa ulaganja u Društvo za proizvodnju građevinskog materijala Misoča d.o.o. Ilijaš u iznosu od 197.588 KM, u skladu sa tačkom 5.2.1 MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti, što ima za posljedicu da su ostali dugoročni finansijski plasmani i finansijski rezultat precijenjeni, a rashodi potcijenjeni za navedeni iznos;Prihodi tekućeg perioda više su iskazani za 125.497 KM, a rashodi manje za 166.831 KM, jer nisu evidentirani u periodu kojem pripadaju, što nije u skladu sa članom 33. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i tačkama 4.47 i 4.49 Okvira za finansijsko izvještavanje. Navedeno je imalo za posljedicu da je finansijski rezultat precijenjen za 292.328 KM;Ne možemo potvrditi strukturu stalnih sredstava i iskazanog kapitala u iznosu od 1.901.700 KM na dan 31. 12. 2018. godine, jer je Društvo u prethodnim godinama povećanje vrijednosti zemljišta evidentiralo na pozicijama „Investicione nekretnine“ i „Prihodi“, umjesto na pozicijama „Zemljište“ i „Kapital – revalorizacione rezerve“.
Rudnici boksite d.o.o. za eksploataciju rude Široki Brijeg	Mišljenje o finansijskim izvještajima: Negativno mišljenje Osnova za izražavanje mišljenja <ol style="list-style-type: none">Nematerijalna imovina iskazana je u iznosu od 1.068.138 KM iako ona nije u posjedu Društva, već je polazna osnova za izdavanje koncesije od Županije Zapadnohercegovačke za eksploataciju boksite. Navedeno ima za posljedicu da su imovina i kapital (statutarne i ostale rezerve) precijenjene za ovaj iznos;Zalihe gotovih proizvoda i proizvodnje u toku u ukupnom iznosu od 982.500 KM nisu iskazane u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe. Uspostavljene evidencije ne daju podatak o stvarnoj cijeni zaliha, niti se može utvrditi koja je cijena niža (prodajna ili cijena koštanja), radi pravilnog mjerjenja vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima standarda. Efekte na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati;Amortizacija građevinskih objekata i dio amortizacije transportnih sredstava u ukupnom iznosu od 30.456 KM evidentirana je na direktno umanjenje kapitala (smanjenje statutarnih rezervi), umjesto na rashod perioda, kako nalažu paragrafi 48. i 49. MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

	<p>Navedeno ima za posljedicu da su rashodi tekućeg perioda potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen za taj iznos;</p> <p>4. Rezervisanja za obnovu zemljišta korištenog za vađenje rude nisu izvršena u skladu sa MRS-om 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i Zakonom o rudarstvu FBiH, niti za koncesijske naknade utvrđene Ugovorom, što ima za posljedicu da su obaveze i rashodi potcijenjeni. Efekte na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati.</p>
Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom	
	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Društvo je usluge prevoza rude u iznosu od 478.461 KM, nabavku goriva od 51.289 KM i kupovinu rabljenih vozila od 32.000 KM, vršilo bez provođenja odredbi Zakona o javnim nabavkama; 2. Popisom imovine i obaveza nije utvrđeno stvarno stanje, a samim tim nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako nalažu članovi 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.
Mišljenje o finansijskim izvještajima: Mišljenje s rezervom	
	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nije izvršeno evidentiranje fakturiranih troškova naknade za korištenje deponije u iznosu od 184.892 KM, od čega se na 2018. godinu odnosi 70.224 KM. To je imalo za posljedicu da su obaveze i rashodi tekućeg i prethodnog razdoblja potcijenjeni, a akumulirani finansijski rezultat precijenjen za navedeni iznos.
Mišljenje o usklađenosti: Mišljenje s rezervom	
	<p>Osnova za izražavanje mišljenja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nabavka goriva u iznosu od 373.001 KM izvršena je bez zaključenog ugovora i provedenog postupka javne nabavke, što nije u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavkama. Nije osigurano praćenje realizacije svih zaključenih ugovora, budući da nije vršen obračun penala zbog kašnjenja u isporuci teretnog motornog vozila u skladu s odredbama zaključenog ugovora, niti je u situacijama nedostavljanja garancije za uredno izvršenje ugovora u ostavljenom roku postupljeno u skladu s odredbama člana 72. Zakona;. 2. Popis stalnih sredstava nije izvršen, zbog čega se ne može potvrditi da je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stanjem utvrđenim popisom, a što nije u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnika o računovodstvu.

3.2 Revizija učinka

Shodno članu 14. Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH, Ured za reviziju ima pravo izvršiti pregled ili ispitivanje određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti i o tome izvještavati na način koji određuje ovaj Zakon.

U provođenju revizije učinka primjenjuju se Međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija. Revizija učinka treba da doprine boljim javnim uslugama, kvalitetnijem trošenju javnog novca i većem stepenu transparentnosti i javne odgovornosti. Najčešće obuhvata višegodišnji period, te se ne vezuje za kalendarsku godinu. U revizijskom ciklusu 2018/2019. godine objavljena su četiri izvještaja revizije učinka:

1. Upravljanje programima sufinansiranja zapošljavanja;
2. Aktivnosti nadležnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na smanjenju zagađenosti zraka;
3. Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Nedovoljna obnova šuma kao posljedica neefikasnog sistema upravljanja šumama“;
4. Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Unapređenje kapaciteta za planiranje razvojnih projekata u kantonima u FBiH“.

Prva dva izvještaja predstavljaju nove revizije učinka u kojima su, osim nalaza i zaključaka, date i preporuke. Preostala dva izvještaja odnose se na praćenje realizacije preporuka iz ranije objavljenih izvještaja revizije učinka, te su u njima predstavljeni nalazi i zaključci.

3.2.1 Glavni zaključci revizije učinka

Na osnovu provedenih revizija učinka doneseni su sljedeći zaključci:

- Ciljevi programa sufinansiranja zapošljavanja nisu bili postavljeni na odgovarajući način s obzirom na to da su bili usmjereni na kratkoročno zapošljavanje nezaposlenih osoba, a ne na dugoročnije rješavanje problema nezaposlenosti. Iako su programi prevashodno trebali biti ciljani na zapošljavanje teže zapošljivih i dugoročno nezaposlenih osoba, većina poticajnih mjera nije bila usmjerena na ove ciljne grupe. Zaključeno je da nije osigurana efikasna realizacija programa zbog činjenice da se svaki od njih provodio dugi niz godina i nijedan nije realizovan u planiranom iznosu. Federalni zavod za zapošljavanje nije osigurao odgovarajuće praćenje efekata i vrednovanje provedenih programa sufinansiranja zapošljavanja, kako bi se dokazala opravdanost ulaganja javnog novca u programe i unaprijedila njihova efikasnost i efektivnost.
- U Federaciji BiH nije uspostavljen odgovarajući regulatorni okvir za smanjenje zagađenosti zraka, što je ostavilo prostor za neefikasno djelovanje nadležnih institucija na smanjenju zagađenosti zraka. Na određenim područjima FBiH ne vrši se ni povremeni monitoring kvaliteta zraka. Na većini područja na kojima je monitoring uspostavljen, podaci pokazuju da je kvalitet zraka nezadovoljavajući i da predstavlja rizik za zdravje stanovništva i okoliš. Federalno i većina kantonalnih ministarstava nadležnih za okoliš nisu preduzela odgovarajuće aktivnosti na planiranju i realizaciji mjera za smanjenje zagađenosti zraka. Realizacija planova nije bila efikasna, a nadležne institucije ne raspolažu podacima o efektima preuzetih mjera. Nejasnoće i nedorečenosti regulatornog okvira otežavaju provođenje inspekcijskog nadzora, posebno kada su u pitanju emisije zagađujućih materija iz saobraćaja i individualnih ložišta. Nadzor nad emisijama iz industrijskih postrojenja nije adekvatan.
- Praćenje realizacije preporuka iz ranije objavljenih izvještaja revizije učinka pokazalo je kako institucije kojima su upućene preporuke nisu preuzele dovoljne aktivnosti u cilju njihove realizacije.

Također je zaključeno kako Parlament FBiH, odnosno Parlamentarna komisija odgovorna za reviziju još uvijek nisu uspostavili funkcionalan mehanizam praćenja realizacije preporuka, s obzirom na to da još uvijek nije osigurano da institucije dostavljaju povratne informacije o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka.

3.2.2 Glavni nalazi i preporuke revizije učinka

U objavljenim izvještajima revizije učinka date su 24 preporuke, koje su upućene na 37 subjekata. Uzorkom su bila obuhvaćena 22 subjekta revizije.

R.B.	Revizija učinka	Subjekti revizije	Broj subjekata obuhvaćenih uzorkom revizije	Broj subjekata kojima su date preporuke	Broj datih preporuka	Vremenski obuhvat revizije
1.	Upravljanje programima sufinansiranja zapošljavanja	<ul style="list-style-type: none"> • Federalni zavod za zapošljavanje • Kantonalne službe za zapošljavanje 	6	13	11	2015-2018.
2.	Aktivnosti nadležnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na smanjenju zagađenosti zraka	<ul style="list-style-type: none"> • Federalno ministarstvo okoliša i turizma • Federalni hidrometeorološki zavod • Federalna uprava za inspekcijske poslove • Kantonalna ministarstva nadležna za okoliš u svih deset kantona • Kantonalne uprave za inspekcijske poslove u Kantonu Sarajevo, Tuzlanskom i Zeničko-dobojskom kantonu 	16	24	13	2016-2018.
UKUPNO:			22	37	24	

3.2.2.1 Revizija učinka „Upravljanje programima sufinansiranja zapošljavanja“

Cilj revizije bio je ispitati da li Federalni zavod za zapošljavanje efikasno upravlja programima sufinansiranja zapošljavanja.

Glavni nalazi revizije:

- U periodu 2015-2018. godine Federalni zavod za zapošljavanje je od ukupno utrošenih cca 90,1 milion KM za mjere aktivne politike zapošljavanja, sredstva u iznosu od cca 55,3 miliona KM utrošio u programe sufinansiranja zapošljavanja. Svaki od realizovanih programa imao je veliki broj različitih poticajnih mjeru, čija realizacija se prenosila na tri, a nekada i četiri godine.

- Od ukupno planiranih cca 100 miliona KM, do kraja 2018. godine realizovano je svega 55% planiranih sredstava (cca 55,3 miliona KM).
- Federalni zavod za zapošljavanje započinjao je sa realizacijom novih programa, a da nije završio započete programe i potvrdio opravdanost ulaganja u njih. Primjera radi, navodi se da do kraja 2018. godine nije okončan ni program sufinansiranja zapošljavanja koji je započet još u 2015. godini.
- Ciljevi programa sufinansiranja zapošljavanja bili su općeniti, široko postavljeni i nisu u dovoljnoj mjeri usmjeravani na konkretne grupe nezaposlenih osoba kojima je pomoć u zapošljavanju bila najpotrebnija, kao i osoba koje su godinama prijavljene na biro za zapošljavanje. Tako je u mjere koje nisu imale definisane konkretne ciljne grupe („Prilika za sve“, „Sezonsko zapošljavanje“ i slično) utrošeno cca 31,7 miliona KM, što predstavlja 57% od ukupno utrošenih sredstava.
- Programi su bili više orijentisani na poslodavce, nego na nezaposlene osobe. Nedovoljna efikasnost prepoznata je i kod objava i realizacije javnih poziva poslodavcima za učešće u programima, jer su najčešće ostajali otvoreni vrlo kratko i samo najbržim poslodavcima bilo je omogućeno da se prijave, a time i „rezervišu“ sredstva.
- Kriteriji za učešće poslodavaca u programima sufinansiranja zapošljavanja nisu bili adekvatno utvrđeni, zbog čega se dešavalo da isti poslodavci iz godine u godinu koriste sredstva programa bez obaveze da dugoročnije zaposle nezaposленu osobu. Od osoba koje su bile obuhvaćene programima nisu dobivene povratne informacije o uticaju programa na mogućnost njihovog daljnog radnog angažovanja.
- Identifikovano je više uzroka neodgovarajućeg praćenja efekata programa, a revizijom je posebno ukazano na neadekvatne evidencije o nezaposlenim osobama, nedostatak procedura za praćenje efekata programa i neadekvatne indikatore za ocjenu učinka provedenih programa.
- Podaci o planiranju, realizaciji i efektima programa nisu precizni, sveobuhvatni i uporedivi. Upitno je da li Federalni zavod za zapošljavanje i njegovi organi upravljanja imaju kontrolu nad realizacijom programa i utroškom sredstava.

Shodno utvrđenim nalazima i zaključcima revizije, date su preporuke, prezentirane u tabeli:

R. B.	Subjekti kojima su date preporuke	Date preporuke
1	2	
1.	Parlament Federacije BiH	<i>Donijeti Strategiju zapošljavanja u Federaciji BiH.</i>
2.	Parlament Federacije BiH i Vlada Federacije BiH	<i>Izraditi i donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.</i>

R. B.	Subjekti kojima su date preporuke	Date preporuke
3.	Vlada Federacije BiH	<i>Uspostaviti odgovarajući nadzor nad realizacijom programa sufinansiranja zapošljavanja i utroškom javnih sredstava za realizaciju programa.</i>
4.	Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje	<i>Uspostaviti kvalitetne evidencije o nezaposlenim osobama. Osigurati aktivnije posredovanje službi između nezaposlenih osoba i poslodavaca prilikom realizacije programa sufinansiranja zapošljavanja.</i>
5.	Federalni zavod za zapošljavanje	<i>Precizno definisati period trajanja programa sufinansiranja zapošljavanja i osigurati efikasnu realizaciju programa, u skladu s finansijskim planom. Jasno definisati ciljeve programa sufinansiranja zapošljavanja i ciljne grupe, a period sufinansiranja prilagoditi potrebama nezaposlenih osoba kojima je program namijenjen. Sredstva za --sufinansiranje zapošljavanja dodjeljivati poslodavcima koji povećavaju broj zaposlenih i dugoročnije zapošljavaju sufinansiranu osobu iz ciljne grupe. Izraditi procedure za praćenje efekata programa sufinansiranja zapošljavanja i analizirati efekte svakog pojedinačnog programa. Ojačati sistem internih kontrola kako bi se osiguralo efikasno, efektivno i transparentno upravljanje sredstvima programa sufinansiranja zapošljavanja, te kontrola utroška sredstava. Osigurati precizne i transparentne podatke i informacije o planiranju i realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja.</i>

3.2.2.2 Revizija učinka „Aktivnosti nadležnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na smanjenju zagađenosti zraka

Cilj revizije bio je ispitati efikasnost nadležnih institucija u FBiH na smanjenju zagađenosti zraka.

Glavni nalazi revizije:

- Postojeća regulativa koja uređuje oblast zaštite zraka nije u potpunosti usklađena sa EU direktivama u oblasti zaštite okoliša i zahtjeva prilagođavanja i unapređenja. Nedostaci regulatornog okvira ogledaju se u nejasno propisanim ulogama i odgovornostima institucija u pogledu monitoringa kvaliteta zraka, neadekvatno propisanoj provjeri i dostavi podataka o emisijama zagađujućih materija i neadekvatnim kaznenim odredbama u slučaju nepoštivanja propisa iz ove oblasti.
- Na području pet kantona (Hercegovačko-neretvanski, Unsko-sanski kanton, Hercegbosanska, Posavska i Županija Zapadnohercegovačka) nije uspostavljen kontinuirani niti povremeni monitoring kvaliteta zraka, dok su u preostalih pet kantona uspostavljene mjerne stanice, ali ni tu nije osiguran sveobuhvatan monitoring. Ne mijere se svi propisani parametri kvaliteta zraka u toku godine. Nije uspostavljen ni sistem osiguranja i kontrole kvaliteta (QA/QC) koji bi trebao obezbijediti validnost i uporedivost podataka o monitoringu kvaliteta zraka.

- Nisu osigurane sveobuhvatne i pouzdane informacije o emisijama zagađujućih materija na području FBiH. Federalno ministarstvo okoliša i turizma ne vodi Registar emisija u zrak, što je još od 2010. godine, shodno odredbama Zakona o zaštiti zraka, trebalo učiniti. Ministarstvo je uspostavilo Registar o postrojenjima i zagađivanjima, ali podaci iz njega su nepotpuni, neažurirani i neverificirani.
- Nadležna kantonalna ministarstva za okoliš nisu izradila sve potrebne planove zaštite zraka, a planovi koji su izrađeni najčešće nisu sadržavali dovoljno konkretnih mjera usmjerenih na smanjenje zagađenja zraka iz glavnih izvora zagađenja poput industrije, saobraćaja i individualnih ložišta. Značajan broj mjera zaštite zraka odnosio se na izradu stručnih studija, projektnih dokumentacija, baza, registara i sl., koje se smatraju početnim aktivnostima za planiranje i preuzimanje mjera za smanjenje zagađenosti zraka.
- Većina ministarstava nadležnih za okoliš ne raspolaže informacijama o stepenu realizacije mjera ni nekoliko godina nakon donošenja planova zaštite zraka. Praćenje i izvještavanje o realizaciji trebaju obavljati radne grupe koje najčešće nisu formirane ili, ukoliko su formirane, nisu sačinjavale te izvještaje.
- Nije se provodio sveobuhvatan inspekcijski nadzor nad najznačajnijim izvorima zagađenja. Kada su u pitanju emisije iz industrije, inspekcijski nadzor najčešće nije podrazumijevao provjeru uređaja za mjerjenje emisija kako bi se utvrdilo da li su postavljeni na odgovarajućim mjernim mjestima, shodno propisanim standardima. Također, inspekcijski nadzor nije podrazumijevao uzimanje uzoraka i mjerjenje.

Shodno utvrđenim nalazima i zaključcima revizije, date su preporuke koje se prezentiraju u narednoj tabeli:

R. B.	Subjekti kojima su date preporuke	Date preporuke
1	2	
1.	Parlament Federacije BiH	<i>Okončati proceduru donošenja Zakona o zaštiti okoliša.</i>
2.	Parlament Federacije BiH i Vlada Federacije BiH	<i>Izraditi i donijeti Zakon o zaštiti zraka.</i>
4.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	<i>Izraditi prijedlog Federalne strategije zaštite okoliša, čiji je sastavni dio Federalna strategija zaštite zraka, i uputiti je u proceduru donošenja. Propisati pragove uzbune za lebdeće čestice PM2.5 i PM10. Uspostaviti registar emisija u zraku. Izraditi prijedlog lokacija mjernih stanica federalne mreže i uputiti ga Vladi FBiH radi utvrđivanja. Osigurati redovno informisanje Vlade FBiH o kvalitetu zraka.</i>
5.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	<i>Utvrđiti adekvatne mjere čijom realizacijom će se osigurati smanjenje zagađenosti zraka iz saobraćaja.</i>

R. B.	Subjekti kojima su date preporuke	Date preporuke
6.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma i kantonalna ministarstva nadležna za okoliš	<i>U okolinskim dozvolama detaljno propisati mjere za zaštitu zraka.</i>
7.	Kantonalna ministarstva nadležna za okoliš	<i>Izraditi kantonalni plan zaštite okoliša, čiji je sastavni dio kantonalni plan zaštite zraka i osigurati efikasnu realizaciju mjeru iz plana.</i>
8.	Federalni hidrometeorološki zavod	<i>Osigurati sveobuhvatan monitoring kvaliteta zraka. Aktivno informisati nadležne institucije i javnost o kvalitetu zraka i štetnom uticaju zagađenog zraka na zdravlje.</i>
9.	Federalna i kantonalne uprave za inspekcijske poslove	<i>Prilikom provođenja inspekcijskog nadzora vršiti sveobuhvatnu provjeru poštivanja odredbi zakona i podzakonskih akata i uvjeta iz okolinske dozvole.</i>

3.2.3. Praćenje realizacije preporuka revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka revizije učinka predstavlja važan dio revizijskog postupka, predviđen Međunarodnim standardima VRI. Riječ je o periodičnoj aktivnosti koja se provodi s ciljem osiguranja povratnih informacija za Ured za reviziju, zakonodavnu i izvršnu vlast o mjerama preduzetim na osnovu izvještaja revizije učinka, a sve u cilju unapređenja buduće prakse postupanja po izvještajima i veće realizacije preporuka.

3.2.3.1 Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Nedovoljna obnova šuma u Federaciji BiH kao posljedica neefikasnog sistema upravljanja šumama“

Cilj je bio ispitati preduzete aktivnosti nadležnih institucija na osnovu Izvještaja revizije učinka „Nedovoljna obnova šuma u Federaciji BiH kao posljedica neefikasnog sistema upravljanja šumama“.

Predmetni Izvještaj objavljen je 2014. godine. U njemu je dano 11 preporuka, za čiju realizaciju su bili odgovorni Parlament FBiH, Vlada FBiH, kantonalne vlade, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i kantonalna ministarstva nadležna za šumarstvo.

Konstatovano je da od 11 preporuka niti jedna nije potpuno realizovana, devet je djelimično realizovano, dok su za realizaciju dvije preporuke pokrenute početne aktivnosti.

Analizom podataka o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka, utvrđeno je sljedeće:

- Na nivou Federacije BiH nije uspostavljen pravni okvir kojim bi se jasno definisale obaveze i odgovornosti nadležnih institucija za održivo upravljanje i gospodarenje šumama i precizno riješilo pitanje finansiranja šumskouzgojnih mjera na cijelom području FBiH. Iako je Vlada FBiH polovinom 2017. godine uputila Prijedlog zakona o šumama u parlamentarnu proceduru, utvrđeno je da više od dvije godine Parlament FBiH nije razmatrao dostavljeni Prijedlog.
- U nedostatku Zakona o šumama na nivou FBiH, devet kantona donijelo je svoje zakone o šumama, kojima su različito propisali način upravljanja i gospodarenja šumama, kao i finansiranja šumskouzgojnih mjera. U jednom kantonu nije donesen Zakon o šumama niti šumskoprivredne osnove za sva šumskoprivredna područja, dok u dva kantona nisu potpisani ugovori o prenosu poslova gospodarenja šumama na šumskoprivredna društva.
- Nije donesen Šumarski program FBiH kao osnovni strateški dokument sa jasnim ciljevima i smjernicama za održivo gospodarenje šumama u FBiH, niti je uspostavljen Jedinstveni informacioni sistem u oblasti šumarstva FBiH.
- U proteklim godinama nisu preduzimane konkretnе mjere na unapređenju organizacije i upravljanja u šumskoprivrednim društvima, s ciljem osiguranja odgovornijeg gospodarenja državnim šumama.
- Postojeći mehanizmi nadzora nad korištenjem i obnovom šume nisu osigurali da šumskoprivredna društva, kojima su šume date na korištenje, poštuju godišnje planove.
- Nisu transparentni podaci o prikupljenim i utrošenim sredstvima od naknada koje uplaćuju šumskoprivredna društva i naknadama prikupljenim iz ostalih izvora.
- Nije uspostavljen jedinstven informacioni sistem za oblast šumarstva u FBiH.

3.2.3.2 Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Unapređenje kapaciteta za planiranje razvojnih projekata u kantonima u FBiH“

Cilj je bio ispitati jesu li vlade kantona preduzele odgovarajuće aktivnosti na osnovu Izvještaja revizije učinka „Unapređenje kapaciteta za planiranje razvojnih projekata u kantonima u FBiH“.

Predmetni Izvještaj objavljen je 2016. godine i u njemu je dato pet preporuka, koje su bile upućene vladama kantona u Federaciji BiH. Praćenje je obuhvatilo aktivnosti koje su preduzele vlade svih deset kantona u FBiH. Također, ispitano je postupanje Parlamenta Federacije BiH, odnosno Parlamentarne komisije odgovorne za reviziju.

Utvrđeno je da su vlade kantona preduzimale određene aktivnosti na realizaciji datih preporuka, ali da te aktivnosti nisu bile dovoljne. Kada je u pitanju jedinstveni stepen realizacije, konstatovano je da su preporuke djelimično realizovane.

Stepen realizacije preporuka razlikuje se od kantona do kantona. Određene vlade kantona većinu preporuka djelimično su realizovale, dok pojedine nisu preduzimale aktivnosti na njihovoj realizaciji.

Analizom preduzetih aktivnosti na realizaciji preporuka, utvrđeno je sljedeće:

- U većini kantona još uvijek nisu uspostavljene funkcionalne organizacione jedinice koje imaju dovoljne ljudske kapacitete, a čiji je primarni zadatak izrada i upravljanje razvojnim projektima.
- Sistem edukacije iz oblasti izrade i upravljanja projektnima u kantonima još uvijek nije adekvatno uređen.
- Iako su u kantonima uglavnom imenovane organizacione jedinice za pružanje stručne podrške institucijama u kantonu iz oblasti upravljanja projektnima, sistem kontrole kvaliteta u izradi projektnih prijedloga nije u potpunosti uspostavljen.
- Nije u potpunosti uspostavljen funkcionalan mehanizam razmjene informacija, s obzirom na to da nije jasno propisan način distribucije informacija bitnih za izradu projekata u kantonu.
- Kantonalne vlade osnovale su tijela koja uključuju predstavnike općina, gradova, civilnog društva, privrede i nevladinog sektora. Međutim, ona nemaju jasno propisana nadležnost u pogledu izrade razvojnih projekata.

4. Izvještaj o reviziji Vladinog Godišnjeg izvještaja o izvršenju Budžeta – Izvještaj o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

IZVJEŠTAJA O IZVRŠENJU BUDŽETA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2018. GODINU

Broj: 01-02-06-14-1-1378-4/19

Sarajevo, august 2019. godine

SADRŽAJ

I.	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	99
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	99
II.	KRITERIJI ZA REVIZIJU.....	105
III.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	106
1.	UVOD.....	106
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	107
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA	107
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	111
5.	PLANIRANJE, DONOŠENJE BUDŽETA I IZVJEŠTAVANJE.....	120
6.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	124
6.1	GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA	124
6.1.1	Prihodi i primici	124
6.1.2	Rashodi, izdaci i finansiranje	125
6.1.2.1	Plaći i naknade troškova zaposlenih	126
6.1.2.2	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	127
6.1.2.3	Tekući transferi i drugi tekući rashodi.....	132
6.1.2.3.1	Tekući transferi iz oblasti socijalnih prava	134
6.1.2.3.2	Tekući transferi – poticajna sredstva	138
6.1.2.3.3	Tekući transferi – subvencije	141
6.1.2.3.4	Tekući transferi – grant (nepovratna) sredstva	144
6.1.2.3.5	Tekući transferi za finansiranje obaveza Budžeta FBiH	148
6.1.2.3.6	Transferi iz namjenskih sredstava na podračunima u okviru Jedinstvenog računa Trezora	148
6.1.2.4	Kapitalni transferi.....	148
6.1.2.5	Interventna sredstva ili sredstva rezerve	152
6.1.2.6	Nadzor nad namjenskim utroškom sredstava transfera, izvještavanje i prácenje efikasnosti uloženih sredstava	153
6.1.2.7	Izdaci za kamate	154
6.1.2.8	Izdaci za finansijsku imovinu.....	154
6.1.2.9	Izdaci za otplatu dugova	155
6.1.3	Tekuća rezerva	157
6.1.4	Finansijski rezultat.....	158
6.2	BILANS STANJA	159
6.2.1	Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe.....	160
6.2.2	Stalna sredstva	161
6.2.3	Dugoročni plasmani.....	162
6.2.4	Kratkoročne obaveze i razgraničenja	164
6.2.5	Dugoročne obaveze i razgraničenja	167

6.2.6 Izvori sredstava.....	169
6.2.7 Popis imovine i obaveza	169
6.2.7.1 Popis imovine i obaveza institucija koje su prešle sa federalnog na državni nivo	171
7. VANBILANSNA EVIDENCIJA	172
8. JAVNE NABAVKE	173
9. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	174
IV. PRILOG KONSOLIDOVANI GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I PREGLED REALIZOVANIH TEKUĆIH TRANSFERA.....	176
Konsolidovani Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2018. godinu	177
Konsolidovani Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine	183
Konsolidovani Izvještaj o novčanim tokovima za period izvještavanja od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine	185
PREGLED REALIZOVANIH TEKUĆIH TRANSFERA U 2018. GODINI	187

I. IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izvještaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju **Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu** koji obuhvata konsolidovane izvještaje: Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine, Račun prihoda i rashoda, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o kapitalnim izdacima i finansiranju, Posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan i Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH u periodu od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Budžeta FBiH na 31. 12. 2018. godine, novčane tokove i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Iskazani rashodi u Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta precijenjeni su najmanje za 139.302.133 KM zbog njihovog pogrešnog evidentiranja, što je uticalo na finansijski rezultat. Navedeno se odnosi na više iskazane rashode Federalnog ministarstva saobraćaja i komunikacija po osnovu kapitalnih transfera za izgradnju autoputeva i brzih puteva u iznosu od 153.000.000 KM, te manje iskazane rashode po osnovu poticaja za biljnu i animalnu proizvodnju i veterinarstvo u iznosu od 8.015.010 KM i transfere iz oblasti socijalnih prava u iznosu od 5.682.857 KM. Ovakav način evidentiranja nije u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u FBiH (tačke 6.1.2.3, 6.1.2.4, 6.1.4 i 7. Izvještaja);
2. U Budžetu za 2018. godinu, kao i za prethodne godine, nije planirano izmirenje dospjelih obaveza po osnovu pravosnažnih presuda i sudskih rješenja o izvršenju, evidentiranih na razgraničenim rashodima i vanbilansnoj evidenci u iznosu od 63.001.325 KM, zbog čega su potcijenjeni rashodi i finansijski rezultati obračunskih perioda u kojima su obaveze nastale. Ovakav način evidentiranja nije u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, članom 16. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 35. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH (tačke 5, 6.1.4 i 7. Izvještaja).

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Vlade FBiH i Federalnog ministarstva finansija u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- **Na dan 31. 12. 2018. godine iskazana su stalna sredstva u iznosu od 15.483.442 KM i kratkoročna potraživanja i plasmani u iznosu od 183.656 KM, koji se odnose na Carinsku upravu i Obavještajno-sigurnosnu službu koje su u ranijem periodu prešle sa federalnog na državni nivo. Za ove dvije institucije i dalje nije riješen status imovine, potraživanja i obaveza u skladu sa zakonskim propisima (tačka 6.2.7.1 Izvještaja);**
- **Vlada FBiH nije poduzimala aktivnosti u vezi s okončanjem raspolaaganja svim pravima i obavezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH, kao ni na utvrđivanju tačnog iznosa dugova, zaduživanja i ostalih obaveza nastalih do 1. 1. 2006. godine, u skladu sa Zakonom o odbrani BiH i Zakonom o prestanku važenja Zakona o odbrani FBiH, u cilju zaštite i namjenskog korištenja pokretne i nepokretne imovine koja je ostala u nadležnosti Federacije BiH. Na datum bilansa u Glavnoj knjizi Trezora FBiH iskazana su stalna sredstva od 12.895.849 KM, kratkoročna potraživanja i plasmani od 16.080.118 KM, dugoročne i kratkoročne obaveze i razgraničenja od 71.835.970 KM, koja se odnose na ove institucije (tačke 6.1.2.9, 6.2.4 i 6.2.7.1 Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjima.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Ministarstvo finansija i Vlada FBiH odgovorni su za izradu i fer prezentaciju Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja koji je definiran Zakonom o budžetima u FBiH, Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomске odluke korisnika, donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed prevare veći je od rizika nastalog uslijed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola, relevantnih za reviziju, kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrol budžetskih korisnika na nivou FBiH;
- ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani, na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskog **Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Izvještaja o izvršenju Budžeta za 2018. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

- 1. Planiranje Budžeta FBiH za 2018. godinu nije u cijelosti vršeno u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH s obzirom na značajna odstupanja u realizaciji planiranih prihoda i rashoda. Uspostava Registra budžetskih korisnika Federacije BiH nije izvršena u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, što je također uticalo na planiranje Budžeta FBiH, kao i na planiranje i realizaciju budžeta Parlamenta FBiH, predsjednika i dva dopredsjednika FBiH, Ministarstva pravde i kazneno-popravnih zavoda u FBiH (tačka 5. Izvještaja);**
- 2. Značajan broj budžetskih korisnika nije u potpunosti primjenjivao kriterije za raspodjelu dijela tekućih i kapitalnih transfera u iznosu od 262.790.030 KM, koji su utvrđeni programima utroška sredstava, niti se njihova raspodjela vršila primjenom jasnih i mjerljivih kriterija. Budžetski korisnici nisu osigurali adekvatan nadzor nad namjenskim utroškom doznačenih transfera niti su vršili procjenu efekata ulaganja, kako je utvrđeno Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju budžeta FBiH za 2018. godinu (tačke 6.1.2.3 i 6.1.2.4 Izvještaja);**
- 3. Nisu poduzete adekvatne mjere za naplatu potraživanja po kreditima u iznosu od 171.896.201 KM, koji su na osnovu supsidijarnih ugovora sa FBiH preneseni na krajnje korisnike (JP Ceste FBiH, JP Željeznice FBiH, Tuzlanski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Unsko-sanski kanton, Zapadnohercegovačka županija i drugi), što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH (tačka 6.2.1 Izvještaja);**
- 4. Građevine i zemljište kod jednog broja budžetskih korisnika iskazani su u Glavnoj knjizi Trezora, za šta nije osigurana relevantna dokumentacija o posjedu i vlasništvu, zbog čega se ne može potvrditi iskazana vrijednost stalnih sredstava u finansijskim izvještajima (tačke 6.2.2 i 6.2.7 Izvještaja);**

5. Popis imovine i obaveza kod jednog broja budžetskih korisnika nije izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH, s obzirom na to da njima nisu obuhvaćena sva sredstva i obaveze niti je izvršeno usklajivanje knjigovodstvenog stanja sa stanjem utvrđenim popisom (tačka 6.2.7 Izvještaja);
6. Pojedini budžetski korisnici zaključivali su ugovore o djelu za poslove koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta revidiranih korisnika te isplaćivali naknade za rad u komisijama za poslove iz nadležnosti, što nije u skladu sa zakonskim propisima koji definiraju ove oblasti. Na naknade za rad u komisijama nisu obračunati uplaćeni pripadajući porezi i doprinosi u skladu sa Zakonom o doprinosima i Zakonom o porezu na dohodak (tačka 6.1.2.2 Izvještaja);
7. Vlada Federacije BiH i Federalno ministarstvo finansija nisu postupili u skladu sa članom 16, tačka 3. Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH i obavijestili Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH o preduzetim mjerama na realizaciji preporuka iz prethodnog revizorskog Izvještaja. Predmetnom revizijom je utvrđeno da se preporuke date u prethodnim periodima nisu implementirale (tačka 3. Izvještaja).

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 – Standardom za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Vlade FBiH i Ministarstva finansija u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Nadležne institucije FBiH još uvijek nisu usvojile Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor. U skladu sa članom 33. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, primjenjuju se propisi vezani za budžetske korisnike i vanbudžetske fondove iz oblasti računovodstva i revizije u javnom sektoru. Svrha usvajanja standarda za javni sektor je izrada pouzdanih finansijskih izvještaja koji će biti interno i međunarodno uporedivi (tačka 4. Izvještaja);
- Izvještaj o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu ne sadrži sve informacije o izvršenju Budžeta, propisane članom 97. Zakona o budžetima u FBiH, koje bi omogućile nadležnim organima i institucijama praćenje namjenskog utroška javnih sredstava (tačka 5. Izvještaja).

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjima.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Ministarstva finansija odgovorno je da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrshodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Vlade FBiH i Ministarstva finansija, prema definiranim kriterijima, u skladu sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 7. 8. 2019. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, dipl. oec.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, dipl. oec.

II. KRITERIJI ZA REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi i reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija usklađenosti podrazumijeva proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li je dati predmet revizije, tj. finansijski izvještaji, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, prikazan u finansijskim izvještajima u skladu s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Kriteriji za reviziju finansijskih izvještaja su:

- Zakon o budžetima u FBiH;
 - Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;
- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Kriteriji za reviziju usklađenosti su:

- Zakon o budžetima u FBiH;
- Zakon o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu
- Budžet FBiH za 2018. godinu;
- Zakon o trezoru u FBiH;
- Zakon o pripadnosti javnih prihoda u FBiH;
- Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH;
- Zakon o Vladi FBiH;
- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave;
- Zakon o organizaciji organa uprave u FBiH;
- Zakon o pravima izabranih dužnosnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika u institucijama vlasti FBiH;
- Zakon o igrama na sreću;
- Zakon o izmirenju obaveza na osnovu računa stare devizne štednje;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o državnoj službi u FBiH;
- Zakon o namještenicima u organima državne službe u FBiH;
- Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.

III. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine je, u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH²² i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI), izvršio reviziju Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu. Federalno ministarstvo finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo finansija)²³ ga je 25. 3. 2019. godine uputilo Vladi FBiH i usvojen je 25. 4. 2019. godine. Izvještaj o izvršenju Budžeta za 2018. godinu Vlada FBiH je uputila Parlamentu na usvajanje 26. 4. 2019. godine. Do okončanja ovog Izvještaja Parlament FBiH nije usvojio Izvještaj o izvršenju Budžeta za 2018. godinu.

U Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu ukupno ostvareni prihodi, primici i finansiranje u 2018. godini iznosili su 2.412.917.070 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 117.118.933 KM. Rashodi, izdaci i otplate duga iskazani su u iznosu od 2.421.291.342 KM, a višak rashoda nad prihodima u iznosu od 8.374.272 KM.

U 2018. godini iz Budžeta FBiH finansirana je 61 institucija. Ured za reviziju institucija u FBiH planirao je i izvršio reviziju 23 budžetska korisnika, kojima je odobren budžet u ukupnom iznosu od 2.527.360.930 KM, što je 85% od ukupno planiranih sredstava Budžetom FBiH za 2018. godinu (2.989.661.837 KM). Ukupno iskazani rashodi i izdaci kod revidiranih korisnika iznose 2.189.826.665 KM ili 90% ukupno realizovanih rashoda i izdataka u 2018. godini.

Ministarstvo finansija upravlja Budžetom FBiH i opslužuje ga u dijelu izrade, izvršenja i nadzora nad korištenjem budžetskih sredstava, u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH²⁴ i Zakonom o trezoru u Federaciji BiH.²⁵ Vlada FBiH u skladu s navedenim zakonima donosi smjernice ekonomske i fiskalne politike za period od tri godine. Na prijedlog Ministarstva finansija, premijer Vlade FBiH Prijedlog budžeta podnosi Parlamentu FBiH. Budžetski korisnici su odgovorni za naplatu i ubiranje prihoda iz svoje nadležnosti, kao i za korištenje budžetskih sredstava za namjene i do visine utvrđene u Posebnom dijelu Budžeta FBiH. Budžetski korisnici koriste sredstva u skladu s godišnjim finansijskim planom, a prema dinamici utvrđenoj tromjesečnim i mjesecnim planovima koje odobrava ministrica finansija u skladu s raspoloživim sredstvima.

U pojedinačnim izvještajima o finansijskoj reviziji budžetskih korisnika za 2018. godinu data su mišljenja na finansijske izvještaje i izvještaje o usklađenosti aktivnosti finansijskih transakcija i informacija sa zakonskim i drugim propisima i objavljene su informacije o uočenim nepravilnostima u poslovanju federalnih institucija, koje su, pored ostalog, navedene i u ovom Izvještaju.

²² „Sl. novine FBiH“, br. 22/06

²³ Za ostala federalna ministarstva koristit će se samo naziv Ministarstvo, bez riječi Federalno

²⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16

²⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 26/16

Određeni broj propusta i nepravilnosti koje se odnose na poslovanje pojedinih revidiranih budžetskih korisnika ponavlja se i sistemskog je karaktera, za čije rješavanje nije odgovoran samo revidirani subjekt kod kojeg je utvrđena nepravilnost. Realizovanjem datih preporuka osigurala bi se veća transparentnost u korištenju javnog novca i poboljšala finansijska disciplina. Svi budžetski korisnici su se očitovali na dostavljene nacrte izvještaja.

Konačni izvještaji revidiranih budžetskih korisnika dostavljeni su predsjedniku FBiH, premijeru Vlade FBiH, predsjedavajućim Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamenta FBiH i Ministarstvu finansija. Nakon dostavljanja konačnih izvještaja Parlamentu FBiH, objavljeni su na internet-stranici Ureda za reviziju institucija u FBiH: www.vrifbih.ba.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije je Izvještaj o izvršenju Budžeta za 2018. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima Vlade FBiH, ministarstva i drugih budžetskih korisnika koji su bili predmet revizije, sa relevantnim zakonima i drugim propisima. Predmet revizije nije bila implementacija razvojno-investicijskih projekata koji su u nadležnosti ministarstava, već samo koordinacija, nadzor, uspostava knjigovodstvenih evidencija i izvještavanje, u skladu s Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizovanja programa javnih investicija u FBiH i ostalim propisima i aktima donesenim od nadležnih organa i institucija.

Cilj finansijske revizije je da na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja Budžeta FBiH. Revizijom će se procijeniti da li su rukovodstva institucija primjenjivala zakone i propise i koristila sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je provedena u skladu s internim planskim dokumentima revizije, u periodu od novembra 2018. godine do juna 2019. godine, s prekidima.

Uzimajući u obzir da se revizija provodi ispitivanjem zasnovanim na uzorku i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH izvršio je finansijsku reviziju Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2017. godinu i dao preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka. U Izvještaju o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2017. godinu dato je mišljenje s rezervom o finansijskim izvještajima i izvještaju o usklađenosti.

Vlada FBiH i Ministarstvo finansija nisu postupili u skladu sa članom 16, tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH²⁶ i obavijestili o poduzetim mjerama i aktivnostima na realizaciji datih preporuka u cilju prevazilaženja nepravilnosti identificiranih u Izvještaju o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2017. godinu.

Revizijom Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu i uvidom u poduzete aktivnosti, te analizom realizacije datih preporuka, utvrdili smo sljedeće:

Djelimično realizovane preporuke

- 1) Ministarstvo finansija – Središnja harmonizacijska jedinica (SHJ) – nastavilo je aktivnosti na uspostavi i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole, u skladu s važećim zakonskim i drugim propisima;
- 2) Nastavljane su aktivnosti Ministarstva finansija – SHJ – na uspostavi operativnih i funkcionalnih struktura interne revizije kod budžetskih korisnika u cilju objedinjavanja sistema finansijskog upravljanja i kontrole, kako bi upravljanje javnim sredstvima bilo što transparentnije, efikasnije i ekonomičnije;
- 3) Po Zaključku Vlade FBiH nastavljene su aktivnosti u 2018. godini na realizaciji Plana integriteta, prema Akcionom planu za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2016-2019. godine;
- 4) Vlada FBiH je u saradnji s nadležnim ministarstvima (Ministarstvo finansija i Ministarstvo prometa i komunikacija) naplaćena sredstva od klirinškog duga planirala u 2018. godini za izgradnju autoputeva i brzih puteva Lašva – Nević Polje i južne obilaznice Mostar;
- 5) Za jedan broj federalnih organa i institucija koje imaju sjedište u Sarajevu riješen je smještaj kupovinom poslovne zgrade Energoinvesta d.d. Sarajevo;
- 6) Vlada FBiH, u saradnji s Ministarstvom finansija i budžetskim korisnicima, kontinuirano radi na unapređenju interne kontrole i osiguranju urednog vođenja evidencija upotrebe službenih vozila, u skladu s Pravilnikom o uvjetima i načinu upotrebe službenih putničkih automobila i Pravilnikom o obaveznom sadržaju i načinu popunjavanja obrasca putnog naloga;
- 7) Vlada FBiH je poduzela aktivnosti na osiguranju primjene Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja i Uredbe o reprezentaciji i poklonima u federalnim organima uprave i federalnim upravnim organizacijama svih budžetskih korisnika;
- 8) Većina budžetskih korisnika blagovremeno predlaže programe utroška sredstava transfera, koji su u najvećem dijelu realizovani u godini za koju su i planirani;
- 9) Vlada FBiH je sa nadležnim ministarstvom poduzela aktivnosti u cilju što efikasnijeg korištenja budžetskih sredstava koja se nalaze na računu namjenskog dugoročnog depozita Vlade FBiH – Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta kod Razvojne banke FBiH, u skladu sa zaključenim Ugovorom o komisionim poslovima i aneksima na Ugovor;

²⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 22/06

- 10) Budžetski korisnici su dospjeli obaveze po pravosnažnim sudskim presudama evidentirali prema Uputstvu Ministarstva finansija na poziciji razgraničenih rashoda i razgraničenih obaveza, ali to nije u saglasnosti sa Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH.

Nerealizovane preporuke

- 1) Potrebno je da Ministarstvo finansija u saradnji sa Središnjom harmonizacijskom jedinicom i Vladom FBiH nastavi aktivnosti u cilju konačne uspostave funkcije interne revizije, u skladu s važećim propisima, te da svi u lancu u okviru svojih nadležnosti ubrzaju aktivnosti na uspostavi funkcionalne interne revizije u federalnim institucijama;
- 2) Potrebno je da Ministarstvo finansija, u saradnji sa Vladom FBiH i ostalim budžetskim korisnicima, poduzme aktivnosti na otklanjanju utvrđenih nepravilnosti koje se odnose na planiranje, izvršenje i izvještavanje o Budžetu FBiH, usklađivanje Registra budžetskih korisnika i donošenje jasnih uputa o evidentiranju knjigovodstvenih promjena i otvaranju namjenskih računa;
- 3) Vlada FBiH treba pokrenuti konkursne procedure i okončati imenovanja rukovodećih državnih službenika, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH;
- 4) Ministarstvo finansija, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, treba donijeti jasne instrukcije po pitanju evidentiranja pravosnažnih sudskih presuda iz radnog odnosa, a sve u cilju jedinstvenog postupanja svih budžetskih korisnika po tim instrukcijama;
- 5) Preporučujemo da Ministarstvo finansija, u saradnji s Vladom FBiH i nadležnim Savezom, nastavi aktivnosti na usvajanju Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor;
- 6) Potrebno je da Vlada FBiH sa nadležnim institucijama preispita propise vezane za ostvarivanje prava naknade članovima Vlade FBiH, njihovim savjetnicima i izabranim dužnosnicima, koja nema karakter plaća, u dijelu ostvarivanja prava na naknade za prevoz korisnicima odvojenog života;
- 7) Potrebno je da Vlada FBiH preispita Uredbu o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela koje je utemeljila Vlada FBiH i rukovodioci federalnih organa državne službe, uvažavajući činjenicu da se značajan dio budžetskih sredstva izdvaja za naknade komisijama čiji su članovi zaposlenici budžetskih korisnika;
- 8) Ministarstvo finansija treba preispitati upute koje se odnose na izračun poreza i doprinosa na naknadu za rad članova komisija i osigurati da ih svi obračunavaju i plaćaju u skladu s važećim zakonskim propisima;
- 9) Potrebno je da Vlada FBiH poduzme aktivnosti kako bi se ugovori o djelu zaključivali samo za poslove i radne zadatke predviđene zakonskim propisima, te da se oni zaključuju jednokratno, na određeno vrijeme, s tačno definiranim poslovima koje treba uraditi;

- 10) Za obavljanje poslova utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, potrebno je da budžetski korisnici angažovanje izvršilaca vrše u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH;
- 11) Vlada FBiH treba preispitati Zaključak o pravu korištenja službenih telefona u dijelu limitiranja potrošnje za ministre i savjetnike;
- 12) Potrebno je da Vlada FBiH, u saradnji s nadležnim resornim ministarstvima, pristupi izmjeni zakonskih propisa koji regulišu finansiranje pojedinih oblasti u zdravstvu i poljoprivredi, te da pristupi izmjeni podrške javnim preduzećima i boračko-invalidskoj zaštiti;
- 13) Odlukama Vlade FBiH o raspodjeli sredstava tekućih transfera treba utvrditi mjerljive kriterije, jasno definirati svrhu odobravanja sredstava, utvrditi obavezu izvještavanja o namjenskom utrošku doznačenih sredstava, te osigurati kontrolu nad utroškom ovih sredstava;
- 14) Potrebno je da Vlada FBiH, u saradnji s Ministarstvom pravde, Ministarstvom finansija i budžetskim korisnicima, poduzme mjere za ocjenu opravdanosti finansiranja transfera koji nemaju zakonsku utemeljenost;
- 15) Programima utroška sredstava treba precizirati svrhu i način korištenja i izvještavanja o utrošku, u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u FBiH;
- 16) Nadležni trebaju osigurati da se sredstva kapitalnih transfera realizuju u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH, uz jasne i mjerljive kriterije za raspodjelu i javno objavljivanje podataka o korisnicima, sa visinom dodijeljenih sredstava i osiguranjem adekvatnog nadzora nad namjenskim utroškom doznačenih sredstava;
- 17) Potrebno je da Vlada FBiH, u saradnji s budžetskim korisnicima, planiranje i raspodjelu sredstava transfera vrši u skladu s donesenim programima utroška sredstava, koji trebaju biti prilagođeni namjeni transfera i ne trebaju sadržavati interventna ili sredstva rezerve;
- 18) Sredstva tekuće rezerve Vlade Federacije BiH koristiti za namjene propisane Zakonom o budžetima u FBiH;
- 19) Potrebno je osigurati vjerodostojnu dokumentaciju o vlasništvu i posjedu građevina i zemljišta na osnovu kojih je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje u Glavnoj knjizi Trezora;
- 20) Potrebno je da Ministarstvo finansija sa nadležnim institucijama i organima poduzme sve zakonom propisane radnje za naplatu potraživanja starijih od šest mjeseci, te ih evidentira na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja;
- 21) Potrebno je da Vlada FBiH preispita odluke o reprogramu potraživanja od JP Željeznice FBiH i da poduzme sve zakonom propisane mjere za njihovu naplatu;
- 22) Treba izvršiti usaglašavanje stanja na kontima glavnih kategorija 16 i 36 (Finansijski obračunski odnosi sa drugim povezanim jedinicama), te evidentiranje na njima vršiti u skladu s Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor;

- 23) Potrebno je da Ministarstvo finansija u Glavnoj knjizi Trezora izvrši sva potrebna evidentiranja knjigovodstvenih promjena koja su nastala odlivom sredstava po kreditu Vlade Kraljevine Španije;
- 24) Popis imovine, obaveza i potraživanja izvršiti blagovremeno i sveobuhvatno, te uskladiti knjigovodstveno sa stanjem utvrđenim popisom, kako je to Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH propisano;
- 25) Obaveze, odnosno rashode, budžetski korisnici trebaju stvarati u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i njihovo evidentiranje vršiti u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor;
- 26) Potrebno je da budžetski korisnici u potpunosti primjenjuju Zakon o javnim nabavkama i prate realizaciju zaključenih ugovora, te blagovremeno započinju procedure javnih nabavki.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Sistem internih kontrola

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH i Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH, budžetski korisnici obavezni su urediti sistem interne kontrole po međunarodnim standardima interne kontrole, kako bi se osiguralo izvještavanje o aktivnostima u okviru osnovne djelatnosti. Ministarstvo finansija je, pored upravljanja prihodima i izdacima Ministarstva, odgovorno u ime Vlade FBiH za računovodstvo i interni nadzor transakcija zaduživanja i duga. Ono može obavljati i nadzor nad računovodstvenim dokumentima prihoda i izdataka budžetskih korisnika, vanbudžetskih fondova, te kantona, gradova i općina i donositi instrukcije za uspostavu i održavanje sistema interne kontrole.

Uspostavljanje i razvoj savremenog sistema upravljanja javnim rashodima u institucijama u FBiH predstavlja kompleksan skup aktivnosti koje su institucije FBiH provele i provode, počev od izrade zakonodavnog okvira, organizacionog strukturiranja i pozicioniranja pojedinih segmenata strateškog planiranja, srednjoročnog i godišnjeg budžetiranja, programiranja, pa do instaliranja i operativnog korištenja niza aplikativnih rješenja koja pomažu ostvarenju postavljenih ciljeva i, u konačnom, ostvarenju misije svake od institucija. Interne finansijske kontrole u javnom sektoru predstavljaju cjelokupan sistem finansijskih i drugih kontrola koje uspostavlja rukovodilac institucije s ciljem uspješnog upravljanja i ostvarivanja ciljeva institucije. Ove kontrole u institucijama obuhvataju mjere za kontrolisanje prihoda, rashoda, imovine i obaveza.

Prema Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru FBiH (u daljem tekstu: FUK), interne finansijske kontrole predstavljaju cjelokupan sistem koji uspostavlja izvršna vlast radi kontrole, revizije i izvještavanja o upotrebi budžetskih sredstava i radi efikasnog ostvarivanja poslovnih ciljeva i zadataka.

Cilj ovog sistema je da se osigura transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima i kontrola javnih sredstava. Zakonom se uređuje finansijsko upravljanje i kontrola u javnom sektoru u FBiH i propisuju zajednički okvirni principi i standardi za uspostavljanje, razvoj i implementaciju sistema FUK-a, kao i odgovornosti za uspostavljanje, razvoj i implementaciju ovog sistema, te nadležnosti Središnje harmonizacijske jedinice Federalnog ministarstva finansija (u daljem tekstu: SHJ FMF).

Sistem internih kontrola u javnom sektoru čine tri osnovna elementa:

- finansijsko upravljanje i kontrola,
- interna revizija,
- Središnja harmonizacijska jedinica (sektor u Federalnom ministarstvu finansija, ovlašten za razvoj, rukovođenje i koordinaciju FUK-a i interne revizije u javnom sektoru).

Finansijsko upravljanje i kontrola obuhvataju objedinjeni sistem finansijskih i drugih kontrola koje su integrisane u sve aktivnosti institucije, uključujući i organizacionu strukturu, metode i procedure koje se primjenjuju na finansijske, operativne i strateške sisteme budžetskih korisnika, što se odnosi na upravljačku odgovornost u oblastima planiranja, programiranja, izrade i izvršavanja budžeta, računovodstva i izvještavanja, kako bi se postigli postavljeni ciljevi i osigurala zaštita imovine od gubitaka, neadekvatne upotrebe i prevara. Finansijsko upravljanje i kontrola provodi se putem pet međusobno povezanih komponenti internih kontrola na osnovu COSO modela²⁷ koje obuhvataju: kontrolno okruženje, procjenu rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije, te praćenje i procjenu.

Kod budžetskih korisnika kod kojih je izvršena finansijska revizija za 2018. godinu uočen je određeni napredak na uspostavi i unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole, ali on je još uvijek nezadovoljavajući u dijelu koji se odnosi na:

- **Kontrolno okruženje** kod federalnih budžetskih korisnika još uvijek ne predstavlja pouzdan temelj za razvoj kvalitetnog sistema finansijskog upravljanja i kontrole. U pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kod većine budžetskih korisnika konstatovana su značajna odstupanja između sistematiziranih i popunjениh radnih mjesta, što ukazuje na to da postojeća sistematizacija nije optimalna s obzirom na to da korisnici funkciraju i obavljaju poslove iz nadležnosti s postojećim brojem izvršilaca. Provedenom revizijom za korisnike kod kojih je, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, obavezna revizija, utvrđeno je da nije uspostavljeno adekvatno upravljanje ljudskim resursima koji predstavljaju ključni faktor uspješnog izvršenja postavljenih ciljeva.

²⁷ Komponente su utvrđene sa INTOSAI smjernicama za standarde interne kontrole za javni sektor. Skraćenica COSO odnosi se na Komitet sponzorskih organizacija Treadway komisije (engl. Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission)

Primjera radi, navodimo da su kod određenih budžetskih korisnika i federalnih institucija odlukama Vlade FBiH kao vršitelji dužnosti na određeni period, do okončanja konkursne procedure, imenovani direktori – državni službenici. Konkursne procedure se ne pokreću u utvrđenom roku, tako da se u praksi dešava da oni obnašaju funkcije više godina. Ovakav način imenovanja rukovodilaca federalnih institucija nije regulisan zakonskim propisima, što dovodi u pitanje validnost obnašanja navedene funkcije. Ova praksa imenovanja ima štetne posljedice na funkcioniranje institucija jer ugrožava zakonitost, nezavisnost i efikasnost rada same institucije. Također, kod većine budžetskih korisnika budžet je planiran za veći broj izvršilaca u odnosu na stvarni broj zaposlenih. To naglašavamo jer kontrolno okruženje predstavlja etičke vrijednosti, integritet i kompetentnost zaposlenih, način rukovođenja, postojanje planskog pristupa poslovanju, uređenu organizacijsku strukturu sa jasno definiranim ovlaštenjima i odgovornostima. Većina budžetskih korisnika je u 2018. godini zaključivala ugovore o djelu za redovne poslove iz nadležnosti i poslove koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji.

- **Upravljanje rizicima** je komponenta finansijskog upravljanja i kontrole koja još uvijek nije razvijena u smislu da budžetski korisnici procijene rizike poslovanja (nizak, srednji ili visok) kako bi se sprijećila neželjena dešavanja u poslovanju. Upravljanje rizicima treba sagledati kao cijelokupan proces utvrđivanja, procjenjivanja i praćenja rizika, uzimajući u obzir ciljeve budžetskog korisnika, te poduzimanje potrebnih radnji, posebno kroz sistem finansijskog upravljanja i kontrole. Upravljanje rizicima treba postati sastavni dio procesa planiranja i donošenja odluka. Proces upravljanja rizicima trebao bi se provoditi kroz dokumentiranje informacija o rizicima, izradu strategija upravljanja rizicima i slično.
- **Kontrolne aktivnosti** u poslovnim procesima i oblasti zaštite imovine, te kontrole usmjerene na osiguranje zakonitosti i pravilnosti kod donošenja finansijskih i drugih odluka uglavnom su uređene internim aktima i procedurama. Međutim, kod jednog broja budžetskih korisnika koji su bili predmet revizije utvrđeni su propusti kod planiranja, realizovanja i nadzora nad namjenskim utroškom doznačenih kapitalnih i tekućih transfera. Ovo naglašavamo jer je značajan dio budžetskih sredstava usmjeren na tekuće i kapitalne transfere.
- **Informacije i komunikacije** još uvijek nisu na zadovoljavajućem nivou.
- **Praćenje i procjena** sistema finansijskog upravljanja i kontrole, koja se izvršava putem pojedinačnih izvještaja budžetskih korisnika, uglavnom pokazuje nedovoljan nivo razvoja sistema finansijskog upravljanja i kontrole, što se najviše odražava u dijelu praćenja uspostavljenih internih kontrola od nedovoljno obučenog kadra i poštovanja principa etičnosti.

Predmet pojedinačnih revizija bilo je 19 budžetskih korisnika za koje su, u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH, revizije obavezne, i četiri budžetska korisnika za koje su revizije urađene u skladu s Planom Ureda (Služba za zajedničke poslove organa i tijela u FBiH, Zavod za geologiju FBiH, Agencija za reviziju privatizacije FBiH i Odbor državne službe za žalbe FBiH), koji su sačinili i podnijeli finansijske izvještaje za 2018. godinu. Na osnovu pregleda dostavljenih izvještaja po budžetskim korisnicima utvrđeno je da pojedini korisnici uz finansijske izvještaje nisu dostavili njihova tekstualna obrazloženja u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Da interne kontrole kod budžetskih korisnika nisu adekvatno uspostavljene potvrđuje i činjenica da budžetski korisnici interne kontrole i kontrolne postupke nisu uredili prema Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima interne kontrole kako bi osigurali izvršavanje aktivnosti u okviru osnovne djelatnosti, niti su utvrđene suštinske kontrole u cilju primjerenog trošenja javnog novca i zaštite javne imovine. Kontrolnim aktivnostima nisu obuhvaćeni svi procesi rada iz zakonom utvrđene nadležnosti niti su procijenjeni rizici za značajne procese poslovanja. Nisu jasno definirani ni upravljački, administrativno-kontrolni i računovodstveno-kontrolni postupci, postupci procjene rizika i provođenja monitoringa menadžmenta nad uspostavljenim internim kontrolama. Iako su budžetski korisnici internim aktima uredili kontrole pojedinih rashoda i izdataka, u većini slučajeva nije vršen nadzor nad uspostavljenim kontrolnim aktivnostima, kao ni identifikacija slabosti i poslovnih aktivnosti koje treba poboljšati kako bi se interni akti izmijenili i prilagodili stvarnim potrebama.

S obzirom na ovako uspostavljene interne kontrole, tokom revizije utvrđeni su nedostaci i nepravilnosti u poslovanju svakog pojedinačno revidiranog korisnika, koji su dati u izvještajima o finansijskoj reviziji i koji upućuju na zaključak da sistem internih kontrola još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou i da je uticao na konstatovane propuste u izvršenju Budžeta FBiH kao celine. Navedeno potvrđuje sljedeće: planiranje budžeta kod većine korisnika još uvijek nije utemeljeno na mjerljivim ciljevima i realnim ulaznim pokazateljima, u skladu s donesenim programima rada, što automatski dovodi do toga da izvještavanje nije zasnovano na realizovanju planiranih ciljeva koji se mogu izmjeriti; akti vezani za putne troškove, troškove telefona, izdatke za gorivo i održavanje vozila kod jednog broja budžetskih korisnika se ne primjenjuju, ili se samo djelimično primjenjuju; nabavke roba, usluga i ugovaranje radova pojedini budžetski korisnici nisu vršili u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, što se odnosi na blagovremeno pokretanje nabavki i odabir odgovarajućeg postupka, dijeljenje nabavki, neutemeljeno stvaranje obaveza za narednu budžetsku godinu i praćenje zaključenih ugovora sa izabranim dobavljačima; Zakon o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu nije poštovan u dijelu planiranja, blagovremenog predlaganja i usvajanja programa raspodjele tekućih i kapitalnih transfera sa utvrđenim kriterijima, u dijelu izvještavanja i praćenja njihovog namjenskog trošenja, te raspodjele i korištenja sredstava tekuće rezerve; provođenje godišnjeg popisa sredstava i obaveza i usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom nije bilo u skladu s važećim zakonskim i drugim propisima;

značajan broj vanjskih saradnika angažovan je putem ugovora o djelu za poslove koji su u nadležnosti revidiranih korisnika i koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji; i dalje se značajni iznosi stvorenih obaveza revidirane godine evidentiraju na vanbilansnoj evidenciji ili na razgraničenim rashodima (Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike), što utiče na tačnost i istinitost iskazanih pokazatelja o ukupnim rashodima i izdacima.

Za utvrđene nepravilnosti date su preporuke u izveštajima o izvršenoj finansijskoj reviziji za svakog revidiranog korisnika.

Kod budžetskih korisnika interne kontrole nisu uspostavljene u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH. Većina budžetskih korisnika imenovala je koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu i dostavila godišnje izveštaje o funkcioniranju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2018. godinu. Međutim, ako se u obzir uzme činjenica da je ovaj Zakon na snazi već dvije godine, u prethodnom periodu i u toku 2018. godine nije bilo značajnijih aktivnosti na uspostavljanju efikasnog finansijskog upravljanja i kontrole u skladu s COSO modelom. Jedan broj budžetskih korisnika (Vlada FBiH, Ministarstvo finansija, Ministarstvo rada i socijalne politike) uradio je mapu procesa i procjenu rizika na nivou institucije, ali se one u revidiranoj godini nisu primjenjivale.

Preporuke:

- *potrebno je da Vlada FBiH sa Ministarstvom finansija nastavi aktivnosti na potpunoj uspostavi sistema finansijskog upravljanja i internih kontrola u skladu s važećim zakonskim propisima;*
- *potrebno je da Vlada FBiH poduzme aktivnosti na pokretanju konkursnih procedura i da okonča imenovanja rukovodećih državnih službenika, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH.*

Interni reviziji je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantska aktivnost, kreirana s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Sistem interne revizije u federalnim institucijama uređen je Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH²⁸ i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH.²⁹ Ovim Pravilnikom utvrđena je obaveza uspostave 18 samostalnih jedinica za obavljanje interne revizije za sve budžetske korisnike koji se finansiraju iz federalnog Budžeta. Budžetski korisnici bili su obavezni uspostaviti jedinice interne revizije i u svojim pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji planirati organizacijske jedinice do četiri izvršioca.

²⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 47/08

²⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 82/13 i 74/14

Pregledom korisnika koji su bili predmet revizije utvrđeno je da je većina budžetskih korisnika koji su bili predmet revizije pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji utvrdila organizacijske jedinice interne revizije, ali sistematizirana radna mjesta nije uopće, ili su ona samo dijelom popunjena, što je uticalo na pravovremenost i kvalitet obavljenog posla interne revizije. Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Federalna uprava civilne zaštite, Federalno ministarstvo pravde i Federalno ministarstvo kulture i sporta su pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji predvidjeli organizacijske jedinice interne revizije, ali ih nisu popunili. Parlament Federacije, iako je bio u obavezi da uspostavi jedinicu interne revizije, nije je čak ni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji predvidio. Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije za 2018. godinu FBiH upućen je Vladi FBiH na razmatranje i usvajanje 27. 5. 2019. godine i Vlada FBiH ga je usvojila 27. 6. 2019. godine. Prema ovom Izvještaju, na federalnom nivou od ukupno 18 ministarstava i organa javne uprave – obveznika uspostave interne revizije, njih 14 ima jedinicu interne revizije u skladu s propisima za ovu oblast. Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH se u aprilu 2019. godine obratila SHJ-u sa zahtjevom za mišljenje u vezi s uspostavom jedinice za internu reviziju. Generalni sekretarijat Vlade FBiH i Vrhovni sud FBiH do kraja 2018. godine pokrenuli su aktivnosti na izmjeni Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji kako bi se umjesto samostalnog izvršioca pristupilo uspostavi jedinice za internu reviziju, dok Parlament Federacije nije poduzeo nikakve radnje ka uspostavi interne revizije.

Za one korisnike koji nisu obavezni uspostaviti jedinice interne revizije, reviziju obavlja Ministarstvo finansija. U revidiranoj godini Jedinica za internu reviziju pri Ministarstvu finansija obavila je revizije u skladu s Planom rada za 2018. godinu. Planirana je revizija četiri procesa u Federalnom ministarstvu finansija i četiri revizije kod budžetskih korisnika (Ustavni sud Federacije BiH, Federalni zavod za statistiku, Ured Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima u EU i Arhiv Federacije BiH), od kojih je jedna prenesena u Godišnji plan rada Jedinice za 2019. godinu. Kod ostalih budžetskih korisnika izvršena je revizija sljedećih oblasti: blagajničko posovanje, upravljanje ljudskim resursima, godišnji popis, službena putovanja, plaće i naknade koje nemaju karakter plaće, rad u komisijama, izrada i izmjena plana javnih nabavki, vrste postupaka, poštovanje propisanih procedura u dijelu tenderske dokumentacije, planiranje i izrada prijedloga budžeta, trošenje vlastitih prihoda, planiranje, upravljanje, postupak dodjele, te praćenje namjenskog trošenje kapitalnih i tekućih transfera kod kojih su konstatovani propusti u neblagovremenom usvajanju Programa utroška sredstava. Obavljanjem pojedinačnih revizija nismo se u potpunosti mogli osloniti na rad interne revizije, i to u dijelovima koji se odnose na tekuće i kapitalne transfere i primjenu Zakona o javnim nabavkama. **Također, prilikom donošenja i usvajanja Plana internih revizija nisu planirane revizije za visokorizične procese kod budžetskih korisnika.**

Navedeno ukazuje na to da implementacija zakonskih i drugih propisa koji se odnose na uspostavu interne revizije ide sporo i neefikasna je.

Primjera radi, u institucijama koje raspolažu ukupnim budžetom od oko 90 miliona KM nije uspostavljena interna revizija, a trebala je biti uspostavljena u skladu s važećim zakonskim i drugim propisima (Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Federalno ministarstvo pravde sa kazneno popravnim zavodima, Federalno ministarstvo kulture i sporta i Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH).

Godišnji izvještaj o radu interne revizije, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, Jedinica za internu reviziju dostavila je ministrici finansija i Središnjoj harmonizacijskoj jedinici. Jedinica za internu reviziju provodi strateško planiranje tako što obavlja pregled ciljeva, organizacijskih jedinica i aktivnosti organizacije. Pregled je zasnovan na informacijama koje su prikupljene putem podataka iz strateških planova, godišnjeg plana rada, sastanaka i intervjeta, analiza rezultata iz prethodnih revizija, dostupnih javnih informacija, izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBiH i drugih izvora. Uvidom u Izvještaj o radu interne revizije konstatovano je da je od 17 datih preporuka u konačnim revizorskim izvještajima vezano za Ministarstvo finansija provedeno 12 preporuka. Najveće nepravilnosti kod ostalih budžetskih korisnika gdje je vršena revizija odnose se na provođenje postupaka nabavke roba, radova i usluga, pri čemu se postupci nabavke ne obavljaju u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Ne možemo potvrditi da je interna revizija na nivou FBiH i Budžeta FBiH uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, imajući u vidu činjenicu da je taj Zakon donesen prije deset godina. Ni na nižim nivoima vlasti u FBiH nije u potpunosti uspostavljena funkcija interne revizije.

Vlada FBiH je 27. 6. 2019. godine usvojila Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije u javnom sektoru FBiH u 2018. godini i zadužila organizacije javnog sektora u Federaciji BiH, koje su obavezne uspostaviti internu reviziju, da je uspostave do 31. 12. 2019. godine.

Preporuka:

- potrebno je da svi budžetski korisnici na nivou Budžeta FBiH okončaju aktivnosti na uspostavi funkcionalne interne revizije u svojim institucijama.**

Središnja harmonizacijska jedinica Federalnog ministarstva finansija (u daljem tekstu SHJ FMF), u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, uspostavljena je kao sektor u Ministarstvu finansija prema Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH i ovlaštena je za razvoj u oblasti interne revizije i nadzor nad implementacijom propisa koji se odnose na internu reviziju. U okviru ovog sektora sistematizirana su tri odsjeka: Odsjek za razvoj sistema interne revizije, Odsjek za razvoj finansijskog upravljanja i kontrole i Odsjek za poslove certifikacije, edukacije i informiranja, sa planiranim 13 izvršilaca. Središnja harmonizacijska jedinica je, između ostalog, nadležna za koordinaciju rada jedinica interne revizije u Federaciji BiH, održavanje registra interne revizije i izradu Godišnjeg konsolidovanog izvještaja interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH.

Koordinacija pritom uključuje saradnju s jedinicama interne revizije na svim nivoima vlasti u FBiH i imenovanim koordinatorima za FUK, kako bi finansijsko upravljanje i kontrola bili harmonizovani s budžetskim sistemom i kako bi se osigurao jednoobrazan pristup u razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola za sredstva iz svih izvora. Sačinjen je Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije u javnom sektoru u FBiH i dostavljen Vladi FBiH na razmatranje.

Konsolidovani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama u Federaciji BiH za 2018. godinu sačinjen je u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru. U njemu je prezentirano da ministarstva finansija Srednjobosanskog, Zeničko-dobojskog i Bosansko-podrinjskog kantona nisu dostavila konsolidovane izvještaje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole na nivou kantona.

Preporuke:

- ***potrebno je da Ministarstvo finansija i Vlada FBiH u okviru svojih nadležnosti uspostave funkciju interne revizije u javnom sektoru u skladu s važećim propisima;***
- ***potrebno je da budžetski korisnici poduzmu sve neophodne aktivnosti kako bi se uspostavila operativna i funkcionalna interna revizija u cilju transparentnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog upravljanja javnim sredstvima.***

Budžetska inspekcija je počela s radom u 2018. godini. Prema Godišnjem planu rada Federalnog ministarstva finansija za 2018. godinu, u dijelu „Nadzor nad upravljanjem javnim sredstvima“ planirana je aktivnost Jedinice za budžetsku inspekciju: „Provođenje inspekcijskog nadzora zakonitosti, blagovremenosti i namjenske upotrebe budžetskih sredstava kojim se nalažu mјere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti“. Jedinica za budžetsku inspekciju vršila je inspekcijski nadzor na osnovu Zakona o budžetima u Federaciji BiH, Uredbe o budžetskom nadzoru, Zakona o finansijskom poslovanju³⁰ i drugim propisima. Nije prezentirana dokumentacija o tome na koji način je izvršen izbor budžetskih korisnika koji su bili predmet inspekcije. Prema navodima nadležnih, osnova za planiranje i provođenje inspekcijskog nadzora bili su revizorski izvještaji Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Nakon obavljanja budžetskog nadzora kod federalnih ministarstava, a u cilju sagledavanja zakonitosti, pravovremenosti i namjenske upotrebe budžetskih sredstava na osnovu transfera, izvršen je budžetski nadzor nad utroškom transfera iz nadležnosti pojedinih federalnih ministarstava, s obzirom na to da je članom 80. Zakona o budžetima u Federaciji BiH propisano da se budžetski nadzor vrši kod budžetskih korisnika i vanbudžetskih fondova, pravnih i fizičkih korisnika sredstava iz budžeta. Jedinica za budžetsku inspekciju je prikupljala podatke o pojedinim korisnicima transfera za 2018. godinu iz nadležnosti federalnih ministarstava kod kojih je izvršen budžetski nadzor u proteklom periodu. Prilikom određivanja redoslijeda obavljanja budžetskog nadzora kod korisnika transfera, kao princip uzet je iznos i datum dodjele sredstava, kao i namjena i dinamika realizacije transfera prema projektima za apliciranje i zaključenim ugovorima.

³⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 48/16

U postupku budžetskog nadzora utvrđena je 71 nepravilnost. Shodno tome, naložene su mjere s rokovima za otklanjanje tih nepravilnosti – 22 su otklonjene, 18 je u postupku realizacije, a 31 se odnosi na postupanja u vezi s Budžetom Federacije BiH za 2019. godinu, sa definiranim rokovima i obavezom izvještavanja s relevantnim dokazima.

Preporuka:

- ***potrebno je da budžetska inspekcija utvrdi kriterije za izbor budžetskih korisnika koji će biti predmet inspekcijskog nadzora.***

Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor (MRS JS) na nivou Federacije BiH ni u toku 2018. godine nisu usvojeni. U skladu sa Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama u FBiH 2017-2020, u Federaciji Bosne i Hercegovine planirana je implementacija MRS-a JS za koju je zaduženo Ministarstvo finansija, sa rokom: I kvartal 2019. godine. Savez računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije BiH (SRRFBiH) zadužen je za prevod i objavljivanje Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor. Usvajanjem ovih standarda osigurala bi se izrada izvještaja koji bi bio interno i međunarodno relevantan. U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH³¹ do objavljivanja MRS-a JS budžetski korisnici i fondovi u Federaciji BiH primjenjivat će posebne propise za budžetske korisnike i vanbudžetske fondove iz oblasti računovodstva i revizije u javnom sektoru.

Preporuka:

- ***Ministarstvo finansija, u saradnji s Vladom FBiH, treba poduzeti aktivnosti u vezi s usvajanjem Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor.***

Prevencija korupcije

Vlada FBiH je 16. 9. 2016. godine donijela Odluku o usvajanju Strategije za borbu protiv korupcije 2016-2019. Federacije BiH i Odluku o usvajanju Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2016-2019. Federacije BiH.³² Strategijom su definirani ciljevi (prevencija korupcije, suzbijanje korupcije, razvijanje svijesti o štetnosti korupcije i saradnja sa građanskim društvom i koordinacija, monitoring i evaluacija antikorupcijskih aktivnosti) i strateški programi kojima se oni postižu. Akcionim planom za provedbu Strategije detaljnije su planirane mјere, aktivnosti, nosioci aktivnosti i vremenski rokovi za realizaciju aktivnosti koje se, između ostalog, odnose i na praćenje ostvarenih rezultata. Koordinaciju i praćenje realizacije planiranih aktivnosti iz Akcionog plana za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije vrši Antikorupcioni tim Vlade FBiH koji je imenovan 7. 4. 2016. godine. On je sačinio i dostavio godišnji izvještaj koji je Vlada FBiH usvojila zaključkom od 7. 2. 2019. godine. Definirano je da Antikorupcioni tim nastavi aktivnosti u skladu sa zadacima iz Rješenja o njegovom formiranju.

³¹ „Sl. novine FBiH“, br. 83/09

³² „Sl. novine FBiH“, br. 75/16

Programom rada Antikorupcionog tima za 2018. godinu planirane su aktivnosti na uspostavi antikoruptivne mreže kroz određivanje fokusnih tačaka, planirana je izrada planova integriteta, realizacija zaključaka Vlade FBiH, saradnja sa NVO i antikorupcionim timovima iz BiH te edukacija koordinatora. U 2018. godini održano je devet sjednica i razmatrano 59 tačaka koje su se odnosile na implementaciju Strategije i Akcionog plana (17 tačaka ili 29%); saradnju sa NVO, Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, antikorupcionim timovima u kantonima, saradnju sa međunarodnim organizacijama, ambasadama i sl. (9 tačaka ili 15%); logistička pitanja i pitanja načina rada, organizacije, planiranja i izvještavanja Antikorupcionog tima (11 tačaka ili 19%) i operativna pitanja (22 tačke ili 37%). U izvještaju se navodi da je od 132 federalna organa uprave, federalne upravne organizacije, pravna lica u kojima federalni organi uprave i upravne organizacije imaju nadležnost na osnovu zakonskih i vlasničkih prava, određeno 128 koordinatora antikorupcijskih aktivnosti. Identificirano je 88 obveznika za izradu plana integriteta kao preventivnog antikorupcijskog alata koji je osnova za definiranje rizika svakog radnog mjesta i otklanjanje uvjeta koji pogoduju nastanku korupcije, a planove integriteta je izradilo i usvojilo 72 obveznika (81%).

Jedan od strateških ciljeva Antikorupcionog tima je osiguranje normativnog okvira za učinkovitu borbu protiv korupcije u FBiH. Shodno tome, Vlada FBiH je 29. 3. 2018. godine usvojila Prednacrt zakona o zaštiti prijavilaca korupcije u FBiH. Predstavnički dom Parlamenta FBiH 20. 6. 2018. usvojio je Nacrt zakona o zaštiti prijavilaca korupcije u FBiH. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti FBiH je u završnoj fazi Prednacrta u Ministarstvu pravde.

U Izvještaju je navedeno da je Antikorupcioni tim pozicioniran kao ključni koordinator antikorupcijskih aktivnosti na nivou FBiH i da će, u skladu s nadležnostima, kontinuirano inicirati i koordinirati provođenje aktivnosti koje su započete, koje su u toku provođenja, kao i aktivnosti čija realizacija nije započeta. Prema prezentiranoj dokumentaciji ne možemo potvrditi da su realizovane sve aktivnosti i zadaci koji su definirani Strategijom i Akcionim planom.

Preporuka:

- ***nastaviti aktivnosti na ispunjenju ciljeva utvrđenih Strategijom za borbu protiv korupcije 2016-2019. i Akcionim planom za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2016-2019. godine.***

5. PLANIRANJE, DONOŠENJE BUDŽETA I IZVJEŠTAVANJE

Budžet FBiH za 2018. godinu³³ Parlament Federacije BiH je usvojio 19. 1. 2018. godine u iznosu od 2.882.661.837 KM. Izmjene i dopune Budžeta FBiH za 2018. godinu³⁴ usvojene su 22. 5. 2018. godine i objavljene 6. 6. 2018. godine.

³³ „Sl. novine FBiH“, br. 5/18

³⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 44/18

Na osnovu dijela ostvarenog suficita iz prethodne godine u iznosu od 107.000.000 KM uvećani su kapitalni transferi za taj iznos. Prihodi i primici uravnoteženi su sa rashodima i izdacima i planirani u iznosu od 2.989.661.837 KM.

U strukturi planiranih rashoda i izdataka najznačajnije učešće imaju: tekući transferi i drugi tekući rashodi od 1.031.151.245 KM (34,49%), izdaci za otplate dugova od 1.116.414.946 (37,34%), kapitalni transferi od 309.701.000 KM (10,36%) izdaci za bruto plaće, doprinose poslodavca i naknade zaposlenih od 241.435.893 KM (8,08%), izdaci za kamate od 124.912.528 KM (4,18%) i izdaci za materijal i usluge od 93.158.683 KM (3,12%). Preostali dio sredstava u iznosu od 72.887.542 KM ili 2,44% planiran je za izdatke za nabavku stalnih sredstava: 47.282.542 KM, izdatke za finansijsku imovinu: 20.450.000 KM i tekuću rezervu: 5.155.000 KM.

Ministarstvo finansija je Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu dostavilo Vladi Federacije BiH i drugim nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku.

Provedenom revizijom planiranja i izvršavanja Budžeta FBiH, te finansijskog izvještavanja, utvrđene su najznačajnije neusaglašenosti sa Zakonom o budžetima u FBiH:

- 1) Ministarstvo finansija je, između ostalog, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, odgovorno u ime Vlade FBiH za računovodstvo i interni nadzor transakcija, zaduživanja i izmirenje duga. Ono osigurava provođenje jedinstvenih računovodstvenih procedura, donosi propise o knjigovodstvu, te sadržaju i načinu finansijskog izvještavanja za sve budžetske korisnike i vanbudžetske fondove. Po Instrukciji Ministarstva finansija iz februara 2019. godine, većina budžetskih korisnika obaveze po osnovu pravosnažnih sudskih presuda i izvršnih rješenja iz radnih sporova evidentirala je na pozicijama razgraničenih rashoda i obaveza. **S obzirom na to da obaveze po sudskim presudama i izvršnim sudskim rješenjima predstavljaju dospjele obaveze, one nisu planirane i iskazane u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, kojim je propisano da se rashodi i izdaci priznaju na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) i u izvještajnom periodu na koji se odnose, nezavisno od plaćanja. To je uticalo na iznos iskazanih obaveza i rashoda u finansijskim izvještajima jer su manje iskazani, odnosno potcijenjeni;**
- 2) Izmjenama i dopunama Budžeta FBiH za 2018. godinu planiran je iznos od 107.000.000 KM na prihodovnoj strani, na osnovu neraspoređenog viška prihoda nad rashodima iz prethodne godine, a koji se odnosi na naplaćena sredstva klirinškog duga Ruske federacije. Ova sredstva su planirana za izgradnju autoputeva i brzih puteva u okviru kapitalnog transfera. Od ukupno planiranog transfera u iznosu od 309.701.000 KM iskazana je realizacija od 168.496.514 KM ili 54%. Obavljenom revizijom je konstatovano da je u realizovani iznos uključena i realizacija kapitalnog transfera u iznosu od 153.000.000 KM za izgradnju autoputeva i brzih puteva, koji nije realizovan jer su samo sredstva prenesena na poseban namjenski račun, izvan Jedinstvenog računa Trezora;

- 3) Programima utroška sredstava tekućih transfera nisu jasno definirani kriteriji raspodjele niti je izvršeno utvrđivanje procjene efekata postignutih utrošenim sredstvima transfera, što bi uticalo na planiranu visinu i namjenu sredstava za narednu godinu;
- 4) Registar budžetskih korisnika FBiH nije usaglašen sa Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika budžeta u FBiH. Parlament FBiH, predsjednik i dva dopredsjednika FBiH budžet i dalje planiraju kao tri budžetska korisnika, bez obzira na to što se vode pod jednim identifikacijskim brojem, a kazneno-popravni zavodi kao jedan budžetski korisnik, iako se radi o sedam posebnih pravnih lica;
- 5) Sredstva za rad kazneno-popravnih zavoda Budžetom FBiH za 2018. godinu planirana su za sve zavode u jednom iznosu (za jednu budžetsku glavu), a ne pojedinačno, u okviru razdjela Ministarstva pravde (budžetska glava 1502), iako Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave nije navedeno da su oni u sastavu Ministarstva pravde, dok u skladu sa Zakonom o izvršavanju kaznenih sankcija u FBiH zavodi imaju svojstvo pravnog lica. Ovo ima za posljedicu da raspodjelu Budžetom odobrenih sredstava za kazneno-popravne zavode vrši Ministarstvo pravde, bez za to utvrđenih zakonskih nadležnosti, a ne nadležno zakonodavno tijelo (Parlament FBiH). Zbog ovakvog načina raspodjele sredstava za kazneno-popravne zavode, rukovodioci zavoda nisu direktno odgovorni za planiranje, izvršavanje i izvještavanje o odobrenom budžetu. To ima za posljedicu da se izvještaji o izvršenju budžeta kazneno-popravnih zavoda ne sačinjavaju u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;
- 6) Sredstva za kupovinu zgrade Energoinvesta d.d. Sarajevo nisu bila planirana u okviru Vlade FBiH, pa su odlukama Vlade FBiH od 25. 9. 2018. godine i 12. 12. 2018. godine sa razdjela Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH (planirana na pozicijama za smještaj i rekonstrukciju zgrade institucija Vlade FBiH), prenesena u Tekuću rezervu Vlade FBiH u iznosu od 18.950.000 KM i odobrena Sekretarijatu za isplatu na osnovu zaključenog Ugovora i aneksa Ugovora;
- 7) Instrukcija o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno-investicijske projekte krajem 2014. godine stavljena je van snage, a nije donesena nova, što može značajno uticati na primjenu određenih zakonskih propisa kod resornih ministarstava u dijelu finansijskog izvještavanja o realizaciji i nadzoru nad implementacijom razvojno-investicijskih projekata;
- 8) Po prijedlogu Ministarstva prometa i komunikacija i na osnovu mišljenja Ministarstva finansija i Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, Vlada FBiH je donijela odluku o davanju saglasnosti za otvaranje namjenskog projektnog računa Ministarstva prometa i komunikacija izvan Jedinstvenog računa Trezora na koji je u decembru 2018. godine preneseno 153.000.000 KM.

Uvažavajući navedeno, ne može se potvrditi da su Vlada FBiH i Ministarstvo finansija dosljedno ispoštovali zakonsku proceduru vezano za planiranje i odobravanje sredstava po pojedinim budžetskim razdjelima za jedan broj budžetskih korisnika. Prezentovani Izvještaj o izvršenju Budžeta nije sačinjen u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH. Registar budžetskih korisnika je sačinjen na način da je prihvaćeno postojeće stanje, što u konačnici može uticati na neracionalnost upotrebe ljudskih i materijalnih resursa.

Izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu nije sačinjen u skladu sa sadržajem i klasifikacijom računa budžeta, jer ne sadrži sve informacije i podatke propisane članom 97. Zakona o budžetima u FBiH. Izvještaj ne sadrži informacije o početnom stanju Jedinstvenog računa Trezora, početnom i krajnjem stanju imovine, obaveza i izvora vlasništva, objašnjenje većih odstupanja, podatke o svim promjenama na osnovu zaduživanja i upravljanja dugom i o garancijama datim tokom fiskalne godine, kao ni potpune informacije o poduzetim korektivnim radnjama u cilju realizovanja preporuka revizije iz prethodne godine. U njemu nije navedena ni informacija o razvojno-investicijskim projektima i njihovom izvršenju, kao ni o namjenskom utrošku sredstava sa podračuna otvorenih u okviru Jedinstvenog registra računa. **Imajući u vidu navedeno, ne može se potvrditi da je Ministarstvo finansija na adekvatan način izvijestilo Vladu FBiH o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu, u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.** Ovakvim načinom izvještavanja korisnici finansijskih izvještaja ne dobivaju jasnu sliku o izvršenju Budžeta FBiH, a ne daje se ni dovoljno informacija nadležnim organima i institucijama za praćenje namjenskog utroška javnih sredstava.

Preporuke:

- *potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo finansija u okviru nadležnosti poduzmu aktivnosti na otklanjanju utvrđenih nepravilnosti koje se odnose na planiranje, izvršenje i izvještavanje o Budžetu FBiH;*
- *Ministarstvo finansija Registar budžetskih korisnika treba uskladiti sa Zakonom o budžetima u FBiH i Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika budžeta u FBiH;*
- *dospjele obaveze po sudskim presudama i izvršnim sudskim rješenjima potrebno je planirati i iskazati u skladu s načelom modificiranog nastanka poslovnog događaja, odnosno članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, odredbama Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i Trezor.*

6. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

6.1 GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA

6.1.1 Prihodi i primici

U Godišnjem izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu ukupno ostvareni prihodi, primici i finansiranje iskazani su u iznosu od 2.412.917.070 KM, što je u odnosu na plan (2.882.661.837 KM) manje za 469.744.767 KM. U odnosu na prethodnu godinu (2.530.036.002 KM) manji su za 117.118.932 KM. Dat je tabelarni pregled ostvarenih prihoda i primitaka:

Naziv	Izmjene i dopune Budžeta FBiH za 2018. g.	Ostvareni prihodi i primici za 2018. godinu	Ostvareni prihodi i primici za 2017. godinu	Index (3/2X100)	Index (3/4X100)
1	2	3	4	5	6
I Prihodi od poreza (I+II+III+IV)	1.661.978.242	1.662.674.175	1.600.100.698	100	104
Prihodi od indirektnih poreza	1.594.356.622	1.577.669.663	1.524.473.931	99	103
Porez na dobit	67.521.620	84.968.827	75.573.677	126	112
Ostali porezi	100.000	34.590	46.671	35	74
Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	0	1.095	6.419	-	17
II Neporezni prihodi	607.683.595	495.290.316	519.692.850	82	95
Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	465.953.366	388.145.136	384.038.165	83	101
Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	126.456.262	93.691.849	121.724.415	74	77
Novčane kazne	15.273.967	13.453.331	13.930.270	88	97
III Primljeni transferi i donacije	0	102.020	40.929	-	249
A Ukupno (I+II+III)	2.269.661.837	2.158.066.511	2.119.834.477	95	102
IV Primici od prodaje stalnih sredstava		161.868	120.165.998	-	0
V Primici od zaduživanja	613.000.000	254.688.691	290.035.527	42	88
Pozajmice primljene kroz državu (MMF – stand by aranžman)	227.000.000	194.393.542	0	86	-
Primici od inostranog zaduživanja	0	308.742	203.645	-	152
Primici od domaćeg zaduživanja (dugoročne obveznice)	26.000.000	19.986.407	29.999.154	77	67
Primici od domaćeg zaduživanja (trezorski zapisi)	360.000.000	40.000.000	259.832.728	11	15
B Finansiranje (IV+V)	613.000.000	254.850.559	410.201.525	42	62
Ukupno (A+B)	2.882.661.837				
C Višak prihoda nad rashodima iz prethodne godine	107.000.000				
Ukupno (A+B+C)	2.989.661.837	2.412.917.070	2.530.036.002	84	95

Prihodi i primici iskazani su u iznosu od 2.158.228.379 KM, a u njihovoј strukturi najveći udio imaju porezni prihodi ostvareni u iznosu od 1.662.674.175 KM i neporezni prihodi od 607.683.595 KM (82% u odnosu na plan). U odnosu na prethodnu godinu porezni prihodi su veći za 4%. Neporezni prihodi su u odnosu na prethodnu godinu manji za 5%, dok su u odnosu na plan manje realizovani za 18% ili 112.392.184 KM. Stoga ne možemo potvrditi da su nadležne institucije poduzimale sve potrebne aktivnosti za naplatu ovih prihoda.

Primici od zaduživanja iskazani su u iznosu od 254.688.691 KM, od čega su najznačajnije pozajmice putem MMF-a – stand by aranžman i zaduženje od IBRD-a u iznosu od 194.393.542 KM, od kratkoročnog zaduživanja u iznosu od 40.000.000 KM na osnovu emisija trezorskih zapisa i primici od dugoročnog zaduživanja na osnovu emisije dugoročnih obveznica u iznosu od 19.986.407 KM.

Preporuka:

- ***potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo finansija poduzmu aktivnosti na tome da budžetski korisnici, koji u okviru svoje nadležnosti ostvaruju javne prihode, u skladu sa zakonskim propisima planiraju, prate i poduzimaju aktivnosti u cilju blagovremene naplate javnih prihoda.***

6.1.2 Rashodi, izdaci i finansiranje

U Godišnjem Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu ukupno ostvareni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 2.421.291.342 KM, što je u odnosu na plan (2.989.661.837 KM) manje za 568.370.495 KM. U odnosu na prethodnu godinu (2.417.874.272 KM) manji su za 3.417.070 KM. Dat je tabelarni pregled ostvarenih rashoda i izdataka:

u KM

Opis	Izmjene i dopune Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2017. godinu	Index (3/2 x100)	Index (3/4 x100)	% udjela
1	2	3	4	5	6	7
1. Tekući rashodi	1.490.658.349	1.389.738.327	1.379.727.628	93	101	57
1.1. Plaće i naknade troškova zaposlenih	218.038.117	199.162.418	198.077.369	91	101	8
1.2. Doprinosi poslodavca	23.397.776	21.466.613	21.378.197	92	100	1
1.3. Izdaci za materijal i usluge	93.158.683	68.985.934	69.550.001	74	99	3
1.4. Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.031.151.245	1.003.860.587	992.870.357	97	101	41
1.5. Izdaci za kamate	124.912.528	96.262.775	97.851.704	77	98	4
2. Tekuća rezerva Vlade FBiH	5.155.000			0		0
3. Kapitalni izdaci	356.983.542	201.553.810	38.984.908	56	517	8
3.1. Nabavka stalnih sredstava	47.282.542	33.057.296	15.079.909	70	219	1
3.2. Kapitalni transferi	309.701.000	168.496.514	23.904.999	54	705	7
4. Izdaci za finansijsku imovinu	20.450.000	15.860.640	2.661.700	78	596	1
4.1. Izdaci za kupovinu dionica	6.090.000	1.500.640	661.700	25	227	0
4.2. Ostala domaća pozajmljivanja	14.360.000	14.360.000	2.000.000	100	718	1
5. Otplate dugova	1.116.414.946	814.138.565	996.500.036	73	82	34
5.1. Vanjski dug	570.219.501	537.215.566	561.261.461	94	96	22
5.2. Domaća pozajmljivanja	480.000.000	219.976.879	400.379.528	46	55	9
5.3. Unutarnji dug	64.695.445	56.946.120	34.859.047	88	163	2
5.4. Izdate garancije	1.500.000	0	0	0		
RASHODI I IZDACI (1+2+3+4+5)	2.989.661.837	2.421.291.342	2.417.874.272	81	100	100

6.1.2.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Plaće i naknade troškova zaposlenih iskazane su u iznosu od 199.162.418 KM, od čega se na bruto plaće i naknade odnosi 174.428.582 KM i na naknade troškova zaposlenih 24.733.837 KM. U odnosu na prethodnu godinu ovi izdaci su veći za 1.085.049 KM.

Plaće i naknade troškova izabranih dužnosnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika u organima zakonodavne i izvršne vlasti Federacije BiH, državnih službenika i namještenika, zatvorskih policajaca – stražara i službenika sudske policije uređene su Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH.³⁵ Osnovica za obračun plaća za zaposlene koja se primjenjivala u revidiranoj godini, kao i prethodne godine, iznosila je 315 KM. Prema Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu, na dan 31. 12. 2018. godine u federalnim institucijama bilo je 6.764 zaposlenih, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 74.

Obračun plaća i naknada plaća zaposlenih kod budžetskih korisnika koji su bili predmet revizije vršen je u skladu sa zakonskim i drugim propisima i internim aktima.

Naknade troškova zaposlenih ostvarene su u iznosu od 24.733.837 KM. One se najvećim dijelom odnose na naknade za: topli obrok u iznosu od 12.049.954 KM, prevoz na posao i sa posla od 4.925.732 KM, regres za godišnji odmor od 2.940.343 KM, otpremnine za odlazak u penziju od 1.096.793 KM, pomoći u slučaju smrti, težih i ostalih bolesti od 1.836.941 KM, odvojeni život od porodice u iznosu od 927.309 KM, najam stanova od 523.421 KM, prevoz u dane vikenda za državne službenike i savjetnike od 223.545 KM, naknade polaznicima Policijske akademije od 114.350 KM, kao i za troškove smještaja dužnosnika od 76.440 KM.

U okviru naknada troškova zaposlenih evidentirane su i naknade za prevoz na posao i sa posla. Komisija za rješavanje statusnih pitanja članova Vlade FBiH i njihovih savjetnika, odnosno Administrativna komisija oba doma Parlamenta, za izabrane dužnosnike, nositelje izvršnih funkcija i savjetnike, čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 70 km od sjedišta rada institucije, donosi rješenja o naknadi troškova prevoza do mjesta prebivališta porodice. Putem tih rješenja se ostvaruje pravo na naknadu troškova prevoza do mjesta prebivališta porodice do četiri puta mjesečno u visini cijene karte prevoza u drumskom ili željezničkom prometu na relaciji koju koriste. Kod jednog broja korisnika koji su bili predmet revizije uočeno je da se naknada za prevoz korisnicima odvojenog života obračunava i isplaćuje svaki mjesec, uglavnom četiri puta mjesečno u visini cijene karte prevoza u drumskom prometu na relaciji koju koriste.

Uredbom o naknadama koje pripadaju članovima Vlade FBiH i njihovim savjetnicima koje nemaju karakter plaće³⁶ propisano je pravo na naknadu troškova prevoza do mjesta prebivališta porodice, do četiri puta mjesečno, ali nije uređen način upotrebe ovog prava, koji bi bio temelj za isplatu, što ima za posljedicu da je plaćan maksimalno odobreni iznos.

³⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 45/10, 20/17

³⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 87/10, 22/11, 45/13 i 09/16

S obzirom na to da je Uredbom o naknadama koje nemaju karakter plaće³⁷ državnim službenicima i namještenicima ovo pravo ukinuto 2012. godine, a odredbe ove dvije uredbe u dijelu nisu usaglašene, ne možemo potvrditi osnovu navedenih isplata.

Preporuka:

- *potrebno je da Vlada FBiH preispita propise vezane za ostvarivanje prava naknade članovima Vlade FBiH, njihovim savjetnicima i izabranim dužnosnicima, koje nemaju karakter plaća, u dijelu ostvarivanja prava na naknade za prevoz korisnicima odvojenog života.*

6.1.2.2 Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 68.985.934 KM, što je u odnosu na planirana sredstva od 93.158.683 KM manje za 24.172.749 KM (26%). Vrsta i struktura navedenih izdataka prikazana je u sljedećoj tabeli:

Opis	Izmjene i dopune Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2017. godinu	Index (3/2x 100)	Indeks (3/4x 100)	KM % udjela
1	2	3	4	5	6	7
1. Putni troškovi	3.010.550	2.393.050	2.461.753	79	97	3
2. Izdaci za energiju	6.127.810	5.246.579	5.293.518	86	99	8
3. Izdaci za komunikacije i kom. usluge	5.955.230	5.306.296	5.429.742	89	98	8
4. Nabavka materijala i sitnog inventara	17.716.129	16.224.462	14.730.624	92	110	24
5. Izdaci za usluge prevoza i goriva	3.291.480	2.252.424	1.973.363	68	114	3
6. Unajmljivanje imovine i opreme	8.941.953	7.700.518	8.127.781	86	95	11
7. Izdaci za tekuće održavanje	5.834.009	4.011.519	3.895.863	69	103	6
8. Izdaci osiguranja, bankarski i platni promet	2.380.123	1.311.719	1.513.221	55	87	2
9. Ugovorene druge i posebne usluge	39.901.399	24.539.367	26.124.136	62	94	36
UKUPNO	93.158.683	68.985.934	69.550.001	74	99	100

Izdaci za ugovorene usluge iskazani su u iznosu od 24.539.367 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 1.584.769 KM. U okviru ovih izdataka najznačajniji iznosi se odnose na ugovore o djelu, naknade komisijama, izdatke za hardverske usluge, troškove spora i zatezne kamate po sudskim sporovima.

Naknade na osnovu ugovora o djelu iskazane su u neto iznosu od 3.041.299 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 394.327 KM. Kao što je konstatovano u Izvještaju, prethodne godine i u revidiranoj godini ugovori o djelu su se zaključivali za obavljanje poslova i zadataka utvrđenih pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji, odnosno za poslove koji opisom odgovaraju poslovima iz nadležnosti revidiranih institucija. Navedeno je pravdano nedostatkom potrebnog broja izvršilaca, kako bi se osigurao kontinuitet u radu i neodložnost obavljanja stručnih poslova.

³⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 63/10, 22/11, 66/11 i 51/12

Ugovori su se sa izvršiocima posla zaključivali u kontinuitetu (sa kraćim prekidima) tokom cijele 2018. godine, a pojedini i više godina, na osnovu pribavljenе saglasnosti Vlade FBiH. Iz prezentirane dokumentacije nije se mogao potvrditi način utvrđivanja visine naknade, odnosno vrednovanje poslova koji su bili predmet ugovora, kao ni transparentnost izbora osoba za zaključivanje ugovora o djelu. **Imajući u vidu da bi se ugovori o djelu trebali zaključivati za obavljanje određenog ugovorenog jednokratnog posla i uzimajući u obzir da se iz godine u godinu ponavlja angažovanje fizičkih lica za obavljanje poslova putem ugovora o djelu, ne može se potvrditi opravdanost njihovog angažovanja.** Smatramo da ugovori o djelu, zaključeni na ovakav način, predstavljaju netransparentan način zapošljavanja, što se ne može prihvati kada je u pitanju javni sektor.

Popuna nedostajućeg kadra, neophodnog za poslovanje institucija, nije se provodila uz poštovanje odredbi Zakona o državnoj službi u FBiH i Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH. Ugovori o djelu nisu zaključivani jednokratno i za obavljanje tačno utvrđene vrste posla i zadatka koji traje dok se ugovoreno djelo ne izvrši, nego kontinuirano tokom cijele godine.

Preporuke:

- *potrebno je da Vlada FBiH poduzme aktivnosti kako bi se ugovori o djelu zaključivali samo za poslove i radne zadatke predviđene zakonskim propisima, te da se oni zaključuju jednokratno, na određeno vrijeme, s tačno definiranim poslovima koje treba uraditi;*
- *za obavljanje poslova utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta potrebno je da budžetski korisnici angažovanje izvršilaca vrše u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH.*

Naknade za rad stručnih komisija i drugih radnih tijela iskazane su u neto iznosu od 2.071.225 KM, što je za 269.490 KM više u odnosu na prethodnu godinu. Isplate se odnose na naknade članovima komisija formiranih u skladu s Uredbom o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela utemeljenih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe,³⁸ koje se isplaćuju iz budžetskih sredstava, i naknade članovima komisija formiranih u skladu s posebnim zakonskim propisima, a finansiraju se od naplate usluga fizičkih i pravnih lica za izvršene poslove po posebnim propisima i iz namjenskih sredstava. Provedenim revizijama budžetskih korisnika, kao i u prethodnom periodu, konstatovana je nedosljedna primjena Uredbe kod isplate naknade članovima komisija za poslove iz nadležnosti budžetskih korisnika, te kod definiranja i primjene kriterija za utvrđivanje visine naknade članovima radnih tijela. Ne možemo potvrditi opravdanost isplata naknada članovima komisija koji su zaposlenici institucija, a koji obavljaju poslove iz nadležnosti revidiranih institucija (javne nabavke, slaganje arhivske građe, prijem radnika i sl.).

³⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 48/14, 77/14, 97/14 i 58/15

Naglašavamo da članstvo u određenom radnom tijelu ne podrazumijeva obaveznu isplatu naknade, jer je članom 8, stav 1. Uredbe isplata naknade uvjetovana obavljanjem poslova izvan radnog vremena, što se ne može potvrditi u svim slučajevima u kojima je došlo do isplate.

Skrećemo pažnju na to da iako je određeni broj komisija formiran na osnovu posebnih propisa, u njima se navodi da se radi o poslovima i zadacima koji su u nadležnosti ministarstava, te da bi trebali biti u okviru redovnih radnih zadataka (kao npr. komisije formirane u Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu unutrašnjih poslova).

Također, za poslove iz nadležnosti **Komisije za administrativna pitanja i Komisije za statusna pitanja** članova Vlade FBiH i njihovih savjetnika – a koji se odnose na pripremu prijedloga rješenja o imenovanju, odnosno postavljanju rukovodećih državnih službenika koje imenuje Vlada FBiH, na donošenje rješenja o plaćama i drugim materijalnim pravima koja nemaju karakter plaće za članove Vlade FBiH i ostale koje imenuje Vlada FBiH, na odlučivanje o dodjeli stanova za privremeni smještaj, donošenje pojedinačnih akata o pitanjima koja se odnose na stambenu problematiku iz nadležnosti Vlade FBiH, rješavanje u upravnom postupku o pitanjima iz nadležnosti Vlade FBiH i ostale poslove koji se zaključkom Vlade FBiH stave u nadležnost komisije – smatramo da su to redovni poslovi iz nadležnosti Vlade FBiH, u skladu sa Zakonom o Vladi FBiH i Poslovnikom o radu Vlade FBiH, zbog čega ne možemo potvrditi opravdanost izvršenih isplata za te komisije.

Izračun poreza i doprinosa članovima komisija iz reda zaposlenih nije imao tretman plaće, kako je propisano odredbama Zakona o porezu na dohodak.³⁹ Naime, naknade koje poslodavac isplaćuje zaposleniku za njegovo angažovanje izvan radnog vremena na poslovima nesamostalne djelatnosti ili pretežno nesamostalne djelatnosti, bilo da se izvršavaju u radno vrijeme ili izvan redovnog radnog vremena, smatraju se oporezivim prihodom na osnovu nesamostalne djelatnosti iz člana 10, stav 2, tačka 3. Zakona i oporezuju se na način propisan članom 27. Zakona.

Smatramo da se radi o obavljanju nesamostalne djelatnosti, imajući u vidu činjenice da se značajan dio poslova obavlja po uputama poslodavca, da su zaposlenici za obavljanje poslova koristili sredstva za rad poslodavca (poslovni prostor, opremu, uredski materijal i sl.), kao i da su zaposlenici koristili samo svoju sposobnost, a ne i svoja sredstva i materijal za rad.

Preporuke:

- *potrebno je da Vlada FBiH preispita Uredbu o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela utemeljenih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe u cilju smanjenja izdvajanja budžetskih sredstava za naknade komisijama čiji su članovi zaposlenici budžetskih korisnika;*
- *potrebno je da Ministarstvo finansija preispita date upute koje se odnose na pitanje izračuna poreza i doprinosa na naknadu za rad članova komisija.*

³⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 10/08, 09/10, 44/11, 07/13 i 65/13

Izdaci za unajmljivanje imovine iskazani su u iznosu od 7.700.518 KM i manji su u odnosu na prethodnu godinu za 427.263 KM. Na unajmljivanje prostora i zgrada odnosi se 4.272.328 KM, od čega se na unajmljivanje poslovnih prostora za koje je zadužena Služba za zajedničke poslove organa i tijela odnosi 3.035.337 KM. Na ime unajmljivanja skladišta za uskladištenje robe utrošeno je 1.246.392 KM i najveći dio (95%) se odnosi na Federalnu direkciju robnih rezervi. Troškovi unajmljivanja opreme iskazani su u iznosu od 1.428.075 KM, a unajmljivanje stalnih sredstava u obliku prava (licence) iskazano je u iznosu od 753.455 KM i evidentirano na poziciji Vlade FBiH.

Za smještaj federalnih institucija sa sjedištem u Sarajevu zaključeno je jedanaest ugovora o najmu, i to: za smještaj četiri ministarstva i tri druga budžetska korisnika (1.652.366 KM, najmodavac Unipromet d.d. Sarajevo), za Vladu Federacije BiH i druge institucije (82.609 KM, ugovor važio do 28. 2. 2018. godine), za Vladu Federacije BiH (278.265 KM za ugovor od 1. 3. 2018. do 27. 9. 2018. godine, najmodavac Energoinvest d.d.), te šest budžetskih korisnika na osnovu ugovora sa različitim najmodavcima (365.286 KM).

Na osnovu tri ugovora o najmu poslovnog prostora za smještaj federalnih institucija sa sjedištem u Mostaru (četiri ministarstva i Porezna uprava) iskazano je ukupno 656.810 KM.

U toku 2018. godine završen je dio aktivnosti po pitanju smještaja federalnih institucija, što se odnosi na smještaj Vlade Federacije BiH i dijela federalnih institucija u poslovnoj zgradbi Energoinvesta d.d. Sarajevo, objekat „B“. U skladu sa Zaključkom Vlade Federacije BiH, Služba je provela postupak prikupljanja ponuda putem Poziva za izjašnjenje o slobodnom uredskom prostoru od cca 2.000 m² + prateći prostor, te garažni ili parking prostor za cca deset vozila u objektu i neposredno uz objekat, za potrebe alternativnog privremenog smještaja Vlade Federacije BiH do rješavanja pitanja trajnog smještaja u Sarajevu, koji bi bili predmet zakupa. Radna grupa koju je formirala Vlada FBiH sačinila je Izvještaj za analizu i pripremu za najam ili preuzimanje/kupovinu zgrade Energoinvesta d.d. Sarajevo za trajni smještaj federalnih organa i tijela u Sarajevu, na koji je mišljenje dalo Federalno pravobranilaštvo, nakon čega je Vlada Federacije BiH donijela Odluku o zakupu poslovnog prostora. Na osnovu Odluke o zakupu poslovnog prostora u Sarajevu za smještaj Vlade Federacije BiH i drugih organa i tijela Federacije BiH i Zaključka Vlade Federacije BiH od 27. 12. 2017. godine, Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH je u ime Vlade Federacije BiH zaključila Ugovor o zakupu poslovnog prostora u poslovnoj zgradbi Energoinvesta, objekat „B“, Ulica Hamdije Ćemerlića 2, Sarajevo. Predmet zakupa je poslovni prostor ukupne površine od 2.300,60 m², po cijeni od 17,55 KM/m² sa uračunatim PDV-om, što mjesečno iznosi 40.376 KM. Služba je u ime Vlade Federacije zaključila i Aneks 1. na dan 16. 4. 2018. godine kojim se prvobitni Ugovor o zakupu poslovnog prostora zaključuje na određeno vrijeme, od 2. 6. 2018. godine do 31. 12. 2020. godine.

Tokom 2018. godine (9. 10. 2018. godine) zaključen je sporazumno raskid Ugovora o zakupu poslovnog prostora između Energoinvesta d.d. i Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH u ime Vlade Federacije BiH i ugovorne strane su 29. 8. 2018. godine zaključile Ugovor o kupoprodaji zgrade za trajni smještaj Vlade Federacije BiH.

Predmet kupoprodaje bile su i nekretnine povodom kojih je zaključen Ugovor o zakupu poslovnog prostora od 10. 1. 2018. godine.

Izdaci za gorivo, autogume, održavanje i osiguranje vozila iskazani su u iznosu od 3.307.850 KM, od čega se na gorivo odnosi 1.900.438 KM, na autogume 191.555 KM, na održavanje vozila 803.184 KM i na osiguranje vozila 412.673 KM. Kao i prethodne godine, konstatovano je da se Uredba o uvjetima i načinu upotrebe službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH i unutarnji pravilnici o upotrebi službenih putničkih automobila kod jednog broja budžetskih korisnika nisu primjenjivali. Također, fakturirane cijene za isporučeno gorivo na isti dan bile su različite, u zavisnosti od toga na kojoj je benzinskoj pumpi izabranog dobavljača gorivo točeno, što nije u skladu sa sačinjenim ugovorima. Utvrđeno je da nisu uspostavljene adekvatne kontrole, odnosno nadzor nad korištenjem službenih vozila.

Preporuka:

- ***potrebno je da Vlada FBiH, u saradnji s Ministarstvom finansija i budžetskim korisnicima, uspostavi kontrolne aktivnosti kod upotrebe i korištenja službenih vozila.***

Izdaci za fiksne, mobilne telefone i internetske usluge iskazani su u iznosu od 2.250.848 KM, od čega se na usluge mobilne telefonije odnosi 628.406 KM. Zaključkom Vlade FBiH definirano je pravo upotrebe službenih telefona i utvrđeni su mjesечni iznosi potrošnje za rukovodioce federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija (do 150 KM) i rukovodeće državne službenike, državne službenike i namještenike (do 50 KM). Generalni sekretarijat Vlade FBiH je u 2017. godini internim aktom ograničio troškove upotrebe službenog telefona za premijera i sekretara Vlade FBiH, ali nije izmijenjen Zaključak u dijelu utvrđivanja ograničenja za sve članove Vlade FBiH. **Upotreba telefona za ministre nije limitirana, a Zaključkom nisu obuhvaćeni savjetnici premijera Vlade FBiH i savjetnici ministara.**

Preporuka:

- ***potrebno je da Vlada FBiH preispita Zaključak o pravu korištenja službenih telefona u dijelu limitiranja potrošnje za ministre i savjetnike.***

Putni troškovi iskazani su u iznosu od 2.393.050 KM, od čega se na troškove u zemlji odnosi 1.526.765 KM, a na troškove u inostranstvu 748.828 KM. Način, postupak ostvarivanja i visina naknade troškova za službena putovanja regulisani su Uredbom o naknadama troškova za službena putovanja.⁴⁰

Izdaci za reprezentaciju iskazani su u iznosu od 438.380 KM. Kod određenih budžetskih korisnika utvrđeno je da interni akti nisu u skladu sa Uredbom o reprezentaciji i poklonima u federalnim organima uprave i federalnim upravnim organizacijama, koju je usvojila Vlada FBiH, da tim aktima nisu propisani limiti, odnosno gornja granica do koje korisnici imaju pravo na stvaranje izdataka za reprezentaciju.

⁴⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 44/16, 50/16

S obzirom na to, konstatovano je da pojedini budžetski korisnici nisu uspostavili adekvatnu kontrolu ovih troškova, te da nije postupljeno u skladu s Uredbom.

Preporuka:

- ***potrebno je da Vlada FBiH osigura primjenu Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja i Uredbe o reprezentaciji i poklonima u federalnim organima uprave i federalnim upravnim organizacijama svih budžetskih korisnika.***

6.1.2.3 Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi (grantovi) i drugi tekući rashodi iskazani su u iznosu od 1.003.860.588 KM i u ukupnim rashodima Budžeta FBiH za 2018. godinu učestvuju 41%. U odnosu na prethodnu godinu viši su za 1% ili 10.990.231 KM, a u odnosu na plan manji za 2%.

U tabelarnom pregledu dati su iznosi i procentualni udio pojedinih tekućih transfera prema računovodstvenoj klasifikaciji:

Opis	Izmjene i dopune Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2017. godinu	Index (3/2x100)	Index (3/4x100)	% udjela
1	2	3	4	5	6	7
Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.031.151.245	1.003.860.588	992.870.357	97	101	100
Tekući transferi drugim nivoima vlasti	380.322.491	375.139.027	351.506.849	99	106	37
Tekući transferi pojedincima	471.305.000	468.290.480	468.504.631	99	100	47
Tekući transferi neprofitnim organizacijama	21.473.200	20.357.637	23.115.808	95	88	2
Podrška javnim preduzećima	47.147.159	45.043.964	39.095.660	96	115	4
Podrška privatnim preduz. i poduzetnicima	78.130.000	76.115.225	93.090.843	97	82	8
Tekući transferi u inostranstvo		865.024	2.112.313		41	0
Drugi tek. rashodi (izvršne sudske presude)	32.773.395	18.049.231	15.444.253	55	86	2

Najznačajnija sredstva tekućih transfera realizovana su putem Ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, u ukupnom iznosu od 749.367.747 KM, što predstavlja 75% realizovanih tekućih transfera čija je raspodjela sredstava utvrđena zakonskim propisima. Ova sredstva su se doznačavala krajnjim korisnicima putem redovnih mjesecnih tranši.

Obavljenom revizijom tekućih transfera revidiranih budžetskih korisnika utvrđeno je sljedeće:

- 1) Proces planiranja i odobravanja sredstava nije u svim slučajevima proveden u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH i članom 37. Zakona o izvršavanju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu u dijelu utvrđivanja bitnih elemenata programa, što se najvećim dijelom odnosi na utvrđivanje jasnih i mjerljivih kriterija za raspodjelu sredstava, a što je uticalo na način realizacije tekućih transfera i iznos utrošenih sredstava;

- 2) Pojedinim *lex specialis* zakonima utvrđeno je finansiranje određenih područja iz Budžeta FBiH u znatno većem iznosu sredstava nego što se planiraju i realno mogu izdvojiti iz Budžeta FBiH (finansiranje Federalnog fonda solidarnosti; poljoprivreda – poticaji u biljnoj i animalnoj proizvodnji; podrška javnim preduzećima, od kojih se najznačajniji dio odnosi na JP Željeznice Federacije BiH, te boračko-invalidsku zaštitu). Članom 105. Zakona o budžetima u FBiH utvrđeno je da će se, u slučaju da su odredbe drugih zakona i propisa u suprotnosti s ovim Zakonom, primjenjivati Zakon o budžetima u FBiH. Ovi problemi su prisutni već duži niz godina, zbog čega se može zaključiti da nije izvršena adekvatna procjena uticaja pojedinih zakona i propisa na Budžet FBiH, pa bi trebalo pokrenuti njihove izmjene i dopune, te ih uskladiti sa Zakonom o budžetima u FBiH;
- 3) Programi utroška sredstava nisu pravodobno doneseni, njihova realizacija je u značajnom iznosu izvršena u posljednjem kvartalu fiskalne godine, što je uticalo na pravovremenost nadzora nad namjenskim utroškom doznačenih sredstava (Ministarstvo kulture i sporta i Ministarstvo okoliša i turizma);
- 4) Pojedini budžetski korisnici koji su bili predmet revizije nisu osigurali javno objavljivanje o dodijeljenim sredstvima transfera, kako korisnika tako i dodijeljenih iznosa (Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica);
- 5) Sredstva tekućih transfera se planiraju i odobravaju, a da nije utvrđena zakonska obaveza njihovog finansiranja iz Budžeta FBiH (transferi neprofitnim organizacijama, udruženjima, političkim strankama i drugi realizovani transferi putem Parlamenta FBiH, predsjednika FBiH i dva dopredsjednika FBiH, Vlade FBiH, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva obrazovanja i nauke, Ministarstva okoliša i turizma, Ministarstva finansija i Ministarstva kulture i sporta);
- 6) Nije uspostavljen odgovarajući nadzor i izvještavanje o utrošku transfera na relaciji: korisnici sredstava – nadležna ministarstva – Ministarstvo finansija – Vlada FBiH – Parlament FBiH;
- 7) Nadležni organi i institucije ne vrše procjenu rezultata i efekata dodijeljenih transfera;
- 8) Nije uspostavljena sveobuhvatna i adekvatna baza podataka korisnika tekućih transfera (boračko-invalidska zaštita, socijalna zaštita, oblast raseljenih lica i izbjeglica, razvoj, poduzetništvo i obrt, okoliš i turizam i druga područja), tako da se finansiranje pojedinih oblasti, programa i projekata na federalnom nivou (horizontalno) vrši istovremeno od strane dva ili više budžetskih korisnika, ali i sa viših i nižih nivoa vlasti (vertikalno);
- 9) Kao i prethodnih godina, prilikom planiranja transfera i donošenja programa utroška po pojedinim transferima planirana su takozvana interventna sredstva ili sredstva rezerve, koja se raspodjeljuju po odlukama rukovodilaca budžetskih korisnika, a da nije osigurana transparentnost i kriteriji raspodjele koji bi bili osnova za visinu dodijeljenih sredstava.

Preporuke:

- *blagovremeno predlagati programe utroška sredstava transfera kako bi se realizovali u godini za koju su i planirani;*
- *u skladu s nadležnostima, potrebno je da Vlada FBiH, u saradnji s resornim ministarstvima, poduzme aktivnosti na prijedlogu izmjena i dopuna zakonskih propisa koji regulišu finansiranje pojedinih oblasti u zdravstvu, poljoprivredi, podršku javnim preduzećima i boračko-invalidskoj zaštiti;*
- *programima o utrošku sredstava tekućih transfera utvrditi mjerljive kriterije, jasno definirati svrhu odobravanja sredstava, utvrditi obavezu izvještavanja o namjenskom utrošku doznačenih sredstava, te osigurati kontrolu nad utroškom ovih sredstava;*
- *potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo finansija poduzmu mjere za ocjenu opravdanosti finansiranja transfera koji nemaju zakonsku utemeljenost;*
- *programima utroška sredstava precizirati svrhu i način korištenja i izvještavanja o utrošku, u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u FBiH.*

Strukturu izvršenja tekućih transfera po namjeni dajemo u sljedećoj tabeli:

Opis	Izmjene i dopune Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2018. godinu	Ostvareni rashodi i izdaci za 2017. godinu	Index (3/2x100)	Index (3/4x100)	% udjela
1	2	3	4	5	6	
Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.031.151.245	1.003.860.587	992.870.357	97	101	100
Tekući transferi u oblasti socijalnih prava	769.013.677	762.743.347	714.867.065	99	102	76
Tekući transferi – poticajna sredstva	78.130.000	76.115.225	93.090.844	97	82	8
Tekući transferi – subvencije	47.147.159	45.043.964	39.095.660	96	115	4
Tekući transferi – grant (nepovratna) sredstva	98.587.014	98.706.917	113.202.580	100	107	10
Tekući transfer za finans. obaveza Budžeta FBiH	32.773.395	18.049.230	27.328.185	55	117	2
Tekući transfer iz namjenskih sredstava	5.500.000	3.201.904	5.286.023	58	61	0

6.1.2.3.1 Tekući transferi iz oblasti socijalnih prava

Tekući transferi iz oblasti socijalnih prava realizovani su u okviru planiranog budžeta i utvrđeni Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju i Zakonom o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata. Iako bi trebala imati tendenciju smanjenja, iz godine u godinu ova izdvajanja se povećavaju i u odnosu na prethodnu godinu veća su za 0,77%. Sredstva se realizuju preko Ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata i doznačavaju krajnjim korisnicima putem redovnih mjesecnih tranši. Doznačena sredstva iz oblasti socijalnih prava najvećim dijelom odnose se na:

- Transfer za PIO 260.796.344 KM
- Transfer civilnim žrtvama rata 25.127.938 KM
- Transfer za invalidnine 279.522.223 KM

• Implementaciju Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja	15.304.071 KM
• Transfer za osobe sa invaliditetom – neratni invalidi	139.747.515 KM
• Transfer za raseljena lica i izbjeglice	21.097.207 KM
• Ostale transfere na osnovu prava boračko-invalidske zaštite	14.711.514 KM
UKUPNO:	756.306.812 KM

Transfer Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Zavod za PIO) izvršen je u iznosu od 260.796.344 KM, a odnosi se na pokriće dijela penzija po osnovu priznatog posebnog staža iz člana 36. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (136.286.788 KM), transfer po osnovu Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata (67.928.022 KM), verificiranje duga prema Zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje (18.097.988 KM), na prava boraca i članova njihovih porodica (14.181.032KM), prava demobilisanih boraca i članova njihovih porodica (13.049.070 KM), minimalne penzije (5.926.887 KM), preuzete obaveze pripadnika bivše JNA iz člana 129. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (3.741.079 KM), transfer po osnovu Zakona o službi u Vojsci FBiH (1.482.889 KM) i plaćene kamate na revolving kredit (102.589 KM). Revizijom je konstatovano da je Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje za **sredstva po osnovu Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata** ispostavio fakture u iznosu od 71.849.972 KM, pa više stvorene obaveze koje nisu iskazane na bilansnim pozicijama iznose 3.921.950 KM. Također, utvrdili smo da se više stvorene obaveze odnose i na sredstva za **porodične penzije iza poginulog borca – šehida po članu 70, stav 9 i članu 71, stav 8** Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u iznosu od 1.760.907 KM i da ona nisu predviđena u Budžetu FBiH za 2018. godinu. Utvrdili smo da Ministarstvo nije uspostavilo adekvatnu pomoćnu evidenciju korisnika i prava po korisnicima koja se isplaćuju putem Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, te nije u mogućnosti da zaprimljene podatke adekvatno uporedi i utvrdi eventualna odstupanja. Vezano za kontrolu zahtjeva za osiguranje sredstava, utvrdili smo da se ne postupa u skladu s donesenom Mapom procesa, te da ona nije dovoljna u dijelu kontrole prava i promjena u pravu svakog korisnika, što može imati za posljedicu nezakonito korištenje prava, kao i odlijevanje budžetskih sredstava, zbog čega je bitno uspostaviti automatsku kontrolu u okviru softverskog rješenja.

Preporuka:

- **rashode i izdatke priznavati na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose, nezavisno od plaćanja, u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH.**

Transfer za invalidnine, prema podacima Ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, doznačen je za 85.629 korisnika, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 1.405 korisnika ovog prava.

U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica,⁴¹ utvrđeno je da će se visina osnovice usklađivati sa odredbama Zakona o budžetima u FBiH, a da će se za obračun i isplatu mjesecnih novčanih naknada primjenjivati koeficijent u skladu s navedenim Zakonom, na osnovu čega je za 2018. godinu izvršeno usklađivanje i primjenjivana je osnovica od 867,50 KM sa koeficijentom za izračun i isplatu mjesecnih novčanih naknada korisnika boračko-invalidske zaštite u FBiH (invalidnina) od 0,979736, što je uvećanje od 1,5% u odnosu na prethodnu godinu. U skladu sa Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica, Ministarstvo vrši nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu njega, izdaje instrukcije i vrši neposredni upravni nadzor i kontrolu namjenskog trošenja sredstava za ostvarivanje prava po Zakonu. Izračun invalidnina u 2018. godini vršio se putem novog Informacionog sistema za pitanja branilaca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata (ISVDV).

Transfer za osobe sa invaliditetom – neratni invalidi realizuje se preko Ministarstva rada i socijalne politike i odnosi se na tekuće obaveze iz 2018. godine, utvrđene Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom⁴² i njegovim izmjenama i dopunama. Sredstva za ostvarivanje ovih prava osiguravaju se u Budžetu FBiH, a osnovica za obračun mjesecnih novčanih primanja od 274,40 KM utvrđena je izmjenama i dopunama Zakona u 2016. godini. Broj korisnika sredstava ovog transfera u decembru 2018. godine u odnosu na decembar 2017. godine povećan je sa 44.046 na 44.251, dok je broj rješenja o ostvarivanju prava sa 47.084 smanjen na 46.784 KM.

Zbog neblagovremenog utvrđivanja činjenice o smrti korisnika dešava se da se neutemeljeno nastavi isplata novčanih primanja. Ministarstvo kontinuirano poduzima aktivnosti na povratu tih sredstava, te je prvostepenim organima dostavljalo upute o postupanju u smislu da i oni pribavljuju informacije o smrti, donose rješenja o prestanku prava, te pravovremeno blokiraju karticu isplate po saznanju. Kao rezultat poduzetih aktivnosti, u 2018. godini je izvršen povrat sredstava na Jedinstveni račun Trezora u iznosu od 519.919 KM, dok su potraživanja koja se nisu mogla naplatiti za 539 korisnika iznosila 695.064 KM i evidentirana su na poziciji ostalih potraživanja.

Transfer civilnim žrtvama rata realizuje se preko Ministarstva rada i socijalne politike. Korisnici prava ostvaruju naknadu u skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom. Osnovica za izračun iznosi 70% od osnovice utvrđene federalnim propisima o pravima branilaca i članova njihovih porodica i usklađuje se na način kako se vrši usklađivanje novčanih primanja za ove korisnike. Odlukom o utvrđivanju koeficijenta za obračun i isplatu mjesecnih novčanih naknada korisnika boračko-invalidske zaštite u FBiH za 2018. godinu uvećan je koeficijent za obračune na 0,979736, što je rezultiralo i povećanjem osnovice za 2018. godinu na 594,94 KM (867,50 KM x 0,979736 x 70%).

⁴¹ „Sl. novine FBiH“, br. 33/04, 56/05, 70/07, 9/10, 90/17

⁴² „Sl. novine FBiH“, br. 14/09

Za realizaciju ovih sredstava doneseno je Uputstvo o načinu isplate novčanih primanja civilnih žrtava rata i o načinu vođenja evidencija o korisnicima prava,⁴³ koje općinske službe nisu primjenjivale u dijelu da se sve promjene od uticaja na ostvarivanje prava korisnika unose u bazu podataka i da se u roku od 15 dana sa dokaznom dokumentacijom dostave nadležnim kantonalnim organima. Posljedica toga jeste isplata sredstava iz federalnog Budžeta i onim korisnicima koji su ta prava izgubili. Ministarstvo je poduzimalo sve potrebne mjere i aktivnosti na povratu ovih sredstava. Povrat sredstava nije vršen na način da se ona vraćaju u Budžet FBiH, već se umanjuju obaveze prema kantonima za tekući mjesec za iznos više isplaćenih sredstava u prethodnom periodu. Način povrata ovih sredstava nije uređen propisima.

Ove aktivnosti provode se kontinuirano i rezultat u 2018. godini je povrat sredstava u iznosu od 107.312 KM. Za preostali iznos potraživanja u iznosu od 92.881 KM poduzete su aktivnosti za povrat sredstava ili se vrši povrat u ratama, a za tri korisnika je u toku sudski spor u vrijednosti od 69.956 KM.

Transferi raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama iskazani su u iznosu od 21.097.207 KM, a odnose se na transfere za raseljena lica i povratnike (16.098.896 KM), zajedničke međuentitetske, općinske projekte i projekte sa nevladinim organizacijama (1.999.113 KM) i programe podrške razvoja održivosti povratka u RS (2.999.198 KM). Plan povratka, obnove, gradnje i razvoja održivog povratka za 2018. godinu je na prijedlog Ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica usvojila Vlada FBiH. U Planu je navedeno da je u cilju realizacije Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za BiH i Revidirane strategije za njegovu provedbu neophodno nastaviti aktivnosti na osiguranju prepostavki za povratak i njegovu održivost. Temeljne prepostavke u realizaciji ovog cilja su obnova devastiranog stambenog fonda, ekonomski održivost, ruralni razvoj, obnova infrastrukture u povratničkim naseljima i reintegracija povratnika u lokalnu zajednicu. Planom monitoringa i kontrole namjenskog utroška sredstava realizovanih u 2018. godini obuhvaćeno je 138 klijenata za korisnike Programa podrške investicijskim projektima u cilju zapošljavanja povratnika, Programa zapošljavanja povratnika u maloj privredi i Programa podrške razvoju start-up (početnog biznisa) povratnika, koji se redovno prate u skladu s trajanjem ugovora. Za monitoring realizacije projekata održivosti povratka u 2017. i 2018. godini ministar je imenovao četiri komisije. Konstatovali smo da se evidencija korisnika kojima su dodijeljena sredstva prati na godišnjem nivou i da Ministarstvo objavljuje preliminarne i konačne liste potencijalnih korisnika po programima. Realizacija sredstava transfera iskazuje se po programima i provedenim mjerama, u ukupnom iznosu i broju korisnika. Međutim, nisu objavljene odluke po korisnicima i iznosima dodijeljenih sredstava, čime nije osigurana potpuna transparentnost dodjele u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Transfer pojedincima za implementaciju Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja⁴⁴ realizovan je u iznosu od 15.304.071 KM.

⁴³ „Sl. novine FBiH“, br. 55/06

⁴⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 33/04, 56/05, 70/07, 9/10, 90/17

Prema podacima, broj korisnika u decembru 2018. godine (4.871) manji je za 81 u odnosu na januar iste godine (4.952). Vlada FBiH je 12. 4. 2018. godine donijela Odluku o utvrđivanju osnove za isplatu mjesecnih novčanih naknada dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica u 2018. godini u iznosu od 641,66 KM i Odluku o utvrđivanju koeficijenta za obračun i isplatu ovih mjesecnih naknada od 0,979727. Uvidom u bazu podataka – likvidacione kartone korisnika novčanog dodatka, konstatovano je da su na njima evidentirani obračunati iznosi, isplate, kao i povrati sredstava za koje su izvršene uplate u 2018. i 2017. godini. Nisu preuzeti podaci iz stare baze podataka i nisu evidentirani povrati iz prethodnih godina. Stanje iskazano u pomoćnim evidencijama odgovara stanju iskazanom u Glavnoj knjizi.

Shodno navedenom, pojedinim *lex specialis* zakonima utvrđeno je finansiranje određenih područja iz Budžeta FBiH u znatno većem iznosu sredstava nego što se planiraju i realno mogu izdvojiti iz Budžeta FBiH (finansiranje Federalnog fonda solidarnosti; poljoprivreda – poticaji u biljnoj i animalnoj proizvodnji; podrška javnim preduzećima, od kojih se najznačajniji dio odnosi na JP Željeznice Federacije BiH, te boračko-invalidsku zaštitu). Članom 105. Zakona o budžetima u FBiH utvrđeno je da će se, u slučaju da su odredbe drugih zakona i propisa u suprotnosti s ovim Zakonom, primjenjivati Zakon o budžetima u FBiH. Također, nije uspostavljena sveobuhvatna i adekvatna baza podataka korisnika tekućih transfera (boračko-invalidska zaštita, socijalna zaštita, oblast raseljenih lica i izbjeglica, razvoj, poduzetništvo i obrt, okoliš i turizam i druga područja), tako da se finansiranje pojedinih oblasti, programa i projekata na federalnom nivou (horizontalno) vrši istovremeno od strane dva ili više budžetskih korisnika, ali i sa viših i nižih nivoa vlasti (vertikalno).

6.1.2.3.2 Tekući transferi – poticajna sredstva

Tekući transferi – poticajna sredstva iskazani su u iznosu od 76.115.225 KM. Oni u ukupnom izvršenju tekućih transfera učestvuju sa 8%, a u odnosu na plan ostvareni su 97%. Realizovani su preko Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (71.676.691 KM), Ministarstva razvoja poduzetništva i obrta (3.438.534 KM) i Ministarstva energije, rудarstva i industrije (1.000.000 KM).

Poticaji za poljoprivredu izvršeni su u iznosu od 58.015.315 KM na osnovu Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju,⁴⁵ Programa utroška sredstava koji usvaja Vlada FBiH i provedbenih propisa za svaki pojedini model podrške kojim su detaljnije propisani uvjeti i način realizacije sredstava. Podrške obuhvataju modele poticanja poljoprivredne proizvodnje, kapitalnih ulaganja, ruralnog razvoja, podrške dohotku i ostale vrste podrški. Dodatkom II Zakona o novčanim podrškama propisana je minimalna količina za svaku mjeru unutar modela proizvodnje, a Programom podrški za 2018. godinu propisana je maksimalna poticajna količina. **Programom nisu definirani iznosi po pojedinim mjerama podrški, nego je samo iskazan ukupan iznos za biljnu i ukupan iznos za animalnu proizvodnju.**

⁴⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 42/10

Nije prezentirana dokumentacija kojom bi se potvrdilo na koji način se prate pojedine proizvodnje, utvrđuju količine i poticajne cijene, što ima za posljedicu konstantno stvaranje obaveza u većem iznosu od iznosa odobrenog Budžetom FBiH. Programom podrški je, za svaku mjeru poticaja unutar modela poticaja proizvodnji, utvrđena poticajna cijena po jedinici mjere. Cijene se u periodu 2015-2017. godine nisu mijenjale, osim cijene mlijeka koja je u 2016. godini sa 0,30 KM smanjena na 0,28 KM po litru. Programom za 2018. godinu izvršeno je umanjenje svih cijena po jedinici mjere za biljnu i animalnu proizvodnju. Članom 10. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano je da će se visina sredstava za podršku pojedinom klijentu srazmjerno smanjiti ako ukupni zahtjevi za podršku po modelu poticaja proizvodnji predu maksimalno poticajnu količinu. Pravilnikom o načinu i uvjetima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji za najveći dio proizvodnji propisano je da kantonalno ministarstvo do 20. 10. tekuće godine dostavlja Ministarstvu zahtjev i obračun, dok se za proizvodnju svježeg mlijeka zahtjev sa objedinjenom obračunskom tabelom u pisanoj formi dostavlja najkasnije do 25. dana u mjesecu za prethodni kvartal. **S obzirom na to da Ministarstvo kontinuirano na kraju svake godine u sljedeću godinu prenosi nerealizovane zahtjeve, ne može se potvrditi opravdanost da se član 10. Zakona primjenjuje kako je propisano. Ministarstvo stvara obaveze iznad visine sredstava koja su Budžetom FBiH odobrena za ove namjene, te su nerealizovane obaveze na osnovu biljne i animalne proizvodnje na dan 31. 12. 2018. godine za 3.096 zahtjeva iznosile 7.766.886 KM i iskazane su u pomoćnim i vanbilansnim evidencijama.** Navedeno potvrđuje da maksimalno poticane količine nisu usklađene sa sredstvima odobrenim Budžetom FBiH, niti Ministarstvo kontinuirano vrši usklađivanje poticajnih cijena u cilju postupanja u skladu sa članom 10. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Programom utroška sredstava po modelu podrške proizvodnji za 2018. godinu, za biljnu i animalnu proizvodnju pristiglo je 26.487 zahtjeva te je konstatovano da je kontrola kantonalnih poljoprivrednih inspekcija i Federalne uprave za inspekcijske poslove obavljena samo na osnovu 293 zahtjeva klijenata ili 1%. Zbog toga se ne može potvrditi da je uspostavljen nadzor i kontrola u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama.

Transfer za finansiranje prvog zapošljavanja i samozapošljavanja iskazan je u iznosu od 561.897 KM. Sredstva se osiguravaju u budžetu Ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, a realizuju se putem Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje. Članom 8. Uredbe o poticanju zapošljavanja predviđeno je da poslodavac koji zaposli nezaposlenu osobu i osobu koja se sama zapošljava, nezavisno od stepena stručne spreme, na period od 12 mjeseci, ima pravo na refundiranje, odnosno subvenciju za obavljanje djelatnosti u iznosu koji odgovara ukupnom iznosu najniže plaće u Federaciji BiH sa pripadajućim doprinosima, uključujući i porez na dohodak (preračunato 578 KM mjesечно po osobi, ukupno za godinu dana 6.936 KM).

Propisano je da radni odnos osoba koje se zapošljavaju i koje se same zapošljavaju uz subvencioniranje traje koliko i period za koji se osigurava subvencija, odnosno maksimalno još godinu dana nakon isteka subvencije. Na osnovu prezentiranih dokaza, kantonalne službe za zapošljavanje sačinjavale su izvještaje o ispunjavanju uvjeta za isplatu i dostavljalje Federalnom zavodu, koji ih je sublimirao i proslijedio Ministarstvu na dalji postupak radi refundiranja sredstava za protekli mjesec. **Konstatovali smo da su Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje za ove namjene imale na raspolaganju 25.729.820 KM iz prethodnog perioda, te ne možemo potvrditi opravdanost odobravanja sredstava u revidiranoj godini.** Kako je određenom broju poslodavaca zbog nepoštivanja zaključenih ugovora utvrđena obaveza povrata sredstava, može se zaključiti da se Program utroška sredstava ne realizuje u skladu s planiranom dinamikom, te da Ministarstvo i institucije u čijoj je nadležnosti realizacija sredstava transfera ne poduzimaju adekvatne mjere.

Subvencije privatnim preduzećima Ministarstva energije, rudarstva i industrije iskazane su u iznosu od 1.000.000 KM. Programom utroška sredstava predviđeno je da se sredstva odobravaju privatnim preduzećima i poduzetnicima za uplatu doprinosa za penzijsko osiguranje zaposlenima koji ostvaruju uvjete za penziju do kraja budžetske 2018. godine (doprinose za zdravstveno osiguranje i za nezaposlene obavezan je platiti poslodavac). Sredstva su odobrena za „Konjuh“ d.d. Živinice – u stečaju u iznosu od 145.487 KM (penzionisanje 21 zaposlenika), „Olimp“ d.d. Gračanica u iznosu od 148.525 KM (penzionisanje 10 zaposlenika), „Remontmontaža“ d.d. Tuzla u iznosu od 68.748 KM (penzionisanje 11 zaposlenika), „Rudstroat“ d.d. Kakanj – u stečaju u iznosu od 142.670 KM (penzionisanje 9 zaposlenika), „Krivaja-Mebel“ d.o.o. Zavidovići – u stečaju u iznosu od 149.320 KM (penzionisanje 68 radnika), „Fortuna“ d.d. Gračanica – u stečaju u iznosu od 142.203 KM (penzionisanje 12 radnika), „IRM Company“ d.o.o. Tuzla u iznosu od 21.361 KM (penzionisanje 7 radnika) i „Rudarinvest“ d.o.o. Banovići – u stečaju u iznosu od 93.969 KM (penzionisanje 5 radnika). Ugovori s korisnicima sredstava su zaključeni 26. 10. 2018. godine i u njima je definirana obaveza korisnika da u roku od najkasnije tri mjeseca od dana uplate sredstava dostave Ministarstvu uvjerenje Porezne uprave FBiH da su sredstva utrošena za definirane namjene. U slučaju da korisnik sredstava ne postupi u skladu s odredbama zaključenih ugovora, Ministarstvo je u obavezi dati nalog Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje da izvrši povrat na račun Budžeta FBiH. Odobrena sredstva su doznačena na račun Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje u periodu od 15. 11. 2018. godine do 25. 1. 2019. godine.

U propisanom roku četiri korisnika sredstava nisu dostavila uvjerenje Porezne uprave FBiH kojima se dokazuje da su za lica navedena u uvjerenju izmirene sve obaveze radi odlaska u penziju. Ministarstvo nije dalo nalog Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje da izvrši povrat odobrenih sredstava u Budžet FBiH za korisnike koji nisu izmirili obaveze uplate doprinosa definirane u potpisanim ugovorima.

6.1.2.3.3 Tekući transferi – subvencije

Tekući transferi – subvencije, koji se doznačavaju preduzećima i poduzetnicima, iskazani su u iznosu od 45.043.964 KM, što je 4% od ukupnog izvršenja tekućih transfera, a u odnosu na plan ostvareni su 96%. Ovi transferi su realizovani putem Ministarstva prometa i komunikacija (29.860.000 KM), Ministarstva energije, rудarstva i industrije (12.866.607 KM) i Ministarstva rada i socijalne politike (2.317.357 KM). Prilikom realizacije, nadzora i izvještavanja o transferima konstatovani su propusti koji se najvećim dijelom odnose na nedosljednu primjenu zakonskih propisa u stvaranju preduvjeta za finansiranje, na pravovremeno zaključivanje ugovora s korisnicima, uspostavljanje adekvatnog nadzora i izvještavanje o namjenskom utrošku doznačenih sredstava.

Transfer JP „Željeznice FBiH“ d.o.o. Sarajevo iskazan je u iznosu od 22.000.000 KM. Budžetom FBiH odobravala su se i doznačavala sredstva koja nisu bila dovoljna u odnosu na stvarne troškove JP „Željeznice FBiH“ d.o.o. Sarajevo, zbog čega se Zakon o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombiniranog saobraćaja provodio samo djelimično. Osnova za utvrđivanje elemenata u ugovoru su godišnji i petogodišnji planovi. S tim u vezi, Vlada FBiH je 13. 11. 2014. godine donijela Odluku kojom je data saglasnost za usvajanje Plana finansijskih sredstava za finansiranje željezničke infrastrukture za period 2014-2018. godine. Odlukom su u tom periodu predviđena sredstva u godišnjim iznosima od 64.199.213 KM do 68.622.836 KM, pri čemu je za 2018. godinu predviđeno 66.624.340 KM. Parlament FBiH nije dao saglasnost na ovu Odluku. Od ukupno odobrenih sredstava u iznosu od 22.000.000 KM, 21.340.000 KM raspoređeno je preduzeću Željeznice FBiH, i to: 19.300.000 KM za finansiranje željezničke infrastrukture; 2.000.000 KM za sufinansiranje usluga željezničkog i putničkog saobraćaja; 100.000 KM za sufinansiranje usluga željezničkog kombiniranog saobraćaja i 600.000 KM za Bosanskohercegovačku željezničku javnu korporaciju (BHŽJK), kao učešće FBiH u njenom finansiranju. Izvještaj o finansiranju održavanja željezničke infrastrukture za 2018. godinu Željeznice FBiH nisu dostavile u ugovorenom roku. Dostavile su informaciju uz dokaz o namjenskom utrošku, a u njoj je navedeno da je pokrenuta procedura povećanja državnog kapitala za doznačeni iznos sredstava. Ministarstvo nije ostvarilo potreban, potpun i adekvatan nadzor ni nad utroškom sredstava tekućih transfera, pa ne možemo potvrditi da su ona u potpunosti namjenski utrošena.

Za unapređenje avio prometa u Federaciji BiH doznačeno je 1.860.000 KM: JP „Međunarodna zračna luka – Aerodrom Mostar“ d.o.o. 930.000 KM i JP „Međunarodni aerodrom Tuzla“ d.o.o. 930.000 KM. Po 500.000 KM od ovog iznosa za oba aerodroma odobreno je za subvencioniranje redovnih aerodromskih linija, što će se koristiti za pokrivanje troškova avio prevoznika radi rentabilnosti i kontinuiteta. Ministarstvo je s ovim preduzećima zaključilo ugovore o prenosu sredstava i izvještavanju o utrošenim sredstvima. Programima utroška sredstava transfera nije utvrđen način i rokovi izvještavanja u skladu sa članom 37, stav (2) Zakona o izvršavanju Budžeta u FBiH za 2018. godinu. Javno preduzeće „Međunarodna zračna luka – Aerodrom Mostar“ d.o.o. je Izvještaj o utrošku sredstava u iznosu od 430.000 KM dostavilo 14. 3. 2019. godine s Odlukom Nadzornog odbora o usvajanju Izvještaja nakon urgencije Ministarstva.

U njemu su pravdani, između ostalih, i troškovi koji nisu odobreni Odlukom o usvajaju programa utroška utvrđenog Budžetom za 2018. godinu, a samim tim sredstva nisu u cjelini utrošena za utvrđene namjene. Javno preduzeće „Međunarodni aerodrom Tuzla“ d.o.o. je Izvještaj o utrošku sredstava u iznosu od 430.000 KM sa pratećom dokumentacijom dostavilo 4. 3. 2019. godine uz Odluku o usvajanju Izvještaja od Nadzornog odbora. Tu su navedene zbirne pozicije utrošenih sredstava. Nije dostavljen Izvještaj o utrošku sredstava u iznosu od 500.000 KM za pokrivanje troškova avioprevoznika radi rentabilnosti i kontinuiteta u skladu sa zaključenim ugovorom, nego je dostavljen Izvještaj o statusu projekta uspostave avionske linije na relaciji Tuzla – London, u kojem se navodi da je projekat u pripremnoj fazi, što nije u skladu sa članom 57. Zakona o budžetima u FBiH. Odlukama o usvajanju programa utroška transfera nije utvrđen način i rokovi izvještavanja u skladu sa članom 37, stav (2) Zakona o izvršavanju Budžeta u FBiH za 2018. godinu.

Zakonom o naftnim derivatima u FBiH propisana je taksa za uspostavu rezervi naftnih derivata, koja je **namjenski prihod Operatora – Terminali FBiH**, i iskazana je u iznosu od 8.796.153 KM. Namjena utroška prikupljenih sredstava definirana je Odlukom Vlade FBiH o načinu namjenskog utroška sredstava ostvarenih na osnovu takse za uspostavu rezervi naftnih derivata za period 2014-2018. godine. Taksa se plaća u visini od 0,01 KM po litru naftnih derivata, a obveznici uplate su energetski subjekti koji se bave prometom naftnih derivata na malo i kupac koji naftne derivate koristi za pretvaranje u toplotnu ili mehaničku energiju i posjeduje internu stanicu za snabdijevanje goriva ili u tehnološkom procesu proizvodnje. Planom namjenskog utroška takse predviđeno je da se za 2014. godinu 100%, za 2015. godinu 44,98%, za 2016. godinu 40%, za 2017. godinu 36,16%, a za 2018. godinu 28,57% realizuju za troškove rada Operatora, dok se preostali prihodi koriste za nabavku rezervi naftnih derivata, nabavku i izgradnju novih skladišta i osiguranje tehničko-tehnološke ispravnosti postojećih skladišnih kapaciteta. Ministarstvo je, u skladu s odlukom Vlade FBiH o isplati sredstava prikupljenih na osnovu takse za uspostavu rezervi naftnih derivata, donijelo Rješenje o proceduri prenosa raspoloživih sredstava kojim je predviđeno da se prikupljena sredstva prenose mjesечно kroz dva naloga u omjerima od 34,76% i 65,24%, u skladu s utvrđenom namjenom sredstava.

Prema prezentiranim izvještajima, od donošenja Zakona je, zaključno sa 31. 12. 2018. godine, prikupljeno 38.329.540 KM, a Operator je uložio 1.063.200 KM u osiguranje tehničko-tehnološke ispravnosti postrojenja i skladišta i 353 KM u kontrolu kvaliteta rezervi naftnih derivata, dok u nabavku naftnih derivata, ugovaranje osiguranja rezervi i nabavku i izgradnju novih skladišta nije bilo izdvajanja. Operator ja na datum bilansiranja na namjenskim računima raspolagao sa 13.182.685 KM za izgradnju novih skladišta i osiguranje tehničko-tehnološke ispravnosti postojećih skladišnih kapaciteta, a sa 5.496.627 KM namijenjenih za nabavku naftnih derivata, ugovaranje osiguranja rezervi naftnih derivata i kontrolu kvaliteta.

U cilju osiguranja skladišnih prostora za skladištenje rezervi naftnih derivata Vlada FBiH je 19. 10. 2018. godine donijela Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o davanju saglasnosti upravi Privrednog društva Operator – Terminali Federacije za pokretanje i uknjižbu imovine na terminalima tekućih tereta Bihać, Blažuj, Mostar i Živinice u korist FBiH, a zatim na Operator – Terminali Federacije. **Iz navedenog je vidljivo da Operator ne raspolaže tehničkim preduvjetima za skladištenje rezervi naftnih derivata, te samim tim nema mogućnost nabavke rezervi naftnih derivata, što je bila temeljna namjera prilikom usvajanja Zakona o naftnim derivatima u FBiH.**

Subvencije javnim preduzećima za uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iskazane su u iznosu od 1.469.768 KM. Programom utroška sredstava predviđeno je da se sredstva odobravaju javnim preduzećima, odnosno preduzećima s većinskim učešćem državnog kapitala, a koriste za uplatu doprinosa penzijskog osiguranja radnika koji ostvaruju pravo na penziju do kraja budžetske 2018. godine. Na objavljeni javni poziv u predviđenom roku je pristiglo 11 zahtjeva u kojima je traženo 3.789.247 KM za penzionisanje 335 radnika. Sredstva su odobrena „Tvornici konfekcije Borac“ Banovići – u stečaju u iznosu od 71.773 KM, „KTK Visoko“ d.d. Visoko u iznosu od 300.794 KM, „Tvornici transportnih uređaja“ d.d. Tuzla – u stečaju u iznosu od 97.862 KM i „Hidrogradnji“ d.d. Vogošća – u stečaju u iznosu od 999.820 KM za ukupno 160 radnika. Zaključenim ugovorima je definirana obaveza korisnika sredstava da u roku od najkasnije tri mjeseca od dana uplate sredstava dostave Ministarstvu uvjerenje Porezne uprave FBiH da su utrošena za definirane namjene. Odobrena sredstva u ime korisnika doznačena su na račun Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje 28. 11. 2018. godine, s izuzetkom „Hidrogradnje“ d.d. Sarajevo, za koju je izvršena uplata 25. 1. 2019. godine.

Konstatovali smo da izbor korisnika sredstava transfera nije izvršen primjenom jasnih i mjerljivih kriterija, jer pojedinim podnosiocima zahtjeva, čiji zahtjevi su ocijenjeni formalno ispravnim, sredstva nisu odobrena. Jedan broj korisnika za koje su sredstva doznačena 28. 11. 2018. godine nije u definiranom roku dostavio uvjerenja Porezne uprave FBiH. Također, nije dat nalog Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje da izvrši povrat odobrenih sredstava u Budžet FBiH u iznosu od 470.948 KM, iako se to moralo učiniti u skladu s odredbama zaključenih ugovora. Zbog toga smatramo da nije osigurano efikasno upravljanje budžetskim sredstvima, u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta u FBiH za 2018. godinu.

Prilikom realizacije, nadzora i izvještavanja o ovim transferima, konstatovana je nedosljedna primjena zakonskih propisa u stvaranju preduvjeta za finansiranje, pravovremeno zaključivanje ugovora s korisnicima, uspostavljanje adekvatnog nadzora i izvještavanje o namjenskom utrošku doznačenih sredstava.

6.1.2.3.4 Tekući transferi – grant (nepovratna) sredstva

Tekući transferi koji se doznačavaju kao grant (nepovratna) sredstva krajnjim korisnicima, drugim nivoima vlasti i neprofitnim organizacijama, iskazani su u iznosu od 98.706.917 KM, što je 10% od ukupnog izvršenja tekućih transfera, a u odnosu na plan ostvareni su 100%. Ovi transferi su realizovani putem Ministarstva zdravstva (37.932.761 KM), Ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica (21.097.207 KM), Ministarstva finansija (18.896.187 KM), Ministarstva kulture i sporta (9.077.250 KM), Ministarstva obrazovanja i nauke (6.814.526 KM), Ministarstva okoliša i turizma (4.799.800 KM), Vlade Federacije BiH (4.457.420 KM), Ministarstva prostornog uređenja (3.000.000 KM), Ministarstva rada i socijalne politike (1.855.000), predsjednika i dopredsjednika Federacije BiH (561.947 KM) i Parlamenta Federacije BiH (227.650KM).

Od ovih transfera, u Izvještaju ćemo dati kraća obrazloženja za one koji su značajniji po iznosu odobrenih sredstava i po utvrđenim nepravilnostima, kako slijedi:

Transfer Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH iskazan je u iznosu od 30.507.761 KM na osnovu Zakona o zdravstvenom osiguranju i Odluke Vlade FBiH o izdvajaju sredstava u Fond solidarnosti FBiH, kojim je utvrđeno da će se 10,2% od ukupnih prihoda ostvarenih na osnovu doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje izdvajati iz Budžeta FBiH. Budžetski zahtjev Ministarstva je sačinjen na osnovu Instrukcije Ministarstva finansija na usaglašen prijedlog Ministarstva zdravstva i Zavoda. **Problem finansiranja federalnog Fonda solidarnosti je evidentan već duži niz godina. Ministarstvo je u prethodnom periodu pokrenulo izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju, u kojem je predviđeno i finansiranje federalnog Fonda solidarnosti, ali je vraćen iz parlamentarne procedure. Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o zdravstvenom osiguranju Vlada FBiH je 18. 1. 2018. godine utvrdila i uputila u Parlament FBiH, ali do okončanja revizije on nije usvojen.**

Transferi kantonima i općinama iskazani su u iznosu od 18.000.000 KM, a odobreni su kao finansijska podrška kantonima (6.000.000 KM) i općinama i gradovima (12.000.000 KM). Odlukom Vlade FBiH propisani su kriteriji za raspodjelu sredstava (broj stanovnika, površina, broj učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju, smanjenje broja zaposlenih i projekti od značaja za razvoj pojedinih općina), te da će se za primjenu koristiti podaci Federalnog zavoda za statistiku i porezne uprave FBiH. Sredstva su raspodijeljena na osam kantona i 57 gradova i općina. Kantoni su zaduženi da sredstva troše u skladu s principima i načelima restriktivne budžetske politike koju provodi Vlada FBiH, a koja se, između ostalog, odnosi i na ograničenje rasta troškova plaća i naknada za zaposlene, te smanjenje ukupne javne potrošnje. Općinama i gradovima sredstva su dodijeljena u iznosu od 40.000 KM do 750.000 KM. **Konstatovali smo da je raspodjela sredstava kantonima izvršena bez javnog oglašavanja, bez dostavljenih prijava ili zahtjeva korisnika i bez primjene utvrđenih kriterija, kako je to propisano Odlukom Vlade FBiH. Također, Odlukom nije predviđeno zaključivanje ugovora sa općinama i gradovima, tako da nisu regulisana međusobna prava i obaveze, a za značajan iznos odobrenih sredstava nije utvrđena konkretna namjena niti efekti koji se očekuju od utroška budžetskih sredstava.**

Značajan iznos sredstava (najmanje 9.000.000 KM) odobren je općinama i gradovima za kapitalna ulaganja u infrastrukturne projekte, što nije bilo planirano niti odobreno na odgovarajućoj poziciji u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH. Zato se ne može potvrditi način realizovanja sredstava i namjenskog utroška tekućih transfera Ministarstva finansija.

Značajan dio sredstava tekućih transfera odobrila je Vlada FBiH odlukama o usvajanju programa utroška s kriterijima raspodjele sredstava transfera koje su predložila ministarstva, a izdvajamo sljedeće:

Za sanaciju zdravstvenih ustanova u FBiH odobreno je ukupno 6.000.000 KM (Kliničkom centru Univerziteta u Sarajevu 2.000.000 KM, Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar 2.000.000 KM i Univerzitetsko-kliničkom centru Tuzla 2.000.000 KM) za finansiranje osiguravanja dostignutog nivoa standarda sigurnosti i kvaliteta zdravstvenih usluga sekundarnog i tercijarnog nivoa, koje se pružaju pacijentima iz cijele FBiH, kroz održavanje i poboljšanje likvidnosti javnih zdravstvenih ustanova čiji je osnivač FBiH. Sredstvima transfera ove zdravstvene institucije trebaju izmiriti dio dospjelih obaveza za nabavku lijekova i drugog potrošnog materijala, te servisiranje i obnavljanje medicinske opreme zbog dotrajalosti. Način utvrđivanja visine sredstava i kriterij za odabir korisnika nije adekvatan i mjerljiv s obzirom na to da su zdravstvenim institucijama odobrena sredstva u istom iznosu, iako se razlikuju po broju zaposlenih, visini stvorenih obaveza i iskazanim gubicima.

Tekući transfer za izgradnju poduzetničkih zona realizovan je u iznosu od 5.262.827 KM i odnosi se na izgradnju nove i unapređenje postojeće komunalne infrastrukture u poduzetničkim zonama FBiH, tamo gdje predstavljaju prepreku razvoju poduzetništva, kao i unapređenje usluga za upravljanje razvojem poduzetničkih zona u FBiH. Korisnici sredstava su isključivo jedinice lokalne samouprave koje imaju pravo podnošenja projektnih prijedloga za finansiranje, u skladu s utvrđenim kriterijima, iz Programa utroška sredstava.

Transferi iz oblasti kulture i sporta iskazani su u iznosu od 4.469.250 KM i realizovani na osnovu donesenih programa utroška sredstava i po objavljenim javnim pozivima. Konstatovali smo da su sredstva transfera za obnovu kulturnog i graditeljskog naslijeđa od najmanje 553.000 KM i transfera za sport u iznosu od najmanje 491.750 KM planirana i iskazana na poziciji tekućih transfera, iako se radi o nepovratnim davanjima u svrhu nabavke kapitalne imovine i kapitalnih ulaganja, zbog čega nisu iskazana u skladu s Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor. Također, pri raspodjeli sredstava od korisnika nije zahtijevana dokumentacija koja dokazuje da imaju pravo izvođenja radova na predmetnim objektima. Za transfere iz oblasti kulture i sporta usvojeni potkriteriji nisu jasni i mjerljivi niti je precizirana dokumentacija koju je potrebno dostaviti kao dokaz o ispunjavanju kriterija.

Transfer za razvoj turizma u FBiH u iznosu od 3.099.800 KM najvećim dijelom se odnosi na sufinansiranje projekata od posebnog značaja za turistički razvoj FBiH i sufinansiranje projekata za unapređenje turističke i ugostiteljske infrastrukture u cilju povećanja konkurentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva i produžetka turističke sezone. Ni u toku 2018. godine nije usvojena Strategija za razvoj turizma, koja je trebala biti temelj za planiranje transfera za razvoj turizma. Kriteriji za raspodjelu transfera za razvoj turizma u 2018. godini jednim dijelom su unaprijeđeni, ali je bodovanje vršeno kao i prethodnih godina, te je jedan dio kriterija ostao uopćen i teško mjerljiv (jasno definiranje projekta koji nosi do 50 ili više od 50% bodova). Tražena dokumentacija, kojom se dokazuje ispunjenost uvjeta za određene programe Ministarstva, uopćena je i za nju je teško verificirati tačnost podataka jer se većinom odnosi na izjave, a ne zvanične potvrde trećih lica.

Transferi za sanaciju šteta nastalih uslijed poplava i klizišta iskazani su u iznosu od 1.800.000 KM i za njih u svim uzorkovanim projektima nije bilo moguće potvrditi dodijeljeni broj bodova na osnovu utvrđenih kriterija (broj ugroženih objekata i ugrožena putna infrastruktura u metrima) jer niti u jednoj projektnoj dokumentaciji nije iskazan tačan podatak o broju objekata ili preciznoj dužini puta koji bi bili predmet sanacije. Kriterij „finansijski plan“ razrađen je na potkriterije koji se ocjenjuju isključivo na osnovu subjektivne procjene članova komisija.

Transfer „Akcijski plan Strategije okoliša“ iskazan je u iznosu od 1.200.000 KM i najvećim dijelom obuhvata podršku regionalnim centrima za upravljanje otpadom i regionalnim sanitarnim deponijama za upravljanje komunalnim otpadom u FBiH, sufinansiranje projekata za unapređenje upravljanja komunalnim otpadom na području FBiH i sufinansiranje projekata zaštite prirode u FBiH. Sredstva su krajnjim korisnicima doznačena tek u posljednjem kvartalu 2018. godine ili početkom 2019. godine, što je uticalo na pravovremenost nadzora nad namjenskim utroškom doznačenih sredstava. Za sufinansiranje projekata zaštite prirode u FBiH doneseni kriteriji i potkriteriji za vrednovanje projekta nisu jasni i mjerljivi niti je ispunjenost uvjeta po određenim kriterijima potvrđena jasno definiranom dokumentacijom.

Transferi za projekte utopljavanja zgrada radi uštede energije iskazani su u iznosu od 1.200.000 KM. Pojedini opći i posebni kriteriji koji su utvrđeni Odlukom Vlade FBiH, kao što su „kvalitet kandidiranog programa“, „finansijski plan“ i „značaj objekta“ razrađeni su na potkriterije koji se ocjenjuju isključivo na osnovu subjektivne procjene članova komisija.

Ustanovama socijalne zaštite za zbrinjavanje odobren je iznos od 671.000 KM (Zavodu za vaspitanje muške djece i omladine Sarajevo 375.500 KM i Ustanovi iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški 295.500 KM). Ove ustanove sredstva iz Budžeta FBiH koriste za finansiranje redovnih izdataka za plaće zaposlenih i za materijalne troškove, a da Ministarstvo nije utvrdilo kvalitativne i kvantitativne efekte koji se žele postići kroz transfere. Nisu prezentirani jasni kriteriji za izračun dodijeljenih sredstava.

Sredstva za organizacije civilnih invalida iskazana su u iznosu od 500.000 KM i raspodijeljena na 14 korisnika, u pojedinačnim iznosima između 33.000 i 40.000 KM, putem javnog poziva. Svrha ovog transfera je finansijska podrška organizacijama osoba sa invaliditetom za podmirenje osnovnih troškova rada, kako bi se osigurale pretpostavke za razvoj kapaciteta organizacija i jačanje partnerskog odnosa u rješavanju pitanja značajnih za ovu populaciju. Kriteriji za ocjenu aplikacija nisu detaljno razrađeni i nisu u potpunosti mjerljivi, što ostavlja mogućnost subjektivnog odabira korisnika sredstava.

Navedeno upućuje na to da proces planiranja i odobravanja sredstava nije u svim slučajevima proveden u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH i članom 37. Zakona o izvršavanju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu, s obzirom na to da programima utroška sredstava tekućih transfera nisu propisani jasni, adekvatni i dovoljno mjerljivi kriteriji za objektivno vrednovanje, rangiranje i izbor zahtjeva aplikata, što omogućuje subjektivnu ocjenu i favoriziranje pojedinih zahtjeva. Zbog toga ne možemo potvrditi da je na adekvatan način utvrđena visina dodijeljenih sredstava, kao ni da je osigurana transparentnost i efikasnost upravljanja budžetskim sredstvima, što nije u skladu sa članom 37. i 38. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu. Također, može se zaključiti da se planiranje i raspodjela sredstava transfera ne vrši u skladu sa članom 46. Zakona o budžetima u FBiH sa tačno utvrđenim ciljevima i mjerljivim kriterijima, a u cilju vršenja adekvatnog nadzora nad namjenskim utroškom i praćenje efekata utrošenih sredstava.

Transfer za političke stranke i koalicije iskazan je u iznosu od 3.800.000 KM i za njega Vlada FBiH nije utvrdila svrhu korištenja sredstava niti su predviđeni način i rokovi izvještavanja korisnika sredstava. Osim Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu, finansiranje političkih partija nema zakonski temelj za planiranje transfera. Također, utvrdili smo da se prihvataju izvještaji korisnika sredstava bez relevantne dokumentacije, zbog čega se ne može izvršiti adekvatan nadzor nad utroškom datih sredstava i smanjiti mogućnosti zloupotrebe i nenamjenskog trošenja budžetskih sredstava.

Transferi neprofitnim organizacijama realizovani su u iznosu od 1.855.000 KM i odnose se na transfere ustanovama socijalne zaštite za zbrinjavanje na nivou FBiH (671.000 KM), organizacijama civilnih invalida (500.000 KM) i Ekonomsko-socijalnom vijeću (150.000 KM), kao i na **Transfer za institucije nauke i kulture od značaja za BiH** u iznosu od 1.050.000 KM, i oni nemaju zakonski temelj planiranja i finansiranja iz Budžeta FBiH.

Zbog navedenog, može se zaključiti da se sredstva pojedinih tekućih transfera planiraju i odobravaju a da nije utvrđena zakonska obaveza njihovog finansiranja iz Budžeta FBiH, što se najvećim dijelom odnosi na transfere političkim strankama, te neprofitnim organizacijama i udruženjima, kao i određenim institucijama.

Predsjednik i dva dopredsjednika FBiH (561.947 KM), **predsjedavajući i dopredsjedavajući domova Parlamenta FBiH** (227.650 KM) i **premijer i zamjenici premijera Vlade FBiH** (135.100 KM iz Tekuće rezerve) iskazali su ukupno 924.697 KM.

Sredstva su odobrena neprofitnim organizacijama (510.047 KM), pojedincima (292.650 KM) i nižim nivoima vlasti (122.000 KM) na osnovu njihovih zahtjeva, a najvećim dijelom se odnose na finansiranje udruženja iz oblasti kulture, sporta, turizma, zaštite okoliša, te boračkih i vjerskih organizacija, kao i ostalih udruženja građana i jednokratne podrške pojedincima. Za planiranje ovih sredstava sa pozicija predsjednika i dopredsjednika FBiH i Parlamenta FBiH nema posebne zakonske regulative niti je Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu uređen način njihove raspodjele. Zakonom je regulisana je visina sredstava koju mogu odobriti premijer i zamjenici premijera Vlade FBiH i podnošenje izvještaja o utrošku sredstava. Sredstva se realizuju na osnovu pojedinačnih odluka o odobravanju. Definirana je njihova namjena, ali nisu definirani jasni i mjerljivi kriteriji za odabir korisnika i utvrđivanje visine sredstava za raspodjelu. Provedenom revizijom ne može se potvrditi da je osigurana dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdio način izbora krajnjih korisnika sredstava tekućih transfera niti da je osigurana transparentnost raspodjele. Također, raspodjela sredstava transfera je u nadležnosti izvršne vlasti, odnosno pojedinih federalnih ministarstava.

6.1.2.3.5 Tekući transferi za finansiranje obaveza Budžeta FBiH

Drugi tekući rashodi iskazani su u iznosu od 18.049.230 KM, a najvećim dijelom se odnose na izvršenje tekućih transfera za finansiranje obaveza Budžeta koje je iskazalo Ministarstva finansija u iznosu od 13.983.466 KM. Ova sredstva odnose se na povrat pogrešno ili više isplaćenih poreza (10.423.808 KM), izvršenje sudskih presuda i rješenja o izvršenju (6.370.640 KM), izmirenje preuzetih obaveza Prijašnjeg FMO i VF (806.3214 KM) i izvršenje odluka Ustavnog suda BiH/Evropskog suda za ljudska prava (448.568 KM).

6.1.2.3.6 Transferi iz namjenskih sredstava na podračunima u okviru Jedinstvenog računa Trezora

Ministarstvo finansija iskazalo je **transfere neprofitnim organizacijama** u iznosu od 3.201.904 KM na osnovu raspodjele prihoda ostvarenih od naknada za priređivanje igara na sreću, uplaćenih u Budžet Federacije BiH u 2018. godini. Raspodjelu sredstava krajnjim korisnicima vrše nadležna ministarstva nakon provedenog javnog konkursa (Ministarstvu rada i socijalne politike, Ministarstvu nauke i obrazovanja, Ministarstvu kulture i sporta, Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta). Za sredstva realizovana preko Ministarstva zdravstva, Ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta i Ministarstva kulture i sporta konstatovali smo da utvrđeni kriteriji za raspodjelu nisu bili mjerljivi, što je uticalo na objektivnu i transparentnu raspodjelu.

6.1.2.4 Kapitalni transferi

Kapitalni transferi realizovani su u iznosu od 168.496.514 KM, što je 54% od planiranih sredstava, a u odnosu na prethodnu godinu veći su za 144.591.515 KM ili 70%.

Revidirani budžetski korisnici iskazali su kapitalne transfere kako slijedi: Ministarstvo prometa i komunikacija (160.289.320 KM), Ministarstvo energije, rудarstva i industrije (4.000.000 KM), Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica (1.499.194 KM), Ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata (1.497.000 KM), Ministarstvo rada i socijalne politike (1.110.000 KM), Ministarstvo prostornog uređenja (101.000 KM).

Ministarstvo prometa i komunikacija sredstva je odobrilo za izgradnju autoputeva i brzih puteva (153.000.000 KM), JP „Aerodrom Tuzla“ (2.498.619 KM), JP „Zračna luka – Aerodrom Mostar“ (2.490.701 KM) i JP Željeznice BiH d.o.o. (2.300.000 KM).

Ministarstvo je na osnovu transfera za izgradnju autoputeva i brzih puteva iskazalo rashode i obaveze u iznosu od 153.000.000 KM, iako sredstva nisu utrošena u namjene predviđene Odlukom o usvajanju Programa utroška sredstava transfera od 12. 12. 2018. godine, nego su samo prenesena na namjenski račun Ministarstva. **To nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH s obzirom na to da su rashodi i izdaci neutemeljeno priznati, a da u izvještajnom periodu sredstva nisu utrošena jer se poslovni događaj nije ni desio.**

Odlukama Vlade FBiH o usvajanju programa utroška sredstava za JP „Aerodrom Tuzla“ i JP „Zračna luka – Aerodrom Mostar“ predviđena je namjena i kapitalni projekti koji će se realizovati iz odobrenih sredstava. Ministarstvo je s ovim preduzećima zaključilo ugovore kojima je utvrđen sukcesivan prenos namjenskih sredstava s posebnog transakcijskog računa na osnovu dokumentacije iz koje je vidljiva provedba javne nabavke za svaku pojedinačnu stavku, te da po završetku radova formiraju komisije za tehnički prijem radova ili objekata i u njih imenuju i zaposlenike Ministarstva. Pošto se sredstva aerodromima doznačavaju prije nego što dobavljači ispostave fakture, mišljenja smo da Ministarstvo ne može ostvariti potpuni nadzor i kontrolu nad odobrenim sredstvima, što potvrđuje i dostavljeni Izvještaj o utrošku sredstava po kome je „Aerodrom Tuzla“ do 4. 3. 2019. godine utrošio 696.676 KM. **Utvrđili smo da korisnici sredstava nisu ispunjavali svoje ugovorne obaveze u dijelu koji se odnosi na učešće zaposlenika Ministarstva u komisijama za tehnički prijem. Posebno ističemo potrebu da se izvrši evaluacija efekata i namjenske potrošnje sredstava za unapređenje aviosaobraćaja u FBiH, kao i analiza pokazatelja razvoja, i preispitaju efekti finansiranja u svrhu razvoja i poticanja pružanja usluga ovih preduzeća s obzirom na to da se radi o korisnicima kojima se značajna sredstva dodjeljuju duži niz godina.**

Ministarstvo energije, rudarstva i industrije finansiralo je razvojne projekte javnih preduzeća iz oblasti namjenske industrije (3.000.000 KM) i privatnim preduzećima (1.000.000 KM). Projekti za javna preduzeća realizovani su na osnovu Programa utroška sredstava, usvojenog od Vlade FBiH, kojim su predviđeni ciljevi koji se žele postići. Kriteriji za odobravanje sredstava bili su da su privredna društva razvrstana u grupu namjenske industrije i da zapošljavaju najmanje 50 radnika.

Po objavljenom javnom pozivu i na prijedlog Ministarstva, Vlada FBiH je donijela odluku o odobravanju iznosa od 3.000.000 KM javnim preduzećima: „Unis Ginex“ d.d. Goražde (500.000 KM), „Igman“ d.d. Konjic (1.500.000 KM), „Pretis“ d.d. Vogošća (600.000 KM) i „BNT Tvornica mašina i hidraulike“ d.d. Novi Travnik (400.000 KM). S korisnicima sredstava zaključeni su ugovori kojima je definirana obaveza da odmah po realizaciji dobivenih sredstava, a najkasnije šest mjeseci od dodjele, dostave Ministarstvu izvještaj o namjenskom utrošku, te da su u slučaju nepoštivanja ugovora dužni sredstva vratiti u Budžet FBiH. Korisnicima su sredstva doznačena 3. 1. 2019. godine i do okončanja revizije nisu dostavljeni izvještaji o namjenskom utrošku odobrenih sredstava. **S obzirom na iznos sredstava iz zahtjeva i iznos odobrenih sredstava, može se zaključiti da sredstva za finansiranje razvojnih projekata nisu realizovana na osnovu jasnih i mjerljivih kriterija i na način definiran Programom utroška, te da nije osigurano efikasno upravljanje budžetskim sredstvima, u skladu sa Zakonom o izvršavanju budžeta u FBiH za 2018. godinu.** Zaključkom Vlade FBiH od 17. 8. 2018. godine Ministarstvo je zaduženo da, u skladu s odredbama zaključenih ugovora, pokrene aktivnosti u cilju povrata dodijeljenih sredstava u Budžet FBiH. **Poslovni sistem „Vitezit“, koji nije dostavio izvještaj o namjenskom utrošku sredstava u iznosu od 1.177.464 KM, doznačenih u 2016. godini i 2017. godini, izvjestio je Ministarstvo 7. 11. 2018. godine da sredstva nisu utrošena za odobrene namjene, kao i da nisu u mogućnosti izvršiti povrat doznačenih sredstava jer ona nisu na transakcijskom računu društva.**

Za finansiranje razvojnih projekata privatnih preduzeća iz oblasti namjenske industrije donesen je Program utroška sredstava, usvojen od Vlade FBiH, kojim su predviđeni ciljevi koji se žele postići. Kriteriji za odobravanje sredstava bili su da su privredna društva razvrstana u grupu namjenske industrije, što se dokazuje obaviješću nadležnog zavoda za statistiku o razvrstavanju prema djelatnosti, i da zapošljavaju najmanje deset radnika. Po objavljenom javnom pozivu ministar je predložio a Vlada FBiH 12. 12. 2018. godine donijela odluku o odobravanju sredstava za „AC Unity“ d.o.o. Goražde (450.000 KM), „Pobjeda-Rudet“ d.d. Goražde (177.000 KM) i „Pobjeda-Tehnology“ d.d. Goražde (373.000 KM).

Konstatovali smo da Privredno društvo „Pobjeda-Rudet“ d.d. Goražde nije prezentiralo dozvolu za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, izdatu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, te da je u prezentiranoj obavijesti nadležnog zavoda za statistiku o razvrstavanju prema djelatnosti klasificirano kao društvo za proizvodnju eksploziva za rudarstvo, zbog čega nisu zadovoljeni propisani kriteriji.

Ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata je iz sredstava kapitalnog transfera u iznosu od 1.497.000 KM realizovalo nabavku 60 putničkih automobila za potrebe ratnih vojnih invalida 100% prve grupe. Revizijom smo utvrdili da je za pojedine krajnje korisnike automobila izvršena nabavka i u 2018. godini, iako nije protekao rok zabrane otuđenja vozila od sedam godina, te da je u periodu zabrane otuđenja istim korisnicima odobreno vozilo čak tri puta.

S obzirom na navedeno, može se konstatovati zloupotreba budžetskih sredstava krajnjih korisnika, kao i Ministarstva koje nije postupilo u skladu s odredbama Uredbe o osiguranju sredstava za nabavku putničkih automobila ratnim vojnim invalidima 100% prve grupe.⁴⁶

Ministarstvo rada i socijalne politike odobrilo je 1.110.000 KM kapitalnih transfera, od čega je 700.000 KM odobreno ustanovama za zbrinjavanje na nivou FBiH čiji je osnivač Federacija BiH (JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba Bakovići (187.742 KM), JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine Pazarić (187.741 KM), JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba Drin (140.000 KM), JU Zavod za vaspitanje muške djece i omladine Sarajevo (126.518 KM) i Ustanova iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški (58.000 KM)). Ove ustanove se kontinuirano, dugi niz godina, finansiraju iz Budžeta FBiH, i u periodu od 2009. do 2018. godine doznačena su im sredstva u ukupnom iznosu od 17.756.928 KM, iako je Zakonom o preuzimanju prava i obaveza osnivača nad ustanovama socijalne zaštite u FBiH predviđeno da se sredstva za njihov rad osiguravaju iz naknada na osnovu obavljenih usluga. **Konstatovali smo da su navedene ustanove 31. 12. 2017. godine iskazale neraspoređenu dobit (u ukupnom iznosu od 4.964.297 KM), te da Ministarstvo nije sačinilo analizu efekata dosadašnjih učinaka.** Također, **Ministarstvo nije preispitalo potrebu njihovog kontinuiranog finansiranja iz Budžeta FBiH niti je Programom utroška sredstava određeno učešće ustanova iz vlastitih sredstava u finansiranju predloženih projekata, pa je raspodjela sredstava izvršena bez jasno utvrđenih (mjerljivih) kriterija.**

Ministarstvo prostornog uređenja iskazalo je kapitalni transfer drugim nivoima vlasti i fondovima – učešće Vlade FBiH u sufinansiranju kantonalnih i lokalnih zajednica – zaštita nacionalnih spomenika u iznosu od 101.000 KM. Transfer je realizovan na osnovu donesenog programa utroška sredstava s kriterijima raspodjele sredstava i objavljenog javnog poziva. **Konstatovali smo da su kriteriji i potkriteriji općeniti, nisu mjerljivi i dovoljno razrađeni kako bi poslužili kao osnova za objektivno vrednovanje, rangiranje i izbor projekta, te da omogućuju favoriziranje pojedinih projekata prilikom izbora korisnika sredstava.** Također, nije definirana dokumentacija kojom bi se dokazalo ispunjavanje posebnih kriterija iz javnog poziva.

S obzirom na navedeno, može se zaključiti da programima utroška sredstava kapitalnih transfera, koje je usvojila Vlada FBiH na prijedlog nadležnih ministarstava, nisu propisani jasni i mjerljivi kriteriji za raspodjelu sredstava, koji su jedan od bitnih elemenata programa, kao i da u određenim slučajevima nisu zadovoljeni kriteriji iz programa utroška – finansiranje razvojnih projekata privatnih preduzeća iz oblasti namjenske industrije. Također, nije osigurano efikasno upravljanje budžetskim sredstvima i princip transparentnosti, propisan članom 4. Zakona o budžetima u FBiH i članom 38. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu.

⁴⁶ Sl. novine FBiH", br. 58/06, 34/07, 44/11 i 10/14

Može se zaključiti da je od ukupno planiranih kapitalnih transfera u iznosu od 309.701.000 KM, iskazana realizacija od 168.496.514 KM ili 54%. Međutim, izvršenom revizijom konstatovano je da kapitalni transfer za izgradnju autoputeva i brzih puteva nije realizovan i da se nije mogao iskazati na poziciji kapitalnih transfera, tako da je ukupno realizovano samo 15.496.514 KM ili 5%. To ukazuje na neefikasnu realizaciju korištenja kapitalnih transfera.

Preporuke:

- *programima utroška sredstava kapitalnih transfera propisati jasne i mjerljive kriterije za raspodjelu sredstava i osigurati transparentnost u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH;*
- *sredstva za izgradnju autoputeva i brzih puteva u iznosu od 153.000.000 KM prenijeti na poseban namjenski račun u okviru Jedinstvenog računa Trezora, a rashode iskazati u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH.*

6.1.2.5 Interventna sredstva ili sredstva rezerve

Interventna sredstva ili sredstva rezerve budžetski korisnici planirali su programima utroška sredstava tekućih i kapitalnih transfera koje je Vlada FBiH usvojila odlukama. Kriteriji za raspodjelu ovih sredstava su hitnost i nepredviđenost, te specifičnosti projekata i programa. Raspodjela se vrši bez upotrebe kriterija za raspodjelu i prijave potencijalnih korisnika na javni poziv, zbog čega se ne može potvrditi utemeljenost i opravdanost planiranja i realizacije. Smatramo da sredstva predstavljaju jednu vrstu tekuće rezerve čija je namjena i korištenje regulisano posebnim propisima, a u pojedinim slučajevima sredstva rezerve ili interventna sredstva odobravaju se korisnicima koji nisu zadovoljili kriterije i čiji se zahtjevi, nakon ocjene komisije, nalaze na listi aplikanata koji nisu ispunili uvjete iz javnog poziva. S obzirom na to da interventna sredstva na neki način imaju karakter rezerve koja ministrima u čijoj nadležnosti je raspodjela daje pravo raspodjele sredstava krajnjim korisnicima bez kriterija, smatramo da se na ovakav način ministrima kroz programe i Zakon o izvršavanju Budžeta daje veće pravo nego što je predviđeno Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Budžeta. **U skladu s navedenim, imajući u vidu namjenu korištenja i način raspodjele ovih sredstava, može se zaključiti da nije osigurana transparentnost i kriteriji raspodjele koji bi bili osnova za visinu dodijeljenih sredstava. Također, ne postoji osnova za planiranje sredstava rezerve ili interventnih sredstava u programima utroška tekućih i kapitalnih transfera.**

Primjera radi, navodimo sljedeće: **Ministarstvo kulture i sporta** je raspodjelu interventnih sredstava (375.250 KM) izvršilo bez jasnih i pisanih procedura i pravila za odabir korisnika i bez primjene kriterija za dodjelu interventnih sredstava utvrđenih Programom utroška sredstava (hitnosti, nepredviđenosti i specifičnosti projekata i programa). **Ministarstvo prostornog uređenja** odobrilo je interventna sredstva (300.000 KM) bez primjene propisanih kriterija, kao i bez dokaza o hitnosti i nepredvidivosti. **Ministarstvo obrazovanja i nauke** odobrilo je interventna sredstva (205.091 KM) najvećim dijelom za projekte koji nisu u potpunosti ispunjavali kriterije propisane programima utroška sredstava, a odnose se na hitne i nepredviđene izdatke.

Ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata odobrilo je interventna sredstva (199.500 KM) za finansiranje rada i redovnih aktivnosti udruženja, a ne za hitne i nepredviđene slučajevе, kako je to predviđeno Programima utroška. **Ministarstvo okoliša i turizma** prilikom realizacije interventnih sredstava (154.800 KM) nije dosljedno primijenilo Procedure za dodjelu i utrošak interventnih sredstava za 2018. godinu u dijelu visine dodijeljenih sredstava u odnosu na ostvareni broj bodova.

Preporuka:

- *programima utroška sredstava tekućih i kapitalnih transfera za raspodjelu interventnih sredstava utvrditi namjenu, korisnike i jasne i mjerljive kriterije za utvrđivanje iznosa i raspodjele sredstava.*

6.1.2.6 Nadzor nad namjenskim utroškom sredstava transfera, izvještavanje i praćenje efikasnosti uloženih sredstava

Konstatovali smo da su budžetski korisnici uspostavili nadzor nad namjenskim utroškom sredstava i imenovali komisije koje zapisnički prate stanje u vezi s njim. Uočene nepravilnosti odnose se na to da nije definiran način postupanja u situacijama kada korisnici nisu namjenski utrošili sredstva, kao i u situacijama kada korisnik ne dostavi izvještaj o utrošku sredstava (Ministarstvo prostornog uređenja); ne prati se kontinuirano namjenski utrošak doznačenih sredstava krajnjim korisnicima i ne poduzimaju se pravovremeno aktivnosti na povratu neutrošenih ili nemamjenski utrošenih sredstava (Ministarstvo prostornog uređenja, Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, Ministarstvo kulture i sporta, Ministarstvo energije, rudarstva i industrije).

U vezi s praćenjem efikasnosti uloženih sredstava konstatovali smo da, izuzev Ministarstva obrazovanja i nauke, budžetski korisnici ne sačinjavaju Analizu podržanih projekata iz sredstava tekućih i kapitalnih transfera s ciljem utvrđivanja efikasnosti uloženih sredstava i da procijene je li potrebno nastaviti njihovu dalju realizaciju ili ih zamijeniti drugim projektima.

Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu budžetski korisnici su obavezni podnosići izvještaj Ministarstvu finansija, a ono Vladi FBiH. Međutim, ovim Zakonom nije propisana forma niti bitni elementi koji bi izvještaj trebao sadržavati. Zato se prihvataju narativni izvještaji koji su formalnog karaktera i uglavnom sadrže naziv dodijeljenog transfera sa iznosom realizovanih sredstava. Smatramo da bi izvještaj trebao sadržavati analizu efekata uloženih sredstava sa očekivanim rezultatima u budućem periodu (povećanje proizvodnje, povećanje zaposlenosti, povećanje izvoza i sl.).

Preporuke:

- *kontinuirano vršiti kontrolu namjenskog utroška doznačenih sredstava transfera na terenu, uvažavajući rokove zastare;*

- *u slučajevima kada se ustanovi da sredstva nisu utrošena ili su nenamjenski utrošena, potrebno je pravovremeno poduzimati sve zakonom propisane radnje radi povrata sredstava na Jedinstveni račun Trezora FBiH, u skladu sa članom 46, stav 2. Zakona o budžetima u FBiH;*
- *potrebno je godišnje sačinjavati analizu podržanih projekata iz sredstava tekućih i kapitalnih transfera s ciljem utvrđivanja efikasnosti uloženih sredstava i procjene je li potrebno nastaviti njihovu dalju realizaciju ili ih zamijeniti drugim projektima.*

6.1.2.7 Izdaci za kamate

Izdaci za kamate iskazani su u iznosu od 96.262.775 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 1.588.929 KM. Kamate po vanjskom dugu iskazane su u iznosu od 81.022.154 KM, od čega su kamate na pozajmice primljene kroz Državu BiH – relevantne obaveze 78.656.266 KM, a kamate na pozajmice direktnih inostranih obaveza FBiH 2.365.888 KM. Izdaci za kamate po vanjskom dugu izmiruju se u skladu s otplatnim planovima po kreditima, uz dostavu obavijesti Ministarstva finansija i Trezora BiH, izvoda Centralne banke BiH i uz saglasnost Federalnog ministarstva finansija.

Kamate na domaće pozajmljivanje iskazane su u iznosu od 15.240.622 KM, a čine ih kamate po emitiranim dugoročnim obveznicama: 15.217.500 KM i kamate po emisiji trezorskih zapisa: 23.122 KM.

6.1.2.8 Izdaci za finansijsku imovinu

Izdaci za finansijsku imovinu iskazani su u iznosu od 15.860.640 KM i njihovo izvršenje je 77,6% u odnosu na plan. Odnose se na Ministarstvo finansija (11.500.640 KM), Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta (2.000.000 KM) i Ministarstvo energije, rудarstva i industrije (2.360.000 KM).

Izdatke za finansijsku imovinu realizovalo je **Ministarstvo finansija** po odlukama Vlade FBiH, od kojih se 10.000.000 KM odnosi na odobravanje kredita Union banci d.d. Sarajevo po zaključenom Ugovoru o kreditu, po kojem će se sredstva koristiti za formiranje kreditne linije namijenjene mladima za rješavanje stambenog pitanja, u skladu s poslovnom strategijom Banke. Povrat kredita će se izvršiti jednokratno, po roku dospijeća od 20 godina uz fiksnu godišnju kamatu po stopi od 0,10 % i polugodišnji obračun i uplatu kamate. **Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva** odobreno je 973.000 KM za sufinansiranje projekata Razvoj ruralnog poduzetništva i Razvoj ruralne konkurentnosti. Iznos od 290.000 KM odnosi se na **Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica** za sufinansiranje Projekta CEB II – Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja za 2018. godinu.

Ostala domaća pozajmljivanja u okviru **Ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta** iskazana su u iznosu od 2.000.000 KM, a odnose se na plasman sredstava putem Razvojne banke FBiH za realizaciju Programa „Kreditni poticaj razvoja, poduzetništva i obrta“, u skladu sa zaključenim Ugovorom o komisionim poslovima i aneksima na isti, Odlukom Vlade FBiH o odobravanju utroška sredstava sa navedene pozicije (12. 7. 2018. godine) i Odlukom ministra o realizaciji navedenog programa u 2018. godini (26. 7. 2018. godine).

Iako su sredstva prenesena na Union banku, još uvijek nisu odobrena krajnjim korisnicima jer klijenti koje je predložilo Ministarstvo ne ispunjavaju propisane kriterije banke u pogledu ocjene kreditnog rizika. Konstatovano je da Ministarstvo nije poduzimalo dodatne aktivnosti u cilju povećanja stepena iskorištenosti slobodnih novčanih sredstava za realizaciju programa „Kreditni poticaj razvoja, poduzetništva i obrta“.

U okviru **Ministarstva energije, rудarstva i industrije** tokom revidirane godine je, na osnovu Odluke Vlade FBiH o usvajanju programa utroška Trajnog revolving fonda za dugoročno finansiranje projekata, putem dodjele kredita od 21. 3. 2018. godine realizovano 2.360.000 KM preko Union banke d.d. Sarajevo, od kojih je u revidiranoj godini zaključen samo jedan ugovor o kreditu od 300.000 KM, dok su ostali zahtjevi u fazi provjere boniteta ili nadopune predmeta.

Preporuka:

- ***potrebno je da Vlada FBiH sa nadležnim ministarstvom poduzme adekvatne aktivnosti u cilju efikasnijeg korištenja budžetskih sredstava koja se nalaze na računu namjenskog dugoročnog depozita Vlade FBiH – Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta kod Razvojne banke FBiH, u skladu sa zaključenim Ugovorom o komisionim poslovima i aneksima na njega.***

6.1.2.9 Izdaci za otplatu dugova

Izdaci za otplatu dugova realizovani su u iznosu od 814.138.565 KM, što predstavlja izvršenje 72,9% plana, a u odnosu na prethodnu godinu smanjeni su za 182.361.471 KM ili za 18,3%. Struktura izdataka je sljedeća: otplate dugova primljenih kroz Državu – relevantne obaveze: 533.285.891 KM, otplate domaćeg pozajmljivanja: 219.976.879 KM, otplate unutarnjeg duga: 56.946.1209 KM i vanjske otplate: 3.929.675 KM.

Budžetom FBiH za 2018. godinu, kao i prethodnih godina, odobrena su sredstva za izmirenje **općih obaveza (između ostalih i neisplaćenih plaća i naknada zaposlenika prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH i neisplaćenih obaveza prema dobavljačima nastalih u periodu od 1. 4. 1996. godine do 31. 12. 2002. godine)**, iako je Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH⁴⁷ utvrđeno da će se opće obaveze na osnovu unutarnjeg duga izmiriti do kraja 2008. godine.

⁴⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09, 42/11, 35/14

Iako je bilo dužno, Ministarstvo finansija ni do kraja 2018. godine nije postupilo po Zaključku Vlade FBiH od 31. 10. 2013. godine i nije sačinilo informaciju o stanju realizovanja preporuka koje se odnose na finansijske obaveze iz Izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH za 2005. godinu.

Rješenjem ministrice finansija od 16. 11. 2018. godine imenovana je Komisija za popis primljenih i izdatih mjenica i garancija u Sektoru za upravljanje dugom na dan 31. 12. 2018. godine, te za usaglašavanje i pripremu naloga za knjigovodstveno zatvaranje u Glavnoj knjizi Trezora svih realizovanih obaveza prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane na osnovu neisplaćenih neto plaća, naknada i obaveza prema dobavljačima, kao i svih realizovanih obaveza Obavještajno-sigurnosne službe FBiH za 2018. godinu. Komisija je izvršila samo popis izmirenih obaveza za plaće i regres u iznosu od 10.359 KM, dok nije bilo izmirivanja obaveza prema dobavljačima koje se iskazuju kao unutarnji dug. Njihovo realizovanje evidentira se na poziciji otplata unutarnjeg duga i sačinjen je nalog za knjiženje u cilju zatvaranja obaveza iskazanih u bruto bilansu prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH u korist finansijskog rezultata.

Na poziciji tekućih transfera – drugi tekući rashodi, u okviru Ministarstva finansija iskazano je izmirenje preuzetih obaveza prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH – doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje od 806.214 KM i izvršenje sudskih presuda na osnovu neisplaćenih plaća Vojsci FBiH od 11.125 KM, ali one nisu obuhvaćene popisom Komisije niti je na osnovu ovih izmirenih obaveza sačinjen nalog za knjiženje za zatvaranje obaveza prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH.

Također, konstatovano je da nije utvrđen iznos ukupnog duga, zaduženja i ostalih obaveza prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane, Vojske FBiH i Obavještajno-sigurnosne službe FBiH, kao ni da je izvršena verifikacija obaveza (obaveze prema dobavljačima, obaveze za plaće i naknade zaposlenika i ostale obaveze) i potraživanja iskazanih u Glavnoj knjizi Trezora u knjigovodstvenim evidencijama prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane, Vojske FBiH i Obavještajno-sigurnosne službe FBiH.

Iz prezentiranog Izvještaja o izvršenom popisu neizmirenih obaveza na osnovu sudskih presuda i izvršnih rješenja, kao i povrata pogrešno ili više uplaćenih prihoda na Jedinstveni račun Trezora, zaprimljenih u Trezoru Federalnog ministarstva finansija sa stanjem na dan 31. 12. 2018. godine, ne može se utvrditi tačan iznos duga, zaduženja i ostalih obaveza, kao ni potraživanja prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane, Vojske Federacije BiH i Obavještajno-sigurnosne službe FBiH, s obzirom na to da u Izvještaju nisu iskazani.

Preporuka:

- *u okviru Trezora Ministarstva finansija neophodno je utvrditi tačan iznos duga, zaduženja i ostalih obaveza, kao i potraživanja prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane, Vojske Federacije BiH i Obavještajno-sigurnosne službe FBiH.*

6.1.3 Tekuća rezerva

Budžetom FBiH za 2018. godinu planirana su sredstva tekuće rezerve u iznosu od 5.155.000 KM (5.000.000 KM tekuća rezerva Vlade FBiH, 75.000 KM za premijera i po 40.000 KM za dva zamjenika premijera). Sredstva tekuće rezerve povećana su u iznosu od 18.950.000 KM, te su ukupno iznosila 24.105.000 KM, a na osnovu odluka Vlade FBiH, rješenja premijera i zamjenika premijera odobrena su u iznosu od 23.020.453 KM. Od ukupno realizovanih sredstava, 22.885.353 KM realizovano je na osnovu odluka Vlade FBiH, a 135.100 KM realizovali su premijer i zamjenici premijera Vlade FBiH. Tekuća rezerva Vlade FBiH (22.885.353 KM) realizovana je odlukama Vlade FBiH za nabavku stalnih sredstava u iznosu od 19.309.800 KM, za tekuće transfere u iznosu od 2.906.827 KM, kapitalne transfere u iznosu od 150.000 KM i za materijalne izdatke u iznosu od 518.726 KM. Konstatovano je da su sredstva za nabavku stalnih sredstava od 18.950.000 KM planirana Budžetom FBiH na poziciji Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, te prenesena u tekuću rezervu Vlade FBiH i u konačnici realizovana sa pozicije Vlade FBiH za kupovinu zgrade za smještaj institucija Vlade FBiH. Za preostali iznos sredstava tekuće rezerve od 3.935.353 KM ne može se potvrditi da je realizovan za hitne i nepredviđene izdatke, kako je propisano odredbama Zakona o budžetima u FBiH. Sredstva su realizovana za finansiranje obaveza koje su se mogle planirati, a navodimo sljedeće: sredstva Federalnog fonda za pomoć nastrandanim područjima od prirodne nesreće na teritoriji FBiH (251.733 KM), za podršku ustanovama obrazovanja (240.000 KM), finansiranje tekućeg poslovanja „Aluminij“ d.d. Mostar (1.100.000 KM), za finansiranje provođenja II faze revizije korisnika BIZ-a i troškove za institut za medicinsko vještačenje (450.000 KM), osiguranje sredstava Finansijsko-informatičkoj agenciji za izvršenje sudske presude odjela Brčko (696.142 KM), za finansiranje nagrada sportistima i sportskim organizacijama (299.500 KM). Tekuća rezerva premijera i dva zamjenika premijera realizovana je na osnovu pojedinačnih rješenja o odobravanju sredstava u iznosu od 135.100 KM. Za realizaciju ovih sredstava premijer i zamjenici premijera su donijeli odluke o planu i kriterijima upotrebe tekuće rezerve za 2018. godinu. Tim odlukama je definirano za koje namjene se sredstva mogu odobravati, ali nisu definirani jasni i mjerljivi kriteriji za odabir korisnika i utvrđivanje visine sredstava. U pojedinačnim slučajevima odobravala su se sredstva za iste korisnike iz tekuće rezerve i premijera i zamjenika premijera, kao i nakon održavanja manifestacije, što predstavlja refundaciju troškova. Rješenjima o odobravanju sredstava definirana je obaveza korisnika da dostave izvještaj o utrošku, ali nije propisan rok dostavljanja, sadržaj izvještaja i način izvještavanja o utrošku sredstava.

Preporuke:

- **sredstva tekuće rezerve Vlade FBiH koristiti samo za namjene propisane Zakonom o budžetima u FBiH;**
- **prilikom raspodjele tekuće rezerve premijera Vlade FBiH i zamjenika premijera Vlade FBiH utvrditi kriterije za odabir korisnika i osigurati nadzor nad utroškom doznačenih sredstava.**

6.1.4 Finansijski rezultat

U finansijskim izvještajima za 2018. godinu iskazano je ostvarenje prihoda, primitaka i finansiranja u odnosu na rashode i izdatke kako slijedi:

R. br.	Opis	Izmjene i dopune Budžeta FBiH za 2018. godinu	Ostvareno u 2018. godini	Ostvareno u 2017. godini	Index (4/3)	Index (4/5)
1	2	3	4	5	6	7
I	PRIHODI (1+2+3)	2.269.661.837	2.158.066.511	2.119.834.478	95	102
1	Prihodi od poreza	1.661.978.242	1.662.673.080	1.600.094.278	100	104
2	Neporezni prihodi	607.683.595	495.291.411	519.699.270	82	95
3	Transferi i donacije		0	102.020	40.929	- 249
II	RASHODI (1+2+3+4)	1.805.514.349	1.558.234.842	1.403.632.627	86	111
1	Tekući rashodi	1.365.745.821	1.293.475.552	1.281.875.924	95	101
2	Kapitalni transferi	309.701.000	168.496.514	23.904.999	54	705
3	Izdaci za kamate	124.912.528	96.262.775	97.851.704	77	98
4	Tekuća rezerva	5.155.000	0	0	-	-
III	TEKUĆI SUFICIT (I-II)	464.147.488	599.831.669	716.201.851	142	166
IV	NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (2-1)	47.282.542	-32.895.428	-105.086.089	-69	-31
1	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	161.868	120.165.998	-	-
2	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	47.282.542	33.057.296	15.079.909	70	219
V	UKUPAN SUFICIT (III-IV)	416.864.946	566.936.241	821.287.940	136	69
VI	NETO POVEĆANJE FINANSIJSKE IMOVINE (1-2)	-20.450.000	-15.860.640	-2.661.700	-78	596
1	Primici od finansijske imovine	0	0	0	-	-
2	Izdaci za finansijsku imovinu	20.450.000	15.860.640	2.661.700	78	596
VII	NETO ZADUŽIVANJE (1-2)	-503.414.946	-559.449.874	-706.464.509	111	79
1	Primici od zaduživanja	613.000.000	254.688.691	290.035.527	41	88
2	Izdaci za otplate dugova	1.116.414.946	814.138.565	996.500.036	73	82
VIII	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT/DEFICIT (V+VI+VII)	-107.000.000	-8.374.273	112.161.731	8	7
IX	OSTVARENI SUFICIT IZ RANIJEG PERIODA	107.000.000				
X	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (IX-VIII)	0	-8.374.273			

U revidiranoj godini ukupni prihodi i primici iskazani su u iznosu od 2.158.228.379 KM, finansiranje u iznosu od 254.688.691 KM, rashodi i izdaci u iznosu od 1.607.152.778 KM, otplate primljenih kredita i pozajmica u iznosu od 814.138.565 KM, te višak rashoda nad prihodima/deficit u iznosu od 8.374.273 KM.

Akumulirani neraspoređeni višak prihoda nad rashodima/suficit u bilansu stanja Budžeta FBiH na dan 31. 12. 2018. godine iskazan je u iznosu od 114.189.861 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 8.268.596 KM.

Iskazani finansijski rezultat u 2018. godini u iznosu od 8.374.273 KM ne možemo potvrditi jer je revizijom utvrđeno sljedeće:

1. Kapitalni transferi su precijenjeni za 153.000.000 KM jer su rashodi na osnovu obaveze za kapitalni transfer za izgradnju autoputeva i brzih puteva iskazani u Glavnoj knjizi Trezora, iako on nije realizovan i nisu se stekli uvjeti za realizaciju i iskazivanje na toj poziciji (tačka 6.1.2.4 Izvještaja);

2. Tekući transferi su potcijenjeni za iznos od 5.682.857 KM koji se odnosi na obaveze po osnovu Zakona o prijevremenom povolnjijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, za porodične penzije iza poginulog branioca koje nisu iskazane na odgovarajućim pozicijama transfera (tačka 6.1.2.3.1 Izvještaja);
3. Tekući transferi su potcijenjeni za iznos od 8.015.010 KM koji se odnosi na obaveze za poticaje za biljnu i animalnu proizvodnju, nastale u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, te obaveze za poticaje iz oblasti veterinarstva koje nisu iskazane na odgovarajućim pozicijama transfera (tačka 6.1.2.3.2 Izvještaja).

Zbog navedenog, ne može se potvrditi iskazani negativni finansijski rezultat za 2018. godinu u iznosu od 8.374.273 KM najmanje za 139.302.133 KM, pošto su rashodi po osnovu kapitalnih transfera više evidentirani za 153.000.000 KM, a obaveze po osnovu tekućih transfera u iznosu od 13.697.867 KM nisu evidentirane na poziciji rashoda. Za 2018. godinu je trebao biti iskazan pozitivan finansijski rezultat.

Ističemo da Budžetom Federacije BiH za 2018. godinu, kao i prethodnih godina, nije planirano izmirenje dospjelih obaveza po osnovu pravosnažnih presuda i sudske rješenja o izvršenju, koje su evidentirane na razgraničenim rashodima i vanbilansnoj evidenciji u iznosu od 63.001.325 KM. Obaveze po ovom osnovu nisu evidentirane u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, članom 16. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 35. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH, zbog čega su potcijenjeni rashodi i finansijski rezultati obračunskih perioda u kojima su obaveze nastale, kao i ukupno iskazani višak rashoda nad prihodima.

Preporuka:

- *rashode i izdatke priznavati na osnovu relevantne dokumentacije o nastanku poslovnog događaja, u skladu s Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.*

6.2 BILANS STANJA

U konsolidovanim finansijskim izvještajima Budžeta Federacije BiH na dan 31. 12. 2018. godine iskazana je imovina u iznosu od 1.541.106.521 KM, a odnosi se na: dugoročna razgraničenja u iznosu od 316.200.890 KM, dugoročne plasmane u iznosu od 345.424.100 KM, novčana sredstva u iznosu od 316.415.348 KM, stalna sredstva u iznosu od 278.302.193 KM (nabavna vrijednost 519.721.371 KM, otpisana vrijednost 241.419.178 KM), kratkoročna potraživanja u iznosu od 181.206.071 KM, kratkoročne plasmane u iznosu od 35.991.182 KM, kratkoročna razgraničenja u iznosu od 65.807.988 KM, finansijske i obračunske odnose sa drugim povezanim jedinicama u iznosu od 760.399 KM i vrijednosne papire u iznosu od 998.350 KM.

Obaveze i izvori sredstava iskazani su u iznosu od 1.541.106.521 KM, a čine ih dugoročne obaveze i razgraničenja u iznosu od 5.448.885.366 KM, kratkoročne obaveze i razgraničenja u iznosu od 532.308.621 KM i izvori stalnih sredstava u iznosu od 4.440.087.466 KM (aktivni konto).

6.2.1 Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe

Novčana sredstva iskazana su 31. 12. 2018. godine u iznosu od 316.415.348 KM i u odnosu na prethodnu godinu manja su za 11.722.452 KM.

Stanje na transakcijskim računima na 31. 12. 2018. godine iznosilo je 309.111.368 KM. U okviru ovog iznosa novčanih sredstava, na posebnim namjenskim računima iskazano je ukupno 61.361.649 KM. Najznačajniji iznosi posebnih namjenskih sredstava odnose se na sredstva za zaštitu i spašavanje u iznosu od 22.680.080 KM, takse od uplaćenih sredstava za avio promet u iznosu od 21.109.230 KM, PDV – revolving u iznosu od 4.780.386 KM, prihode od lutrije od 2.896.984 KM, polaganje specijalističkih i stručnih ispita zdravstvenih radnika od 2.623.397 KM, taksu za uspostavu rezervi naftnih derivata u iznosu od 2.307.614 KM, sredstva Escrow računa od 1.833.181 KM, te prikupljena sredstva od uplate naknada prihoda za šume u iznosu od 1.638.877 KM.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 181.206.071 KM. Njihov najznačajniji iznos od 135.512.208 KM odnosi na potraživanja od krajnjih korisnika na osnovu dospjelih kreditnih sredstava za obaveze koje su izmirene iz Budžeta FBiH i evidentirane u Ministarstvu finansija.

Potraživanja **od krajnjih korisnika** kreditnih sredstava u odnosu na 2017. godinu (91.333.708 KM) povećana su za 44.178.500 KM, a najznačajnija su od: JP Ceste FBiH (71.680.048 KM), JP „Željeznice Federacije BiH“ (42.439.455 KM), Općine Livno (3.234.711 KM), JKP Vodovod Posušje (3.317.949 KM), Općine Posušje (2.957.381 KM), te Unsko-sanskog kantona (2.391.989 KM).

Potraživanja od kantona po stand by aranžmanima III i IV sa MMF-om u iznosu od 35.607.506 KM (dug od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine od 3.397.000 KM) nisu evidentirana u knjigovodstvenim evidencijama, niti se može potvrditi da su poduzete sve zakonom propisane radnje za njihovu naplatu. Ova potraživanja se odnose na: Tuzlanski kanton (17.000.250 KM), Bosansko-podrinjski kanton (10.244.878 KM), Unsko-sanski kanton (6.730.769 KM) i Zapadnohercegovačku županiju (2.404.048 KM). **Navedeno ističemo jer direktno utiče na primitke i likvidnost Budžeta Federacije BiH s obzirom na to da Federacija BiH obaveze prema kreditorima mora izmiriti u ugovorenom roku i dospjelom iznosu.**

Za neizmirene obaveze po kreditima datim krajnjim korisnicima na osnovu vanjskog duga, te zbog konstantnog kašnjenja u otplati, odnosno izostanka plaćanja obaveza prema Federaciji BiH, izvršeni su reprogrami kreditnih obaveza za Željeznice Federacije BiH (šest kredita), JKP „10. juli“ Bosanska Krupa, JKP „Vodovod“ Cazin, Rudnike „Kreka“ Tuzla, Općinu Grude i Zapadnohercegovačku županiju.

Skupština Županije Zapadnohercegovačke donijela je 4. 9. 2018. godine Odluku o prihvatanju reprograma obaveza po kreditnom zaduženju prema Federaciji BiH iz sredstava MMF-a po IV stand by aranžmanu,⁴⁸ sa rokom otplate od sedam godina i grace periodom od četiri godine.

Najveći dio potraživanja nastao je po kreditima iz ranijeg perioda, prije donošenja Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama u Federaciji BiH, kada u cilju naplate nisu osigurani instrumenti osiguranja naplate kredita od krajnjih korisnika. Po isteku ugovornog roka za naplatu svakog pojedinačnog potraživanja, koji ne može biti duži od šest mjeseci, korisnik budžeta dužan je poduzeti sve zakonom propisane radnje za naplatu potraživanja, te izvršiti preknjiženje na sumnjiva i sporna potraživanja.

Ministarstvo finansija nije poduzelo sve zakonom propisane radnje za naplatu nenaplaćenih potraživanja u skladu sa zaključenim ugovorima o dodjeli sredstava, niti ih je evidentiralo na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja. To nije u skladu sa članom 46. Zakona o budžetima u FBiH, kao ni sa Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor.

Preporuka:

- ***potrebno je da Ministarstvo finansija sa nadležnim institucijama i organima poduzme sve zakonom propisane radnje za naplatu potraživanja po kreditima na osnovu zaključenih ugovora.***

6.2.2 Stalna sredstva

Stalna sredstva su na dan 31. 12. 2018. godine iskazana u iznosu od 278.302.193 KM sadašnje vrijednosti (nabavna vrijednost u iznosu od 519.721.371 KM, ispravka vrijednosti od 241.419.178 KM) i nisu usaglašena sa izvorima stalnih sredstava (275.124.194 KM) za 3.177.999 KM.

Najznačajnije povećanje nabavne vrijednosti stalnih sredstava u 2018. godini odnosi se na građevinske objekte kod Vlade FBiH u iznosu od 18.950.000 KM po osnovu revaloriziranja dijela zaključenog Ugovora o kupoprodaji zgrade Energoinvesta za trajni smještaj institucija Vlade FBiH. Ugovor o kupoprodaji potpisana je 29. 8. 2018. godine na iznos od 54.000.000 KM za kupovinu niskog i visokog prizemlja i 19 spratova objekta B ukupne površine od 24.600 m² sa ugovorenim plaćanjem u tri tranše, zaključno sa 30. 6. 2020. godine, sa ugovorenim zateznim kamata na kašnjenje. Od kupljene 21 etaže, u zemljisnoknjižnom izvatu samo šest etaža nije bilo opterećeno hipotekama za obaveze po kreditima Energoinvesta d.d. Sarajevo, koje su u ukupnom iznosu na dan kupovine za sve četiri banke iznosile 29.320.770 KM. Ugovorom je utvrđeno da će prodavac izvršiti brisanje založnih prava na nekretninama koje su predmet kupoprodaje prije dospjeća svake rate kupoprodajne cijene najkasnije pet dana prije dospjeća svake rate. Aneks Ugovora o kupoprodaji potpisana je 21. 12. 2018. godine, čime je u 2018. godini dodata tranša u iznosu od 8.950.000 KM, a posljednja tranša je umanjena na 13.050.000 KM.

⁴⁸ „Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, br. 16/18

U postupku revizije budžetskih korisnika (Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo rada i socijalne politike, Ministarstvo kulture i sporta, Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH) izvršena je provjera dokumentacije na osnovu koje su iskazani građevinski objekti i zemljišta, te je utvrđeno da su pojedine građevine (zgrade, stanovi, garaže) evidentirane, iako za njih budžetski korisnici ne posjeduju vjerodostojnu dokumentaciju o posjedu i nemaju uknjiženo pravo vlasništva nad imovinom jer je ona, prema prezentiranoj dokumentaciji, u vlasništvu i posjedu drugih pravnih lica.

S obzirom na to da pojedine nekretnine nisu iskazane na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava niti je FBiH u posjedu svih objekata, konstatovali smo da nije realno iskazana vrijednost građevinskih objekata u Glavnoj knjizi Trezora i finansijskim izvještajima, kako je to propisano Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuka:

- *potrebno je osigurati vjerodostojnu dokumentaciju o vlasništvu i posjedu građevina i zemljišta, koja bi bila temelj za knjigovodstveno evidentiranje u Glavnoj knjizi Trezora.*

6.2.3 Dugoročni plasmani

Dugoročni plasmani su 31. 12. 2018. godine iskazani u iznosu od 345.424.100 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 4.440.191 KM. Predstavljaju realizaciju plasmana putem Razvojne banke FBiH i Union banke Sarajevo.

Sredstva uložena u Razvojnu banku Federacije BiH iskazana su u iznosu od 179.243.156 KM, u skladu s ugovorima o komisionim poslovima, što je u odnosu na prethodnu godinu (172.597.900 KM) više za 6.645.256 KM. Ovo povećanje nastalo je kao rezultat negativnih kursnih razlika. Razvojna banka Federacije BiH je u 2018. godini po komisionim kreditima naplatila 15.391.438 KM (glavnica 12.286.761 KM i kamata 3.104.677 KM). Kompenzirana sredstva odnose se na naknadu po Ugovoru o reprogramu kredita odobrenom društvu Pretis d.d. Vogošća, naknade po kreditima odobrene društvima PS Vitezit d.o.o. Vitez, Binas d.d. Bugojno, te na sudske takse po komisionim projektima Saudijskog fonda za razvoj S-082 i TAC-a BiH po odlukama Vlade FBiH iz ranijih godina. U skladu s Ugovorom o upravljanju kreditnim sredstvima u okviru projekta lokalnog razvoja u iznosu od 125.876 KM, 31. 12. 2018. godine izvršena je uplata razlike do minimalno ugovorene naknade.

Na osnovu odluke Skupštine Razvojne banke Federacije BiH o zalogu sredstava za osiguranje povrata kredita JP Autoceste Federacije BiH od 3. 2. 2017. godine, Ugovora o kreditu od 13. 2. 2017. godine i Odluke Vlade Federacije BiH o davanju saglasnosti na zaključivanje ugovora o namjenskom garantnom depozitu od 10. 3. 2017. godine, Razvojna banka Federacije BiH i Vlada Federacije BiH zaključile su Ugovor o namjenskom garantnom depozitu. Predmet ovog Ugovora je formiranje namjenskog garantnog depozita u iznosu od 48.084.579 KM.

Deponent i Banka su se usaglasili da se namjenski depozit formira od novčanih sredstva koja su naplaćena i koja će biti naplaćena iz založenih potraživanja po kreditima odobrenim iz komisionih kreditnih linija kojima Banka upravlja u ime i za račun Vlade Federacije BiH. Deponent i Banka su se usaglasili da će se depozit sukcesivno povećavati za iznose novčanih sredstva koja će se naplaćivati iz založenih potraživanja po kreditima iz komisionih kreditnih linija, a najviše do iznosa depozita iz Ugovora. Visina založenih potraživanja će se retrospektivno smanjivati za iznose novčanih sredstava za koje se povećava iznos depozita. Za osiguranje izvršenja obaveza iz Ugovora o kreditu od 13. 2. 2017. godine zalogodavac daje u zalog novčana sredstva koja su naplaćena iz komisionih kreditnih linija kojima Razvojna banka Federacije BiH upravlja, u ime i za račun Vlade Federacije BiH u ukupnom iznosu od 48.084.579 KM.

U okviru iskazanih dugoročnih plasmana, na **Ministarstvo energije, rударства и индустрије** odnosi se 14.587.250 KM i to su sredstva plasirana putem Union banke Sarajevo (4.987.255 KM), Razvojne banke FBiH (599.995 KM), depozit kod Izvozno-kreditne agencije BiH u svrhu osiguranja garancije (5.000.000 KM) i oročeni depozit kod Intesa Sanpaolo banke (4.000.000 KM), koji služi kao instrument osiguranja povrata kredita odobrenog Operatoru – Terminalu Federacije.

Sredstva plasirana putem Union banke d.d. Sarajevo dodijeljena su kao kredit za 24 privredna društva, a sredstva plasirana putem Razvojne banke FBiH za 19 privrednih društava. Sa pozicije ovog Ministarstva tokom 2018. godine, na osnovu Odluke Vlade FBiH o usvajanju programa utroška Trajnog revolving fonda za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita od 21. 3. 2018. godine, realizovano je 2.360.000 KM putem Union banke d.d. Sarajevo.

U periodu od 2012. do 2014. godine preko Razvojne banke FBiH plasirano je pet kredita u vrijednosti od 756.121 KM, a preko Union banke deset kredita u vrijednosti od 1.935.605 KM za uvezivanje radnog staža zaposlenicima koji su ostvarili pravo na odlazak u penziju. Za ove kredite nisu predviđeni instrumenti osiguranja povrata kredita. Prema zaključenim ugovorima o komisionim poslovima sa bankama, Ministarstvo snosi rizik 100% nevraćanja kredita i pripadajućih kamata od korisnika kredita, što ima za posljedicu obavezu isplate naknade bankama iz budžeta, koja je definirana u identičnom iznosu kao i visina kamate na kredite.

Ministarstvo prometa i komunikacija je u bruto bilansu iskazalo dugoročne plasmane u iznosu od 35.266.036 KM i odnose se na učešće Vlade FBiH u temeljnog kapitalu JP „B&H Airlines“ d.o.o. Sarajevo. Evidentiranje udjela u Ministarstvu izvršeno je na osnovu odluka Vlade FBiH za doznačena sredstva iz Budžeta, zaključno sa 2012. godinom. Prema raspoloživim podacima aktuelnog izvoda iz sudskog registra Općinskog suda u Sarajevu od 15. 1. 2016. godine, jedini osnivač bila je Federacija BiH sa stopostotnim udjelom osnivača i ugovorenim (upisanim) i uplaćenim kapitalom od 18.773.273 KM. Za preostali iznos od 16.492.763 KM udjela Vlade FBiH u temeljnog kapitalu JP „BH Airlines“ d.o.o. Sarajevo, koji je evidentiran na poziciji Ministarstva, nije izvršeno usklađivanje stanja udjela (povećanje udjela) upisom u registar kod nadležnog suda, kako je propisano Zakonom o registraciji poslovnih subjekata u FBiH.

U 2016. godini pokrenut je stečaj u JP „BH Airlines“ d.o.o. Sarajevo zbog gubitka koji u značajnom dijelu prelazi ukupni kapital, te je neizvjesno da li će od iskazanih dugoročnih plasmana biti ekonomskih koristi. Kada je u pitanju rješavanje statusa udjela u toku 2018. godine, Ministarstvo nije imalo nikakvih aktivnosti.

Kod **Ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta** na poziciji dugoročnih plasmana iskazan je iznos od 24.648.465 KM koji se odnosi na dugoročni depozit za kreditne plasmane putem Razvojne banke FBiH. U skladu s odlukama Vlade FBiH, ova sredstva se plasiraju na revolving temelju i sa rokom povrata na Jedinstveni račun Trezora u Budžet FBiH do 2030. godine.

Ministarstvo okoliša i turizma iskazalo je dugoročne plasmane u iznosu od 193.485 KM, koji se odnose na potraživanja za deponovana sredstva u Razvojnoj banci FBiH. Ministarstvo je zaključilo protokole sa Bankom kojima je definiran način sufinansiranja kamata po programima: „Sufinansiranje kamata na kredite koji se koriste za izgradnju turističko-ugostiteljskog kapaciteta, održivog razvoja turizma na selu, te izgradnja temeljne turističke infrastrukture“ iz 2010. godine (500.000 KM) i „Transfer za razvoj turizma u FBiH“ iz 2014. godine (500.000 KM). Do kraja 2018. godine iz doznačenih sredstava 2010. godine potpisani su ugovori o subvencioniranju kamata sa sedam korisnika iz kreditne linije i isplaćene subvencije u iznosu od 477.722 KM, tako da njihovo stanje na datum bilansa iznosi 22.201 KM. Iz doznačenih sredstava u 2014. godini potpisani su ugovori o subvencioniranju kamata sa sedam korisnika, po kom osnovu su do 31. 12. 2018. godine isplaćene subvencije u iznosu od 328.793 KM. Stanje ugovorenih subvencija na datum bilansa iznosi 102.197 KM, dok razlika po ovoj kreditnoj liniji od 69.010 KM ni u 2018. godini nije raspoređena.

6.2.4 Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze u konsolidovanim finansijskim izvještajima Budžeta FBiH na dan 31. 12. 2018. godine iskazane su u iznosu od 532.308.621 KM. U okviru ovih obaveza najznačajniji iznosi odnose se na kratkoročne tekuće obaveze prema pravnim i fizičkim licima od 162.606.768 KM, obaveze prema zaposlenima od 90.434.412 KM, obaveze od domaćeg zaduživanja od 40.008.116 KM i kratkoročna razgraničenja od 238.265.412 KM.

U okviru **kratkoročnih tekućih obaveza prema pravnim i fizičkim licima** najznačajnije su kratkoročne tekuće obaveze od 95.037.761 KM, obaveze za subvencije od 6.659.867 KM i ostale kratkoročne obaveze od 59.389.783 KM. Od ukupnog iznosa kratkoročnih tekućih obaveza, na obaveze prema dobavljačima odnosi se 95% obaveza, dok se ostatak odnosi na obaveze za PDV. Na obaveze po osnovu pravosnažnih sudskih presuda i sudskih rješenja iz radnih sporova i ostalih presuda odnosi se 59.389.889 KM.

U okviru **obaveza prema zaposlenicima** budžetskih korisnika (obaveze za plaće, naknade, poreze i doprinose na plaće) koje se odnose na decembar 2018. godine, iskazane su i obaveze institucija koje su sa federalnog prešle na državni nivo, od kojih su najznačajnije obaveze bivšeg Federalnog ministarstva odbrane u iznosu od 64.391.328 KM i one u ukupnim obavezama iznose 71%.

U okviru **obaveza od domaćeg zaduživanja** 40.000.000 KM odnosi se na obaveze po osnovu izdatih trezorskih zapisa. U IV kvartalu 2018. godine dva put je izvršena emisija trezorskih zapisa ukupne nominalne vrijednosti od 40.000.000 KM, uz negativnu kamatnu stopu od -0,134% do -0,105%. Po ovom osnovu prikupljeno je 40.035.730 KM (prihod od negativne kamate 35.730 KM).

Kratkoročna razgraničenja najvećim dijelom se odnose na razgraničene prihode u iznosu od 84.358.880 KM, razgraničene rashode u iznosu od 10.117.268 KM i ostala razgraničenja u iznosu od 138.329.495 KM.

Od ostalih razgraničenja, 135.512.208 KM odnosi se na razgraničene primitke koji su evidentirani za potraživanja od krajnjih korisnika kreditnih sredstava i u odnosu na 2017. godinu veći su za 44.170.500 KM. Najznačajnija potraživanja su od JP Ceste FBiH (71.680.048 KM), JP „Željeznice Federacije BiH“ (42.439.455 KM), Općine Livno (3.234.711 KM), JKP Vodovod Posušje (3.317.949 KM), Općine Posušje (2.957.381 KM), te Unsko-sanskog kantona (2.391.989 KM). Nisu iskazana dospjela potraživanja od kantona po stand by aranžmanima III i IV sa MMF-om u iznosu od 35.607.506 KM (dug od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine, iskazan u iznosu od 3.397.000 KM), niti se može potvrditi da su poduzete sve zakonom propisane radnje za naplatu.

U okviru ostalih kratkoročnih obaveza, po osnovu pravosnažnih presuda i izvršnih sudskih rješenja iz radnog odnosa iskazano je 43.527.151 KM i ostalih pravosnažnih presuda i sudskih izvršnih rješenja i upravnih sporova 15.125.730 KM. Ovi iznosi su evidentirani po Instrukciji Ministarstva finansija iz februara 2019. godine na poziciji razgraničenih rashoda i obaveza. Jedan broj revidiranih korisnika nije postupio po ovoj Instrukciji i obaveze po pravosnažnim sudskim presudama iz radnog odnosa su po ranijoj Instrukciji iz 2015. godine „ostale“ na vanbilansnoj evidenciji. Stoga rashodi i izdaci nisu iskazani u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u Federaciji BiH, kojim je regulisano da se oni priznaju na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose, nezavisno od plaćanja. Evidentiranje ovih obaveza nije u skladu sa članom 16. Uredbe o računovodstvu Budžeta FBiH i članom 35. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. **Revizijom finansijskih izvještaja budžetskih korisnika u FBiH utvrđili smo da su oni različito postupali kod evidentiranja ovih obaveza. Naime, jedan broj budžetskih korisnika obaveze je evidentirao na vanbilansnoj evidenciji. Zbog takvog načina evidentiranja u Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu i Bilansu stanja na dan 31. 12. 2018. godine nisu realno iskazane pozicije rashoda i obaveza, što je u konačnici uticalo na tačnost ovih pozicija, te samim tim i na finansijski rezultat u Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu.**

Pravosnažne presude i sudska rješenja o izvršenju predstavljaju dospjele obaveze i nisu knjigovodstveno evidentirane u izvještajnim periodima na koje se odnose. Radi se o obavezama nastalim nakon okončanih sudskih postupaka, vođenih na osnovu tužbi zaposlenih zbog nepoštivanja prava iz radnih odnosa.

Ovi postupci su okončani u prethodnim godinama i obaveze na osnovu njih nisu se evidentirale u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, članom 16. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH i članom 35. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH, prema kojima se rashodi i izdaci priznaju u periodima u kojima su obaveze nastale, nezavisno od njihovog izmirenja, već su se iz godine u godinu uvećavale. Zbog neprovedenih računovodstvenih postupaka i neevidentiranja ovih obaveza potcijenjeni su rashodi obračunskih perioda u kojima su nastale, a samim tim nisu tačno iskazivani ni finansijski rezultati tih perioda.

Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH za 2018. godinu utvrđeni su prioriteti izvršavanja Budžeta FBiH, gdje su na prvom mjestu predviđene otplate kamata vanjskog i unutarnjeg duga FBiH, zatim transfer za boračke invalidnine, druga boračka davanja i invalidnine za neratne invalide i civilne žrtve rata, potom plaće i naknade troškova zaposlenih. Na sljedećem mjestu je transfer za poljoprivrednu i razvojni projekti, transfer za raseljena i izbjegla lica, potom tekući transferi kantonima, te nižim nivoima vlasti, javnim preduzećima i kapitalne investicije. Na posljednjem mjestu prioriteta je kategorija ostalo, za koju nije decidno navedeno koje obaveze obuhvata. **Zbog toga se može zaključiti da su i obaveze po osnovu pravosnažnih sudske presuda i izvršnih rješenja na posljednjem mjestu prioriteta izvršavanja Budžeta FBiH.** Ovo naglašavamo zato što obaveze po osnovu pravosnažnih sudske presuda i izvršnih rješenja čine značajan iznos obaveza FBiH, koje se dodatno uvećavaju za sudske troškove i troškove zateznih kamata, a njihov tačan iznos bit će poznat i konačan s danom isplate glavnog duga. S obzirom na iznos ovih sredstava, datum nastanka glavnog duga i odgovornost nadležnih za planiranje i realizaciju ovih obaveza, kao i utvrđivanje prioriteta plaćanja, ne može se potvrditi opravdanost svrstavanja ovih obaveza u posljednji red prioriteta u izvršavanju Budžeta u FBiH.

Razgraničeni rashodi najčešćim dijelom su iskazani kod Ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, Ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Evidentiranja na razgraničene rashode izvršena su po Instrukciji Ministarstva finansija i odnose se na pravosnažne sudske presude korisnika prava na osnovu Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, kao i na osnovu Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica, Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata i Zakona o penzijsko-invalidiskom osiguranju, te kod Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva po osnovu pravosnažnih sudske presuda i izvršnih rješenja iz radnih sporova za zaposlenike Ministarstva. Istimemo da su na pozicije razgraničenih rashoda evidentirani iznosi koji se odnose na vrijednost spora bez zateznih kamata i troškova spora.

Pošto su navedene obaveze dospjele, nisu iskazane i evidentirane na poziciji rashoda u skladu s načelom modificiranog nastanka poslovnog događaja po članu 76. Zakona o budžetima u FBiH, odredbama Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor.

Stanje na kontima 360000 – Finansijski i obračunski odnosi sa drugim povezanim jedinicama, na dan 31. 12. 2018. godine je 0 KM i ne korespondira sa stanjem iskazanim na kontima glavne kategorije 160000 – Finansijski i obračunski odnosi sa drugim povezanim jedinicama, koje je iskazano u iznosu od 760.399 KM. To nije u skladu s odredbama Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i Trezor.

Razgraničeni prihodi iskazani su u iznosu od 89.818.649 KM i najvećim dijelom se odnose na namjenska sredstva naplaćena po posebnim zakonskim i drugim propisima, za čiju realizaciju su zadužena pojedina ministarstva i iznose 82.965.302 KM (40.199.776 KM razgraničeni ostali prihodi i 42.765.526 KM razgraničeni redovni prihodi za namjenska sredstva), dok se na naplaćene redovne prihode odnosi 5.955.745 KM. Naplaćeni redovni prihodi iskazani su kod Federalne direkcije robnih rezervi, JU Centar za edukaciju sudaca i tužitelja – „BERP“ i Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

U okviru razgraničenih prihoda su namjenska sredstva za zaštitu i spašavanje, sredstva aviotakse, sredstva od privatizacije, taksa za uspostavu rezervi naftnih derivata, naknade za šume, sredstva od igara na sreću, namjenski prihodi od uplate fizičkih i pravnih lica kod Ministarstva zdravstva i drugi. Zajednički problem koji je utvrđen revizijom pojedinačnih budžetskih korisnika je da se rasподjela i trošenje ovih sredstava u svim slučajevima ne vrši pravovremeno i namjenski.

Preporuke:

- *potrebno je dospjele obaveze iskazivati u skladu s načelom modificiranog nastanka poslovnog događaja po članu 76. Zakona o budžetima u FBiH, odredbama Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor;*
- *izvršiti usaglašavanje stanja na kontima finansijskih i obračunskih odnosa sa drugim povezanim jedinicama te evidentiranje vršiti u skladu s Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor.*

6.2.5 Dugoročne obaveze i razgraničenja

Dugoročne obaveze u konsolidovanim finansijskim izvještajima na dan 31. 12. 2018. godine iskazane su u iznosu od 5.448.885.366 KM, od čega se na dugoročne pozajmice odnosi 5.350.728.381 KM, ostale dugoročne obaveze 94.709.343 KM i na dugoročna razgraničenja 3.447.642 KM. Po osnovu dugoročnog zaduženja u bruto bilansu Ministarstva finansija iskazani su izdaci za otplate dugova, izdaci za kamate, te kratkoročne obaveze po osnovu zaduženja.

Vanjski dug FBiH na dan 31. 12. 2018. godine iznosio je 4.702.740.083 KM. U ukupnim dugoročnim obavezama po vanjskom dugu, vanjski dug krajnjih korisnika kredita iskazan je na vanbilansnoj evidenciji bruto bilansa Trezora u iznosu od 2.362.187.670 KM, sredstva odobrena kantonima iskazana su na poziciji dugoročnih plasmana u iznosu od 49.339.895 KM, te se na obaveze Federacije BiH odnosi 2.291.212.516 KM.

U tabeli je dat pregled vanjskog duga:

Vanjski dug koji je ugovorila Bosna i Hercegovina	4.623.743.214
Stari dug (kreditna zaduženja po ugovorima do 6. 4. 1992. godine)	652.568.369
Pozajmice za infrastrukturu implementirane u FBiH	2.155.800.627
Pozajmice za javnu budžetsku potrošnju	1.436.065.375
Pozajmice za privredne djelatnosti	379.308.842
Vanjski dug koji je direktno ugovorila Federacija Bosne i Hercegovine	78.996.867
Pozajmice za javnu budžetsku potrošnju plasirane za projekte obrazovanja	1.422.449
Pozajmice za infrastrukturu u oblasti vodosnabdijevanja i prometa u FBiH	77.574.418

U 2018. godini na pozicijama dugoročnih obaveza po vanjskom dugu Federacije BiH evidentirano je 394.788.509 KM na osnovu sukcesivnog povlačenja sredstava po zaključenim ugovorima koji do kraja 2018. godine nisu završeni. Također, pozicije dugoročnih obaveza po vanjskom dugu Federacije BiH korigovane su za kursne razlike prema kursnoj listi Centralne banke na dan 31. 12. 2018. godine, te ukoliko bi povučena sredstva iskazivali po kursevima koji su važili na datum povlačenja sredstava, iznos povučenih sredstava bio bi 390.060.548 KM. Smanjenje vanjskog duga po osnovu otplata glavnice u revidiranoj godini izvršeno je u iznosu od 537.215.266, a odnosi se na otplate duga primljenog kroz Državu – relevantne obaveze u iznosu od 533.285.891 KM i vanjske otplate u iznosu od 3.929.675 KM. Kamate po ovim otplatama duga iskazane su u iznosu od 81.022.154 KM, a odnose se na kamate po ugovorenim kreditima za relevantni dug u iznosu od 78.656.266 KM i za direktne obaveze Federacije BiH u iznosu od 2.365.888 KM.

Kao i prethodnih godina, kursne razlike nisu iskazane u skladu s Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor i odredbama Upute o planiranju i računovodstvenom evidentiranju vanjskog duga Federacije BiH u Glavnoj knjizi Trezora.

Prema evidencijama Ministarstva finansija, nepovučena kreditna sredstva iskazana su u iznosu od 837.494.976 KM i na njih su plaćeni ugovoreni troškovi u iznosu od 5.002.596 KM u 2018. godini. Sve obaveze po troškovima na nepovučena sredstva snose krajnji korisnici kredita, osim obaveza po kreditima Svjetske banke – IBRD, koji se plaćaju iz Budžeta Federacije BiH.

Dugoročne obaveze po unutarnjem dugu iskazane su u iznosu od 667.139.863 KM i u odnosu na prethodnu godinu (801.583.213 KM) manje su za 134.443.350 KM. Ove obaveze iskazane su na pozicijama dugoročnih obveznika, dugoročnih vlastitih obveznika i ostalih dugoročnih obaveza.

U 2018. godini Federacija BiH se zadužila na osnovu jedne emisije obveznica u ukupnom iznosu od 20.000.000 KM, uz kamatnu stopu od 0,85% do 0,99%, te je na osnovu nje prikupljeno 19.986.407 KM. Otplate su u iznosu od 120.000.000 KM, a kamate po njima u iznosu od 1.552.500 KM. Nedospjeli dug po emitiranim obveznicama na dan 31. 12. 2018. godine iskazan je u iznosu od 430.000.000 KM (od 2019. do 2023. godine), od čega za naplatu u 2019. godini dospjeva 90.000.000 KM.

Po kreditu Vlade Kraljevine Španije (za vodosnabdijevanje općina Široki Brijeg, Ljubuški i Fojnica), sa podračuna za servisiranje ino duga Federacije BiH plaćene su dospjele kreditne obaveze u iznosu od 370.587 KM (glavnica 308.146 KM i kamate 62.442 KM). Po ovim obavezama, u ranijem periodu Sporazumom o kreditu je regulisan kreditni odnos između Kraljevine Španije i Ministarstva finansija i trezora BiH, kao i odnos između španskih izvođača i općina kao krajnjih korisnika kredita. Obaveze po ovom kreditu još uvijek nisu prenesene sa BiH na Federaciju BiH, odnosno sa Federacije BiH na krajnjeg korisnika, a predmet je 2014. godine ustupljen Federalnom pravobranilaštvu. Obaveze po kreditu na dan 31. 12. 2018. godine iznosile su 2.927.383 KM. **S obzirom na to da su teretile Budžet FBiH, Ministarstvo finansija kao nadležno za planiranje i evidentiranje obaveza po vanjskom dugu ove obaveze nije evidentiralo u Glavnoj knjizi Trezora, niti su poduzete aktivnosti na tome da se one vrati u Budžet FBiH.**

Preporuka:

- ***potrebno je da Ministarstvo finansija u Glavnoj knjizi Trezora izvrši sva potrebna evidentiranja knjigovodstvenih promjena koja su nastala odlivom sredstava po kreditu Vlade Kraljevine Španije.***

6.2.6 Izvori sredstava

Na datum bilansa izvori stalnih sredstava iskazani su u iznosu od 275.124.194 KM, dok je sadašnja vrijednost stalnih sredstava iskazana u iznosu od 278.302.193 KM, te nisu usaglašeni za 3.177.999 KM.

Ostali izvori sredstava iskazani su u iznosu od 306.711.537 KM, dok su dugoročni plasmani 345.424.100 KM, te neusaglašenost iznosi 38.712.563 KM.

Izvori stalnih sredstava u bilansu stanja iskazani su kao negativna vrijednost od - 4.440.087.466 KM, što ukazuje na to da su primici od kreditnih zaduženja veći od vrijednosti imovine i predstavljaju prikaz kumuliranog negativnog finansijskog rezultata Budžeta FBiH na dan 31. 12. 2018. godine. Navedeno je posljedica stvaranja obaveza iznad ostvarenog prihoda duži niz godina.

6.2.7 Popis imovine i obaveza

Provedenim revizijama finansijskih izvještaja budžetskih korisnika za 2018. godinu kod jednog broja konstatovano je da popis sredstava i obaveza nije proveden u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Kod pojedinih korisnika koji su bili predmet revizije evidentno je odsustvo pravovremenih i kvalitetnih pripremnih radnji za provođenje popisa; usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem nije bilo cjelovito, te je prisutno kašnjenje knjigovodstvenog evidentiranja utvrđenih razlika.

Nedostatak validne dokumentacije (zemljišnoknjižni izvadak i izvod iz posjedovnog lista) kojom bi se potvrdilo vlasništvo i posjed na građevinama otežava utvrđivanje stvarnog činjeničnog stanja nekretnina **kod Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva kulture i sporta, Ministarstva rada i socijalne politike i Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH**. U Ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata – iako je Uredbom o privremenom preuzimanju funkcija prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane iz oblasti vođenja evidencija i upravnog postupka o pripadnosti oružanim snagama i okolnostima stradavanja utvrđeno da će ministar formirati komisiju za primopredaju opreme, inventara, dokumentacije i sredstava od prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane, a Vlada FBiH je 2009. godine donijela zaključke koji tretiraju pitanje ove imovine – ni u toku 2018. godine nije izvršena primopredaja imovine između Ministarstva i institucije nadležne za imovinu prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i nije utvrđen konačan status predmetne imovine.

Kod Ministarstva pravde nije iskazan manjak službenog putničkog automobila Passat, iako je otuđen kod Zastupničkog doma Parlamenta FBiH za vrijeme korištenja, temeljem zaključenog Ugovora o preuzimanju na posudbu iz 2012. godine.

U **Ministarstvu prometa i komunikacija** revizijom je utvrđeno da nije izvršen popis stalnih sredstava sadašnje vrijednosti od 5.178.164 KM, odnosno nije utvrđeno stvarno stanje, a samim tim nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem sredstava datih na korištenje Agenciji BHANSA. Iz Ministarstva je neblagovremeno dopisom od 12. 2. 2019. godine traženo od Agencije BHANSA da izvrši popis stalnih sredstava i sitnog inventara koji su u vlasništvu Ministarstva i dostave primjerak popisnih lista. Međutim, Agencija je to uradila nakon zakonski utvrđenog roka za usklađivanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja i izrade finansijskih izvještaja, tek 5. 4. 2019. godine.

Redovnim godišnjim popisom obaveza u Trezoru, Ministarstvo finansija nije obuhvatilo niti popisalo ukupne obaveze po pravosnažnim sudskim presudama, evidentirane kod budžetskih korisnika, tako da se ne može tačno potvrditi o kojim obavezama se radi, odnosno koji se iznos obaveza odnosi ponaosob na svakog budžetskog korisnika.

Popisne komisije su kod pojedinih korisnika preuzele stanja iz knjigovodstvenih evidencijsa bez utvrđivanja stvarnog stanja, što ukazuje na to da nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, niti je popis na 31. 12. 2018. godine izvršen u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuka:

- *popis imovine, obaveza i potraživanja izvršiti blagovremeno i sveobuhvatno, te uskladiti knjigovodstveno stanje sa stanjem utvrđenim popisom, kako je to Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH propisano.*

6.2.7.1 Popis imovine i obaveza institucija koje su prešle sa federalnog na državni nivo

Ministarstvo finansija je, u skladu s utvrđenim nadležnostima iz Zaključka Vlade FBiH (v. broj 396/06), bilo obavezno preuzeti sve poslove vezane za preostalu finansijsku problematiku prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane (FMO) i Vojske FBiH. U cilju rješavanja navedenog, Ministarstvo finansija je u prethodnom periodu, kao i u 2018. godini, formiralo komisije sa zadatkom da izvrše usaglašavanje i pripreme naloge za knjigovodstveno zatvaranje svih realizovanih obaveza prijašnjeg FMO-a po osnovu neisplaćenih neto plaća i naknada i obaveza prema dobavljačima. Međutim, ove komisije, a što je konstatovano i u prethodnim izvještajima o izvršenim revizijama, nisu u cijelosti izvršile poslove za koje su formirane. Vlada FBiH je Zaključkom od 20. 10. 2016. godine zadužila Ministarstvo finansija da u roku od 60 dana, u saradnji sa Službom za zajedničke poslove organa i tijela FBiH i Ministarstvom za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, sačini detaljan pregled Plana postupanja po preporukama datim u Izvještaju o reviziji finansijskih izvještaja FMO-a i Vojske FBiH za 2005. godinu i o tome informira Vladu FBiH. **Vezano za utvrđivanje ukupnog iznosa duga, zaduženja i ostalih obaveza prijašnjeg FMO-a i Vojske FBiH**, od kojih je dio iskazan u Budžetu FBiH, a za koje je i dalje odgovorna Vlada FBiH, iz prezentirane dokumentacije se nije moglo potvrditi da je do kraja 2018. godine utvrđen njihov ukupan iznos. Komisije koje je Vlada FBiH imenovala u prethodnim godinama **nisu u cijelosti izvršile poslove radi kojih su formirane**, a isplaćivane su im naknade za rad, što smo detaljnije elaborirali u revizorskim izvještajima prethodnih godina.

Popis imovine, obaveza i potraživanja na 31. 12. 2018. godine za institucije koje su u prethodnom periodu prešle sa federalnog na državni nivo (prijašnje Federalno ministarstvo odbrane, Vojska Federacije, Carinska uprava i Obavještajno-sigurnosna služba), a čija je imovina, potraživanja i obaveze ostala iskazana u Glavnoj knjizi Trezora FBiH, nije vršen (kao ni prethodnih godina), niti se raspolaže relevantnom dokumentacijom vezanom za stanje imovine na kraju fiskalne godine. U Glavnoj knjizi Trezora na poziciji prijašnjeg FMO-a iskazano je stanje stalnih sredstava sadašnje vrijednosti od 12.895.849 KM, kratkoročnih potraživanja i plasmana u iznosu od 16.080.118 KM, dugoročnih i kratkoročnih obaveza i razgraničenja u iznosu od 71.835.970 KM. Naglašavamo da je i u prethodnim izvještajima o reviziji finansijskih izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH ukazivano na to – Vladi FBiH su davane preporuke u cilju dosljedne provedbe obaveza utvrđenih Zakonom o prestanku važenja Zakona o odbrani FBiH i Zakonom o odbrani BiH (doneseni u decembru 2005. i januaru 2006. godine), s posebnim osvrtom na popis imovine, potraživanja i obaveza i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. Ne može se potvrditi da su do kraja godine realizovane obaveze utvrđene navedenim zakonima, kao ni da je izvršen popis stalnih sredstava.

Vezano za rješavanje pitanja imovine, obaveza i potraživanja institucija čije nadležnosti su u 2004. godini prenesene sa federalnog na državni nivo, ni u toku 2018. godine nisu provedeni zakonski propisi radi prikazivanja njihovog tačnog i istinitog stanja u Glavnoj knjizi Trezora. Prilikom prenosa nadležnosti nije izvršeno usaglašavanje knjigovodstvenog stanja imovine i obaveza sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, a nije izvršen ni popis i usaglašavanje poslije prenosa nadležnosti.

Iako je Vlada FBiH poduzimala određene aktivnosti, ne može se potvrditi da je sistemski i sveobuhvatno pristupljeno rješavanju poslova prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske Federacije BiH vezano za zakonski utvrđene obaveze. To može uticati na zaštitu i namjensko korištenje nepokretne i pokretne imovine koja je ostala u nadležnosti Federacije BiH, povećanje budžetskih izdvajanja za zatezne kamate i sudske troškove po osnovu podnesenih tužbi za neizmirene obaveze, nedovoljnu naplatu prihoda po osnovu upotrebe poslovnih prostora, kao i na istinit i tačan prikaz stanja imovine i obaveza u Budžetu FBiH.

Preporuke:

- ***potrebno je da Ministarstvo finansija, u saradnji sa Ministarstvom za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata i Službom za zajedničke poslove organa i tijela u FBiH, poduzme aktivnosti na okončanju pitanja raspolaganja pravima i obavezama na pokretnoj i nepokretnoj imovini bivšeg FMO-a i Vojske FBiH, u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH iz 2016. godine;***
- ***potrebno je da Vlada FBiH i sve relevantne institucije poduzmu aktivnosti iz svoje nadležnosti kako bi se konačno riješilo pitanje raspolaganja pravima i obavezama na imovini, te evidentiranje imovine za institucije koje su sa federalnog prešle na državni nivo.***

7. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U vanbilansnoj evidenciji sa 31. 12. 2018. godine iskazano je 7.627.391.311 KM. Ovaj iznos se najvećim dijelom odnosi na primljene mjenice za osiguranje kredita, pozajmice i grantove od 4.919.124.320 KM, izdate garancije za osiguranje kredita, pozajmica i grantova od 90.261.653 KM, te dugoročne obaveze FBiH od krajnjih korisnika kojima je FBiH na osnovu supsidijarnih sporazuma ustupila na korištenje kreditna sredstva u iznosu od 2.379.918.730 KM.

Obaveze Federacije BiH po osnovu pravosnažnih presuda i izvršnih sudske rješenja iskazane su u iznosu od 4.348.444 KM, što nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, jer su one dospjele i trebaju se evidentirati na pripadajućim pozicijama rashoda i obaveza u izvještajnom periodu na koji se odnose, nezavisno od plaćanja.

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na vanbilansnoj evidenciji je iskazalo 19.043.662 KM, od čega se 10.756.202 KM odnosi na obaveze za ruralni razvoj iz 2012. godine, 8.015.010 KM na obaveze po osnovu stvorenih nerealizovanih poticaja u poljoprivredi i poticaja iz oblasti veterinarstva iz tekuće godine te 272.450 KM na ostale obaveze iz prethodnih godina. Ove obaveze je trebalo evidentirati na poziciji rashoda i obaveza pripadajućeg perioda.

Ministarstvo finansija je na vanbilansnoj evidenciji iskazalo 2.353.780 KM, od čega se na federalne upravne taksene marke odnosi 1.240.500 KM, a preostalih 1.113.280 KM na mjenice.

Preporuka:

- **obaveze, odnosno rashode budžetski korisnici trebaju planirati i evidentirati u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor.**

8. JAVNE NABAVKE

Nabavku roba, usluga i ustupanje radova korisnici Budžeta FBiH bili su dužni provoditi u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.⁴⁹ Odredbe ovog Zakona i propisa vezanih za provođenje javnih nabavki u 2018. godini nisu u potpunosti primjenjivane kod Parlamenta FBiH, Ureda predsjednika i dva dopredsjednika FBiH, Vlade FBiH, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Ministarstva finansija, Ministarstva energije, rudarstva i industrije, Ministarstva prometa i komunikacija, Ministarstva zdravstva, Ministarstva trgovine, Ministarstva prostornog uređenja, Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, Ministarstva kulture i sporta, Ministarstva okoliša i turizma, te kod Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH.

Budžetski korisnici su, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, prije pokretanja postupaka javnih nabavki donosili Plan nabavki i on je u najvećem broju slučajeva mijenjan u toku 2018. godine, a kod pojedinih i po nekoliko puta. Najčešći konstatovani propusti u dijelu sačinjavanja plana nabavke, provođenja postupka javne nabavke, te zaključivanja i realizacije ugovora su sljedeći:

- planovi nabavke ne sadrže sve provedene postupke, a pojedine nabavke vršene su bez provođenja postupka javne nabavke;
- zaključivanje ugovora sa odabranim dobavljačima vršeno je u drugoj polovini ili pred sami kraj budžetske godine, na period od dvije fiskalne godine, **što nije u skladu sa članom 17, stav (3) Zakona o javnim nabavkama, s obzirom na to da obaveze koje dospijevaju u narednim godinama moraju biti ugovorene u iznosima predviđenim propisima kojim se uređuje izvršenje budžeta.** Ovakav način preuzimanja obaveza nije u skladu sa članom 6, stav 4. Zakona o budžetima u FBiH, po kojem budžetski korisnici mogu preuzeti obaveze na teret budžeta tekuće godine samo za namjene i do visine utvrđene u posebnom dijelu budžeta, ako su za to ispunjeni svi zakonom i drugim propisima utvrđeni uvjeti;
- tenderska dokumentacija nije sačinjavana u potpunosti u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima na način da svim ponuđačima pruža jednak i nediskriminirajući tretman;

⁴⁹ „Sl. glasnik BiH“, br. 39/14

- vršene su nabavke roba i usluga bez primjene odredbi Zakona o javnim nabavkama i dijeljenje predmeta nabavke protivno odredbama člana 15, tačka 6. Zakona;
- primjenom direktnog postupka nabavke nije zadovoljen princip nediskriminacije (nije vršeno istraživanje tržišta i nema dokaza da se pregovaralo o cijeni);
- zaključeni ugovori sa dobavljačima nemaju preciziranu ukupnu vrijednost ugovora; nedostatak internih kontrola prilikom realizacije zaključenih ugovora (nabavljanje roba i usluga koje nisu sadržane u ponudi dobavljača; fakturirane cijene dobara i usluga ne odgovaraju cijenama koje su ugovorene i prihvaćene u ponudi putem provedenih postupaka, rokovi isporuke roba i pružanja usluga nisu u skladu s ugovorenim).

Preporuka:

- *potrebno je da budžetski korisnici u potpunosti primjenjuju Zakon o javnim nabavkama u dijelu blagovremenog započinjanja procedura javnih nabavki, kao i u dijelu praćenja realizacije zaključenih ugovora.*

9. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Ministarstvo finansija je 31. 7. 2019. godine dostavilo komentar na Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu, dok se Vlada FBiH nije očitovala, iako je nadležna za implementaciju značajnog broja preporuka.

U komentaru su navedena neslaganja na nalaze revizije, koja se odnose na: planiranje, donošenje budžeta i izvještavanje, pitanje obračuna poreza i doprinosa za naknade za rad članova komisija, zaključivanje ugovora o djelu, planiranje izmirenja dospjelih obaveza po pravosnažnim sudskim presudama i njihovo evidentiranje na propisanim pozicijama, Registar budžetskih korisnika, primjenu kriterija za raspodjelu tekućih i kapitalnih transfera i evidentiranje knjigovodstvenih promjena uslijed odliva novčanih sredstava zbog plaćanja kredita Vladi Kraljevine Španije. Obrazloženja i komentare koji se odnose na sistem internih kontrola u dijelu interne revizije, finansijskog upravljanja i kontrole prihvatili smo i ugradili u Izvještaj.

S obzirom na to da nije dato adekvatno obrazloženje niti priložena relevantna dokumentacija, nismo prihvatili neslaganja i primjedbe, za šta dajemo sljedeća pojašnjenja koja se odnose na:

- informaciju o početnom stanju novčanih sredstava Jedinstvenog računa Trezora u Vladinom Izvještaju o izvršenju Budžeta FBiH za 2018. godinu, jer je to regulisano članom 97, tačka 3. Zakona o Budžetima u FBiH;

- obračun i uplatu poreza i doprinosa na osnovu naknada zaposlenicima budžetskih korisnika za učešće u radu komisija, s obzirom na to da su dužni izvršiti obračun i uplatu poreza i punih doprinosa, kako je propisano odredbama člana 27. Zakona o porezu na dohodak i člana 16. i 21. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak, kao i odredbama člana 10. i 11. Zakona o doprinosima i odredbama članova od 17. do 20. Pravilnika o načinu obračunavanja i uplate doprinosa;
- izdatke na osnovu ugovora o djelu, jer su budžetski korisnici ugovore zaključivali za obavljanje poslova iz nadležnosti, koji su utvrđeni pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji;
- evidentiranje pravosnažnih sudskih presuda i izvršnih rješenja o izvršenju, s obzirom na to da su obaveze dospjele u prethodnim godinama i da je za njihovo izmirenje potrebno planirati sredstva u Budžetu FBiH, a evidentiranje izvršiti u Glavnoj knjizi na propisanim pozicijama;
- Registrar budžetskih korisnika FBiH, jer nije usaglašen sa članom 3. Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnikom o utvrđivanju i načinu vođenja registra budžetskih korisnika budžeta u FBiH, što se odražava na planiranje i realizaciju sredstava pojedinih budžetskih korisnika;
- kriterije po kojima se vrši rasподjela tekućih i kapitalnih transfera, jer su oni u većini slučajeva formalnog karaktera i nisu jasni i mjerljivi, kako bi se u potpunosti mogao potvrditi iznos dodijeljenih sredstava krajnjim korisnicima;
- otplate po kreditu Vlade Kraljevine Španije, s obzirom na to da se ne mogu knjižiti na poziciji izdataka Budžeta FBiH, jer ova obaveza ne postoji niti je planirana Budžetom FBiH za 2018. godinu, kao ni Godišnjim planom otplate kredita. Plaćanje je izvršeno bez adekvatne dokumentacije i saglasnosti Federalnog ministarstva finansija, te ih je trebalo evidentirati na poziciji potraživanja od institucije koja je izvršila plaćanja. Također, potrebno je poduzeti aktivnosti na povratu plaćenih sredstava u Budžet FBiH.

Za određeni broj preporuka u komentaru navedeno je da su poduzete aktivnosti na njihovom rješavanju u 2019. godini.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju	Tim za reviziju:
Mirsada Janjoš, dipl. oec.	Mirko Mišić, dipl. oec. – voditelj tima
	Anisa Prasko, dipl. oec. – član tima
	Marija Marković, dipl. oec. – član tima
	Adija Babić, dipl. oec. – član tima
	Sabina Muderizović, MA menadžmenta – član tima

IV. PRILOG
KONSOLIDOVANI GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I PREGLED
REALIZOVANIH TEKUĆIH TRANSFERA

KONSOLIDOVANI GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA ZA 2018. GODINU						
Naziv institucije: Budžet Federacije BiH						
Opis	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (3-2)	Procenat (3/2x100)	
		U tekućoj godini	U prethodnoj godini			
1	2	3	4	5	6	
I PRIHODI (od 1 do 16)	2.269.661.837	2.158.066.511	2.119.834.478	-111.595.326	95,1	
PRIHODI OD POREZA (1+2+3+4+5+6+7+8)	1.661.978.242	1.662.673.080	1.600.094.278	694.838	100	
1. Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	67.521.620	84.968.827	75.573.677	17.447.207	125	
Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate poreza)	0	0	0	0	-	
Porezi na dobit preduzeća	0	0	0	0	-	
Porez na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija i društava za osiguranje i reosiguranje imovine i lica, pravnih lica iz područja elektroprivrede, pošte i telekomunikacija i pravnih lica iz područja igara na sreću i ostalih preduzeća	67.521.620	84.968.827	75.573.677	17.447.207	125,8	
2. Doprinosi za socijalnu zaštitu	0	0	0	0	-	
3. Porezi na plaću i radnu snagu	0	0	0	0	-	
4. Porez na imovinu	0	0	0	0	-	
5. Domaći porezi na dobra i usluge	0	0	0	0	-	
6. Porez na dohodak	0	0	0	0	-	
7. Prihodi od indirektnih poreza	1.594.356.662	1.577.669.663	1.524.473.930	- 16.686.959	99	
8. Ostali porezi	100.000	34.590	46.670	-65.410	34,6	
NEPOREZNI PRIHODI (9+10)	607.683.595	495.291.411	519.699.270	-112.392.184	81,5	
9. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	465.953.366	388.145.136	384.038.165	-77.808.230	83,3	
Prihodi od nefinansijskih javnih preduzeća i finansijskih javnih institucija	428.794.229	381.842.089	372.702.254	-46.952.140	89,1	
Ostali prihodi od imovine	9.742.434	6.053.201	10.770.709	-3.689.233	62,1	
Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	546.703	238.309	565.088	-308.394	43,6	
Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu						
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika	0	77	114	77	-	
Prihodi od privatizacije	0	11.460	0	11.460	-	
Prihodi na osnovu premije i provizije za izdatu garanciju	26.870.000	0	0	-26.870.000	-	

10.	Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga, kazne i drugi prihodi	126.456.262	93.691.849	121.724.415	-32.764.413	74,1
	Administrativne takse	23.423.373	18.430.848	25.347.810	-4.992.525	78,7
	Sudske takse	25.640	32.847	33.269	7.207	128,1
	Komunalne naknade i takse	0	0	0	0	-
	Ostale budžetske naknade i takse	17.347.476	15.319.618	15.926.388	-2.027.858	88,3
	Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim propisima	36.877.149	26.594.181	23.932.755	-10.282.968	72,1
	Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika budžeta i vlastiti prihodi)	24.294.124	21.453.455	20.120.663	-2.840.669	88,3
	Neplanirane uplate – prihodi	24.488.500	11.860.900	36.363.530	-12.627.600	48,4
	Novčane kazne	15.273.967	13.453.331	13.930.270	-1.820.636	88,1
	Drugi tekući prihodi	0	1.095	6.419	1.095	-
	PRIMLJENI TRANSFERI I DONACIJE (od 11 do 16)	0	102.020	40.929	102.020	-
11.	Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija					-
12.	Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	0	102.020	40.929	102.020	-
13.	Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada					-
14.	Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova					-
15.	Kapitalni transferi iz nevladinih izvora					-
16.	Donacije					-

	II RASHODI (od 1 do 7)	1.805.514.349	1.558.234.842	1.403.632.627	-247.279.507	86,3
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	218.038.117	199.162.418	198.077.369	-18.875.699	91,3
	Bruto plaće i naknade plaća	190.336.233	174.428.582	173.244.804	-15.907.651	91,6
	Naknade troškova zaposlenih	27.701.884	24.733.837	24.832.565	-2.968.047	89,3
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	23.397.776	21.466.613	21.378.197	-1.931.163	91,7
3.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	93.158.683	68.985.934	69.550.001	-24.172.749	74,1
	Putni troškovi	3.010.550	2.393.050	2.461.753	-617.500	79,5
	Izdaci za energiju	6.127.810	5.246.579	5.293.518	-881.231	85,6
	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	5.955.230	5.306.296	5.429.742	-648.934	89,1
	Nabavka materijala i sitnog inventara	17.716.129	16.224.462	14.730.624	-1.491.667	91,6
	Izdaci za usluge prevoza i goriva	3.291.480	2.252.424	1.973.363	-1.039.056	68,4

	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	8.941.953	7.700.518	8.127.781	-1.241.435	86,1
	Izdaci za tekuće održavanje	5.834.009	4.011.519	3.895.863	-1.822.490	68,8
	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	2.380.123	1.311.719	1.513.221	-1.068.404	55,1
	Ugovorene i druge posebne usluge	39.901.399	24.539.367	26.124.136	-15.362.032	61,5
4.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.031.151.245	1.003.860.587	992.870.357	-27.290.658	97,4
	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	380.322.491	375.139.027	351.506.848	-5.183.464	98,6
	Tekući transferi pojedincima	471.305.000	468.290.480	468.504.630	-3.014.520	99,4
	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	21.473.200	20.357.637	23.115.808	-1.115.563	94,8
	Subvencije javnim preduzećima	47.147.159	45.043.964	39.095.660	-2.103.195	95,5
	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima	78.130.000	76.115.225	93.090.844	-2.014.775	97,4
	Subvencije finansijskim institucijama	0	0	0	0	-
	Tekući transferi u inostranstvo	0	865.024	2.112.314	865.024	-
	Drugi tekući rashodi	32.773.395	18.049.231	15.444.253	-14.724.164	55,1
5.	Kapitalni transferi	309.701.000	168.496.514	23.904.999	-141.204.486	
	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti	3.201.000	1.600.194	1.840.933	-1.600.806	50
	Kapitalni transferi pojedincima	1.500.000	1.497.000	1.491.000	-3.000	99,8
	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	1.200.000	1.110.000	1.000.000	-90.000	92,5
	Kapitalni transferi javnim preduzećima	302.800.000	163.289.320	19.573.066	-139.510.680	53,9
	Kapitalni transferi privatnim preduzećima i poduzetnicima	1.000.000	1.000.000	0	0	100
	Kapitalni transferi finansijskim institucijama	0	0	0	0	-
	Kapitalni transferi u inostranstvo	0	0	0	0	-
6.	Izdaci za kamate	124.912.528	96.262.775	97.851.704	-28.649.753	77,1
	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu	79.148.448	78.656.266	74.624.618	-492.182	99,4
	Izdaci za inostrane kamate	2.534.080	2.365.888	2.461.614	-168.192	93,4
	Kamate na domaće pozajmice	19.200.000	15.240.622	20.765.473	-3.959.379	79,4
	Izdaci za kamate u vezi s dugom po izdatim garancijama	24.030.000	0	0	-24.030.000	-
7.	Tekuća budžetska rezerva	5.155.000	0	0	0	-
	TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) (I-II)	464.147.488	599.831.669	716.201.851	135.684.181	129,2

	III TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA	0	0	0	0	-
1.	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	161.868	120.165.998	161.868	-
	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	161.868	120.165.998	161.868	-
	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi	0	0	0	0	-
	Ostali kapitalni primici	0	0	0	0	-
2.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	47.282.542	33.057.296	15.079.909	-14.225.246	69,9
	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada	1.000	0	0	-1.000	-
	Nabavka građevina	16.534.400	22.679.336	5.944.297	6.144.936	137,2
	Nabavka opreme	9.847.542	6.468.254	6.165.721	-3.379.288	65,7
	Nabavka ostalih stalnih sredstava	2.000.000	657.951	482.332	-1.342.049	32,9
	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	8.121.750	2.909.096	1.866.020	-5.212.654	35,8
	Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	10.777.850	342.659	621.539	-10.435.191	3,2
	NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (2-1)	47.282.542	32.895.428	-105.086.088	-14.387.114	69,6
	A. NETO POZAJMLJIVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFICIT/SUFICIT (Tekući suficit/deficit – Neto nabavka stalnih sredstava)	416.864.946	566.936.241	821.287.939	150.071.295	136
	IV TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI	0	0	0	0	-
1.	Primici od finansijske imovine					
	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlasti					
	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama					
	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim preduzećima					
	Primitak sredstava na osnovu učešća u dionicama javnih preduzeća					
	Primitak sredstava na osnovu učešća u dionicama privatnih preduzeća i u zajedničkim ulaganjima					
	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja					
	Primljene otplate od pozajmljivanja u inostranstvo					

2.	Izdaci za finansijsku imovinu	20.450.0001	15.860.640	2.661.700	-4.589.360	77,6
	Pozajmljivanje drugim nivoima vlasti					
	Pozajmljivanje pojedincima, neprofitnim organizacijama i privatnim preduzećima					
	Pozajmljivanje javnim preduzećima					
	Izdaci za kupovinu dionica javnih preduzeća					
	Izdaci za kupovinu dionica privatnih preduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima	6.090.000	1.500.640	661.700	-4.589.360	24,6
	Ostala domaća pozajmljivanja	14.360.000	14.360.000	2.000.000	0	100
	Pozajmljivanje u inostranstvo					
	B. NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE (1-2)	-20.450.000	-15.860.640	-2.661.700	4.589.360	77,6
	V TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM OBAVEZAMA					
1.	Primici od zaduživanja	613.000.000	254.688.691	290.035.527	-358.311.309	41,5
	Primici od dugoročnog zaduživanja	253.000.000	214.688.691	30.202.799	-38.311.309	84,9
	Pozajmice primljene kroz Državu	227.000.000	194.393.542	0	-32.606.458	
	Primici od inostranog zaduživanja		308.742	203.645	308.742	
	Primici od domaćeg zaduživanja	26.000.0001	19.986.407	29.999.154	-6.013.593	76,9
	Primici od kratkoročnog zaduživanja	360.000.000	40.000.000	259.832.728	-320.000.000	11,1
	Pozajmice primljene kroz Državu					
	Primici od inostranog zaduživanja					
	Primici od domaćeg zaduživanja	360.000.000	40.000.000	259.832.728	-320.000.000	11,1
2.	Izdaci za otplate dugova	1.116.414.946	814.138.565	996.500.036	-302.276.381	72,9%
	Otplate dugova primljenih kroz Državu	566.015.801	533.285.891	557.328.669	-32.729.910	94,2
	Inostrane otplate	4.203.700	3.929.675	3.932.792	-274.025	93,5
	Otplate domaćeg pozajmljivanja	480.000.000	219.976.879	400.379.528	-260.023.122	45,8
	Otplate unutarnjeg duga	64.695.445	56.946.120	34.859.047	-7.749.325	88
	Otplate duga po izdatim garancijama	1.500.000	0	0	-1.500.000	0
	Otkup duga					
	C. NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA) (1-2)	-503.414.946	-559.449.874	-706.464.508	-56.034.928	111,1
	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (A+B+C)	-107.000.000	-8.374.272	112.161.731	98.625.728	

Rukovodstvo Ministarstva finansija je konsolidovani Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2018. godinu odobrilo 15. 3. 2019. godine

**Ministrica finansija
Jelka Milićević**

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA NA DAN 31. 12. 2018. GODINE

Naziv institucije: Budžet Federacije BiH

Opis	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (2/3)x100
1	2	3	4
I AKTIVA			
A. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	600.180.988	504.339.209	119
1. Novčana sredstva i plemeniti metali	316.415.348	328.137.800	96,4
2. Vrijednosni papiri			
3. Kratkoročna potraživanja	181.206.071	137.729.477	131,6
4. Kratkoročni plasmani	35.991.182	35.991.183	100
5. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	760.399	759.934	100
6. Zalihe materijala i robe	850	-4.760	-17,9
7. Zalihe sitnog inventara	850	4.760	-17,9
8. Kratkoročna razgraničenja	65.807.988	1.720.815	3.824,2
B. Stalna sredstva (11+14+17+18)	940.925.533	963.357.630	97,7
9. Stalna sredstva	519.721.371	477.082.001	108,9
10. Ispravka vrijednosti stalnih sredstava	241.419.178	233.500.337	103,4
11. Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	278.302.193	243.581.664	114,3
12. Dugoročni plasmani	345.424.100	340.983.909	101,3
13. Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana			
14. Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)	345.424.100	340.983.909	101,3
15. Vrijednosni papiri	932.945	932.945	100
16. Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira	-65.405	278.888	-23,5
17. Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)	998.350	654.056	152,6
18. Dugoročna razgraničenja	316.200.890	378.138.001	83,6
UKUPNO AKTIVA (A+B)	1.541.106.521	1.467.696.839	105

II PASIVA			
C. Kratkoročne obaveze i razgraničenja (19+...+24)	532.308.621	488.283.897	109
19. Kratkoročne tekuće obaveze	162.606.768	175.781.721	92,5
20. Obaveze po osnovu vrijednosnih papira			
21. Kratkoročni krediti i pozajmice	41.002.029	100.073.342	41
22. Obaveze prema zaposlenicima	90.434.412	90.274.111	100,2
23. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama			
24. Kratkoročna razgraničenja	238.265.412	122.154.723	195,1
D. Dugoročne obaveze i razgraničenja (25+26+27)	5.448.885.366	5.647.397.699	96,5
25. Dugoročni krediti i pozajmice	5.350.728.381	5.525.853.928	96,8
26. Ostale dugoročne obaveze	94.709.343	65.094.170	145,5
27. Dugoročna razgraničenja	3.447.642	56.449.601	6,1
E. Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	-4.440.087.466	-4.667.984.757	95,1
28. Izvori stalnih sredstava	-4.860.988.864	-5.092.436.734	95,5
29. Ostali izvori sredstava	306.711.537	301.993.520	101,6
30. Izvori sredstava rezervi			
31. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima	114.189.861	122.458.457	93,2
32. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima			
UKUPNO PASIVA (C+D+E)	1.541.106.521	1.467.696.839	105

Rukovodstvo Ministarstva finansija je konsolidovani Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine odobrilo 15. 3. 2019. godine.

**Ministrica finansija
Jelka Milićević**

**KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
ZA PERIOD IZVJEŠTAVANJA OD 1. 1. DO 31. 12. 2018. GODINE**

Naziv institucije: Budžet Federacije BiH

Redni broj	Pozicija	Iznos u KM
1	2	3
I NOVČANI PRIMICI		
1	Prihodi (od 2 do 6)	2.158.066.512
2	Prihodi od poreza	1.662.673.081
3	Neporezni prihodi	495.290.316
4	Tekući transferi (transferi i donacije)	102.020
5	Kapitalni transferi	
6	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	1.095
7	Kapitalni primici i transferi (8)	161.868
8	Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	161.868
9	Finansiranje (od 10 do 12)	254.688.691
10	Primici od finansijske imovine	
11	Primici od dugoročnog zaduživanja	214.688.691
12	Primici od kratkoročnog zaduživanja	40.000.000
13	UKUPNI NOVČANI PRIMICI (1 + 7 + 9)	2.412.917.071
II NOVČANE ISPLATE		
15	Rashodi (od 16 do 21)	1.565.463.068
16	Plaće i naknade troškova zaposlenih	200.005.967
17	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	21.649.549
18	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	67.235.548
19	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.006.484.539
20	Kapitalni transferi	173.824.690
21	Izdaci za kamate	96.262.775
22	Kapitalni izdaci (redni broj 23)	28.354.680
23	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	28.354.680
24	Finansiranje (25 + 26)	828.865.156
25	Izdaci za finansijsku imovinu	15.650.640
26	Izdaci za otplate dugova	813.214.516
27	UKUPNE NOVČANE ISPLATE (15 + 22 + 24)	2.422.682.904
28	NETO NOVČANI PRIMICI / ISPLATE (13 - 27) ili (27 - 13)	-9.765.833
29	SALDO GOTOVINE NA POČETKU GODINE	318.877.201
	SALDO GOTOVINE NA KRAJU GODINE (28 + 29)	309.111.368

Rukovodstvo Ministarstva finansija je konsolidovani Izvještaj o novčanim tokovima za period izvještavanja od 1. 1. 2018. do 31. 12. 2018. godine odobrilo 15. 3. 2019. godine.

**Ministrica finansija
Jelka Milićević**

PREGLED REALIZOVANIH TEKUĆIH TRANSFERA U 2018. GODINI

Redni broj	Institucija	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	Tekući transferi pojedincima	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	Podrška javnim preduzećima	Podrška privatnim preduzećima	Tekući transferi u inostranstvo	Drugi tekuci rashodi	Ukupno (3 -9)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Parlament FBiH		115.850	111.800				2.498	230.148
2.	Predsjednik i potpredsjednici FBiH	122.000	130.000	309.947				5.177	586.427
3.	Vlada Federacije BIH		46.800	4.410.620				17.167	4.474.587
4.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova		5.000	10.600				87.019	102.619
5.	Federalno ministarstvo pravde							11.202	11.202
6.	Federalno ministarstvo finansija	18.200.045		3.898.046				13.983.467	36.081.558
7.	Federalno ministarstvo energije, rудarstva i industrije			150.000	12.866.607	1.000.000		71.796	14.087.803
8.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija				29.860.000			96.606	29.956.606
9.	Federalno ministarstvo zdravstva	37.932.761					865.024	18.720	38.816.505
10.	Federalno ministarstvo trgovine			70.000				13.647	83.647
11.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	3.000.000						21.831	3.021.831
12.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodopoprivrede i šumarstva		14.391			71.676.691		24.584	71.715.666
13.	Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata		307.033.717	2.504.093				1.117.962	310.655.772
14.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	5.262.827	100.000	234.743		3.438.534		15.997	9.052.101
15.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	294.745.517	139.747.515	1.855.000	2.317.357			43.586	438.708.975
16.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	6.847.250		2.230.000				26.642	9.103.892
17.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica			21.097.207				30.556	21.127.763
18.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	3.215.277		3.599.249				12.494	6.827.020
19.	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	4.799.800						25.664	4.825.464
UKUPNO (1 – 19)		374.125.477	468.290.480	19.384.098	45.043.964	76.115.225	865.024	15.627.318	999.451.586

Broj: 01-02-06-14-1-1378-7/19
Sarajevo, 20. 8. 2019. godine

Na osnovu člana 21. Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH („Sl. novine FBiH“, broj 22/06), generalni revizor donosi

ZAKLJUČAK O ISPRAVCI GREŠKE

U Izvještaju o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu, broj: 01-02-06-14-1-1378-4/19, od avgusta 2019. godine, način na strani 39. koji se odnosi na Ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, ispravlja se i glasi:

- **Ministarstvo za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata** je iz sredstava kapitalnog transfera u iznosu od 1.497.000 KM realiziralo nabavu 60 putničkih automobila za potrebe ratnih vojnih invalida 100% prve grupe. Nabava i podjela automobila je izvršena sukladno Uredbi o obezbjedjenju sredstava za nabavu putničkih automobila ratnim vojnim invalidima 100% prve grupe, kojom nije jasno utvrđeno da li korisnici ovog prava, kada i pod kojim uvjetima imaju pravo da ponovo dobiju automobil, s obzirom na to da su pojedini korisnici automobile dobili po tredji put. Također navedenom Uredbom nije regulirano postupanje sa prethodno dobijenim automobilem, u slučaju kada korisnik dobije novi automobil.

Ovaj Zaključak o ispravci greške dostavlja se Vladi Federacije BiH, Federalnom ministarstvu finansija i ostalim relevantnim organima i tijelima kojima je dostavljen Izvještaj o finansijskoj reviziji Izvještaja o izvršenju Budžeta Federacije BiH za 2018. godinu, broj: 01-02-06-14-1-1378-4/19 i objavit će se na internet stranici Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Rukovodstvo Ureda

Dževad Nekić, dipl. oec. – generalni revizor

Dragan Kolobarić, dipl. oec. – zamjenik generalnog revizora

Šef Kabineta

Mia Buljubašić, dipl. oec.

Rukovodilac Sektora za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta

Munib Ovčina, dipl. oec.

Rukovodioci sektora za finansijsku reviziju

Mirsada Janjoš, dipl. oec.

Dunja Logo, dipl. oec.

Sead Čorbo, dipl. oec.

Mira Pažin, dipl. oec.

Koordinator Sektora za Reviziju učinka

Mr. sci. Aida Đozić

Viši revizor za IT

Derviša Harbaš, dipl. ing. org. rada

Kompjuterska obrada

Odjeljenje za informacijske tehnologije

Lektura

Mr. sci. Šejla Hukara

Izvor fotografije s naslovnice

<http://www.deltalinea.rs/kupi/konji-u-galopu-uramljena-slika-50x100cm-400904>

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FEDERACIJI BIH

71000 Sarajevo
Ul. Ložionička 3
Bosna i Hercegovina

Tel.

+387 (0) 33 723 550

Fax:

+387 (0) 33 716 400

E-mail:

vrifbih@vrifbih.ba

Web:

www.vrifbih.ba